

**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMÜ**

**ANTALYA'DA KENTLEŞME SÜRECİNDE İÇGÖÇ
VE TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK UYGULAMALARI**

Yüksek Lisans Tezi

Uğur GÜLCÜ

Danışman

Doç. Dr. Ahmet MUTLU

Samsun, 2014

**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMÜ**

**ANTALYA'DA KENTLEŞME SÜRECİNDE İÇGÖÇ
VE TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK UYGULAMALARI**

Yüksek Lisans Tezi

Uğur GÜLCÜ

Danışman

Doç. Dr. Ahmet MUTLU

Samsun, 2014

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

18 /06 / 2014

Uğur GÜLCÜ

TEZ KABUL VE ONAYI

Uğur GÜLCÜ tarafından hazırlanan “Antalya’da Kentleşme Sürecinde İçgöç ve Toplum Destekli Polislik Uygulamaları” başlıklı bu çalışma, 18.06.2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

		İmza
Başkan	: <u>Doç. Dr. Ahmet MUTLU</u>	_____
Üye	: <u>Doç. Dr. Hasan GÜL</u>	_____
Üye	: <u>Doç. Dr. İlhan AKSOY</u>	_____

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

__ / __ / ____

Prof. Dr. Mustafa Zeki TERZİ
Enstitü Müdürü

(imza ve Mühür)

ÖZET

Antalya’da Kentleşme Sürecinde İçgöç ve Toplum Destekli Polislik Uygulamaları
Uğur GÜLCÜ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Yönetimi Bölümü, Yüksek Lisans, Haziran 2014
Danışman: Doç. Dr. Ahmet MUTLU

Bireyin veya toplulukların kendi isteği ile veya zorla yerleşmek niyetiyle coğrafi olarak yer değiştirmesi göç olarak tanımlanır. Yüzyıllardır insanoğlu yaşadığı yeri çeşitli nedenlerle terk edip yeni yerlere göç etmişlerdir. Zaman içerisinde insanın göç sebebinde değişiklikler meydana gelmiştir. İlk zamanlar savaşımlardan kaçmak, daha verimli toprak bulmak veya terörden kaçmak için göç ederken sanayi devriminin ardından iş bulmak için göç başlamıştır.

Türkiye’de 1950’li yıllarla birlikte içgöç başlamıştır. İlk zamanlar kırdan kentlere olan göç bir süre sonra kentler arası göç olarak devam etmiştir. İş fırsatlarının çok olduğu sanayi ve ticaret kentleri göçerler için cazibe merkezi olmuştur.

Antalya, 1980 sonrası turizm atağı ile açılan birçok yeni turizm işletmesinin işgücü ihtiyacı nedeniyle, göçerler için cazibe merkezi olmuştur. Göçle birlikte artan hızlı nüfus, kentin kentleşme hızını da değiştirmiştir.

Kent insanlarca güvenli bir kent olarak görülse de, halkın polisle olan işbirliğini artırmak ve suç önlemede yardımlaşabilmek için Toplum Destekli Polislik uygulaması hizmete başlamıştır. TDP ile birlikte halkın polisle olan işbirliği daha da artmış ve kent güvenliğinde halkın istekleri de dikkate alınmıştır.

Bu çalışma ile Türkiye’de içgöç olgusu ele alınarak, nedenleri ve etkileri açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde Antalya’daki içgöçün nedenleri ve göçerlerin görüşlerini içeren anket değerlendirmesi ile yaşanan iç göç olgusu istatistiki olarak analiz edilmiştir. Antalya araştırması neticesinde elde edilen veriler Türkiye gerçeği ile karşılaştırılarak güncel bilgiler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İçgöç, Kentleşme, Antalya, Toplum Destekli Polislik

ABSTRACT

Antalya Immigration In Urbanization Process And Community Policing Practices

Uğur GÜLCÜ

Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences

Department of Public Administration, M.A., : June/2014

Advisor: Doç. Dr. Ahmet MUTLU

Moving as geographical in the intend of settling down either willingly or forcibly is defined as migration. For ages human beings emigrated to new places for different reasons. Over time some changes have occurred in the reason of the migration. At the beginning, people migrated in order to escape from wars, to find fertile land or to escape from terrorism. After the industrial revolution migration has started for finding a job.

Immigration has started in Turkey in 1950's. At the beginning, the immigration from countryside to cities went on as the migration intercities. The industry and trade cities in which there were a lots of job opportunities has become a charm centre for the immigrants.

Antalya has become a charm centre for the immigrants after the new tourism managements opened after 1980 with the tourism attack. The population increased with the immigration has changed the speed of the urbanization.

Although the city seems to be a safe place community policing has gone into service in order to increase the cooperation between the society and the police. With the help of TDP the cooperation between the police and the society has increased much more. And the demands of the society have been taken into consideration for the city security.

It is tried to be explained of the immigrations' reasons and effects with the help of this study. It has been analyzed the reasons of the immigration in Antalya and the opinions of the immigrants' as a survey assessment in the fourth part of the study the data obtained in consequence of Antalya research. The current information is tried to be put forward with comparing the data obtained in consequence of Antalya research and the reality of Turkey.

Keywords: Immigration, Urbanization, Antalya, Society Police

TEŞEKKÜR

Antalya’da içgöç, kentleşme ve Toplum Destekli Polislik konularını açıklamaya çalıştığım bu çalışmada;

Başta değerli fikir, yorum ve desteğini aldığım, bana güvenen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Ahmet Mutlu’ya, anket çalışması sırasında verdikleri destek ve yardımlarından İl Emniyet Müdürüm Sayın Cemil Tombul’a, anket görüşmesinde emeğini hiç esirgmeden büyük bir çaba ile yardım eden Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğü’nden Şube Müdürü M. Yaşar Çetin, yardımcıları Sedat Taşçevirgen, Özcan Arabacı, Hamit Abacı, Aytaç Can ve isimlerini burada yazamadığım TDP personeli tüm mesai arkadaşlarıma, anket analizlerinde sabırla yardımlarını esirgemeyen Ufuk Deliktaş ve Musa Özcan’a,

Ve kendilerine ayıracağım vaktinden aldığım, sabırla benim çalışmama destek veren, tecrübeleriyle beni aydınlatan akademisyen eşim Nursel Gülcü ve biricik kızım Lamia Melek’e sonsuz şükran ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar.....	x
KISALTMALAR.....	xiii
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM GÖÇ VE TÜRKİYE'DE İÇGÖÇ

1.1. Göç.....	3
1.1.1. Göç Olgusu.....	4
1.1.2. Göç Çeşitleri.....	6
1.1.2.1. Dış Göç.....	7
1.1.2.2. İçgöç.....	8
1.1.3. İçgöçün Nedenleri.....	8
1.1.3.1. Ekonomik Nedenler.....	11
1.1.3.2. İtici ve Çekici Nedenler.....	13
1.1.3.3. Bireysel ve Ailevi Nedenler.....	16
1.1.3.4. Kırdaki Değişim Nedenleri.....	17
1.1.3.5. Güvenlik Nedenleri.....	23
1.2. Göçün Etkileri.....	24
1.2.1. Kentleşme.....	25
1.2.2. Gecekondulaşma.....	29
1.2.3. Kente Uyum.....	32
1.2.4. Diğer Etkiler.....	34
1.3. Türkiye ve İçgöç.....	36
1.3.1. Türkiye'de İçgöç.....	37

1.3.2. Türkiye’de Nüfus Yapısı.....	40
1.3.3. Kentler Arası Göç.....	43

II. BÖLÜM

ANTALYA VE İÇGÖÇ

2.1. Antalya Hakkında Genel Bilgiler.....	46
2.1.1. Cumhuriyet Dönemine Kadar Antalya.....	47
2.1.2. 1923 – 1950 Yılları Arası Antalya.....	51
2.1.3. 1950 – 1980 Yılları Arası Antalya.....	55
2.1.4. 1980’den Günümüze Antalya.....	56
2.2. Antalya’da Kentleşme.....	59
2.2.1. Antalya’da Turizm.....	60
2.2.2. Antalya’da Kentsel Yaşam Kalitesi.....	63
2.2.3. Antalya’da Suç.....	65
2.2.3.1. Suçun Nedenleri.....	68
2.2.3.2. Suç İşleyenlerin Genel Değerlendirilmesi.....	71
2.2.3.3. İçgöçle Gelenlerin Suça Karışımı.....	72
2.2.3.4. Suçu Önlemeye Yönelik Alınması Gereken Tedbirler.....	73
2.2.3.5. Kente Uyum.....	74
2.2.3.6. Diğer Kamu Kurumlarının Suçla Mücadele Uygulamaları.....	75
2.3. Antalya’da İçgöçe Bağlı Sorunlar.....	77
2.3.1. Antalya’nın Kentsel Sorunları.....	80
2.3.2. Polis Sorunları.....	83
2.4. Çözüm Önerileri.....	85
2.4.1. Polis’in Alması Gereken Tedbirler.....	85
2.4.2. Kentsel Çözüm Önerileri.....	88

III. BÖLÜM

ANTALYA’DA KENTSEL SORUNLAR KARŞISINDA TOPLUM DESTEKLİ POLİS (TDP) ÇALIŞMALARI

3.1. Toplum Destekli Polislik (TDP).....	91
3.1.1. Ülkemizde TDP’nin Kuruluşu ve Gelişimi.....	94

3.1.2. Yasal Dayanak.....	97
3.1.3. TDP Amaçları.....	98
3.1.3.1. TDP'nin Stratejik ve Uygulamaya İlişkin Amacı.....	99
3.1.3.2. Toplum Polisliğinin Hedefleri.....	101
3.2. Diğer Ülkelerde Toplum Destekli Polislik.....	103
3.3. Antalya'da Toplum Destekli Polislik.....	105
3.4. Antalya Çalışma Prensipleri.....	106
3.4.1. TDP'den Etkileşim.....	107
3.4.2. Antalya Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğüne Yürütülen Projeler.....	108
3.5. Bölgelerde TDP Faaliyetlerinde Farklılıklar.....	119

IV. BÖLÜM

ANTALYA'DA İÇGÖÇ, GÜVELİK VE TOPLUM DESTEKLİ POLİS ALGISI

4.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı.....	121
4.1.1. Araştırmanın Kapsamı.....	122
4.1.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	122
4.1.3. Araştırmada Esas Alınan Göç Teorileri.....	123
4.1.4. Araştırma ve Görüşme Alanı.....	124
4.1.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklem.....	125
4.1.6. Araştırma İli Olarak Antalya'nın Seçimi.....	127
4.2. Antalya İçgöç Olgusu Görüşme ve Sonuçlar.....	128
4.2.1. Göçerlerin Demografik ve Toplumsal Özellikleri.....	128
4.2.1.1. Yaş ve Cinsiyet Yapısı.....	129
4.2.1.2. Eğitim Durumu.....	130
4.2.1.3. Medeni Durum.....	131
4.2.1.4. Çocuk Sayısı.....	131
4.2.1.5. Çalışma Yaşamı ve Aile Geliri.....	133
4.2.2. Çekici Nedenler.....	138
4.2.3. İtici Nedenler.....	140
4.2.4. Göçerlerin Antalya'ya Göç Etme Nedenleri.....	141
4.2.5. Göçerlerin Antalya'da Konut Durumu.....	142
4.2.6. Göçerlerin Antalya'da Sosyal Değişimi.....	143

4.2.7. Kentlileşme ve Uyum.....	147
4.2.8. Göçerlerin Yaşam Memnuniyeti.....	150
4.2.9. Güvenlik Algı ve Beklentileri.....	152
4.2.10. Toplum Destekli Polis Algı ve Beklentileri.....	163
4.2.11. Göçerlerden Elde Edilen Bulguların İncelenmesi.....	164
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	165
KAYNAKÇA.....	169
EKLER.....	179
ÖZGEÇMİŞ.....	188

TABLolar

Tablo 1. Göç Etme Nedenine Göre Göç Eden Nüfus ve Oranı.....	9
Tablo 2. Toki Uygulamaları.....	31
Tablo 3. Yerleşim Yerlerine Göre Göç Eden Nüfus, 1975-2000.....	40
Tablo 4. Sayım Yılları İtibariyle 1927-2013 Türkiye Nüfusu.....	41
Tablo 5. Antalya Nüfusu (....-1960).....	54
Tablo 6. Antalya'nın İlçelerinin Nüfusu.....	56
Tablo 7. Yasal Medeni Durum Ve Cinsiyete Göre Nüfus (15 yaş üzeri nüfus).....	58
Tablo 8. Türkiye'de Evlenme, Boşanma ve İntihar, 2012.....	59
Tablo 9. Antalya Emniyet Müdürlüğü Verilerine Göre Antalya'da Suç.....	67
Tablo 10. Polis Bölgesinde 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Çerçevesinde Yürütülen Faaliyetler İle İlgili İstatistik.....	73
Tablo 11. İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2011-2013.....	78
Tablo 12. Anket Uygulanacak İlçe Nüfus Oranları.....	126
Tablo 13. Göçerlerin Yaşadıkları İlçeye Göre Dağılımı.....	128
Tablo 14. Göçerlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	129
Tablo 15. Göçerlerin Yaşlarına Göre Dağılımı.....	129
Tablo 15.1. Göçerlerin Yaşlarının İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	129
Tablo 16. Göçerlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	130
Tablo 16.1. Göçerlerin Eğitim Durumlarının İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	130
Tablo 16.2. Göçerlerin Eğitim Durumlarının Yaşa Göre Dağılım.....	131
Tablo 17. Göçerlerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı.....	131
Tablo 18. Göçerlerin Çocuk Sayısına Göre Dağılımı.....	132
Tablo 18.1. Göçerlerin Çocuk Sayısının İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılım.....	132
Tablo 19. Göçerlerin İşlerine Göre Dağılımı.....	133
Tablo 19.1. Göçerlerin İşlerinin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılım.....	134
Tablo 19.2. Göçerlerin İşlerinin Yaşa Göre Dağılım.....	134
Tablo 20. Göçerlerin Eşlerinin İşine Göre Dağılımı.....	135
Tablo 21. Göçerlerin Toplam Aile Gelirine Göre Dağılımı.....	135
Tablo 21.1. Göçerlerin Toplam Aile Gelirinin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılım.....	136
Tablo 22. Göçerlerin Doğum Yerine Göre Dağılımı.....	136

Tablo 23. Göçerlerin Göç Ettikleri Bölgeye Göre Dağılımı.....	137
Tablo 24. Göçerlerin Antalya’da Oturma Süresine Göre Dağılımı.....	137
Tablo 24.1. Göçerlerin Antalya’da Oturma Süresinin Yaşa Göre Dağılımı.....	138
Tablo 25. Göçerlerde Antalya’nın En Beğenilen Yönü.....	139
Tablo 25.1. Antalya’nın En Beğenilen Yönünün Yaşa Göre Dağılımı.....	139
Tablo 26. Göçerlerin Yaşadığı Yeri Terk Nedenlerine Göre Dağılımı.....	140
Tablo 27. Göçerlerin Antalya’yı Tercih Sebebine Göre Dağılımı.....	141
Tablo 28. Göçerlerin Konut Sahipliğine Göre Dağılımı.....	142
Tablo 28.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Konut Sahipliği Dağılımı.....	142
Tablo 29. Göçerlerin Yaşadıkları Konut Durumuna Göre Dağılımı.....	143
Tablo 30. Göçerlerin Sosyal Etkinliklere Katılımına Göre Dağılımı.....	143
Tablo 30.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Göçerlerin Sosyal Etkinliklere Katılımı.....	144
Tablo 31. Göçerlerin Antalya’ya Göç Etmeleriyle Kendilerinde veya Ailelerindeki Meydana Gelen Değişikliğe Göre Dağılımı.....	144
Tablo 31.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	145
Tablo 32. Göçerlerin Yaşadıkları Mahalle ile İlgili Görüşleri.....	145
Tablo 32.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	146
Tablo 33. Göçere Göre Antalya’nın Kentsel Sorun Görüşleri Dağılımı.....	146
Tablo 33.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	147
Tablo 34. Göçere Göre Göç Etmenin En Büyük Zorluğu.....	148
Tablo 34.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	149
Tablo 35. Göçerlerin Antalya’yı Tanıma Durumuna Göre Dağılımı.....	149
Tablo 36. Göçerlerin Antalya’dan Memnuniyet Durumuna Göre Dağılımı.....	150
Tablo 36.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	150
Tablo 37. Göçerlerden Antalya’dan Memnun Olmayanların Dağılımı.....	151
Tablo 38. Göçerlerin Tekrar Göç Düşüncesine Göre Dağılımı.....	151
Tablo 39. Göçerlerin Antalya’dan Göç Düşüncesi Dağılımı.....	151
Tablo 40. Göçerlerin Antalya’ya Göç Edenlere Yardım Durumu.....	152
Tablo 41. Göçerlerin Antalya’daki Suç Durumu Görüşleri.....	152
Tablo 41.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	153
Tablo 42. Göçerler Yaşadığı İlçeyi Güvenli Bulma Dağılımı.....	154
Tablo 43. Yaşadığı İlçeyi Güvenli Bulmayanların Görüşleri.....	154
Tablo 43.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	155
Tablo 44. Göçerlerin Antalya Polisinden Beklentileri.....	155
Tablo 44.1. Göçerlerin Antalya Polisinden Yaşlarına Göre Beklentileri.....	156

Tablo 45. Göçerlerin Bir Polisin Nasıl Olmasını Bekler?.....	156
Tablo 45.1. Göçerlerin Polisten Beklentilerinin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı_	157
Tablo 46. Göçerlerin Suçla Mücadeledeki Görüşleri.....	157
Tablo 46.1. Suçla Mücadeledeki Görüşlerin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	158
Tablo 47. Göçerlerin Antalya Güvenlik Görüşleri.....	158
Tablo 47.1. Antalya Güvenlik Görüşlerinin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	159
Tablo 48. Göçerlerin Suç Önlemede Polise Yardımları.....	160
Tablo 48.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	160
Tablo 49. Göçerlerin İlk Beklentileri.....	161
Tablo 49.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	161
Tablo 50. Göçerlerin TDP Bilgileri.....	162
Tablo 51. Göçerlerin TDP Uygulamalarından Beklentileri.....	163
Tablo 51.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	163

KISALTMALAR

AREM	: İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi
ATSO	: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası
BCA	: Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDP	: Toplum Destekli Polislik
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Odası
TGYONA	: Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Göç Araştırması
TNSA	: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
TOKİ	: Toplu Konut İdaresi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

GİRİŞ

İçgöç bir değişme sürecidir. Tarihin her döneminde çeşitli sebeplerle insanoğlu yaşadığı yeri terk edip yeni yerleşim yerlerine göç etmiştir. Sanayi devrimiyle birlikte hız kazanan ülke içindeki göçler, genellikle ekonomik sıkıntı yaşayan insanların, iş bulma niyetiyle daha gelişmiş bölgelere doğru göçü artırmıştır. Ülkemizde genellikle batıya doğru bir içgöç söz konusudur.

Önceleri kırdan kente olan göç, zamanla kentlerden kentlere göç olarak devam etmiştir. Göçle birlikte hızla nüfusu artan kentlerin kentleşmesi hızlı ama bir o kadar da plansız olmuştur.

Antalya 1980'lerin başından itibaren devletin de katkıları ile turizm alanında atağa geçmiş, artan işgücü ihtiyacını ise içgöçle gidermiştir. Hızlı nüfus artışıyla beraber birçok sorun ortaya çıkmış, özellikle hızlı nüfus artışı engelleyecek yönde çalışmalar olmuştur. Terk edilen yerlerdeki itici nedenler ve göç edilen yerlerdeki çekici nedenler akademik çevrelerce araştırılmış ve en büyük neden ise işsizlik olarak görülmüştür.

Kentleşme sonucu meydana gelen sorunları ve olumsuz etkileri (göç ve suç olgusunun oluşumu) ortadan kaldırmak için büyük çaba harcanmaktadır. Bu noktada kentleşme ve kentleşme sürecinde suç olgusunun oluşumu sadece kentlerimizin günlük sorunları arasında yer almayıp, aynı zamanda yaşam kalitesinin etkilenmesi ile önemini büyük derecede korumaktadır.

Göçerlerin yaşam memnuniyeti ve kentleşmelerinde en büyük etken ekonomi ve güvenlidir. Antalya'da göçerlere yapılan anket görüşmeleri ile göç sebepleri, sorunlar ve güvenlik beklentileri ölçülmeye çalışılmış, sonuçlar Türkiye ortalamaları ile benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmamızda, hızlı ve sağlıksız yaşanan göç süreciyle meydana gelen toplumsal problemlerin en önemlilerinden birisi olan kentleşme, içgöç ve güvenlik konusunu ele alarak, göçün etkilerini ortaya koymaya çalıştık. Göç sürecinde

göçerler üzerindeki etkisini incelemede veri ve istatistik olarak, Antalya ilinin verilerinden yararlandık.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; içgöç ve Türkiye’de içgöç, nedenleri, sonuçları, Türkiye’de kentleşme, göç olgusu ile beraber göçün kentleşmeyle olan ilişkisi ve etkisi, ayrıca kentleşme-göç ilişkisi çerçevesinde göçün meydana getirdiği sosyal sorunlar ortaya konmuştur.

İkinci bölümde; Antalya ele alınmış ve kent hakkında bilgiler verilmiş, göçün sebepleri ve sonuçları üzerinde durulmuş, suç ve suçluluğun ne olduğunu, göç bağlamında sosyolojik anlamda suçluluğu izah eden sosyolojik suç teorileri ve kentin sorunlarını açıklamaya çalıştık.

Üçüncü bölümde; Toplum Destekli Polislik, çıkış nedenleri, amacı, genel prensipleri hakkında bilgi verip, Antalya’da TDP uygulamaları detaylarıyla verilmiştir. Göçerlere yönelik TDP uygulamaları ve istatistikleri ile ilgili çalışmalar ortaya konulmuştur.

Çalışmamızın son bölümünde ise Antalya’ya içgöçle gelenler arasından 1164 kişiyle yapılan anketlerin sonucunda elde edilen veriler tablolar aracılığı ile verilmiş, yorumlanmış ve Antalya’nın Türkiye’deki içgöçle benzer ve farklı yönleri ele alınmıştır. Kentin çekici nedenleri, göçerlerin kent yaşamına uyumları, karşılaştıkları zorluklar, güvenlik algı ve beklentileri, TDP uygulamalarında farkındalıkları tespit edilip yorumlanmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇ VE TÜRKİYE'DE İÇGÖÇ

1.1. Göç

İnsanoğlu, tarihin bilinen en eski zamanlarından bu yana çeşitli sebeplerle yer değiştirmiştir. Kimi zaman daha güvenli yer bulabilmek, kimi zaman ise ihtiyaçlarını daha kolay karşılayabilmek amacıyla yeni mekânlara gitmiş, orada yaşamıştır. Yaşadığımız dünya üzerinde, bir sosyal sistem içindeki kişilerin mekândaki dağılımında devamlı olarak değişimler olmaktadır.¹ Meydana gelen bu yer değiştirmeler sebebi ne olursa olsun göç olarak algılanmıştır. Göç sadece fiziksel yaşam yerini değiştirmekle sınırlı kalmamış, aynı zamanda yaşam tarzından kültüre, göç edilen yerin yaşam şartlarına kadar her konuda etkili bir süreçtir. Göç temelde modernitenin bir kavramı olarak görülmektedir.²

Göç, insanoğlunun yer değiştirme içgüdüsünün bir sonucu olarak ilk toplumlarla birlikte ortaya çıkmış olan nüfus hareketlilikleridir. İnsanları göç etmeye yönlendiren pek çok sebep olmakla birlikte, tarih boyunca bazı kavimlerin de diğerlerine göre çok daha fazla göç ettiği bilinmektedir. Bu kavimlerden birisi ise Orta Asya'dan beri göçe eğilimli olan Türklerdir.³

Yakın tarihimizde Osmanlı'nın zayıflamasıyla başlayan göçler, Osmanlı'nın yıkılmasından sonra daha da büyümüş ve Türkiye Cumhuriyeti'nde bir miras olarak sürmüştür. Kurulduğu yıldan itibaren Türkiye, aralıksız göçler almış, zor durumdaki gruplara kucak açarak ev sahipliği yapmıştır.⁴ O dönemlerde savaş ya da toprağın devletlerarasında el değiştirmesi sebebiyle meydana gelen göç hareketleri zamanla farklı nedenler taşıyacaktır.

---

¹ İlhan Tekeli, *Göç ve Ötesi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2008, s. 18.

² Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 42.

³ Ogün Coşkun, "İç Göçler Açısından Erzurum İlinin Analizi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13/20, 2008, e-dergi: <http://e-dergi.atauni.edu.tr>,(10.09.2013), s. 241.

⁴ Polat Kara ve Recep Korkut, "Türkiye'de Göç, İltica ve Mülteciler", *Türk İdare Dergisi*, sy. 467, (Haziran 2010), ss. 160-161.

Osmanlı İmparatorluğunun yeni doğan ulus devletler ve savaşlardaki yenilgileri dolayısıyla toprak kayıpları olunca, bu topraklarda yaşayan Müslüman nüfus, yaşadıkları yerleri terk ederek, Osmanlı İmparatorluğunun küçülen toprakları içine sığınmışlardır. Balkanlaşma göçleri de denilen bu göç sırasında, göç edenlerin yüzde yirmiye yakını ölmüştür. Bu göç hareketleri Osmanlı toplumunu derinden etkilemiştir. Gelen göçmenlerin sayıları çok büyüktür. Osmanlı toplumu üzerinde çok önemli etkileri olmuştur. Bilinmektedir ki bu göçmen grupları tarıma yeni teknolojilerin ve ürünlerin sokulmasında çok etkili olmuştur.⁵

II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan göç hareketleri, genel hatlarıyla kırdan kente göç niteliğini taşıırken, küresel kapitalizm, kentleşme ve endüstrileşme süreçlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmışlardır. Göçlerin hemen tamamının özünde yoksulluk, yoksunluk ve sosyal-ekonomik-politik dışlanmışlık yatmaktadır.⁶

Nüfusun hızlı artışı, kalkınma, sanayileşme, tarımın insan gücünden makineleşmeye geçmesiyle bölgelerden göçler artmış, kentleşmelerin benzeri görülmemiş bir yoğunluğa ulaşmasına katkıda bulunmuştur.⁷

1.1.1. Göç Olgusu

İkametgâhın bulunduğu yerleşim yeri ile bir yıl önceki daimi ikametgâhın bulunduğu yerleşim yeri farklı olan kişiler, göç etmiş demektir. Bilimsel kaynaklar incelendiğinde göç kavramının birçok tanımı yapılmış olup, temel eksen coğrafi yer değişimi ve nüfus hareketliliğidir.

Türk Dil Kurumu “göç” kelimesini; “Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” olarak tanımlamıştır.⁸

Keleş göçü, “göç, genellikle yerleşmek amacıyla bir yerleşim yerinden bir başka yerleşim yerine, bir ülkeden başka bir ülkeye gitme eylemidir”⁹ şeklinde

⁵ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 45.

⁶ Ayhan Kaya vd. “Günümüz Türkiye’inde Yaşanan İç göçler: Bütünleşme mi, Geri Dönüş mü?”, *TÜBİTAK SOBAG 1001 Araştırma Projesi* (Proje Kodu: 106K131), Final Raporu, İstanbul: 2008, s.31.

⁷ Kemal H. Karpat, *Türkiye’de Toplumsal Dönüşüm*, Abdülkerim Sönmez (çev.), Ankara: İmge Kitabevi, 2003, s. 27.

⁸ Türk Dil Kurumu, internet erişim www.tdk.gov.tr, (02.09.2013).

⁹ Ruşen Keleş, *Göç, Kent Bilimleri Terimleri Sözlüğü*, İstanbul:1998, s. 58.

tanımlamıştır. Aslında bu terimle sadece fiziksel anlamda yerleşim yerinin değiştirildiği, demografik değişim anlamı çıkarılabilir.

Balcıoğlu ise göç kavramını “göç, sosyal ve siyasal sebepler sonucu fertlerin yer değiştirmesidir”¹⁰ şeklinde tanımlamıştır. Göç; bir birey ya da bir grubun bulunduğu yerden başka bir yere yerleşmek amacıyla taşınması olayı olarak da tanımlanabilir.¹¹ Temel unsur bireydir.

İlhan Tekeli göç olgusunu, modern sanayi toplumlarında, belli bir zaman dilimi içinde, belli bir yerleşme alanı içinde yaşayanlardan, kendi iradeleriyle, yaşam yerlerini söz konusu yerleşme alanı dışına taşıyanlar olarak, toprağa bağlı tarım toplumlarında ise kendi iradesi dışında zorunluluklar neticesi gerçekleştiğini savunmuştur.¹²

Göç, sadece yerleşim mekânının değiştirilmesi değil, aynı zamanda yaşam koşullarının değişikliğinden sosyal çevreye, kültür ve ekonomik değişikliğe, toplumla olan ilişkilere kadar birçok konuda değişikliğe neden olur.

Hayatın içinde önemli bir yer ve konu olan göç olgusu, diğer toplumsal değişme süreçlerinden farklı olarak sadece değişen bir durumu açıklamakla kalmaz, terk edilen ve yaşanması düşünülen yeni bölgedeki sosyal ilişkilerin ikisini birden bağlayıcı toplumsal sonuçlar ortaya koyar. Birey bu yer değiştirmelerde kısa süreli de olsa ortama göre değişikliğe uğrar. Göç; çeşitli nedenlerden dolayı bir birey ya da grubun başka bir yerde yaşamak ya da yerleşmek amacıyla bir bölgeden başka bir bölgeye yaşam yerini değiştirme sonucu ortaya çıkan ekonomik, toplumsal ve kültürel sonuçlara yol açan bir toplumsal değişme ve sürecidir.¹³ Göç, toplumu, toplumsal hareketlilik biçimlerini, gelişmeyi, çatışmayı, kalkınma ve değişimi çok yakından ilgilendiren bir süreçtir.¹⁴

Endüstri devrimi, göç olgusuna ivme kazandırmakla¹⁵ birlikte, Karpat’ın da açıkladığı üzere; ticaretin gelişmesi, para ekonomisinin başlaması ve tarımsal üretimin pazara uyarlanması, mübadele ve ihracat kapısı olarak hizmet veren kent

---

¹⁰ İbrahim Balcıoğlu, *Sosyal ve Psikolojik Açından Göç*, İstanbul: Elit Kültür Yayınları, 2007, s. 15.

¹¹ Yusuf Akan-İbrahim Arslan, *Göç Ekonomisi*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2008, s. 3.

¹² Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 42

¹³ Serkan Güzel ve Mehmet Meder, “Doğudan Göçün Denizli Toplumsal Yaşamındaki Yansımaları”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 8, 2011, s. 117.

¹⁴ Sabri Çakır, “Türkiye’de Göç, Kentleşme/Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 23, (Mayıs 2011), s. 210.

¹⁵ Güzel ve Meder, “Doğudan Göçün Denizli...”, s. 118.

merkezlerinin ortaya çıkmasıyla geleneksel toplumsal yapılar çözülmeye başlamış, göçlerin temelini hazırlamıştır.¹⁶

Göç, daha iyi bir yaşam sağlayabilme umuduyla yaşadıkları yerleşim yerini terk edip yeni yerleşim yerine gitme eylemidir. Amaç o bölgede yerleşme olmalıdır, kısa süreli yer değiştirmeler veya aynı kent/mahal içinde sosyal yaşantısını değiştirmeden yaşanılan mekânı değiştirmek göç olarak görülmemelidir. Aynı şekilde seyahat gibi kısa süreli yer değiştirmelerde nüfus açısından hareketlilik yaratsa da göç olarak nitelendirilmemektedir.

Göç, geçmişten günümüze tüm toplumları ilgilendiren bir olgu olup, çeşitli nedenlere bağlı olarak değişik biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Önceleri kentler sadece ticaret yâda güvenlik amaçlı kurulmuşken bu zamanla değişmiş ve sanayi kentleri de hızla büyümüştür.

Tarihin her evresinde göç yaşanmakla birlikte özellikle sanayi devrimi sonrası tarım toplumundan sanayi toplumuna dönüşüm ile birlikte ilk sanayi hamlesini gerçekleştiren ülkelerin üretimin en önemli unsuru olan emek gücüne duydukları ihtiyaç göçün de bu bölgelerde yoğunlaşmasına neden olmuştur. Göçün oluşumunda bireylerin kendi inisiyatifiyle serbest bir şekilde karar alabilmeleri kadar kendilerinin haricinde dış etkenlerin etki ya da zorlaması da belirleyici olabilmektedir.

Genel olarak yapılan açıklama ve ifadelerden özetlenecek olursa göç, “bireysel veya toplu olarak insanın doğduğu bir yerden ekonomik, sosyal, dini, siyasi, savaş, terör, doğal afet, eğitim ve diğer nedenlerle kendi isteğiyle veya zorunlu olarak bir başka yere gitmesi ve orada yaşaması” olarak tanımlanabilmektedir.¹⁷

1.1.2. Göç Çeşitleri

Genelde akademik çalışmalarda göçler ülke sınırları itibariyle iç göçler ve dış göçler olarak sınıflandırmaya tabi tutularak açıklanmakta¹⁸, özelde ise zorunlu, serbest, kitlesel ve yöneltmiş göç başlıkları altında sınıflandırılabilir.¹⁹

¹⁶ Karpat, *Türkiye’de Toplumsal Dönüşüm*, s. 40.

¹⁷ Mehmet Akif Ceylan, “Salihli’de (Manisa) İç göçlerin Büyüklüğü ve Yönü”, *International Journal of Social Science*, (Haziran 2013), s. 314.

¹⁸ Ozan Bahar ve Fehime K. Bingöl, “Türkiye’de İç göç Hareketlerinin İstihdam ve İşgücü Piyasalarına Etkileri”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, sy. 2, 2010, s. 44.

Göç olgusunun sınıflandırılması bakımından ilk ayırım, coğrafidir. Nüfusun bir ülkenin sınırları içinde mi yoksa ülkelerarasında mı yer değiştirdiği göz önüne alınarak bir sınıflandırma yapılacak olursa göçler ikiye ayrılır; iç göçler ve dış göçler.

1.1.2.1. Dış Göç

Uzun süre kalmak, çalışmak ya da yerleşmek amacıyla bir ülkeden bir başka ülkeye geçmek suretiyle meydana gelen nüfus hareketlerine dış göç denilmektedir.²⁰

Başlangıcında bireysel ve serbest olarak başlayan dış göç olgusu, öncü göçerlerin olumlu bilgi vermeleri üzerine sayıca yoğunlaşmıştır. Dış göç olgusunun gerçekleşmesinde terk edilen ülkedeki itici faktörler önemli bir yer tutar. Göç eyleminin gerçekleştirileceği ülkenin çekici faktörlerinden ziyade, göç için terk edilen ülkenin itici faktörleri daha çok önemlidir.

Türkiye'nin yurt dışına işgücü göçü, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Batı Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan işgücü açığının iç kaynaklarla karşılanamaması, buna karşın bu ülkeleri güneyden çevreleyen ve gelişmekte olan Akdeniz Havzası ülkelerinin kendi ekonomileri tarafından istihdam edilemeyen fazla işgücü arzıyla karşı karşıya kalması ve bu nedenle ülke içindeki artan işgücünü gelişmiş ülkelere ihraç etmesiyle başlamıştır.²¹

Türkiye'den yapılan dış göç akımları 1960'larda daha çok Almanya, Yugoslavya, Hollanda Avusturya, Belçika ve diğer Balkan Ülkelerine olmuştur. Günümüzde ise dış göçler genel itibariyle savaş, rejim değişiklikleri, tabii afetler, sınırların değişmesi, işsizlik, ekonomik ve etnik nedenlerle olmaktadır. Dış göçe maruz kalan göçü alan ve veren ülkelere de etkileri olmaktadır; ekonomik ve kültürel ilişkilerin gelişmesi, nüfus artış veya azalması, döviz giriş-çıkışı gibi olumlu etkilerinin yanında bazı sorunlara da neden olmaktadır. Uyum sağlama, dil ve din uyumu, dışlanma gibi birçok sorunla da karşılaşan yabancı göçmenler birçok ülkede halen kabul görememişlerdir.²²

---

¹⁹ Çakır, "Türkiye'de Göç...", s. 210.

²⁰ Akan ve Arslan, *Göç Ekonomisi*, s. 22.

²¹ Nermin Abadan, Unat, "Türk Dış Göçünün Aşamaları: 1950'li Yıllardan 2000'li Yıllara", *Kökler ve Yollar, Türkiye'de Göç Süreçleri*, Ayhan Kaya ve Bahar Şahin (der.), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2007, ss. 3-4.

²² Akan ve Arslan, *Göç Ekonomisi*, ss. 22-26.

1.1.2.2. İçgöç

İç göç tanımını Türk Dil Kurumu her ne kadar; “bir ülke sınırları içinde genellikle küçük yerleşim bölgelerinden büyük kentlere geçici veya sürekli kalmak üzere göç etme”²³ olarak tanımlasa da bu tanım sadece küçük yerleşim bölgelerinden büyük yerleşim bölgelerine olan yer değiştirmeyi işaret ettiğinden tam olarak yeterli değildir. Yerleşim bölgelerinin büyüklüğü sınırlandırılmaz.

Göç olgusu ister gelişme şekline bağlı olsun, ister yapısına veya oluşuma bağlı olsun kendi içerisinde birçok ayrıma maruz kalmıştır. Ülkelerin büyüklüğü, ekonomik kalkınmışlık düzeyi ve yerleşme tarihlerine bağlı olarak iç göç, genellikle kırsal kesimlerden şehirlere doğru, bazı nedenlerden dolayı şehirlerden kırsal kesime doğru, ya da şehirlerden şehirlere olan, yerleşmek amacıyla yer değiştirmelerdir.²⁴ Araştırma konusu temel olarak iç göçü açıklayacak olmasından dolayı iç göç ileri bölümlerde ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

1.1.3. İçgöçün Nedenleri

Nedenleri ve sonuçları ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye ve kültürden kültüre değişse de; değişmeyen olgu, göçlerin bir süreç özelliği göstermesidir. Göç edenler yaşam yerlerini değiştirmeye doğacak sakıncaları bastırarak kadar büyük bir düzelme doğurmasını beklediği için göç kararı almaktadır.²⁵

Türkiye’de iç göç olgusu, diğer az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi, kentsel merkezlerin hızlı modernizasyon geçirmesi ve bununla beraber sanayileşme ve endüstri olgularına geçiş yapmaları neticesinde, artan işgücü ihtiyacını karşılamak için gerçekleşmiştir.

Göçlerin iktisadi, siyasi, dini, sosyal, doğal afet, savaş, terör, eğitim, güvenlik ve diğer birçok nedeni vardır.²⁶ Tarımdaki makineleşme ve kent endüstrisinin gelişim

²³ Türk Dil Kurumu, www.tdk.gov.tr, 02.09.2013.

²⁴ Vedat Pazarlıoğlu, “İzmir Örneğinde İç göçün Ekonometrik Analizi”, *Yönetim ve Ekonomi*, Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, 14/1, 2007, ss. 121-123.

²⁵ Mustafa Öztürk, “Türkiye’de İç göçe Katılanların Kent Yaşamına ve Kentsel Emek Piyasalarına Etkileri”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, sy.52, 2007, erişim: www.journals.istanbul.edu.tr, 01.02.2014, s. 250.

²⁶ Ceylan, “Salihli’de (Manisa) İç göçlerin...”, s. 331.

atağı, buna bağlı olarak kentin barındırdığı eğitim, sağlık ve sosyal hayat zenginliği gibi yaşam kalitelerinin yükselmesi en temel göç nedenleri arasındadır.²⁷

Göç edenlerin göç etme nedenlerini belirlemek üzere ilk defa 2000 Genel Nüfus Sayımında soru sorulmuş ve 1995-2000 döneminde iller arası göç etmiş kişilerin göç etme nedenleri ana hatlarıyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu verilere göre: 1995-2000 döneminde iller arası göç etmiş olan 4.788.193 kişinin % 25,67'si hane halkı fertlerinden birine bağımlı göç, % 20,05'i iş arama/bulma, % 13,42'si tayin/atama, % 11,56'sı eğitim ve % 7,43'ü evlilik gibi nedenlerle başka bir şehre göç ederek ikametlerini değiştirmişlerdir.²⁸

Tablo 1. Göç Etme Nedenine Göre Göç Eden Nüfus ve Oranı, 2 Ekim 2011

Göç etme nedeni	Göç eden nüfus	Göç eden Nüfus oranı (%)
Toplam	2 207 844	100,0
İş Aramak/Bulmak	268 400	12,2
Tayin/İş değişikliği	295 906	13,4
Eğitim	498 137	22,6
Evlilik/Boşanma	166 284	7,5
Sağlık	22 649	1,0
Hanedeki Fertlerden Birine Bağımlı Göç	916 761	41,5
Diğer	39 115	1,8
Bilinmeyen	593	0,03

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr, 22.11.2013

2011 yılı Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Nüfus ve Konut Araştırması sonuçlarına göre: Göç edenlerin % 41,5'i hanedeki fertlerden birine bağımlı olarak göç etmektedir, sonrasında % 22,6 ile eğitim amacıyla göç edenler oluşturmaktadır. İş aramak nedeniyle göç edenlerin oranı % 12,2'dir. Tayin/iş değişikliği nedeniyle göç edenlerin oranı % 13,4'tür. Göç edenler içinde evlenme/boşanma nedeniyle göç edenlerin oranı % 7,5'dir. Sağlık nedeniyle göç edenlerin oranı ise % 1'dir.²⁹ Verilen bu bilgiler de insanların kendi başlarına değil, ailece göç kararına uyduklarını göstermektedir. Aileden birinin çeşitli nedenlerle göç etmesiyle kalan diğer fertler de ona göre göç kararı almaktadır.

²⁷ Tolga Tezcan, *Küçük Gebze'nin Göç Serüveni*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011, s. 6.

²⁸ Tuncer Kocaman, *Türkiye'de İç göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri (1965-2000)*, DPT yayınları, 2008, e-kitap erişim: <http://ekutup.dpt.gov.tr/nufus/kocaman/icgoc.pdf>, 27.11.2013, s. 53.

²⁹ Türkiye İstatistik Kurumu, *2011 Nüfus ve Konut Araştırması*, erişim: <http://www.tuik.gov.tr>, 25.12.2013, s. 43.

2000 yılındaki verilerle hemen hemen aynı olmasına karşı sadece eğitim nedeniyle göçler artmıştır. Günümüzde lise eğitiminin önemi daha da artmış, iyi bir üniversite kazanmanın yolunun dershanelerle değil, iyi eğitim veren liselerle olacağı toplumca benimsendiğinden ortaokullar sonrası ülke genelinde yapılan merkezi seviye belirleme sınavları ve bu sınavların sonunda alınan puanlarla yerleştirilen lise seviyesindeki okulların başka şehirlerde olması insanları eğitim nedeniyle göçe sürüklemektedir.

Emeğin bir yerden başka bir yere hareketi olan göçün ekonomik nedenleri teorik olarak; fayda-maliyet yaklaşımıyla ele alınabilmektedir. Göç düşüncesini yaşayanların kazanacakları faydaların fazla olması durumunda yani daha yüksek gelir elde etmek ve daha iyi bir iş bulmak düşüncesiyle, itici ve çekici güçlerin etkisiyle göç etmektedirler. Yapılan birçok araştırmada göç edenlerin terkedilen yerdeki yaşayan insanlara göre daha iyi eğitilmiş, çoğunluğunun genç ve erkeklerden oluştuğu görülmektedir.³⁰

Aslında göçün temel sebebi geçim zorluğu olmasına karşın kısmen topraksızlığı da içermektedir. Başka bir neden ise büyük toprak sahiplerinin tarımda makineye geçmesiyle zenginleşenlerin şehirde yaşama istek ve dürtülerinin çoğalmasıyla bu kesimi hızla kentlere yönlendirmektedir.³¹ Kısacası topraksız kalan, geçim zorluğu çeken, çocuklarının eğitimini devam ettirmek isteyen, güvenlik tehdidinden kaçan ya da zenginleşip kentlerde rahat bir yaşam sürmek isteyen kırsal kesim insanı göçle kentlere yönelmektedir.

Kentlere daha önce göç edenler önce akrabalar arasında sonra hemşeriler arasında dayanışmalı ilişkiler geliştirirler. Konut edinme, iş bulma, maddi destek aramanın yanında sosyal ve kültürel etkinliklerle aidiyet duygusunu pekiştirirler.³²

Yaşanılan bölgenin doğal yaşam koşulları; deprem, sel baskınları, yerleşim yerinin baraj altında kalması, farklı nedenlerden toprak kamulaştırılması ya da terör insanları göçe zorlayabilir.³³

---

³⁰ Fatih Çelik, "İç göçler: Teorik Bir Analiz", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14/2, 2005, s. 182.

³¹ Balcıoğlu, *Sosyal ve Psikolojik Açısından Göç*, s. 26.

³² Hüseyin Bal ve Diğerleri, "Göçle Gelenlerin Toplumsal Sorunları", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 27, (Aralık 2012), s. 196.

³³ Akan ve Arslan, *Göç Ekonomisi*, s. 14.

Kişinin göç kararını hangi etkenler altında ve nasıl verdiğinin bilinmesi, göçü yönlendirici bir politikanın izlenebilmesi için gereklidir. Göç eden kişi göç etmekle bir karar vermektedir. Bunun incelenmesi için kişinin karar modelini bilmek gerekir. Bir kişinin kendi isteği ile başarılı bir göç gerçekleştirebilmesi için aşağıdaki üç karar aşamasını da geçirmiş olması gerekir.³⁴

- Önce kişi kendisi göç etmeğe karar verecektir.
- Göç eden kişi alternatif varış noktalarındaki fırsatlar arasından birisini seçecektir.
- Göç eden her kişinin emeğini arz etmeğe karar verdiği fırsat için birden fazla kişi yarışmaktadır. Kişinin başarılı bir göç yapabilmesi için bu yarışmayı kazanması gerekecektir. Bu konudaki kararı işveren verecektir.

Eğer elde edeceği faydalar kayıplardan fazla ise göç etme kararını verir. Eğer kişi hüner kompozisyonu ne kadar gelişmiş veya nadir ise "beklenti düzeyi" de o kadar yüksekten başlayacaktır. Kişi ne kadar güvenli bir statü içinde ise o kadar geç uyum gösterecektir. Göç edecek kişinin yeni fırsatları algılama ve araştırmasında, akrabaları ve tanıdıkları bu işi kolaylaştırır.³⁵

1.1.3.1. Ekonomik Nedenler

Endüstriye dayalı üretimin konumlandığı kentler yeni ekonominin mekânı olarak yarattığı işgücü talebi ve sunduğu her türlü yaşamsal yapı ve alanlarıyla birer cazibe merkezidir. Buna karşın kırsal alanlar ise fırsat eşitsizliği ile bünyelerinde itici güç barındırırlar.³⁶ Göç olgusu incelendiğinde göç alan ve göç veren merkezlerin gelir farklılıkları göze çarpmaktadır. Eğer genelleme yapılacak olursa göç alan merkezlerin sahip olduğu gelir seviyesinin, göç veren merkezlerin gelir seviyelerinden yüksek olduğu görülmektedir. Hemen hemen bütün göçlerin özünde yoksulluk, yoksunluk ve dışlanmışlık yatmaktadır. Yaşadığı yerde ekonomik olarak yeterli durumdaki insanlar başka nedenler yoksa bulunduğu bölgeyi terk etmekten çekinirler.

³⁴ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, ss. 28-29.

³⁵ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 30.

³⁶ Tezcan, *Küçük Gebze'nin Göç Serüveni*, s. 6.

Ekonomik olarak geri kalmış bölgelerde iş bulabilme ya da yeterli ücretle çalışabilme olanağının yetersizliği, bu bölgelerdeki iş gücünün sanayi ve ticaretin yoğun olduğu bölgelere göç etmesine neden olur. Büyük kentlerde daha rahat yaşama ve yüksek ücretli iş bulma fırsatının az gelişmiş kentlere oranla daha fazla olması göçün yönünü etkilemektedir.

1980 döneminde kentlerin nüfus artış hızlarını incelediğimizde, ülke bütününde önem taşıyan sanayi faaliyetleri ile hızla büyüyen kentler ilk sıraları almaktadır. 1955 yılında işletmeye açılan rafineri ile Batman, savunma sanayindeki büyük yatırımlarla Kırıkkale, Demir-çelik fabrikalarının kurulmasıyla Ereğli ve Karabük³⁷ ve turizm sektörünün atağa geçmesiyle Antalya, hızlı göçle birlikte nüfusu artan yerlerdendir.

Her ne kadar Weber, insanların küçük bir alana doluşmasıyla, uzmanlık konularına yönelik muazzam bir talep artışını da beraberinde getirdiğini³⁸ ifade etse de günümüzde bu doyum yaşanmış ve Türkiye’de bulunan emek arzı fazlalığı, talebini bulamamakta, bu da insanların göç etmesine büyük bir sebep oluşturmaktadır.³⁹ Geçimini sağlayamayan, emeğini gelire ya da yüksek gelire dönüştüremeyen insan yaşadığı çevreden yeni bölgelere göç etme isteğini doğurmaktadır.

Göç etmiş olanlara genel olarak bakıldığında cinsiyet itibarıyla yapılan iş durumu değerlendirildiğinde, şehirden şehre göç eden erkeklerin çoğunluğu tarım dışı üretim faaliyetlerinde çalışanlar ve ulaşım makinaları kullananlar, kadınların çoğunluğu ise ilmi ve teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili diğer meslekler grubunda yer almaktadırlar.⁴⁰ Bu da bir anlamda şehirden şehre göç edenlerin tamamen vasıfsız ve beden işçileri değil, daha önceden belli bir mesleği veya işi olup çeşitli nedenlerle bir başka şehre göçen insanlardan oluştuğunu göstermektedir.

Kentlerde artan tüketici kitleleri, standartlaştırmalara ve kitlesel üretime yeni değerler katmakta, bir kalem malda yalnızca bir kuruluşluk karla kentteki milyonlarca

---

³⁷ Şevket Işık, “Türkiye’de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri”, *Ege Coğrafya Dergisi*, sy. 14, 2005, s. 64.

³⁸ Max Weber, *Şehir*, İstanbul: Yarn Yayınları, 2010, s. 4.

³⁹ Bahar ve Bingöl, “Türkiye’de İç göç...”, s. 55.

⁴⁰ Kocaman, *Türkiye’de İç göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri*, s. 47.

satış yapanlar, milyoner olabilmektedir.⁴¹ Kırdada daha az kazanan insanlar için büyük kentler ekonomik nedenlerle göçü düşünenlerde tercih sebebi olabilmektedir.

Tekeli, göç ile kentlere gelen nüfusun enformel kesimde çalışmak zorunda kaldığını, modern sektörlerin onları dışarıda tuttuğunu belirtmektedir.⁴² Kentlere göç edenler işgücünün niteliği bakımından genellikle sanayi ve hizmet sektörünün aradığı nitelikli işgücüne sahip olmadıkları için kendilerine en uygun çalışma alanı olarak enformel sektöre yönelmektedirler. Küçük yerleşim yerlerinden büyük kent ya da kasabalara yerleşen vasıfsızlar ilk zamanlar tanıdık veya akrabalarının yardımıyla geçimlerini sağlayacak miktarda para kazanmaya başlamış, çoğunlukla küçük işletmelerde çalışmışlar ya da sokaklarda yiyecek satmak da dâhil sigortasız, az gelirli türlü işleri yapmak zorunda kalmışlardır.

1.1.3.2. İtici ve Çekici Nedenler

Sanayi Devrimi sonrası endüstrileşme ve tarımsal yapıdaki çözümler sonucunda kentlere göçün başlamasıyla kentlerin nüfusu hızla artmaya başlamıştır.⁴³ Bireyler, göç kararını verirken tıpkı fayda-maliyet analizinde olduğu gibi değerlendirme yapmaktadırlar. İtici faktörler olarak tanımlanan buldukları yerin olumsuz özellikleri ile çekici faktörler olarak nitelendirilen gideceği yerin olumlu özellikleri karşılaştırılmaktadır. Göç ile beklenen fayda, bulunduğu yerde kalmanın getireceği maliyetin üzerinde ise birey göç kararını vermektedir.⁴⁴

İtici ve Çekici Güçler yaklaşımına göre, iç göç olgusunun tek taraflı nedene dayandırılması yanlış olmaktadır. Göç eden göçerler için itici güçler ve çekici güçler ele alınıp incelenmektedir. Göç olgusunun gerçekleşebilmesi için göçer kesimin yerleşim yerlerinden ayrılması itici nedenleri ön plana çıkarırken, göç ettikleri yer seçiminde ise çekici nedenler etken olmaktadır.⁴⁵

Bölgeler arası eşitsizlik ve bölgesel geri kalmışlık sorunu hep gündemde kalmaktadır. Bunu çözmek için çabalar gösterilmektedir. Bu konuda kuramlar,

---

⁴¹ Weber, *Şehir*, s. 12.

⁴² Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 14.

⁴³ Ahmet Mutlu ve Nazlı Yücel, *Türkiye'de Kent Hakkı*, Ankara: Orion Kitabevi, 2013, s. 40.

⁴⁴ Pazarlıoğlu, "İzmir Örneğinde İç göçün...", s. 122.

⁴⁵ Güzel ve Meder, "Doğudan Göçün Denizli...", ss. 121-123.

politikalar geliştirilmekte, planlar hazırlanmaktadır. Ama bunların sonuçlarının çok başarılı olmadığını, sorunların hala sürdüğü görülmektedir.⁴⁶

Tüm göçlerin ortak nedenleri arasında en sık karşılaşılan; daha rahat bir yaşam sürme isteğidir. Doğduğu topraktan başka bir yerleşim yerine göçmek insanların istemediği bir durum olmasına karşın, o topraklarda doyamıyor, barınmıyor ya da rahat bir yaşam süremiyorsa göç kaçınılmazdır.

1950’li yıllarla birlikte Türkiye’nin sosyo-ekonomik özellikleri değişmeye başlamıştır. Dönemin sanayileşme politikası, sanayide daha çok işgücüne ihtiyaç duyuyordu. Ekilebilir alanlar azalmış, tarımda açığa çıkan fazla nüfus kentlere doğru akmaktaydı. Eğitim ve sağlık gibi sosyal hizmetlerde sağlanan iyileşmeler kentlerin cazibesini, çekiciliğini artırıyor ve ulaşımda sağlanan gelişmeler göç sürecine hız kazandırıyordu. Dönemin Türkiye’deki sosyal, ekonomik değişimin en önemli göstergesi ivme kazanan kentleşmeydi.⁴⁷

Ülkemizde insanların bireysel ya da toplu olarak göç etme düşüncesinde etkili itici faktörlerin başında elbette ki yoksulluk ve imkânsızlıklar gelmekle birlikte; işsizlik, tarımda makineleşme, düşük verimlilik, doğal afetler, nüfus baskısı, toplumsal dışlanma, tarım arazilerinin yetersiz ve yanlış dağıtımı, mevsim şartları, eğitim ve sağlık kurumları yetersizliği, güvenlik korkusu ve daha sayılamayan birçok faktör bulunmaktadır.

Göçerlerin göç edecekleri yer seçiminde etkili olan göç alan merkezlerin çekiciliğini anlatmakta kullanılan faktörlere, çekici güçler denilmektedir. Kırsal alanların sahip olmadığı çoğu özellikten kaynaklanan göç olgusu, göçerlerin arayışları ile birlikte düşünceye, kentsel merkezlerin sahip olduğu göçerler için çekici gelen özellikler ile birleşince de göç olgusunun gerçekleşmesine sebep olmaktadır.

---

⁴⁶ İlhan Tekeli, “Bir Bölge Plancısının Çözmeğe Çalıştığı Sorunun Büyüklüğü Karşısında Yaşadığı İç Huzursuzlukları”, *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, c. 2, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, 2004, s. 261.

⁴⁷ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Tübitak, *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA-2008), 2008 İleri Analiz Çalışması*, “Türkiye’de Doğurganlık, Üreme Sağlığı ve Yaşlılık”, Ankara: 2010, s. 7.

Kentlerin sahip bulunduğu birçok toplumsal ve kültürel olanaklar ve hizmetler çok çekicidir. Kentlerin özgür havası, daha geniş bir kümenin üyesi olma duygusu, kentli olmanın gururunu paylaşma⁴⁸ çekici etmenler arasındadır.

Denizyolu, karayolu, demiryolu ve havayolu alanındaki gelişmeler ulaşım konusunda daha rahat edilmesini sağladığı⁴⁹ için kentlere göçte çekici nedenlerdendir. Kırdan kente göçün temelini “kırsalın iticiliği, kentlerin çekiciliği” oluşturmaktadır.⁵⁰

Kırsal göçte ana itici etken yoksulluk, düşük gelir, öğrenim ve sağlık hizmetlerinin olmayışı ya da az oluşu⁵¹, hızlı nüfus artışıyla istihdam olanaklarının kısıtlı olması ve güvenlik başlıca nedenleridir. Kentlerin iş, istihdam ve gelir olanakları, kentsel yaşamın getirdiği refah ortamı ve eğitim⁵², kendini ispat edebilme, kaliteli sağlık hizmetlerine ulaşabilme, sosyal aktivitelerde ve iş yaşamındaki özgürlük, aile ve toplum baskısının azalması gibi birçok unsurlar da çekici faktörleri oluşturmaktadır.

Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 1980'li yılların ortalarından itibaren yaşanan terör ortamının neden olduğu güvenlik sorunlarından kaynaklanan ayrı bir iten faktör ortaya çıkarak, oldukça büyük bir nüfus grubunun yaşadıkları yerleşim yerlerini terk etmesine neden olmuştur.⁵³

Göçün itici nedenleri olarak da gösterilen bu etmenlerin en önemlilerinden bir diğeri doğal ve toplumsal çevredir. Bu çevreler birey ya da toplumun beklentilerini, özellikle de ekonomik ve kültürel gereksinimlerini karşılayamadığı sürece reddedilir ve böylece göç süreci başlamış olur.⁵⁴ Kentlerdeki çekici etken ise kısaca gelir düzeyini artırma fırsatı ve rahat bir yaşam standardını sunmasıdır.

---

⁴⁸ Ruşen Keleş, *Kentleşme Politikası*, Ankara: İmge Kitabevi, 9. Baskı, 2011, s. 40.

⁴⁹ Yüksel Koçak ve Elvan Terzi, “Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri”, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3/3, 2012, s. 176.

⁵⁰ Kerem Karabulut, ve Dilek Polat, “Türkiye’de Yaşanan Göç Olgusu Üzerine Bir Alt Bölge Uygulaması”, (Yayınlanmış Bildiri), *Türkiye Ekometri ve İstatistik Kongresi*, İnönü Üniversitesi, Malatya, 24-25 Mayıs 2007, s. 3.

⁵¹ Karpat, *Türkiye’de Toplumsal Dönüşüm*, s. 45.

⁵² Bahar ve Bingöl, “Türkiye’de İç göç...”, s. 47.

⁵³ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, *Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması (TGYONA)*, Yayın no. NEE-HÜ.06.01, Ankara: 2006, s. 127.

⁵⁴ Çakır, “Türkiye’de Göç...”, s. 210.

Ülkemizde yarım asır boyunca, şehirlerin etrafındaki gecekonduyla sembolleşen göç olgusu, kırsalın itici gücü ve kentlerin çekici gücü ile birlikte yoğunlaşmıştır. Kentsel sefalet, kırsal fakirliğe tercih edilmektedir.⁵⁵

1.1.3.3. Bireysel ve Ailesel Nedenler

Göç sürecinin başlamasındaki neden sahip olunan yaşam kalitesinin artırılmasıdır. Bireysel olarak; evlilik, eğitim, iş değişikliği/tayin, emeklilik gibi nedenlerle yapılan göçler bulunmaktadır.

Geniş bir mecra olan göç konusunda birtakım alt nedenler yer almakta ve göçe zemin hazırlayan bu nedenler çerçevesinde kadın ve erkeğin toplum içerisindeki konumlarının önemli bir yeri bulunmaktadır.⁵⁶

Eğitim seviyesini artırma isteği aynı zamanda bir göç nedenidir. Başlangıçta eğitimini artırmak için yapılan göç, daha sonrasında bireyin sonraki göçe katılma eğilimini artırmaktadır. Bu durum özellikle başlangıçta kırdan kente eğitimini geliştirmek için göç eden bireyin sonrasında kentten kente göç etmesi şeklinde görülmektedir.⁵⁷

Göç olgusunu sadece ekonomik veya güvenlik ile ilgili sebeplere bağlamak konuyu açıklamakta yetersiz kalacaktır. Kent havasının insanı özgür kılacağı inancı ve çevre baskısı olmadan yaşama isteği⁵⁸ göçte sebepler arasında yerini almaktadır.

Bireylerin iş değişikliği veya çalıştığı kurum tarafından başka bir yere tayin edilmesi, evlenerek evlendiği kişinin yaşadığı yere yerleşmesi, kendi veya mensubu olduğu aileden bir veya birkaçının eğitimi, emeklilik yaşantısını farklı veya doğduğu yerde yaşamak istemesi gibi nedenlerle yaptığı yer değişiklikleriyle ikametlerini değiştirip, yeni bir yerde yaşamaya başlaması da ailevi veya bireysel göç nedenleri arasındadır.

---

⁵⁵ Kerim Özdemir, “Türkiye’de Kırsal Sanayinin Kentlere Olan Göçler Üzerine Etkisi”, *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, c. 2, Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, (Mart 2004), s. 109.

⁵⁶ Hakan Yüksel ve İbrahim E. Zinderen, “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Göç Etkeni”, *Lisansüstü Göç Araştırmaları Sempozyumu*, İzmir: (18-19 Nisan 2013).

⁵⁷ Mustafa Yakar ve Hakkı Yazıcı, “Afyonkarahisar Kentinde Göçlerin Seçkinlik Yaklaşımı İle Analizi (1990–2000)”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy.20, (Aralık 2009), s. 164.

⁵⁸ Koçak ve Terzi, “Türkiye’de Göç Olgusu ...”, s. 177.

Göç edilecek yerin seçiminde en etkili unsurlardan bir tanesi gidilecek yerdeki hemşericilik olgusudur. İş ve eğitim amacıyla diğer illere göç edişte gidilecek yerlerdeki hemşeriler, göçerlerce dikkate alınmaktadır. Tayin, evlilik ya da güvenlik söz konusu olduğundaysa göçmenlerin gidecekleri illerdeki hemşeri miktarına karşı duyarlı olmadıkları görülmektedir.⁵⁹

Göç niyetindekilerin “Nasılsa bize göre de bir iş vardır” düşüncesini taşımaları, gidilecek yerde fırsatların fazla olduğunun bir şekilde bilindiği anlamına gelmektedir.⁶⁰ Bu bilgi ise çok yüksek bir ihtimalle göç düşünülen yere daha önceden yerleşmiş hemşerilerden gelmektedir.

1.1.3.4. Kırdaki Değişim Nedenleri

Kırsal göç, gelişmekte olan diğer ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’de de toplumsal ve ekonomik gelişim ve değişimin en önemli belirleyici unsularından birisidir.

Batı Avrupa ve Kuzey Amerika’nın ekonomik ve sosyal gelişme sürecinde göç olgusu ne kadar önemli bir yer tutmuşsa, Türkiye’nin de Cumhuriyet sonrası ekonomik ve sosyal gelişme sürecinde göç olgusu o denli önemli bir rol oynamıştır ve oynamaya da devam etmektedir. Özellikle 1950’lerden itibaren ulaşım olanaklarının yaygınlaşması, kapalı ekonomiden pazar ekonomisine geçilmesi ve tarımda artan ölçüde modern yöntemlerin uygulanması gibi nedenler, kırdaki biriken iş gücü fazlasının yavaş yavaş kentlere akın etmeye başlamasına yol açmıştır. Emeklerinin karşılığını alamadığını düşünen kır nüfusunun büyük bir bölümü yeni çalışma alanları bulmak ve daha iyi koşullarda yaşamak amacıyla kentlere göç etme sürecini hızlandırmıştır.⁶¹

Göç özellikle 1950’lerde başlayan kentleşme hareketinden etkilenmenin sonucu ortaya çıkmış gibi görünse de son yıllarda tarımda makineleşme ve güvenlik gibi sebeplerle daha da hızlanmış ve nüfusun büyük bir bölümü şehirlerde yaşamaya

---

⁵⁹ Murat Çiftçi, “Türkiye’de İç göçte Sosyal Ağ Kullanımı Üzerindeki Etkiler”, *Sosyo Ekonomi*, sy.15, Göç Özel Sayısı, Ankara: 2011, s. 116.

⁶⁰ Cemal Yalçın, *Göç Sosyolojisi*, Ankara: Anı Yayınları, 2004, ss. 28-30.

⁶¹ Hüseyin Mualla Yüceol, “Türkiye’de İller Arası İşsizlik Oranı Farklılıkları, Göç ve Ekonomik Kalkınma”, *Sosyo Ekonomi*, sy. 15, Göç Özel Sayısı, Ankara: 2011, s. 34.

başlamıştır.⁶² Kırdan kopuşun başlamasıyla kırdan kalanların da kentlerde yaşama isteği artmıştır. En büyük neden ise, kentlere göçenlerin kırdan geldiklerinde anlattıkları abartılı lüks ve refah dolu kent yaşamı gösterilebilir.

Cumhuriyet döneminde, toprak dağılımına ilişkin ilk veriler 1950-1952 yılları arasında toplandı. Bu sayıma göre, köylerde yaşayan 2.760.304 ailenin 336.860'ı topraksızdır. Toprak dağılımının en adaletsiz olduğu bölgeler sırasıyla Akdeniz, Güneydoğu Anadolu ve Ege Bölgeleridir. Toprak dağılımı ile kırsal bir gelir dağılımı arasında doğrudan bir ilişki olduğu gerçeğiyle ortada bir adaletsizlik vardır.⁶³

Ülkemizde kırsal kesim genellikle topraklarının verimsiz ve yetersiz olmasının yanında toprak mülkiyeti ve doğal çevre koşullarının da tarım ve hayvancılık açısından çıkardığı güçlüklerle ilgili olarak geçim sıkıntısı içinde olduğundan şehirlere doğru sürekli nüfus göndermektedir.⁶⁴

1955 yılı sonrasında kent nüfusunun hızlı bir şekilde artmaya başladığı görülmektedir. Bu artışın kentlerin kendi iç dinamikleriyle açıklanamayacak kadar fazla olması sebebiyle, bu noktadan da; kırdan kopan nüfusun kentlere yöneldiği sonucuna erişilebilir.⁶⁵

1950'lerden bu yana Türkiye'de nüfus artışının çok artması ve kırdaki toprakların artan nüfusu barındırıp besleyecek büyüklükte olmaması göç ve kentleşme hareketlerini de hızlandırmıştır.⁶⁶ Her ne kadar göç olgusunda demografik hareket sadece nüfusun hızlı artışıyla açıklanmaya çalışılsa da, aynı zamanda sanayileşmeyle birlikte iş gücü ihtiyacı ve tarımdaki makineleşme de göçü tetikleyen önemli unsurlardır. Türkiye'de kalkınma projeleri çerçevesinde sanayinin ihtiyaç duyduğu işgücü, kırsal kesimden göç eden nüfusla sağlanmıştır. Böylelikle kırsal kesimden kentlere doğru bir işgücü akımı olmuştur.⁶⁷

Kırsal kesimin hâkim ekonomik faaliyeti tarım ve hayvancılıktır. Kentler ise, ticaretin geliştiği, sanayiinin kurulduğu, mesleklerin de hayat sahası bulduğu, sosyal ve sanatsal faaliyetlerin de gerçekleştiği daha büyük yerleşim birimleridir. Kentlerin bu

---

⁶² Balcıoğlu, *Sosyal ve Psikolojik Açından Göç*, s. 25.

⁶³ Oya Köymen, "1950'lerde Tarımsal Yapı", *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1999, s. 30.

⁶⁴ Ünal İbret, "Kastamonu'da İç göç Hareketleri", *II. Kastamonu Kültür Sempozyumu*, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, 2005, s. 698.

⁶⁵ Yalçın, *Göç Sosyolojisi*, s. 114.

⁶⁶ Çakır, "Türkiye'de Göç ...", s. 211.

⁶⁷ Pazarlıoğlu, "İzmir Örneğinde İç göçün...", s. 123.

özelliği ve genelde yaşam kalitesi bakımından üstünlüğü, kırsal nüfus bakımından sürekli cazibe merkezi olmasını sağlamıştır. Kırsal kesim, kentlerde gelişen ekonomik faaliyetler için girdi deposu olmuştur. Kırsal birikimlerin, genç ve dinamik kırsal nüfusun akım yönü de devamlı kentlere doğru olmuştur.⁶⁸

Kırdan kopuş, Türkiye’de Marshall planıyla birlikte 1948-1956 yılları arası traktör sayısı 1800’den 44.000’e, 1970’lerde ise 100.000’e yükselmiş, insan ve hayvan gücünden makine gücüne geçilmiş, kimyasal gübre ve ilaçlamalarla maliyetler çok fazla artmış, ülke pazarı hızla bütünleşmiş ve yerel pazar üretimden, ülke pazarı için üretime geçilmiştir. Çeşitli nedenlerle toprak kaybedip geçimini sağlayamayan aile ilk olarak bir bireyini, toprak kaybı daha fazla ise büyük aileden bir çekirdek aile şehre göç etmiş, kırdaki aile yapısı bu değişimden etkilenmiş ve geniş aile yerine hızla çekirdek aile yapısına geçilmiştir.⁶⁹

Boratav’ın 1963 ve 1970 yıllarında Devlet İstatistik Enstitüsü’nce nüfusu 5000’den az olan yerleşme birimlerindeki tarımsal işletmeleri (aile) kapsayan Tarım Sayımları hakkında verdiği bilgilere göre: her iki sayımda da Türkiye Tarımında toprak dağılımında eşitsizliklerin arttığını, 1963 sayımına göre 1970’deki sayımda; 308.899 olan topraksız aile sayısı 405.182’ye çıkmış, işlenen alanda ise 2,8 milyon hektar civarında bir kayıp toprak mevcuttur.⁷⁰ Bu kayıp araştırıldığında ve topraksızların yeni iş alanına yönelmelerine bakıldığında ise karşımıza yine göç çıkmaktadır.

- 1960 yılında; toplam nüfus 27.754.820 ve bu nüfusun % 31,9’u, yani 9.994.644 kişi il/ilçe merkezlerinde yaşarken, 17.760.176 kişi belde ve köylerde yaşamakta ve çoğunluğu tarımla uğraşmaktaydı.
- 1970 yılında; toplam nüfus 35.605.176 ve bunun % 38,5’i, 16.753.979 kişi il/ilçe merkezlerinde yaşarken, 18.869.197 kişi belde ve köylerde yaşamaktaydı.⁷¹

⁶⁸ K. Özdemir, “Türkiye’de Kırsal ...”, s. 102.

⁶⁹ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, ss. 70-90.

⁷⁰ Korkut Boratav, “Türkiye Tarımının 1960’lardaki Yapısı ile İlgili Bazı Gözlemler”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, sy. 42, erişim: <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/424/4746.pdf>, 15.12.2013, ss. 779-780.

⁷¹ Tüik, *Türkiye İstatistik Yılıhğı 2012*, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, (Haziran 2013), ss. 34-35.

Rakamlar dikkatle incelendiğinde ülkenin toplam nüfusu on yılda % 28 artarken, il/ilçe merkezinde yaşayanların oranı % 68 artmıştır. Toplam nüfus oranının çok üzerinde bir artışla kentleşme, kentlere olan göç artmıştır.

Türkiye’de kırsal alanları özetleyecek olursak; 1950’lerde başlayan yoğun traktörleşmeyle toprak derinden sürülmeye başlanmış, bu ise erozyona neden olmuş ve toprağın en değerli üst tabakaları yok olmuştur. Aşırı dozda tarım ilaçları, ticari bitkilerde fazla gübre kullanıldı. 1963-1973 döneminde buğday ekimi için girdilerin ve ekim alanlarının artmasına karşı verim artmamış, 1980’e gelindiğinde ise yeterli miktarda gübre, ilaç ve tohumun zamanında ve ucuz olarak üreticiye ulaştırılmadığı gibi, gübre fiyatlarının devamlı artması ve sulama yetersizliğinden dolayı üretici zor durumda kalmıştır.⁷²

1980’li yıllarla birlikte tarım politikalarında değişiklikler olmuş, devlet tarım faaliyetlerini desteklemesini azaltmıştır. Hem desteklemeler azalmaya devam etmiş, aynı zamanda tarım dünyadaki olumsuz fiyat değişimlerinden kötü yönde etkilenmiştir. 1983 (2,31 milyar dolar) yılına kadar tarım ihracatı devamlı artan Türkiye, 1987 yılında 1.41 milyar dolar ile en düşük seviyelere inmiş, 1990 yılında ise tarım ürünlerindeki ithalat ihracatı geçmiştir.⁷³

Günümüzde ise durum biraz daha farklıdır; tarım arazilerinin uzun süredir kullanımı, suni gübreleme ve ilaçlama verimin düşmesine neden olmuş, toprağın hissedarlar arasında paylaşımı arazinin parçalanmasına ve çok küçük bölümlere ayrılmasına neden olmuş, ürün alabilmek için masraflar arttığı halde ürün fiyatları aynı oranda artmamış, makineleşme sonunda kullanılan traktör, biçerdöver vb. araçların yakıt fiyatları maliyeti çok artırmış, hasat edilen ürünlerin pazarlanacağı pazar yerleri tekelleşmiş (Toprak Mahsulleri Ofisi gibi) ve bu sayede fiyatlar baskı altına alınmış, devlet destekleme primleri adı altında verilen devlet yardımları kırsalda yaşayanları üretmeden verilen desteklerle geçinir hale getirmiştir. Yaşanan tüm bu olumsuzluklarla beraber görsel basında kentlerin pembe dünyasının sorunsuz ve hayalleri süslercesine kırsalda yaşayan insanlara sunulmasıyla, yaşanan bölgeden kentlere göçün hızı artmıştır.

---

⁷² Köymen, “1950’lerde Tarımsal Yapı”, s. 36.

⁷³ Gülten Kazgan, “1980’li Yıllarda Yapısal Değişmeye İlişkin Göstergeler”, *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, e-kitap, 1999, s. 52.

Günümüzde batılı, gelişmiş, endüstrileşmiş ülkelerin ekonomik gelişmesinin önemli bir özelliği işgücünün topraktan büyük ölçüde ayrılıp harekete geçmesi ve büyüyen kentsel alanlarda yoğunlaşmasıdır. Endüstrinin hızla ilerlemesi kırsal işgücünün kentlere akmasına neden olmuştur.⁷⁴

Kentlerde istihdam olanaklarının artması ve işgücü piyasasının genişliği kentleşme oranını arttırmaktadır. Kırsal nüfusunun kentlere göç etmesi ile birlikte, tarımsal yapı yerine endüstriyel yapıya dayalı iş sayısı artmaktadır.⁷⁵

Karpat'ın İstanbul'da bir gecekondu bölgesinde yaptığı çalışmaya göre, erkekler % 47, kadınlar % 52 ve bekârların % 49'luk oran ile birinci neden olarak maddi zorluk nedeniyle köyü terk ettikleri, toprak yokluğunun ise ikinci sırada yer aldığı görülmektedir.⁷⁶ Aslında maddi zorluğun en büyük nedeni yine topraksızlıktır.

Bilim ve teknolojinin iletişim araçları üzerindeki gelişmelerle uzak yakın olmuş, insanlar arası iletişim artmış ve bu da etkileşime neden olmuştur. Modern ülkelerde kırsal ve kent yaşamındaki farklılık sadece yaşanılan mekânlarda olmasına rağmen, ülkemizde ise bu durum ekonomik refah seviyesiyle de eşdeğerdir. Büyük yerleşim yerlerinde yaşayanlar küçük yerleşim yerleri veya kırsal alanlara göre daha sosyal, refah seviyesi yüksek, iş bulabilme fırsatı fazla ve ekonomik geliri daha yüksektir. İletişimin gücüyle kent yaşamını gören kırsaldaki yaşayan insan da, yaşadığı çevreyi değiştirme isteği oluşmaktadır.

Küçük yerleşim yerlerindeki üreticiler değişim geçirmiş⁷⁷, gençler çalışma çağına geldiklerinde büyük kentlerde iş bulabilme fırsatı bulmuş, evlilik çağına gelen kızlar ise evlenip kentlerde daha rahat yaşama isteğinde olmuşlardır. Ailelerin bir kısmı kızlarının kırsal yaşamına devam etmelerine razı olmamış, evlenme isteğinde olan erkeklerin kentlerde yaşaması şartını koyabilmişlerdir.

Kırsal hayatının zorluğu, ekonomik olarak aile reisi olmayan gençlerin veya kadın nüfusunun kendi başına gelir elde edememesi, sosyal-kültürel olarak kapalı toplum yapılarından kurtulma isteği, eğitimini tamamlamak isteyen gençlerin ve

---

⁷⁴ Sevinç Özen Güçlü, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002, ss. 2-3.

⁷⁵ Fatma Zeren ve Burcu Kılınç Savrul, "Türkiye'de Şehirleşmeyi Etkileyen Faktörler: Mekânsal Ekonometri Analizi", *Journal of Yasar University*, 28/7, 2012, erişim: <http://joy.edu.tr>, 12.11.2013, s.4754.

⁷⁶ Karpat, *Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm*, s. 128.

⁷⁷ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 80.

buna bağılı olarak ailelerinin kırdan terk etme istekleri ve hareketleri kırdan kopuşun diğere nedenleri arasında sayılabilir.

Kırsal alan kökenli gelişen göçler, orta gelişmişlik düzeyinde, yani kırsala teknolojinin girdiği, işlenebilecek toprağın sınırlarına varıldığı ve toprağın parçalanarak bölündüğü noktada gerçekleşmektedir. Kentsel alanlardaki iş ve hizmet olanaklarının varlığının da, kırsaldan kente doğru olan göç olgusu üzerinde etkisi bulunmaktadır.⁷⁸

Türkiye'deki kırdan kentlere göç hareketleri ilk zamanlarda bir sorun, problem olarak algılanmamıştır. Fakat ilerleyen yıllarda, özellikle kentsel bölgelerde yaşanan ekonomik ve sosyal problemler, kırdan kente göçün bir sorun olarak değerlendirilmesine sebep olmuştur.

Kırsal göç sonucu göç bölgesinde tarımsal, ekonomik ve sosyal yapıda da değişim olmuştur. Göçün en büyük etkisi tarımsal yapı, üretim ve üretim deseni üzerine olmuştur. Kırdan sadece nüfusunda bir azalma meydana gelmemiş aynı zamanda nüfusun yapısı da değişmiştir. Hane genişliği, genç ve çocuk nüfus oranı ve hane sayısı da azalmıştır.⁷⁹

Türkiye, kırsal kesimden kentlere olan göçün azaltılması ya da engellenmesi yönünde bölgesel ve ulusal birçok plan ve program hazırlanmış,⁸⁰ uzun bir dönem boyunca kalkınmasını planlı kalkınma hedefine dayandırmış, kırsal gelişme politikaları ile ülkesel, bölgesel, kentsel gelişme politikalarını bu doğrultuda geliştirmeye çalışmıştır.⁸¹ Güneydoğu Anadolu Projesi, hayvancılığa, tarımsal kalkınmaya teşvik, kalkınmakta öncelikli bölge ilanları ve buralara teşvik kredileri ve Kalkınma Ajanslarının kurulması bunlara örnek verilebilir.

Kırsal alanlarda sunulan kamu hizmetlerinin artırılması ve yoğunlaştırılması, kırsal kesimde yaşayanlar için yeni gelir getirici faaliyet alanları yaratılıp oradaki insanların üretici kimliğine kavuşması sağlanmalıdır.⁸² Bölgesel ekonomik ve

---

⁷⁸ Bahattin Akşit, "İç göçlerin Nesnel ve Öznel Toplumsal Tarihi Üzerine Gözlemler: Köy Tarafından Bir Bakış", *Türkiye'de İç göç, Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri Konferansı*, Bolu-Gerede: Tarih Vakfı Yayınları, 1997, s. 26.

⁷⁹ Ertuğrul Güreşci ve Ziya Yurttaş, "Kırsal Göçün Nedenleri ve Tarıma Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Erzurum ili İspir İlçesi kırık Bucağı Örneği", *Tarım Ekonomisi Dergisi*, sy. 14, 2008, s. 53.

⁸⁰ Koçak ve Terzi, "Türkiye'de Göç Olgusu ...", s. 167.

⁸¹ Yüceol, "Türkiye'de İller...", s. 81.

⁸² Hakan Özdemir, "Türkiye'de İç göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme", *Akademik Bakış*, Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları, (Mayıs-Haziran 2012), E-dergi, Erişim: www.akademikbakis.org, 22.01.2014, s. 15.

kültürel kalkınmışlık farklılıklarını ortadan kaldıracak ya da en az seviyeye indirecek yeni projeler üretilmeli, kırdaki insanların göç etmede itici nedenleri ortadan kaldırılmaya çalışılmalıdır.

1.1.3.5. Güvenlik Nedenleri

Güvenlik nedeniyle ilk iç göç uygulaması zorunlu da olsa, zamanın hükümeti tarafından 1927 tarih ve 1097 sayılı “Bazı Eşhasın Şark Mıntıkasından Garp Vilayetlerine Nakline Dair Kanun”la 1930 Ağrı Ayaklanması ile gerçekleşmiş, 1934 de çıkarılan 2510 sayılı kanunla hükümetin yetkileri daha da genişletilmiştir. Nakledilenlerin gayrimenkulleri hazineye devredilirken, yeni yerleştikleri bölgelerde ihtiyaç duyanlara ev, toprak, bağ ve bahçe verilmesi öngörülmüştür. 1925 Şeyh Sait, 1930 Ağrı ve 1937 Dersim’deki ayaklanma ve isyanlar sonunda 5.074 hanede 25.831 nüfus Batı Anadolu’ya nakledilmiş, zorunlu iskâna tabi tutulmuştur. 1947 yılında nakledilen kişilerin ikamet etme zorunluluğu kaldırıldığında 4.128 hanede 22.516 kişi tekrar Doğu Anadolu’daki eski yerlerine dönmüştür.⁸³

1980’li yıllardan ise terör olaylarındaki artışla birlikte zorunlu göçler yaşanmıştır. Can ve mal güvenliğine ilişkin endişe, yerleşim yerlerinin terör veya kamulaştırma gibi çeşitli nedenlerle boşaltılmış olması,⁸⁴ terör örgütlerince ya da savaş sırasında karşıt guruplarca kendilerine katılmaları yönündeki baskı, yayla yasağı, kan davası, aşiretler arası kargaşa, olağanüstü hal ilanı, vb. birçok durum insanı ya da topluluğu göç etmeye sevk etmiştir.

İnsanları göçe sevk eden olağanüstü hal uygulamasına ilk defa 19 Mart 1984 tarihinde sıkıyönetim uygulaması kaldırılan 8 ilde (Çanakkale, Kastamonu, Sinop, Çankırı, Isparta, Kırşehir, Gümüşhane, Bitlis) başlanmıştır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ni içine alan bir biçimde 1987 yılında olağanüstü hal uygulaması ilan edilmiştir. 19 Temmuz 1987 tarihinde Diyarbakır, Bingöl, Hakkari, Mardin ve Siirt illerinde uygulanan sıkıyönetim sona erdirilmiş ve 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Bingöl, Tunceli, Van, Siirt ve Mardin İlleri Olağanüstü Hal Bölge Valiliği kapsamına alınarak olağanüstü hal uygulamasına geçilmiştir. 30 Kasım 2002 tarihi itibarıyla ülke genelinde olağanüstü hal uygulaması

⁸³ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 162

⁸⁴ Ceylan, “Salihli’de (Manisa) İç göçlerin...”, s. 331.

son bulmuştur.⁸⁵ Bu uygulamayla birçok kişi yaşadığı yerleşim yerini terk ederek yeni bölgelere göç etmişlerdir.

1980'li yılların ortalarına kadar en çok ekonomik ve çevresel nedenlerle (baraj, gölet yapımı, deprem, sel, heyelan vb...) ortaya çıkan göç hareketlerinin, 1980'li yılların ortalarından itibaren temel olarak güvenlik kuvvetlerinin küçük yerleşim yerlerinde yaşayanların güvenliğini güç coğrafi koşullarda sağlamakta zorlanmaları nedeniyle, bu tür yerleşim yerlerinin boşaltılması yönündeki talep, korucu olma/olmama hali, PKK/terör örgütüne katılma baskısı gibi güvenlik nedenleriyle ortaya çıktığı görülmektedir.⁸⁶

Güvenlik nedeniyle göç edenler daha sonra bu tehdidin ortadan kalkmasıyla tekrar eski yerleşim yerlerine göç edebilmekte ve bu da diğer bir geri dönüş göç olgusunu oluşturmaktadır.

1.2. Göçün Etkileri

Göç; sosyal ve ekonomik hayatta, hatta toplum yapısında birçok etki meydana getirmektedir. Göç edenlerde, göç edilen yerde ve terk edilen yerlerde hem insanlar üzerinde, hem de sosyal ve ekonomik etkileri ayrıntılı incelenmelidir. Göç sonrası etkileşim başta kentleşme, gecekondulaşma, kente uyum ve diğer nedenler başlıkları altında genel olarak değerlendirilebilir.

Kentleşmede kente gelenlerin kentte yaşadıkları ve kentte yarattıkları dönüşümde üç ayrı boyutuyla kente uyum, toplumsal araştırmalara konu olmuştur: konut edinme ve yer sağlama sonucu ortaya çıkan gecekondulaşma, formel pazar içinde yer bulamayan gecekonducuların enformel emek pazarı yarattıkları ve en son olarak da gelenlerin bir kültürel dönüşüm geçirip geçirmediğidir.⁸⁷

---

⁸⁵ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, s. 47.

⁸⁶ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, s. 127.

⁸⁷ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 54.

1.2.1. Kentleşme⁸⁸

Kentleşmenin altı bin yıl öncesine kadar uzanan bir tarihî süreç içinde yer aldığı ve kesintisiz bir gelişmenin ürünü olarak günümüze kadar ulaştığı bilinmektedir. Değişik dillerde benzer anlamlar ifade eden "kent" sözcüğü, kent ve kent tarihine ilişkin ipuçları vermektedir. Bu anlam en başta "uygarlık"la ilişkilidir, Arapça'da kentin karşılığı "Medine", kentli sözcüğünün karşılığı "medeni" ve uygarlığın karşılığı *medeniyettir*.⁸⁹ En iyimser tanımla kent, bir eko-topluluktur.⁹⁰

İlk kentlerden itibaren günümüze kadar dünyada birçok uygarlıklar kurulmuş ve her uygarlık kendine özgü kentlerini yaratmıştır.⁹¹ Tarihte kurulan kentler askeri kale, dini ibadet veya ticaret merkezi olarak nüfusunu artırmış ya da varlığını korumuştur. Tarihsel süreç içinde kentler, insanoğlunun ihtiyaçları doğrultusunda oluşmuş ve şekillenmiştir. İnsanların bitki ve hayvanları ehlileştirmesiyle başlayan tarım devrimi yerleşik hayatı mümkün kılmış ve kentlerle insanoğlunun yaşam serüveni başlamıştır.⁹²

Şehirleri oluşturan temel süreçleri Weber, önem sırasına göre "rekabet, yoğunlaşma, merkezileşme, ayrışma, istila ve birbirini izleme"⁹³ olarak belirlemiştir. İktisadi bir tanımla, sakinlerinin hayatlarını tarımla değil, esas itibarıyla ticaret ve alışverişle kazandıkları⁹⁴, bir pazar yeri⁹⁵ olan yerleşimler zaman içinde nüfusun yoğunlaştığı, cazibe merkezleri olmuştur.

Kentleşme yalnızca tarihsel boyutu olan bir toplumsal ve kültürel olgu değil, aynı zamanda çok geniş kapsamlı bir ekolojik olgudur.⁹⁶ Kentleşme kelime anlamı itibarıyla belirli yapısal, çevresel, ekonomik ve toplumsal değişimi anlatmak için kullanılan bir kavramdır. Kent, ayrıca uygarlık olgusunun mekânı olarak da nitelendirilebilir.⁹⁷ Kent kavramı, merkezi bir yerleşim yerinin ekonomik, siyasal,

⁸⁸ Kentleşme çoğu zaman akademik çevrelerce göç nedenleri arasında sayılmasına rağmen, kentleşme, göçün bir sonucudur. Bu nedenle, göçün etkileri arasında yer verilmiştir.

⁸⁹ *Kent Sosyolojisi*, Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi, Yayın no: 1932, Eskişehir: 2013, s.37.

⁹⁰ Murray Bookchin, *Kentsiz Kentleşme*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1999, s. 9.

⁹¹ Mutlu ve Yücel, *Türkiye'de Kent Hakkı*, s. 22.

⁹² Ebru Manavoğlu ve N. Özgür Kutlu, "Antalya Kenti'nin 1950'den Günümüze Kentleşme Sürecinin Değerlendirilmesi", *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 5, yıl 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 16.01.2014, s. 189.

⁹³ Weber, *Şehir*, s. 33.

⁹⁴ Weber, *Şehir*, s. 88.

⁹⁵ Weber, *Şehir*, s. 89.

⁹⁶ Bookchin, *Kentsiz Kentleşme*, s. 9.

⁹⁷ Mutlu ve Yücel, *Türkiye'de Kent Hakkı*, s. 13.

hukuksal ve toplumsal özelliklerini ifade etmek için kullanılırken, kentleşme, genel olarak yaşanan bu değişim sürecini ifade etmek için kullanılır.⁹⁸

Kentler, hiçbir şekilde binaların, tesislerin ve insanların belirli bir şekilden yoksun biçimde bir araya geldiği yapılar değildir; tersine tipik mekânsal, toplumsal ve döneme özgü oluşumları görmeye olanak veren karışık ve yüksek düzeyde farklılaşmış yapılardır.⁹⁹

Günümüzde özellikle gelişmekte olan ülkelerde sosyal değişimin en açık göstergelerinden birisi kentleşmedir. Yalnız, kentleşme olgusunu ele alırken hızlı nüfus artışıyla aralarındaki ilişkiyi de belirtmek gerekmektedir. Kentleşme, bazı çevrelerce salt nüfus artışı olarak anlaşılır ve salt nüfus artışının, kentleşmeyi gerçekleştirdiği sanılır, fakat bu kentleşmeyi açıklamaya yetmez.

Kentleşme Keleş'in ifadesi ile; sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısı içinde örgütlenme ve uzmanlaşma yaratan, insan davranışlarında kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim süreci olarak tanımlamıştır.¹⁰⁰

Ekonomik olarak kent, tarımdan ziyade ticaret ve alım satım faaliyetlerinin yeridir. Kent bir pazar yeridir.¹⁰¹ Kentleşme, sırtını ekonomik boyutuyla sanayileşmeye, toplumsal boyutuyla ise iç göçlere yaslamıştır.¹⁰² Özellikle gelişmiş ülkelerde kentler, farklılaştırılmış mal ve hizmetlerin üretildiği birer sanayi merkezleri haline gelmişlerdir. Kentlerin endüstriyel merkezler haline gelmeleri ve buna bağlı olarak ortaya çıkan işgücü talebi, sundukları hayat tarzları tarımsal alandan göçü başlatmıştır. Ancak, gelişmiş ülkelerde kentlere olan göç sanayide emilirken gelişmekte olan ülkelerde kentlerdeki işsizlik oranı artmış, gelir dağılımı bozulmuştur.¹⁰³

Balcıoğlu'nun da ifade ettiği gibi; kentleşme, nüfusun kırsal alanlardan daha çok kentlerde toplanması, buna uygun bir yapılanmanın, idari ve hukuki

---

⁹⁸ Gökhan Gökulu, "Kent Güvenliği Kentleşme Ve Suç İlişkisi", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24/1, 2010, s. 213.

⁹⁹ Mehmet Özel, "Kentsel Gelişme ve Kentleşme Sürecinde Niğde", *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 5/2, (Aralık 2005), s. 121.

¹⁰⁰ Keleş, *Kentleşme Politikası*, ss. 34-35.

¹⁰¹ S. Güçlü, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, s. 4.

¹⁰² Emre Kongar, *İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*, İstanbul: Bilgi Yayınevi, 1976, s. 28.

¹⁰³ Ertuğrul Deliktaş, "Türkiye'de Kentlerin Büyümesi ve Zıph Kanunu", *2.Ulusal İktisat Kongresi*, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisat Bölümü, (Yayınlanmış Bildiri), İzmir: (20-22 Şubat 2008), s. 7.

düzenlemenin yapılması, kente ait arz ve imkânların sunulması olayını ifade ederken,¹⁰⁴ Bookchin, Kentleşmenin yalnızca coğrafi bir genişleme olmayıp, aynı zamanda kent yaşamının yıkıcı bir şekilde insani niteliğini yitirmesi, topluluk yaşamının yok edilmesi ve tarımsal yaşamın doğal halinden uzaklaştırılması anlamına gelen bir tehdit olduğunu¹⁰⁵ vurgulayarak, kentleşmenin dezavantajlarının da önemine dikkat çekmiştir.

Keleş'in de ifade ettiği gibi, ekonomik, siyasal, teknolojik ya da sosyo-psikolojik nedenlerle kentleşmenin ve kentleşme hızının etkilendiği bilinmelidir.¹⁰⁶ Ayrıca, finansal, işletme, eğitim, sağlık, yönetim, mühendislik gibi alanlarda uzmanlaşmanın olduğu kentler, gıda, birincil metal, mobilya ve tekstil ile iştigal eden geleneksel imalatçı kentlere göre daha büyük ve fazla gelişme gösterirler.¹⁰⁷

Kentleşme dediğimizde yapısal değişmeyi de işaret eden bir iç göç hareketinden söz ediyoruz. Bu iç göçle yaşamlarını köylerde sürdürenlerin bu yaşam yerlerinden koparak kentlerde tarım dışı işlerle hayatlarını kazanarak yaşamaya başlaması anlatılmaktadır. Kentleşmeyle bu tür tek yönlü bir yer değiştirme ve aynı zamanda toplumsal bir dönüşüm kastedilmektedir. Bu her ulusun sanayileşme yolunda yaşaması gereken yapısal ve sancılı bir dönüşümdür. Türkiye bu dönüşümü Avrupa ülkelerine göre çok kısa bir sürede yaşamıştır.¹⁰⁸

Türkiye'de kentleşme gelişmiş ülkelerdeki gibi kalkınmayla birlikte ilerlememiştir. Dolayısıyla göç, zorunlu şartlarda büyüyen ve siyasi yönlendirme, toplumsal özendirmeyle gelişmiş bir süreç olmuştur.¹⁰⁹ Sermaye birikiminin yetersizliğinin getirdiği sınırlama, gelişmeci devleti kentsel alanlara yapılan yatırımları olabildiğince sınırlamaya itmiştir. Kaynakların öncelikli olarak sanayileşmeye yönlendirilmesi, kentsel altyapı ve birlikte tüketime ayrılan kaynakların oldukça sınırlı kalmasına yol açmıştır.¹¹⁰

---

¹⁰⁴ Balcıoğlu, *Sosyal ve Psikolojik Açından Göç*, s. 25.

¹⁰⁵ Bookchin, *Kentsiz Kentleşme*, s. 11.

¹⁰⁶ Keleş, *Kentleşme Politikası*, ss. 35-41.

¹⁰⁷ Deliktaş, "Türkiye'de Kentlerin...", s. 8.

¹⁰⁸ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, ss. 49-50.

¹⁰⁹ Tezcan, *Küçük Gebze'nin Göç Serüveni*, s.9.

¹¹⁰ H. Tarık Şengül, "İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Kentsel Gelişme ve Yönetim Paradigmalarında Yaşanan Dönüşüm Üzerine Bir Değerlendirme", *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, c. 2, Pamukkale Üniversitesi ve Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, (Mart 2004), erişim: <http://ekutup.dpt.gov.tr/bolgesel/keas-II.pdf>, 14.12.2013, ss. 218-219.

Türkiye’de 1923–1950 yılları arasında güçlü bir kentleşme hareketi görülmemiştir. 1935’te % 23,5 olan kentsel nüfus oranı, 1950’de ancak % 25’e çıkmış, bunun da en büyük nedeni ise kentin kendi nüfus artışından kaynaklanmaktadır.¹¹¹

Türkiye nüfusunun 1950’lerden bu yana hızla artması ve Anadolu’daki toprakların artan nüfusu barındırıp besleyecek yeterlilikte olmaması göç ve kentleşme hareketlerini de hızlandırmış, içinden çıkılamayan sorunların yaşanmasına neden olmuştur.¹¹²

Akşit, kentleşme kavramına göç olgusunu eklemiş ve göç dönemlerine göre kentleşme süreçlerini oluşturmuştur. Buna göre kırsal kesimden, kentsel bölgelere doğru ilk sıçrama, 1950-1955 döneminde olmuştur. 1945-1950 yılları arasında köylerden kentlere olan göç 214 bin iken 1950-1955 döneminde birden 904 bine sıçramıştır. Bu dört misli bir artıştır. 1960-1965 dönemine kadar bu oranlar sabit kalmış, bu dönemde 1,939 bine yükselerek iki misli bir artış göstermiştir. 1985-1990 döneminde 2,654 bine yükselerek yeni bir sıçrayış gerçekleştirmiştir.¹¹³

1950-1980 arası yıllarda Türkiye’de kentleşme; hem göçün etkisi, hem de çok sayıda yerleşmenin kent statüsüne kavuşmasıyla 1950’de % 25 olan kentsel nüfus oranı 1980’de % 43,9’a yükselmiştir. 1950-1980 dönemindeki kentleşme hareketlerini bir önceki dönemlerden ayıran en önemli fark, kentlerin doğal nüfus artışından çok kırsal alandan kentlere olan yoğun göç olmuştur.¹¹⁴

Kentlerin kırdaki insanları çekmesi veya kıyın oradaki insanları itmesi sonucu, kalabalık nüfusun ihtiyaçlarına yönelik altyapı, ulaşım, imar ve buna benzer hazırlıklarını tamamlayamamış kentlerin nüfusu hızla artmıştır. Bu artışla beraber kentlerde biriken nüfus kalabalığı, temiz içme suyu sıkıntısı, toplu taşıma hizmetlerinde yetersizlikler, sağlık ve eğitim hizmetlerine erişim zorluğu, hava, çevre ve gürültü kirliliği, talepleri hızla karşılayabilmek için yapılan plansız yapılaşma, gecekondulaşma ve suç oranlarının artmasıyla güvenlik problemleri gibi birçok sorunu da beraberinde getirmiştir.

---

¹¹¹ Işık, “Türkiye’de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri”, s. 61.

¹¹² Çakır, “Türkiye’de Göç ...”, s. 211.

¹¹³ Akşit, “İç göçlerin Nesnel ve...”, ss. 23-36.

¹¹⁴ Işık, “Türkiye’de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri”, s. 61.

Kent ve kır gibi sözcükler fiziksel, kültürel ve ekolojik türdeki kentsel yamyamlığın tanımlanmasında doğru olarak kullanılırsa, sırtüstü dönmüş ve yardıma muhtaç durumdaki “kırı” yutan her şeyi silip süpüren “kent” imgesinin bir efsaneden başka bir şey olmadığını görüleceğini ifade eden Bookchin¹¹⁵, kır yaşamını söndüren “kent” imgesinin aslında o kadar da abartılacak kadar faydalı ve insanlığın yaşamında yeni, hatta mükemmel bir yerleşim olmadığını belirtir.

Günümüzde ise Kentsel nüfus, kent sayısından daha hızlı artmakta olduğundan “ortalama kent büyüklüğü” de artmaktadır. 1935’te 33.000 olan ortalama kent büyüklüğü 2010 yılında 97.242’ye yükselmiştir.¹¹⁶ Bu sayının yükselmesinde sadece kentlere olan göç değil, aynı zamanda o kentte yaşayanların nüfus artışı da önemlidir. Göçün en büyük etken olduğu kentleşmeyle birlikte hem kentte hem de kırdaki yaşayan toplum bu değişimden fazlasıyla etkilenmiş, toplumun kültürü, ahlakı ve hatta düşünce yapısı dahi erozyona uğramaktan kurtulamamıştır.

1.2.2. Gecekondulaşma

Genelde kırsal alanların itici etkisi altında ortaya çıkan göç hareketi, kente düzensiz yerleşmeyi beraberinde getirmektedir. Taşradan kopup gelen insanların birincil ihtiyacı olan barınma sorununun kamu yönetimleri eliyle karşılanamaması, özel sektörün kısmi konut üretimi uğraşlarının dar gelirli/yoksul/ taşra kökenli toplum kesimlerinin parasal olanaklarının dışında olması, Türkiye’de gecekondulaşmaya sebebiyet vermektedir.¹¹⁷

İmar ve yapı kurallarına aykırı olarak kamusal veya özel kişilerin toprakları üzerine, toprak sahibinin bilgisi ve idaresi dışında altyapı gereksinimleri hazırlanmadan hızlı ve ucuz biçimde yapılmış kaçak yapılar gecekondu olarak tanımlanır.¹¹⁸

Bütün üçüncü dünya ülkelerinde göçerlerin toprağı ele geçirme, seçim zamanı kendi konutlarını tasarlayıp inşa etme ve sonunda bunları genişletmeleri büyük bir

---

¹¹⁵ Bookchin, *Kentsiz Kentleşme*, s. 31.

¹¹⁶ Keleş, *Kentleşme Politikası*, s. 62.

¹¹⁷ Özel, “Kentsel Gelişme ve...”, s. 126.

¹¹⁸ Akan ve Arslan, *Göç Ekonomisi*, s. 37.

benzerlik göstermektedir. Bunun nedeni ise genelde ev yokluğuyla birleşen yüksek kiralardır.¹¹⁹

Göç edilen yerlerde genel olarak hemşerilik ve bir arada bulunma isteği ile yakın yerlerde toplu olarak yerleşildiği bilinmektedir. Özellikle büyük kentlerde bu durum sonucunda belli yerden gelenlerin oluşturduğu mahalle veya semtleri ortaya çıkarmış, bu yerlerde yaşayanlar ise geldikleri yerin kültürlerini aynı şekilde koruyup yaşamaya devam etmişlerdir.¹²⁰

Modernitenin meşruiyet kalıpları, kente yeni gelen kitlelere bir barınma imkanı sağlamaya uygun değildi. Bu çözüm durumunda kente gelenler kendi başının çaresine baktılar, gecekonduları inşa etmeye başladılar. Kentlerin etrafında gecekondular kuşakları doğdu. Kente yeni gelenler, kendi koşullarına uygun bir şekilde, kentte kendilerine yer bulmayı başardılar. Kırdan koparak kente gelenler kendi çözümlerini yaratmışlardı.¹²¹

Türkiye’de kırdan kente göçün doğurduğu yığılma sürecini yaşayan göçmenler, gecekondularda oturmakta; bir taraftan kır özelliklerini kentte yaşamaya çalışan, diğer taraftan kent özelliklerine uyum sağlamak zorunda kalan, kır ile kent arasına sıkışmış, yaşamlarında zaman zaman kente tepkiyi, zaman zaman da kıra özlemi sergileyen yeni bir alt kültür meydana getirmiştir.¹²²

Türkiye’de göçlerin yönü hep batıya doğru eğilim göstermiş, bu da batıdaki kent nüfuslarının daha da artmasına sebep olmuştur.¹²³ Kentlerde izinsiz yapılaşanlara yönelik ilk defa 1948 yılında Ankara için özel olarak çıkarılan kanunla, gecekondular ismi kullanılmadan, bu alanlarda bina yapımını teşvik adıyla yaşam koşulları iyileştirilecekti, oturma izni olmayan bölgelerdeki oturanlar elektrik, su ve altyapı hizmetlerinden faydalanabileceklerdi. 1970’lerle birlikte gecekondular, barakalardan çıkıp, çok katlı binalara dönüşmüş, kente göç edenlerin geçici değil, daha uzun yıllar ikamet ettiği bölgeler haline dönüşmüştür.¹²⁴

---

¹¹⁹ Keleş, *Kentleşme Politikası*, ss. 58-59.

¹²⁰ Halil Koca, *Kuruluşu, Gelişmesi ve Fonksiyonel Özellikleri Yönünden Dörtüyl Şehri*, İstanbul: Aktif Yayınevi, 2005, s. 81.

¹²¹ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 55.

¹²² Akan ve Arslan, *Göç Ekonomisi*, s. 28.

¹²³ Koçak ve Terzi, “Türkiye’de Göç Olgusu ...”, s. 177.

¹²⁴ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 55-57.

Daha önce küçümsenen, yok sayılan gecekondular ve gecekonduların yaşamı sorunlarına 1970'li yıllarda bilimsel yaklaşımlarla inceleme gereği duyulmuş, 1980'li yıllarda ise sorun uluslararası bir boyuta kazanmıştır.¹²⁵

Yapılan izinsiz inşaatlar 1980'lerde çok katlı binalar haline gelmiş, artık gecekondular arazisinden kentin yeni zenginleri doğmaya başlamıştır. Alınacak tedbir belki çok basit idi; izinsiz yapılara elektrik, su, telefon veya diğer altyapı hizmetleri götürülmeseydi gecekondulara rağbet bu kadar fazla olmazdı. Bu oluşum o kadar rahattı ki, devlet elektriği ve telefonu, belediyeler ise tüm diğer altyapı ihtiyaçlarını karşılıyordu. Şehir içi ulaşım otobüsleri dahi düzenleniyordu ve günümüzde de hala düzenleniyor.

Kente göçle gelen insanlar, kentin değerlerinden çok yaşadıkları kırsal değerleri önemser; gecekondular olgusu araştırmalarında da görüldüğü gibi insanların kırsal dayanışma örüntülerine tutunarak ve kendi kültürel kimliğini taşıyan hısımlar, akraba ve hemşerilik ilişkilerini, değerlerini kentsel alanda yeniden üreterek önce gecekondular, sonra apartman dairesine ve son olarak da kentin merkezine doğru ilerleyen bir varoluş sürecidir.¹²⁶

Tablo 2. Toki Uygulamaları

Konut Uygulamaları Dağılımı	Adet	%
Dar ve Orta Gelir Grubu	246.702	% 40,38
Alt-Yoksul Gelir Grubu	145.078	% 23,75
Gecekondular Dönüşümü	88.240	% 14,44
Afet Konutu Uygulaması	37.842	% 6,19
Tarım Köy Uygulaması	5.694	% 0,93
Toplam Sosyal konut	523.556	% 85,70
Toplam Kaynak geliştir	87.358	% 14,30
Genel Toplam	610.914	% 100

Kaynak: Toki Konut Üretim Raporu, www.toki.gov.tr, 24.03.2014.

Gecekonduların çözümü için, ülkemizin yaşadığı hızlı nüfus artışı ve hızlı kentleşme sebebiyle, oluşan konut kentleşme sorunlarının çözülmesi, üretimin artırılması, artan konut ihtiyacının planlı bir şekilde karşılanması amacıyla 1984 yılında Toplu Konut İdaresi Başkanlığı kurulmuş,¹²⁷ özellikle ilk yıllarında konut

¹²⁵ K.Özdemir, "Türkiye'de Kırsal Sanayinin...", s. 103.

¹²⁶ Necmettin Özerkmen ve Yavuz Kahya, "Organize Suç Örgütlerinin Oluşumunda Hemşerilik İlişkilerinin Rolü", *Polis Bilimleri Dergisi*, 10/4, 2008, s. 28.

¹²⁷ TOKİ, www.toki.gov.tr, 28.03.2014.

alanına kaynak aktarımını hızlandırmış, Türkiye’de kent formlarının oluşma süreçlerini değiştirmiştir. 1983-1984 yıllarında çıkartılan yasalarla belediye kaynaklarının önemli derecede arttırılması, merkezi yönetimin denetiminin bir ölçüde de olsa azaltılması ve imar planı yapımına ve onanmasına ilişkin yetkilerin belediyelere devredilmesi kent planlaması açısından önem teşkil etmektedir.¹²⁸

Her ne kadar şehre uyumu, verimliliği ve kalitesi tartışılrsa da Toki, kurulduğu yıldan günümüze kadar 2.894 şantiyede toplam 610.914 bina inşa etmiş, 62,9 milyar TL harcanmış fakat “kentsel dönüşüm” adı altında yapılan gecekondü önleme projeleri hala yetersiz kalmaktadır.

Ayrıca, 1982 Anayasası’nda daha önceki anayasalarda bulunmayan bir hüküm çok önemlidir. Yerleşme özgürlüğü ile ilgili 23. maddeye göre; “sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek amacıyla” ve “yasa ile sınırlanabilir” denilmektedir. Aslında çıkarılan kanunlar, kırdan kentlere düzensiz aşırı göçleri¹²⁹ ve bu göçlerin sebep olduğu işsizlik, gecekondulaşma ve toplumsal uyumsuzlukları, düzensiz kentleşmeleri engelleyecek güçte olabilmesi ve uygulanabilirliği tartışılmaktadır.

1.2.3. Kente Uyum

Geçmişteki çoğu kenti günümüzdeki kentlerden kesin olarak ayıran özelliklerin arasında, yaşanan kente duyulan sevgi, kentin refahına yönelik derin ve sonsuz inanç ve bu duyguları ahlaki ve ekolojik bir bağlama oturtma çabası yer alır. Geçmiş zaman yurttaşının sahip olduğu duygulara günümüz kentlerinde bir eşdeğer bulmak mümkün değildir.¹³⁰ Geleneksel kanıtlar, eski insanların kendi şehirlerinin özel niteliklerini idrak ettiklerini, değer verdiklerini gösterirken,¹³¹ yaşadığımız çağda bırakın idrak etmeyi yaşadığı kente uyum sağlayamamış yığınla kalabalıklar görmek daha mümkündür.

Göç, değişik sonuçlara yol açması bakımından sosyolojik bir olgu taşımaktadır. İnsanın bulunduğu yerden yeni bir yerleşim yerine yerleşmesi pek çok değişimi de beraberinde getirmektedir.

¹²⁸ Manavoğlu Ve Kutlu, “Antalya Kenti’nin ...”, s. 192.

¹²⁹ Keleş, *Kentleşme Politikası*, s. 77.

¹³⁰ Bookchin, *Kentsiz Kentleşme*, s. 35.

¹³¹ Weber, *Şehir*, s. 40.

Toplumsal, ekonomik, siyasal, kültürel, bilimsel belirleyiciliğe sahip olan günümüz kentleri, sunduğu olanaklar kadar çeşitli sorunların da merkezi olmuştur.¹³² Göç yaşantısı, birçok ruhsal ve sosyal problem açısından bir risk faktörü olarak ele alınmaktadır. Okul çağı çocuklar için ise göç yaşantısı daha karmaşık bir süreçtir.¹³³

Her ne kadar kalitenin yükseltilmesi için göç oluşmuşsa da aile bireyleri yerleşilen mekânda önceden olduğundan farklı olarak artık tüketici konumundadır. Böylece geçim daha da zorlaşmakta¹³⁴, yaşanılan bölge, kültür, yaşam koşulları ve gelir seviyesindeki farklılıkların daha da artarak devam ettiği kentteki göçerler artık kent köylüsü olarak beklentilerinin dışında, dışlanmış bir yaşamda yaşama mücadelesi vermeye başlayacaktır.

Toplumsal yaşama uyum sürecindeki temel etkenlerden birisi de şüphesiz toplumsal köken, orijindir.¹³⁵ Göç edilen yer ile yerleşilen yerin ortak ya da benzer noktaları ne kadar fazla ise o kadar kolay uyum sağlanabilir.

Kişinin yeni girdiği toplumla bütünleşmesi oldukça uzun bir süreçtir. Göç eden kişilerden, beyaz yakalılar ya da üst hüner düzeylerinde insanlar göç ettiği toplumla daha çabuk bütünleşebilir.¹³⁶

Kırsal insanların kendi küçük kasaba ve köylerinden çıkmaları, büyük kasaba ve kentlere yerleşmeleri sonunda mesleki, sosyokültürel ve siyasal değişmelerin eşlik ettiği kentlileşmelerinden kaynaklanan sorunlar bu gecekondulara yerleşimlerinde kendilerini belli etmektedir.¹³⁷

Günümüzde kentler, derinleşen bir yabancılaşmanın yaşandığı ve aidiyetsizlik nedeniyle ortak hareket etmenin gittikçe zorlaştığı yerler haline gelmekte,¹³⁸ kentsel ortamda yaygın uygulama alanı bulan kayıtdışı ekonomi, onun getirdiği ekonomik anlayış, zihniyet ve enformel ekonomik ilişkiler bir yandan kentleşme sürecinde önemli bir tampon kurum işlevi gören hemşerilik ilişkilerini geliştirmiş diğer yandan da bu sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel ortamda bazı özel yaşam stratejilerinin oluşmasını sağlamıştır. Hemşerilik ilişkileri (geleneksel, dayanışmacı, cemaat

---

¹³² Mutlu ve Yücel, *Türkiye'de Kent Hakkı*, s. 26.

¹³³ Gonca Polat Uluocak, "İç göç Yaşamış ve Yaşamamış Çocukların Okulda Uyumu", *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, sy. 26, 2009, s. 35.

¹³⁴ Akan ve Arslan, *Göç Ekonomisi*, ss. 47-48.

¹³⁵ Güzel ve Meder, "Doğudan Göçün Denizli...", s. 126.

¹³⁶ Keleş, *Kentleşme Politikası*, s. 38.

¹³⁷ Karpat, *Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm*, s. 27.

¹³⁸ Mutlu ve Yücel, *Türkiye'de Kent Hakkı*, s. 48.

ilişkileri) kırdan göç eden nüfusun kente yerleşmesini ve onun ön bilgilerini üretmekle kalmamış, kentte erimenin, kaybolmanın, ezilmenin önünü alarak geleneksel dayanışma örüntülerini kente taşıyarak yeniden yapılandırmıştır.¹³⁹

Kentlerdeki gecekondu bölgesine göçen kesim kent kültürüne adapte olmakta zorlanır, hatta olamazken, kırsal yaşam kültüründen de vazgeçemediği için kent kültürüne yabancılaşıp ezilerek “melodramik” bir yapıya bürünmektedir.¹⁴⁰

Köylü nüfusun kente gelmesi ve emeğini arz etmesi ve hatta iş bulması onun kente uyumu için yeterli değildir. Kültürel bir değişim geçirmesi, kentli yaşam tarzını benimsemesi, kentin fırsatlarını değerlendirebilmesi gerekmektedir. Bu ise kısa sürede değil en az birkaç nesilde gerçekleşebilmektedir.¹⁴¹

Türkiye'de iç göç olgusu gelişimi incelendiğinde, son dönemler içerisinde kırsal ve kentsel merkezlerin daha gelişmiş sanayi ve endüstri bölgelerine göç vermesi devam ederken kentsel alanlardan da kırsal kesimlere doğru bir tersine göçte görülmeye başlanmıştır. Tersine göç olgusunun yaşanmasının nedenlerinden birisi göçerlerin kentsel alanlara uyum sağlayamamaları, bununla beraber metropol özelliğindeki kentsel merkezlerdeki yaşam standardının yükselmesi, gelişmesi ve büyük umutlarla geldikleri kentsel alanlarda umduklarını bulamayışlarıdır.

1.2.4. Diğer Etkiler

Sanayi kentlerindeki işgücü ihtiyacını karşılayan göç, yönü itibariyle ilk zamanlar sadece metropollere, daha sonrasında ise batı kentlerine yön bulmuş, kutuplaşmaya, düzensiz yapılaşma ve düzensiz kentleşmeye neden olmuştur.

Şehirdeki ticaret ve sanayiye kolaylaştıran her araç, daha fazla iş bölümü ve görevde daha fazla uzmanlaşmanın ortamını hazırlar. Sonuçta kentleşme, mesleğe ve mesleki bilgilere dayalı bir düzenin ikame olmasıyla aile bağlarına, yerel birliklere, kültüre, kasta ve statüye etki eder. Eski geleneksel, toplumsal ve ekonomik yapıların sürekli bir kırılması söz konusudur. Şehrin büyümesiyle yüz yüze ilişkiler de yerini dolaylı veya ikincil ilişkilere bırakacaktır.¹⁴²

¹³⁹ Özerkmen ve Kahya, “Organize Suç ...”, s. 18.

¹⁴⁰ Balcıoğlu, *Sosyal ve Psikolojik Açıdan Göç*, s. 20.

¹⁴¹ Bal ve Diğerleri, “Göçle Gelenlerin Toplumsal Sorunları”, s. 196.

¹⁴² Weber, *Şehir*, s. 26.

Sosyal bir olgu olarak göç, evliliklerin ertelenmesine veya evli olanların doğurganlıklarını ertelemelerine yol açarak doğurganlık düzeyinde de değişikliğe yol açmaktadır.¹⁴³

Kentleşmenin temelinde kırdan kente olan göç bulunduğu ve bu göçle kır-kent nüfusunun kır aleyhine değiştiği, kent nüfusunun arttığı ve insanlarda kente özgü davranış değişikliğine yol açabilme potansiyeli taşıyan bir değişim süreci olduğuna göre¹⁴⁴ kentleşme ile insan davranışlarındaki değişim paralel olarak etkilenmektedir.

Hemşerilik ilişkileri göç edilen kentsel ortamda yeni kurulan bir ilişki türüdür. Dolayısıyla bu ilişki türü, göç edenler için de yeni bir olgudur. Hemşeriliğe dayalı ilişkiler, yüz yüze veya teke tek ilişkilerden, komşuluk gibi enformel grup ve cemaat ilişkilerine; enformel grup ve cemaat ilişkilerinden, aynı iş kolunda yoğunlaşmış olmak nedeniyle iş kolundaki hemşerilerin ortak çıkarlarını korumaya yönelik örgütlenmelere kadar, tamamen enformelle tamamen formel arasında çok çeşitlilik gösterir.¹⁴⁵

Göçerler her ne kadar şehirde yaşamaya başlasa da, kırsal kesimdeki durumlarını devam ettirmek için direnirler. Göçerlerin çocukları kentin özgür havasına, kadınları kentin nimetlerine alışmış ve tüm bu özgürlüğün bedeli ise yüksek ihtimalle dayak olmaktadır.¹⁴⁶

Göç öncesinde tarım sektöründe kendi hesabına ya da ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kişilerin, göç ile birlikte vardıkları yerlerde iş bulmakta zorlandıkları, kırdan gizli işsiz olarak görünmelerine rağmen kentte açık işsiz olarak görünmektedirler. Göç edenler sadece kentte yoksul bir pozisyonda kalmamaktadırlar. Ayrıca göç ettikleri yerlerle ilgili varlıklarından da olmaktadır.¹⁴⁷ Türkiye’de kentleşmenin, sanayi hızından daha hızlı artması, kent istihdam yapısının açık ve gizli işsizlikte karşılanmasına neden olmaktadır.

Göçle birlikte işçilerin tarımdan sanayiye transferiyle, insan gücünün kırdan kentlere hareketinin sonucunda göç edenlerin etkilenmeleri kadar göçle terk edilen yerler de fazlasıyla etkilenmektedir. Geride bırakılan boş arazilerde uygun koşullarda

---

¹⁴³ *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması*, s. 11.

¹⁴⁴ Mutlu ve Yücel, *Türkiye’de Kent Hakkı*, s. 27.

¹⁴⁵ Özerkmen ve Kahya, “Organize Suç ...”, s. 18.

¹⁴⁶ Balcıoğlu, *Sosyal ve Psikolojik Açından Göç*, s. 31.

¹⁴⁷ Faruk Taşcı, “Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç”, *Kamu-İş*, 10/4, 2009, s. 191.

pazar için üretme düşüncesine geçilmesi için toprak baskısının kalkacağı¹⁴⁸ iddia edilse de, gençlerin göçüyle arkada kalan yaşlı nüfus, bu nüfusun ihtiyaçlarını karşılayabilme zorluğu ve aile bağlarındaki zayıflamaların hepsini, göçle, erozyona uğrayan toprağa benzetebiliriz.

Günümüzde kentle olan ilişkiler, pragmatik maddi gereksinmeler şeklinde kendini göstermektedir. Kent, sakinlerine sağladığı “belediye hizmetleri” ile değerlendirilir. Kentlerin uygarlığı yurttaşların uygarlığı ile değil, sadece devlet ve belediye imkânlarıyla oluşturulan yapay kaynaklarca belirlenebilir. Günümüzde kentler sahip oldukları kent kültürleriyle değil, sadece ticaret hacmiyle değerlendirildiğinden¹⁴⁹ göç niyetinde olan insanların tercih sebeplerindeki ekonomik refaha ulaşma isteğinde kent seçiminde de etkili olmaktadır.

1.3. Türkiye’de İçgöç

Osmanlı İmparatorluğu döneminde çoğunluğu savaş sebebiyle ortaya çıkan toprak kayıpları başta olmak üzere zorunlu göçler olmuş, yerleşim yerlerinin nüfus ve iskân yapıları değişmiştir. Aġanođlu’nun da belirttiği gibi sadece 1877-1891 yılları arası İstanbul’dan Anadolu’ya sevk edilen muhacir sayısı 495.339 kişidir. Muhacirler öncelikle geçici iskân alanlarına yerleştirilmiş, daha sonra muhacirlerden oluşan yeni köyler kurulmuştur. Yoğun olarak gelen göçmenlerin sürekli iskânlarının düzenli olarak yürümesi için Dâhiliye Nezareti sorumluluğunda İskân-ı Muhacirin Nizamnamesi 13 Mayıs 1913’te yürürlüğe girmiştir.¹⁵⁰

Günümüzde kişiler kendilerine daha iyi imkânlar sunacak ve yaşam standartlarını yükselteceğini düşündükleri mekânlara göç etmektedirler. Türkiye genelinde göç edenlerin sayısal büyüklükleri, sosyo-ekonomik özellikleri ve dağılımları ile göç nedenleri konularında ancak genel nüfus sayımından ya da yerel anket sonuçlarından sınırlı bilgiler elde edilebilmektedir.

Sektörlerin ihtiyaç duyduğu insan kaynağını sağlama bakımından göç, işgücü ihtiyacı için olumlu bir süreçtir. Ancak, göç alan bölgelerde yaratılan iş imkânları göç dolayısıyla artan işgücü arzını karşılamaktan uzaktır. Bunun yanı sıra göç, göç

¹⁴⁸ Keleş, *Kentleşme Politikası*, s. 47.

¹⁴⁹ Bookchin, *Kentsiz Kentleşme*, ss. 36-37.

¹⁵⁰ H.Yıldırım Aġanođlu, *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Balkanların Makûs Talihi Göç*, İstanbul: Kum Saati Yayınları, 2001, ss. 175-177.

veren illerin işsizlik sorununa çare olamamakta, göç veren iller de yüksek işsizlik oranlarıyla karşı karşıya kalmaktadır.¹⁵¹

Göç olgusunun hızlı bir toplumsal değişikliğe neden olduğu açıktır. Gelişmiş ülkelerde kentleşme hareketleri ekonomik, teknolojik, siyasal ve sosyo-psikolojik etmenlerin etkisi altında oluşurken,¹⁵² gelişmekte olan ülkelerde durum biraz daha farklı nedenlere, hızlı nüfus artışı, işsizlik, topraksızlık veya can güvenliği gibi nedenlere dayanmaktadır.¹⁵³ Bunların dışında basın-yayın organları ya da günümüzde en sık kullanılan iletişim ağları ile kentlerde yaşamının cazibesinin artması da göçü tetikleyen nedenler arasında sayılabilir.

1.3.1. Türkiye ve İçgöç

İçgöç olgusunda nedenleri farklı olsa da ortak bileşen olarak ülke sınırları dâhilinde yerleşmek maksadıyla yapılan nüfus hareketleri sonucundaki yer değiştirme olayına “içgöç” denilir.¹⁵⁴ En basit anlamıyla ülke içindeki göçtür, başlangıç ve yerleşim noktasının aynı ülke içinde olması şarttır. Ülke içerisindeki bu nüfus hareketleri, ülkenin genel nüfus sayısını değiştirmezken, kent ve kırsal kesim nüfus oranlarını değiştirmektedir. İçgöç denilince hemen kırdan kente göç akla gelse de göçlerin önemli bir kısmı da şehirden şehre göçler şeklinde olmuştur.¹⁵⁵

İçgöç olgusu akademik çevrelerce alt ayrımlara tabi tutulduğunda, çeşitli yönlere sahiptir. Bunlar:

- Kırsal alanlardan, kırsal alanlara doğru yapılan iç göç,
- Kırsal alanlardan, kentsel alanlara doğru yapılan iç göç,
- Kentsel alanlardan, kentsel alanlara doğru yapılan iç göç,
- Kentsel alanlardan, kırsal alanlara doğru yapılan iç göç,

Göç diğer toplumsal değişme süreçlerinden farklı olarak sadece değişen bir durumu açıklamakla kalmaz, aynı zamanda terk edilen ve yaşanması düşünülen yeni

¹⁵¹ Bahar ve Bingöl, “Türkiye’de İç göç ...”, s. 55.

¹⁵² Keleş, *Kentleşme Politikası*, s. 35.

¹⁵³ Akan ve Arslan, *Göç Ekonomisi*, s. 3.

¹⁵⁴ Akan ve Arslan, *Göç Ekonomisi*, s. 16.

¹⁵⁵ Kocaman, *Türkiye’de İç göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri*, s. 42.

bölgedeki sınıfsal ilişkilerin her ikisini birden bağlayıcı toplumsal sonuçlar ortaya koyar.¹⁵⁶

Sanayileşmiş ülkelerde 18. yüzyılın sonlarına doğru başlayan kentleşme hareketlerine, ülkemizde Cumhuriyetin kurulduğu 1923'ten 1950'lere kadar güçlü bir kentleşme hareketine rastlanmamakta,¹⁵⁷ ancak daha sonraki yıllarda sanayileşme veya diğer etkenler nedeniyle kentleşme hızlı bir şekilde ortaya çıkmaktadır. 1923-1950 yılları arasındaki bu dönemde ise genellikle evlilik, memur tayini, okul gibi nedenlerle cılız bir göç hareketi yaşanmıştır.¹⁵⁸

1950'li yıllardan önce artan nüfusla birlikte toprağın bireyler arasında paylaştırıldığı, ölüm ve doğum oranlarının yüksek olduğu, göçün olmadığı geleneksel köy toplumlarında hane ve topluluk düzeyindeki yaşam döngüleri toprakla ve devletle var olan dengeler çerçevesinde sürmüştür.¹⁵⁹

Türkiye'de 1950'li yıllarda az gelişmiş illerden gelişmiş illere doğru başlayan göçler, 1960'lı yılların başında yurtdışına da taşarak yoğunluğunu günümüze kadar sürdürmüştür. İş arama ve bulma niyeti göçlerin en büyük nedenlerinden biridir.

1950'li yıllar başka bir açıdan bakıldığında, köyden ve köylülüğten hızla kopma dönemidir.¹⁶⁰ Ayrıca bu dönemde uygulanan ekonomik politikalar sonucunda, yabancı sermaye girişi hızlanmış, tarımsal üretim artmış, kentlerde küçük ve orta boy işletmelerin sayısı artmıştır.¹⁶¹

1960'lı yıllardan itibaren başlayan doğurganlık hızlarındaki gerilemenin bu dönemde de devam etmesi (2000'de 2.53 olan toplam doğurganlık hızı, 2010'da 2.03'e düşmüştür), nüfus artış hızına da yansımış ve aynı dönemdeki yıllık nüfus artış hızı, % 18,3'den % 8,4'e gerileyerek, Cumhuriyet tarihinin en düşük değerine inmiştir. Doğurganlık ve yıllık nüfus artışındaki bu değişmelere karşın, Türkiye'de iç göçler artış göstermiştir. 2007-2011 yılları arasında yıllık 2,2 milyon olmak üzere toplamda 9,2 milyondan fazla kişinin iller arasında göç etmiş olması, bunu doğrulamaktadır. 2011 yılı itibariyle Türkiye nüfusunun % 39,1'inin (29.129.493

---

¹⁵⁶ Güzel ve Meder, "Doğudan Göçün Denizli...", s. 117.

¹⁵⁷ S. Güçlü, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, s. 27.

¹⁵⁸ H. Özdemir, "Türkiye'de İç göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme", s. 2.

¹⁵⁹ Akşit, "İç göçlerin Nesnel ve...", s. 24.

¹⁶⁰ Ahmet İçduygu ve İbrahim Sirkeci, "Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri", *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, e-kitap, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1999, s. 341.

¹⁶¹ Mümtaz Peker, "Türkiye'de İç göçün Değişen Yapısı", *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, Tarih Vakfı Yayınları, 1999, s. 296.

kişi) nüfusa kayıtlı olduğu ilde ikamet etmiyor olması, iç göçlerin eriştiği boyutu ortaya koymaktadır.¹⁶²

Göç salt bir grubun yerleşik mekânları değiştirme hareketi değildir. Kalkış noktasındaki mekân ile varış noktasındaki mekânın göç olgusu üzerindeki etkisi önemlidir. Mekânların organizasyonu, sunduğu imkân ve fırsatlar göçün temel belirleyicilerindendir.¹⁶³

Köyden şehre doğru olan demografik hareketlilik, şehir dediğimiz fiziki bir mekân oluşmasını sağlasa bile bu demografik hareketliliğin vazgeçilmez olan insan, kentli yaşama şekline yabancı kalmakta ve sadece köylü kimliğini kente taşımış olmaktadır.¹⁶⁴

Ülkemizde yapılan coğrafi araştırmalarda günümüzde genellikle kentler arasındaki göçler üzerinde durulmuştur. Kentlerin diğer kentlerden aldığı ve verdiği göçler ağırlıklı temayı oluşturmuştur,¹⁶⁵ oysaki geçmişte kent içinde, kırdan kent merkezine ve kent merkezinden kıra yoğun göç olmuştur. Göç eden istihdamdaki nüfusun % 82,1'i ücretli, maaşlı veya ücretli/yevmiyeli olarak çalışmaktadır. İşveren olarak çalışanların oranı % 11 ve ücretsiz aile işçisi olanların oranı ise % 6,9'dur.¹⁶⁶

İkinci Dünya savaşından 1970'li yılların sonuna kadar uzanan dönemde, gerek gelişmiş gerekse de azgelişmiş ülkelerde, kentsel gelişmenin merkezinde emeğin yeniden üretimi sorunu vardır. Gelişmiş ülkelerde bu süreç devletin yoğun müdahalesi ile şekillenirken, azgelişmiş ülkelerde bu sürecin asli aktörü yerel topluluklar olmuştur.¹⁶⁷ Artan işgücü ihtiyacını ise oluşan göçlerle çözmek ilk planda alınabilecek bir tedbir olmuştur.

Türkiye'de özellikle liberal ekonomi politikalarının uygulanmaya başlandığı 24 Ocak 1980 yılından sonra iç göç olgusunda önemli değişimler yaşanmıştır. Bu sosyo-ekonomik değişimlerden Türkiye'nin tüm illeri etkilenmiştir. Bölgeler arasında ekonomik eşitsizlikler söz konusudur, gelişmesi zayıf bölgelerden gelişmiş batı

---

¹⁶² Mustafa Yakar, "21.Yüzyilin Başında Türkiye'de İller Arası Göçlerin Mekânsal ve İstatiksel Analizi", *Lisansüstü Göç Araştırmaları Sempozyumu*, (Yayınlanmış Bildiri), Ege Üniversitesi, İzmir: (18-19 Nisan 2013), erişim: www.wlugas2013.ege.edu.tr, 09.01.2014.

¹⁶³ Bal vd., "Göçle Gelenlerin Toplumsal Sorunları", s. 192.

¹⁶⁴ S.Güçlü, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, s. 4.

¹⁶⁵ Ceylan, "Salihli'de (Manisa) İç göçlerin...", s. 320.

¹⁶⁶ *2011 Nüfus ve Konut Araştırması*, s. 45.

¹⁶⁷ Şengül, "İkinci Dünya Savaşı Sonrasında ...", s. 221.

bölgelerine iç göç hareketleri başlamış, ağırlıklı olarak ise büyük kentlere doğru hareket olmuştur.¹⁶⁸

Daha önceki yıllarla kıyaslandığında göç alan şehirler değişmiş ve 2012 yılına gelindiğinde en fazla tercih edilen şehirler Çankırı, Ordu ve Karabük olurken, göç veren yerler yine Ağrı Muş ve Yozgat olmuştur.¹⁶⁹ Bu şehirlerin geçmişte verdiği büyük göç miktarının, tersine göç ile verdiği nüfusu geri almak olarak değerlendirilebilir.

Tablo 3. Yerleşim Yerlerine Göre Göç Eden Nüfus, 1975-2000

Yerleşim Yeri	1975-1980	1980-1985	1985-1990	1995-2000
TOPLAM	3.584.421	3.819.910	5.402.690	6.692.263
İl/İlçe → İl/İlçe	1.752.817	2.146.110	3.359.357	3.867.979
	% 48,9	%56,2	% 62,2	% 57,8
Belde/Köy → İl/İlçe	610.067	860.438	969.871	1.168.285
	% 17,0	% 22,5	% 18,0	% 17,5
İl/ İlçe →Belde/Köy	692.828	490.653	680.527	1.342.518
	% 19,3	% 12,8	% 12,6	% 20,1
Belde/Köy→ Belde/Köy	528.709	322.709	392.935	313.481
	% 14,8	% 8,4	% 7,3	% 4,7

Kaynak: Türkiye İstatistik Yıllığı 2012, s. 62.

Tablo 3'den de görüleceği üzere 1975-2000 yılları arasında göç edenlerin %48,9'u il veya ilçeden başka bir il veya ilçeye göç etmiştir. 2012 verileri incelendiğinde ise toplam ülke içinde 2.317.814 kişi göç etmiştir.

1.3.2. Türkiye'de Nüfus Yapısı

Göç olgusunun açıklanmasında başlıca gösterge nüfus verileridir. Ebetteki bu sayısal veriler göç olgusunun sadece sayısal olarak açıklar fakat bu veriler olmadan göç olgusunu anlatmak imkânsızdır. İçgöç olgusu ve iç göçün nedenleri konularını daha iyi anlayabilmek ve analiz edebilmek için Türkiye nüfusunun incelenmesi ve nüfusun çeşitli yapısal özelliklerinin istatistiksel bilgiler ile ortaya konması yararlı olacaktır.

¹⁶⁸ Akan ve Arslan, *Göç Ekonomisi*, ss. 17-20.

¹⁶⁹ *Türkiye İstatistik Yıllığı 2012*, s. 15.

Göç olgusu içerisinde nüfusun yer değiştirmesi, yer değiştiren nüfusun izlenmesi, aşırı nüfus alan ve veren bölgelerin ayrıntılı olarak incelenmesiyle göçün nedenleri ve sorunlarının tespit edilmesi mümkün olmaktadır.

Tablo 4. Sayım Yılları İtibariyle 1927-2013 Türkiye Nüfusu

Yıl	Nüfus	Artış Hızı	İl ve ilçe Merkezinde Yaşayan oranı (%)	Belde ve Köyde Yaşayan oranı (%)
1927	13.648.70	-	24,2	75,8
1935	16.158.018	21,1	23,5	76,5
1940	17.820.950	17,0	24,4	75,6
1945	18.790.174	10,6	24,9	75,1
1950	20.947.188	21,7	25,0	75,0
1955	24.064.763	27,8	28,8	71,2
1960	27.754.820	28,5	31,9	68,1
1965	31.391.421	24,6	34,4	65,6
1970	35.605.176	25,2	38,5	61,5
1975	40.347.719	25,0	41,8	51,2
1980	44.736.957	20,7	43,9	56,1
1985	50.664.458	24,9	53,0	47,0
1990	56.473.035	21,7	59,0	41,0
2000	67.803.927	18,3	64,9	35,1
2007	70.586.256	-	70,5	29,5
2008	71.517.100	13,1	75,0	25,0
2009	72.561.312	14,5	75,5	24,5
2010	73.722.988	15,9	76,3	23,7
2011	74.724.269	13,5	76,8	23,2
2012	75.627.384	12,0	77,3	22,7
2013	76.667.864	13,7	91,3	8,7

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr, 14.03.2014.

Yıllık Nüfus Artış Hızı: İki sayım tarihi arasındaki dönemde her 1000 nüfus için yıllık artan nüfustür. 2013 yılında yeni Büyükşehir Kanunu ile 14 yeni Büyükşehir Belediyesi kurulması ve 30 ilde belde ve köylerin ilçe belediyelerine Mahalle olarak dâhil edilmesiyle bu oran 2013 için % 91,3 olarak gerçekleşmiştir.

Yukarıdaki Tablo 4’te sayım yılları itibari ile Türkiye nüfusu, nüfus artış hızı, il-ilçe merkezlerinde ve belde-köylerde yaşayan nüfusun genel nüfusa oranı verilmiştir. Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen ilk nüfus sayımında Türkiye nüfusu 13.648.270 kişi olarak tespit edilmiştir. En son nüfus sayımında ise Türkiye nüfusu 76.667.864 kişi olarak hesaplanmıştır. Geçen 90 yıl itibariyle Türkiye nüfusunda 63.019.594 kişi artış yaşanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti sıkıntılı kuruluş yılları sonrasında ilk nüfus sayımını 1927 yılında yapmıştır. 1990 yılına kadar her beş yılda bir gerçekleştirilen genel nüfus sayımları, 2000 yılından itibaren ikametgâha dayalı nüfus sayımı yapılmaya başlanmıştır. Daha önceki sayımlarda olduğu gibi 2000 Genel Nüfus Sayımı da bir gün içinde sokağa çıkma yasağı uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS), Nisan 2006 tarih ve 5490 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Nüfus Hizmetleri Kanunu” çerçevesinde kurulmuştur.¹⁷⁰

İlk kez 1927 yılında yapılan nüfus sayımındaki verilerde de görüldüğü üzere toplam 13.648.270 nüfusun % 24,2’si şehirlerde, % 75,8’i köy ve beldeelerde yaşamaktayken bu oran 2012 yılına geldiğimizde; toplam 75.627.384 olan nüfusun % 77,3’ü şehirlerde, % 22,7’si ise belde ve köylerde yaşamaktadırlar. Bu da açıkça göstermektedir ki; Türkiye’de insanların yaklaşık 3/4’ü çeşitli nedenlerden dolayı şehirlerde yaşamayı tercih etmiştir. 2013 yılı sayım verileri 06.12.2012 tarihli resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı kanunla on üç ilde Büyükşehir Belediyesi ve yirmi altı yeni ilçe¹⁷¹ kurulmasıyla kentsel alanlar arttığında, 2013 verilerinden ziyade 2012 verileri kıyaslama için daha doğru olacaktır.

Tablo 4 incelendiğinde kişi itibariyle en az nüfus artışı 969.224 kişi ile 1945 yılı nüfus sayımıdır. İkinci Dünya Savaşı döneminde pronatalist nüfus politikaları uygulanmaya devam etmesine rağmen nüfus artışında önemli bir yavaşlama görüldü. Yetişkin çağdaki çok sayıda erkeğin silahaltına alınması nedeniyle, bekârlar evliliklerini, evli olanlar ise doğumlarını erteliyorlardı. Dolayısıyla, II. Dünya Savaşı yıllarını doğurganlıkta eğilimin kısmen tersine çevrildiği bir ara dönem olarak değerlendirmek mümkündür.¹⁷²

¹⁷⁰ Türkiye İstatistik Yıllığı 2012, s. 29.

¹⁷¹ Resmi Gazete, sayı 28489, tarih 06.12.2012.

¹⁷² Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, s. 6.

Türkiye’de geçen yüzyılın ikinci yarısında başlayıp zaman içinde değişen hızlarla devam eden ve genelde kırsal yerleşim yerlerinden kentsel yerleşim yerlerine ve doğu bölgelerinden batı bölgelerine doğru, temelde ekonomik nedenli olarak nitelenebilecek bir nüfus hareketi yaşanmıştır.¹⁷³

Kalkınma planları ile uygulamaya konulan politika ve tedbirler, geri kalmış bölgelerin kalkınmasında ve bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasında olumlu gelişmeler sağlamasına rağmen, bölgeler arası dengesizliklerin sürmesi az gelişmiş yörelerden gelişmiş sanayi bölgelerine göçlerin devam etmesine zemin oluşturmaktadır.¹⁷⁴

1.3.3. Kentler Arası Göç

İçgöç olgusunu anlatırken sadece kırsal kesimden kentsel yerleşim merkezlerine doğru olduğunu söylemek yanlış bir ifade olmaktadır. İçgöç olgusu çok yönlü bir olgu olmakla beraber kentsel merkezlerden diğer kentsel alanlara da iç göç eyleminin gerçekleştiğini görmekteyiz.

Türkiye’de iç göç olgusu denildiğinde sadece kırdan kentlere doğru bir akım düşünülmemelidir. Bir ülkede kentleşmenin belli bir oranı aşması halinde hâkim olan göç türü kentler arası göç olacaktır. Bu göçler kırdan kente olan göçlere göre daha akışkandır. Göç edenler gittikleri yerlerde daha az uyum sorunu yaşar ve ekonomik fırsatlara daha rahat uyum sağlarlar.¹⁷⁵ Kırsal alanda çeşitli nedenlerle meydana gelen çözümler sonrası oluşan kentlere göçün yanı sıra 1970’lerle sonra hâkim olan kentler arası göç önemini daha da artırmaktadır.

Kentleşme kavramı ile anlatılan iç göç olgusu gelişiminde görüldüğü gibi, 1950 ve 1970 yılları arasındaki iç göç hareketliliği kırsal ağırlıklı olmakta ve kentlere doğru gelişmekteydi. 1970-1980 arasında ve takip eden yıllarda sıklıkla görülen, 2000 yıllarında hâkim olan iç göç ise, kentler arasındaki göçlerdir. Kırsaldan kentlere doğru yer değişikliklerinin olmasına bağlı olarak kentlerde yaşayan bireyin çeşitli nedenlerle farklı kentlere doğru yer değiştirmesi ile açıklanabilmektedir. Ayrıca, bireyin kent yaşamını tatmış olması onu kırsalda yaşama isteğini sonlandırmaktadır.

¹⁷³ Yavuz Bozkurt, “Türkiye’de Nüfus Hareketliliği Ve Kütahya Örneği”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 30, (Ağustos 2011), s. 294.

¹⁷⁴ Kocaman, *Türkiye’de İç göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri*, s. 12.

¹⁷⁵ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 63.

İnsanlar sanayi toplumuna göre mekânda daha sık yer değiştirmektedir. Böyle bir durumda insanları bir yere bağlı olarak düşünmek yerine, insanları yaşamları boyunca yeryüzünde belli güzergâhlar üzerinde hareket ediyorlar diye düşünmek daha doğru olacaktır. Bu durumda ise yaşanan mekânın değiştirilmesi, yani yaşam güzergâhının değiştirilmesi söz konusudur. Bundan daha önemlisi, bu güzergâhların belli bir kısmı daha başlangıçtan planlanabilmekte olmasıdır.¹⁷⁶

Teknoloji ve bilimin ilerlemesi sosyal hayatta etkisini göstermiş ve hâkim olan göç eğilimi, kentten kente olan göç olmuştur. Bu göçler kırdan kente olan göçlere göre daha akışkandır. Göç edenler gittikleri yerlerde çok daha az uyum sorunları yaşamaktadır. Sistemin akışkanlığı artmıştır.¹⁷⁷

---

¹⁷⁶ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 44.

¹⁷⁷ İlhan Tekeli, "Türkiye'nin Göç Tarihindeki Değişik Kategoriler", *Kökler ve Yollar, Türkiye'de Göç Süreçleri*, Ayhan Kaya ve Bahar Şahin (der.), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2007, s. 471.

İKİNCİ BÖLÜM

ANTALYA'DA İÇGÖÇ VE SORUNLAR

Antalya sadece Cumhuriyet döneminde turizm, yeni iş fırsatları, iklim koşulları vb. nedenlerle göçerlerin cazibe merkezi olmamış, tarihinde de birçok kez mübadeleler, savaşlar gibi durumlarda da iskân mekânı olarak sık sık gündeme gelmiştir.

Antalya'ya ülke dışından ve içinden gelen göçmenlerin meydana getirdiği göç olayının yanında, şehre bağlı dağınık köyler bir araya toplanarak, ayrıca bir göç olayı yapılmıştır. 1950 yılında Bulgaristan'daki Türkler Türkiye'ye göçmek zorunda kalınca toplam 374 aile kentte iskân edilmiştir. Antalya 19. yüzyılın başından itibaren savaşlar sebebiyle dış göç yaşarken, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren iklim, turizm ve sanayi sebebiyle yoğun bir iç göçe sahne olmaktadır.¹⁷⁸

1927 sayımında 17.256 olan Antalya nüfusu, 1965'te 71.885'e çıkmış ve bu artış kentte inşaat furyasının hız kazanmasına neden olmuştur. 1946-1949 arası Antalya Belediye Başkanlığı yapan Dr. Burhanettin Onat'ın da ifade ettiği gibi kentleşmenin planlı yapılabilmesi yerine, şahsi nüfuz ve entrikalarla 1965-1975 yılları arasında Antalya kentinde plansız yapılaşmaların sonunda, nüfus artışlarına cevap veremeyecek duruma gelmiştir.¹⁷⁹

Akdeniz kıyılarında turizmin yarattığı kentleşme biçiminin oldukça dikkat çekici olduğunu belirtmekte yarar vardır. Çünkü 1985 sonrasında nüfusu en hızlı artan şehirler arasında sırasıyla Şırnak ve Yüksekova'nın ardından Marmaris, Alanya ve Manavgat gelmektedir. Şırnak ve Yüksekova'da güvenlik kuvvetlerinin sayılarının artışının etkili olduğu hesaba katılırsa, turizmin kentleşme modeli olarak ne kadar önem kazandığı çok daha güçlü bir şekilde ortaya çıkmaktadır.¹⁸⁰

---

¹⁷⁸ Muhammet Güçlü, *XX. Yüzyılın İlk Yarısında Antalya*, Antalya: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Kültür Yayınları, 1997, ss. 40-41.

¹⁷⁹ Burhanettin Onat, *Bir Zamanlar Antalya*, İstanbul: ME-PA Aş Yayını, 2000, s. 120.

¹⁸⁰ Işık, "Türkiye'de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri", s. 66.

2.1. Antalya Hakkında Genel Bilgiler

Antalya ilinin ortalama olarak % 77,8'i dağlık, % 10,2'si ova, % 12'si ise engebeldir. Antalya ili kıyılarının uzunluğu 640 km.'dir. Kaş, Derme, Finike, Kumluca, Olimpos, Adrasan ve Kemer kıyılarında doğal plajlar bulunur. Antalya Kent'i batısında Konyaaltı Plajı yer alır. Yazların sıcak ve kurak geçtiği görülür. Kışlar ise genelde yağışlı geçmekle birlikte, bu mevsimde iç kesimlerdeki sıcaklıklar kıyıya yakın kesimlere oranla düşük, don olayları daha fazladır.¹⁸¹

Günümüzde Antalya denildiği zaman akla tarihsel olarak *Teke Eli*, *Teke Yöresi* veya *Teke Sancağı* isimleri gelmektedir. *Teke Eli*, Anadolu'nun güneyinde Antalya, Finike, Kaş, Kalkanlı, Milli, Gömbe, Elmalı, İstanos (Korkud-Eli) ve Karahisar (Serik'in nahiyesi)'i içeresine alan bir bölgedir.¹⁸²

Antalya, Anadolu'nun güneyinde kurulmuş, doğusunda İçel, kuzeydoğusunda Konya, batısında Muğla ve güneyinde Akdeniz olan, Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda daha çok kale içi ve çevresinde yerleşimin söz konusu olduğu bir kentten¹⁸³ 2013 yılı nüfusu itibariyle 2.158,265 toplam nüfus ile Türkiye'nin 6. büyük kenti olacak kadar büyümüş, kentleşmiştir. Merkez ilçeleri de dâhil toplam 15 ilçesi bulunmaktadır.¹⁸⁴

1929 yılında, bir oteli dahi bulunmayan, diğer şehirlerle karayolu ulaşımı yağmurun şiddetiyle kapanan, yaz mevsiminde toz, kış mevsiminde çamurlu yolları olan Antalya¹⁸⁵ şehri doğal güzellikleri ve iklimi sayesinde kısa sürede fark edilmiş ve hızla kentleşmeye başlamıştır.

Deniz, güneş, tarih ve doğanın sihirli bir uyum içinde bütünleştiği Antalya, 20.909 km² yüzölçümüyle¹⁸⁶, Akdeniz'in en güzel ve temiz kıyılarına sahiptir. Girinti çıkıntı dâhil 640 km düz hat olarak ise 500 km uzunluğundaki Antalya kıyıları¹⁸⁷ boyunca, antik kentler, antik limanlar, anıt mezarlar, dantel gibi koylar, kumsallar,

---

¹⁸¹ Cemali Sarı ve İlksen Koçak, "Antalya'nın Doğal Coğrafya Özellikleri", *Batı Akdeniz Haber Bilgi*, Erişim: www.batiakdeniz.com, 01.03.2014.

¹⁸² Fahrettin Tızlak, "Türk Hâkimiyetinde Teke Yöresinin Sosyal Tarihi", *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 4, 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 01.02.2014, s. 153.

¹⁸³ S. Güçlü, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, ss. 35-36.

¹⁸⁴ *Batı Akdeniz*, "Antalya Nüfusu", www.batiakdeniz.com, 01.03.2014.

¹⁸⁵ Vasfi Rıza Zobu, *O Günden Bu Güne*, İstanbul: Milliyet Yayınları, 1977, ss. 361-363.

¹⁸⁶ *Türkiye İstatistik Yıllığı 2012*, s. 5.

¹⁸⁷ Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, erişim: antalyakulturturizm.gov.tr, 05.01.2014.

yemyeşil ormanlar ve akarsular yer alır.¹⁸⁸ Antalya, Türkiye'nin ve dünyanın en önemli turizm bölgelerinden biridir. Merkez, Kaş, Demre, Kemer, Serik, Manavgat, Alanya ve Gazipaşa ilçelerinde önemli sayıda turizm merkezi bulunmaktadır. İlin kara, deniz ve hava yolları ile iç ve dış pazarlarla bağlantılı olması her yönü ile kapasiteyi artırmaktadır. Antalya ili Türkiye'nin en büyük deniz limanlarından birine ve hava trafiği bakımından ikinci büyük havalimanına sahiptir.¹⁸⁹ 2013 Tük verilerine göre Antalya toplam nüfusu 2.158.265'tir.¹⁹⁰

2.1.1. Cumhuriyet Dönemine Kadar Antalya

Tarihçiler Antalya'nın kurucusunun, yapıcı ve imarcı olan, Bergama Kralı II. Attalos (M.Ö. 159-138) olduğunu yazar. Kurucusu II. Attalos Philadelphos'un: "*Bana Bir Yeryüzü Cenneti Bulun*" söyleminin ötesinde, Kıbrıs üzerinden, dönemin en önemli kentlerinden İskenderiye başta olmak üzere tüm Doğu Akdeniz ticaretinde önemli bir konuma, doğal ve korunaklı limanı ile de bölgenin stratejik ve ekonomik hâkimiyetinde büyük öneme sahip olması ile ön plana çıkan Antalya'nın, böylelikle ilk kentleşme süreci de başlamıştır. Yerleşimin bu dönemde güney ve doğu yönlerde genişletildiği; diğer bir anlatımla, 1930'lu yıllara kadar büyük oranda ayakta duran sur duvarlarının çevrelediği alandır.¹⁹¹

İlk zamanlar Attalos, bazen *Atteleia*, *Atalia*, *Adalia*, *Adelle* ve en sonunda *Antalya* denilmiştir. Zamanla Antalya birçok kez istilaya uğramış ve el değiştirmiştir. Antalya, Bergama krallığı sonrasında vasiyet yolu ile M.Ö. 133'te Roma İmparatorluğu hâkimiyetine, sonrasında sırası ile M.S. 850'de Bizans, Venedikliler,¹⁹² Sultan Gıyâseddin Keyhüsrev'in güçlü ve kalabalık bir ordu ile gelip, daha önceden 1182'de II. Kılıçaslan'ın kuşatıp fethedemediği Antalya'yı kuşatması ve iki ay sonunda 1207 yılında teslim almasıyla da Selçuklular

¹⁸⁸ Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Rakamlarla Antalya Kitapçığı, Antalya: (Mayıs-2013), s. 3.

¹⁸⁹ Tük, *Seçilmiş Göstergelerle Antalya 2012*, e-kitap, erişim: www.tuik.gov.tr, 21.11.2013, ss. 10-22.

¹⁹⁰ Tük, 2013 verileri, www.tuik.gov.tr, 01.03.2014.

¹⁹¹ Burhan Varkıvaç, "Selçuklu Öncesi Antalya'sı ve Kaleiçi", *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 3, 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 01.02.2014, s. 97.

¹⁹² Onat, *Bir Zamanlar Antalya*, s. 17, ss. 34-48.

hâkimiyetine girmiştir. Bu fetihle Anadolu Selçuklu Devleti açık denizlere ulaşabilmiştir.¹⁹³

Daha sonra Tekelioğulları, Hamidoğulları, 1361 yılında Kıbrıslılar, 1373 yılında tekrar Teke beyi hâkimiyetine girmiş, 1390'ten itibaren ise Teke Sancağı olarak Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı İmparatorluğu hâkimiyetine girmiştir.¹⁹⁴

Tarihin her döneminde birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Antalya kenti, tüm Anadolu'da en çok yazılı belgenin ele geçtiği kenttir. Bu niteliği dolayısıyla Antalya bölgesi tarih, dil ve arkeoloji incelemeleri için benzeri görülmeyen bir laboratuvardır.¹⁹⁵

Antalya'nın dâhil olduğu Akdeniz kıyıları, Roma çağında oldukça canlı ve parlak bir hayata sahne olmuştur. Roma çağı şehirlerinin, düşman ordularının denizden ve karadan hücumları da eklenince şehirler giderek küçülmüşlerdir. Bunlara karşılık halk, savunma imkânları güçlü olan yerlere çekilmiştir. Yerleşim merkezinin sarp kayalık olmasından dolayı Antalya bu dönemde, yani Miladi VIII-X. yüzyıllarda önemli bir merkez olmuştur.¹⁹⁶

Selçuklular döneminde I. Gıyâseddin Keyhüsrev, Antalya'nın fethiyle bölgeye, İğdir Yörüklerini yerleştirerek, Antalya'yı kışlak vermiştir. I. İzzeddin Keykavus ise bölgeye büyük miktarda Teke Yörük'ü yerleştirilmiştir,¹⁹⁷ böylelikle kentin, Türkleştirme ile birlikte nüfusu da artmaya başlamıştır.

Antalya Selçuklular devrinde önemli bir ticaret merkezi olmuştur. Antalya'nın ekonomik canlılığı sebebiyle burada birçok defa sikke ve para bastırılmıştır. Antalya yöresine birçok yeni unsur gelmiştir. Özellikle 1216 sonrasında kesinlikle bir Türk şehri olan Antalya'ya yeni gelenleri:¹⁹⁸

---

¹⁹³ Ali Rıza Gönüllü, *Cumhuriyet Döneminde Antalya*, İstanbul: Tarihçi Kitabevi, 2010, s. 24.

¹⁹⁴ Onat, *Bir Zamanlar Antalya*, ss. 34-48, 103.

¹⁹⁵ Recai Tekelioğlu, "Prehistory'dan tarihi Dönemlere kadar Antalya Bölgesi", *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 3, 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 12.03.2014, s. 85.

¹⁹⁶ Tuncer Baykara, "Türkiye Selçukluları Döneminde Antalya", *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 4, 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 01.02.2014, ss. 82-83.

¹⁹⁷ Hasan Moğol, "Beylikler Dönemi Antalya'sı", *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 4, yıl 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 12.03.2014, s.113.

¹⁹⁸ Baykara, "Türkiye Selçukluları...", ss. 107-108.

- *Türk Askerler:* Şehrin korunması için devamlı burada kalacak askeri görevliler tayin edildi, 123 asker ve bunların aileleridir. İleriki yıllarda ise bu asker çocukları “Antalyalı Türkler” olarak anılacaklardır.
- *Ticaret Erbabı Müslümanlar:* Asker Türklerin öteki hizmetlerini görmek için pek çok Türk şehre gelip yerleşmişlerdir.
- *Diğer Türkler, Talebeler:* Antalya şehrinde, bir şekilde şehre dâhil olan, geçimini buradan çıkarmak isteyenler ve ilim için gelenlerden oluşur.
- *Yöneticiler:* Şehrin yöneticisi, kadı, hatip, imam, müezzin vb. adla görevli yöneticiler ve ailelerinden oluşur.

Kısacası Antalya fethedilir edilmez, buraya tayin edilen ve yerleştirilen Türklerin sayısı, aileleriyle birlikte 800 dolayındadır. Türklerin sayısı her geçen gün şehre gelip iş bulan ve yerleşenlerle daha da artmıştır.¹⁹⁹

Antalya, kendisi ve çevresi için, Bizans ve Türk devirlerinde bir miktar sanayi üretimine sahip olmakla birlikte onun asıl büyük özelliği bir liman, yani dış-ticaret merkezi oluşudur. Mısır ve Şam diyarları ile deniz ulaşımı buradan yapılmakta idi. Dış ticaretinde zift, katran gibi gemi malzemeleri ve en önemli ihraç maddesi ise kerestedir.²⁰⁰ Menteşe, Saruhan ve Karamanoğulları'nın zayıflamaları ve dağılmaları sıralarında, bazı Türkmen aşiretleri de Teke-eli'ne²⁰¹ yerleşmişlerdir.

1301'den 1423'e kadar varlığını sürdüren Teke Oğulları Beyliği'ne, 1301'den 1361 Ağustos'una kadar 60 sene Antalya başkentlik yapmıştır. 24 Ağustos 1361'de Kıbrıs haçlılarının işgali üzerine başkent Korkud-eli'ne taşınmış ve bu durum 14 Mayıs 1373'e kadar devam etmiştir. Bu tarihte, Antalya'nın kurtarılması üzerine yeniden başkent olmuş ve 1390'da Osmanlı sınırlarına dâhil edilip, şehzade sancağı olarak Osmanlı sancakları içerisinde yerini alana kadar 17 sene, toplam 77 sene Teke Oğulları Beyliği'nin başkenti olmuştur.²⁰²

Bugünkü Antalya ili sınırları ile Osmanlı Devleti'nin buradaki XV. ve XVI. yüzyıldaki idari durumu arasında farklılıklar vardır. Bu yüzyıllarda bu bölgede

¹⁹⁹ Baykara, “Türkiye Selçukluları...”, ss. 107-109.

²⁰⁰ Baykara, “Türkiye Selçukluları...”, ss. 110-112.

²⁰¹ Teke-eli; Anadolu'nun güneyinde Antalya, Finike, Kaş, Kalkanlı, Milli, Gömbe, Elmalı, Korkud-eli ve Karahisar ile sahilde Antalya Alâie arasındaki sahil bölgesidir.

²⁰² Moğol, “Beylikler Dönemi...”, ss. 114-117.

kabaca *Alaiye* ve *Teke Sancakları* yer almaktadır.²⁰³ Bu bölge, Osmanlı idaresi altındayken, 1511 yılında ortaya çıkan *Şahkulu İsyanı*, XVI. Asırdaki *Suhte Ayaklanmaları* ve *Kör Bey İsyanı* hariç önemli bir olayla karşılaşmamıştır. Tanzimat'ın ilanı ile başlayan idari düzenleme sonucunda, Teke Sancağı Karaman Eyaletine bağlanmıştır. 1865 yılında çıkarılan Vilayet Nizamnamesi ile Konya Vilayetine bağlanmıştır. 1530 tahririnde Antalya'da 20, 1568 tahririnde ise Antalya'da 39 mahalle bulunmakta olup toplam Antalya şehrinin nüfusu 3681–4890 kişi arasında iken, 1837 yılında 14.065-14.836 kişi arasındadır.²⁰⁴

1890 yılında Kafkasya'dan 2.412 kişi, 1899 yılında Girit'ten 385 kişi Antalya'da iskân edilmiştir. 24 Kasım 1917 tarihinde Antalya kasabasının nüfusu 25.708'dir. Nüfusun aradan geçen yıllarda fazlasıyla artmasında başlıca neden elbette ki dış göçlerdir.²⁰⁵

I. Dünya savaşıyla birlikte askerlik çağına gelmiş tüm erkekler askere alınmış, harbe gidenlerin ancak % 3'ü geri gelmiş,²⁰⁶ birçoğu geri dönmemiş, kentin nüfusu artmak yerine azalmaya başlamıştır.²⁰⁷ Görülen bu nüfus azalması ise ülkenin tüm bölgelerinde de benzer özellikler taşımaktadır.

Osmanlı döneminde de iç göçlere maruz kalan Antalya, 1912-1915 yılları arası Balkanlardan gelen Müslüman muhacirlerden 4.000 kişi yine Antalya'ya iskân ettirilmiştir.²⁰⁸ Bir kıyı kenti olan Antalya gelecekte alacağı nüfusu barındırmaya çoktan başlamıştır.

1919 yılında Antalya kent merkezine 10 kilometre uzaklıkta olan Kepez ilçesi²⁰⁹ şimdilerde merkez ilçe olup şehrin iç kısımlarında merkez ilçe olarak yer almaktadır. Görülmektedir ki kent hızla büyümüş, yerleşim merkezleri arasında kalan araziler imara açılıp birçok yeni konut inşa edilmiştir.

Kurtuluş savaşı yıllarında Antalya'da etraftan gelen göçmen ve mültecilerin çoğalması yüzünden bunlara mesken temininde Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti zorda kalmıştır. Ancak, İtalyanların ilk işgal günlerinde kendi askerlerinin barınması için

²⁰³ Behset Karaca, "Osmanlı Dönemi Antalya'sı", ", *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 4, yıl 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 14.03.2014, s.117.

²⁰⁴ Karaca, "Osmanlı Dönemi...", ss. 119-124.

²⁰⁵ Gönüllü, *Cumhuriyet Döneminde Antalya*, ss. 34-35.

²⁰⁶ Karaca, "Osmanlı Dönemi...", s. 164.

²⁰⁷ Onat, *Bir Zamanlar Antalya*, s. 72.

²⁰⁸ Ağanolu, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Balkanların Makûs Talihi Göç*, s. 189.

²⁰⁹ Onat, *Bir Zamanlar Antalya*, s. 83.

yaptıkları barakalardan bir kısmını parayla Müdafaa-i Hukuk Cemiyetine satması ile bunlar muhacirlere verilebilmiş²¹⁰ ve konut sorunu az da olsa çözülebilmiştir.

Savaş yılları ve sonrasında Antalya'ya gelen yeni göçmen ve mültecilerin barınma problemlerini çözmek ise hiç de kolay olmamıştır. Antalya savaşın sona ermesi ve Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte hızlı bir nüfus artışına ve bu nüfusu barındırabilecek konutların inşası için hızlı bir yapılaşmaya başlamıştır.

2.1.2. 1923 – 1950 Yılları Arası Antalya

Cumhuriyet döneminde ilin ilk valisi *Mustafa Sabri Öney*'dir.²¹¹ Karşılaşılan birçok sorunun yanı sıra nüfus artışı kentin ilk problemleri arasındadır. İklimi ve liman kenti olması dolayısıyla kent her zaman göçerlerin ilgi odağı olmuştur. İlk zamanlarda savaşlar ve mübadelelerle göç almış, ilerleyen dönemde ise iç göç almıştır.

30 Ocak 1923'te Lozan'da imzalanan Türk - Yunan Nüfus Mübadelesine ilişkin Sözleşme ve Protokol gereğince, 7 Şubat 1924'te 900 kişilik Antalya gemisi Selanik'ten mübadilleri alarak Antalya limanına getirmiştir. Çeşitli nedenlerle Antalya'yı terk eden Rumların geride bıraktıkları evlere bu göçmenler yerleştirilmiştir.²¹² 1923-1950 yılları arasında Türkiye'ye, Yunanistan, Bulgaristan, Yugoslavya ve Romanya'dan 850.000 kişi civarında²¹³ göçmen gelmiş, tam sayısı bilinmese de bunların bir kısmı Antalya'ya yerleştirilmiştir.

Mücadele kapsamında Nisan 1927'de *Karaferya Kıptileri* (çingeneler), bir miktar Boşnak ve Arnavut, Kıbrıs Mehmetçik Beldesi'nden ise 54 hane, 144 kişilik göçmen kafilesi gelerek Antalya'ya yerleştirilmiştir.²¹⁴ Kent bu yıllarda tarım ve ticaret etkinliklerinin egemen olduğu, daha çok Kaleiçi ve çevresinde yerleşimin söz konusu olduğu bir kenttir.²¹⁵

1927 yılında gerçekleşen nüfus sayımında kent merkezi nüfusu 17.256 olarak tespit edilmiştir. 20 Ekim 1935 yılında Türkiye'de ikinci kez nüfus sayımı

²¹⁰ Karaca, "Osmanlı Dönemi...", s. 172.

²¹¹ Cemil Cahit Sönmez, *Antalya Mutasarrıfları, Valileri (1899-1950)*, Mimarlık Vakfı İktisadi İşletmesi Yayını, İstanbul 2011, s. 211.

²¹² Sönmez, *Antalya Mutasarrıfları, Valileri*, ss. 212-213.

²¹³ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s. 160.

²¹⁴ Sönmez, *Antalya Mutasarrıfları, Valileri*, s. 228.

²¹⁵ Manavoğlu Ve Kutlu, "Antalya Kenti'nin ...", s. 193.

yapıldığında Antalya merkez nüfusu 22.993, köylerle beraber 242.609 kişi olarak tespit edilmiştir. 20 Ekim 1940’da yapılan sayımda ise merkez nüfus 24.957, genel nüfus ise 256.366 kişidir.²¹⁶ Halkın büyük bir kısmı tarım ve hayvancılıkla uğraştığından kent merkezi yerine belde ve köylerde yaşamayı tercih etmiştir.

Kent, 1929 yılında Antalya’ya giden Zobu’nun kaleme aldığı “*O Günden Bu Güne*” adlı kitabının birçok yerinde de belirttiği üzere; o yıllarda doğal güzelliği ve iklimiyle ilgi odağı olmuşsa da, şehircilik uygulamaları ve kent insanını fazlasıyla eleştirir: Karayolu ulaşımının Burdur üzerinden sağlandığını fakat her yağış sonrası yolun tamamen kapanıp geçişlerin iptal edildiğini, deniz yolu ile ulaşımın mümkün olmasına rağmen vapur yolculuğunun çok uzun sürdüğü, ülkenin herhangi bir limanından gelen vapurun dahi gümrük kontrollerine tabi olduğunu, işlemlerin ise mesai saatlerinde ve saatlerce sürdüğünden insanların vapur seyahatini mecburiyetten katlanmak zorunda olduklarını belirtmiştir. 1930’larda Antalya’da sadece bir konağın odalarında su dahi olmasa da otel hizmetleri verdiğini, bundan başka misafirhane benzeri yer olmadığını fakat insanların tiyatro oyunlarına çok ilgi gösterdiğini, aynı oyunu dört veya beş gece dolu salonda sergilediklerini²¹⁷ belirtmiştir.

1928 yılında Herman Jansen tarafından Ankara için tüm kenti kapsayan bir plan hazırlanması, kent planlaması açısından bir dönüm yılı olmuştur.²¹⁸ Bu dönemde Ankara dışında kentler hızlı bir büyüme göstermemektedirler. Fakat yeni bir dönemin başladığının da göstergesi olmuştur. Antalya ise henüz kentleşmede planlı döneme başlayamamıştır.

Sadece kentleşme ya da göç değil, aynı zamanda farklı sorunlar da baş göstermiştir. 1920’li yıllar Antalya için sıtma hastalığı ile mücadelede geçmiştir. 1927-1928 yıllarında Sağlık Bakanlığı’na yapılan bir araştırma sonunda halkın % 76’sının sıtma hastalığına yakalandığı ortaya çıkmış, 1929-1937 yılları arası sıtma ile mücadele edilmiş ve hastalara devlet tarafından bedelsiz ilaç verilmiş, sivrisinekle mücadele edilmiş ve bu uygulamalar, bataklıkların kurutulması çalışmalarıyla

---

²¹⁶ Sönmez, *Antalya Mutasarrıfları, Valileri*, ss. 228, 282, 303.

²¹⁷ Zobu, *O Günden Bu Güne*, ss. 295-297.

²¹⁸ Manavoğlu Ve Kutlu, “Antalya Kenti’nin ...”, s. 190.

beraber 1959 yılına kadar devam etmiştir.²¹⁹ Günümüzde bu sorun, tamamıyla olmasa dahi çok büyük oranda çözülmüş durumdadır.

Şehrin ekonomisi Osmanlı döneminde hububat, hayvancılık ve kısmen de ticarete dayanıyordu. Cumhuriyet döneminde bu faaliyetlere narenciye, sebzeçilik ve sanayi ürünleri üretimi de katıldı. Bu dönemde halk yarı göçebe durumunda idi. Kış aylarında kent merkezinde oturan halk, sıcağın etkisi ile yaz döneminde Korkuteli civarına göçmekteydi. Özellikle Türk Ocağı ve Halkevleri çalışmaları ile halk her sahada bilgilendirilmiş, halk için halk ve devlet el ele vererek birçok okul, köprü, bina ve hizmet üretmişlerdir.²²⁰

1940 yılına kadar küçük bir kasaba olan kentin gelişmesi ve modern bir çehreye kavuşmasına yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Bugün hala isimleri unutulmayan, şehrin önemli cadde veya iş merkezlerine isimleri verilen Dr. Burhanettin Onat ve Süleyman Haşim İşcan bu isimlerin en önde gelenlerindedir.

Mart 1940 tarihinde Antalya valiliği görevine başlayan Süleyman Haşim İşcan, 1942 seçimlerine kadar Belediye Başkanlığı görevini de beraber yapmıştır. Hızlı bir çalışmayla Haziran 1940'da Aksu'da Köy Enstitüsü'nü kurmuş, Ağustos 1940'ta vilayet ve belediyeye yardım amacı ile "*Antalya'yı Güzelleştirme, İmar ve Tanıtma Cemiyeti*"ni kurmuş ve bu cemiyet sayesinde de halen büyük bir önem arz eden *Atatürk Caddesi* ve kentin büyük bir eksikliğini tamamlayan *Karaalioğlu Parkı* inşa edilmiştir. 2008 yılında yıkıtılana kadar bölgenin ihtiyacını karşılayacak büyüklükte 50 yataklı *Çocuk Doğum ve Bakım Evi* yaptırılmış, 1941 yılında *Soğuk Hava Deposu* inşa edilerek sebze-meyve üretim ve pazarlamasında büyük bir adım atılmıştır. Aynı sene içerisinde yeni bir *Kız Enstitüsü* ve bir ilkokul inşaatı tamamlanıp eğitime başlamıştır.²²¹

1930'lu yıllarda kentin diğer kentlerle tek bağlantısı olan Burdur-Antalya karayolu, ulaşımda zorluk ve aksamalara, hatta aşırı yağışlarda yol kapanırken, İşcan'ın göreve başlamasıyla bu güzergâh hızlı bir şekilde yeniden yapılmış ve seferler düzenli bir şekilde yapılmaya başlamıştır. Birçok yeni yol yapılmış, kendi

²¹⁹ Gönüllü, *Cumhuriyet Döneminde Antalya*, ss. 160-164.

²²⁰ M.Güçlü, *XX. Yüzyılın İlk Yarısında Antalya*, s. 110.

²²¹ Sönmez, *Antalya Mutasarrıfları, Valileri*, ss. 301-309.

kişisel çaba ve takipçiliğiyle, devlet eliyle dağıtılan ne varsa Antalya'ya getirilmesi konusunda büyük bir başarı elde etmiştir.²²²

Tablo 5. Antalya Nüfusu (....-1960)

Yıllar	Merkez Nüfusu
1568	3.681-4.890 arası
1837	14.065-14.836 arası
1917	25.708
1927	17.256
1935	22.993
1940	24.957
1945	25.037
1955	35.283
1960	50.963

Kaynak: Karaca, "Osmanlı Dönemi...", s. 119-124.

Gönüllü, *Cumhuriyet Döneminde Antalya*, ss. 34-35.

Sönmez, *Antalya Mutasarrıfları, Valileri*, ss. 228, 282, 303.

Cumhuriyet dönemiyle birlikte hızla ilerleyen kentleşmeden Antalya'da nasibini almış ve hızla nüfusu artarak 1927 yılında 17.256 olan nüfus, 1945 yılında 25.037'ye, 1955'de 35.283, 1960 yılında ise 50.963'e yükselmiştir.²²³ 1950-1960 yılları arası nüfus artış hızının yoğun olmasının temel sebepleri arasında, sağlık şartlarının iyileşmesi ile iç ve dış göç önemli yer tutmaktadır.²²⁴

Bu dönem içerisinde Antalya'ya sayısız eser bırakan ve kentleşmesi için çok önemli katkıları olan, asıl mesleği Operatör Doktorluk olan Burhanettin Onat, Antalya'da 1921-1943 yılları arası *Operatör* olarak görev yapıp, 1946-1949 arası Antalya Belediye Başkanı, 1949-1960 yılları arasında ise Demokrat Parti Antalya milletvekili oldu. Hem Belediye Başkanlığı, hem de Milletvekilliği döneminde kentin gelişmesi ve sorunlarının çözümüne yönelik çalışmıştır. Yoğun yaşamı süresince birçok yazılı eser vermesine rağmen, en büyük eseri ise yaşamında basılmamış "*Bir Zamanlar Antalya*" isimli kitabı olup; kentin tarihi, kentleşmesi, tarihi mekânları, sorunları ve çözüm önerileri ve diğer birçok konuda Antalya'yı en ince ayrıntısına kadar anlatan bir eserdir.²²⁵

²²² Sönmez, *Antalya Mutasarrıfları, Valileri*, ss. 309-314.

²²³ Gönüllü, *Cumhuriyet Döneminde Antalya*, s. 117.

²²⁴ S.Güçlü, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, s. 29.

²²⁵ Sönmez, *Antalya Mutasarrıfları, Valileri*, ss. 280-301.

2.1.3. 1950 – 1980 Yılları Arası Antalya

İkinci Dünya Savaşı, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'ye de önemli değişiklikler getirmiştir. Türkiye her ne kadar fiilen savaşa katılmasa dahi değişen dünyadan payına düşen ile değişim ülke içinde kendisini göstermeye başlamış, ilk olarak çok partili sisteme geçilmiştir.

1950'li yıllarla birlikte Türkiye'deki değişimi Manavoğlu ve Kutlu değerlendirmiştir.²²⁶

- İç pazara hapsolmuş ülke ekonomisi, tarımda modernizasyona ağırlık verilerek dışa açılma sürecine girmiştir.
- Tarımda hızlı bir makineleşme gerçekleşmiş, tarımda teknolojik gelişmeler verimliliği artırmış ve kırsal kesimden kopmalara neden olmuştur.
- Ortalama ömrün uzaması, tarımda makineleşme, ulaşımdaki ve haberleşmedeki gelişmeler, daha iyi iş, daha iyi barınma ve daha iyi sosyal yaşantı istekleriyle kırsal nüfusun kentlere göç etmesine neden olmuştur.
- 1950-1980 döneminde kentlerin hızla göç alarak büyümesi, *gecekondulaşma* olgusunu ortaya çıkarmıştır.
- Hızlı nüfus artışı ile kentlerde konut açığı ortaya çıkmış, kentlerin etrafında gecekondu kuşakları oluşmuş, kentler altyapı yetersizlikleri içinde büyümenin sorunlarını yaşamışlardır.

1977 yılına kadar Antalya'da ciddi bir şehir planlaması çalışmasının yapılmadığı görülür. İlk imar planı 1957 yılında İller Bankası'na yaptırılmış olsa bile, bu plan birkaç mahalleden ibaret kalmış, mevcut yapıların harita üzerine işlenmesinden öteye geçmemiştir. Antalya Belediyesi ile birlikte hazırlanan planlar 1980 yılında onaylanmıştır. Ciddi araştırma ve bilimsel etütler ile hazırlanan planda, kentin yerleşiminin kuzeye kaydırılarak daha az verimli toprakların yerleşim amaçlı kullanılması, verimli tarım alanlarının korunması tasarlanmış, kuzey platosuna uydu şehir önerilmiştir. Doğu ve batı kıyıları ise hem turizm sektörünün ihtiyacı, hem de kentlinin deniz kullanım talebi düşünülerek turizm amaçlı planlanmış, kıyı bandının arka tarafları ise tarımsal alan olarak bırakılmıştır. Ancak Belediye uygulama şansı bulamadan 12 Eylül askeri darbesi ile görevinden uzaklaştırılmıştır.²²⁷ Plansız bir yapılaşmaya sahne olan kent, göçlerle birlikte nüfusunun hızla artması karşısında

²²⁶ Manavoğlu Ve Kutlu, "Antalya Kenti'nin ...", ss. 190-191.

²²⁷ Recep Esengil, "Antalya neden Bu Kadar Bozuldu?", *Kent Dosyası*, sy.305, Antalya:2002, s. 61.

konut ihtiyacına cevap veremeyecek durumda kalınca çözümleri geciktirmişle başlayacaktır.

2.1.4. 1980'den Günümüze Antalya

1980 sonrasında toplam göç hareketleri içinde kırsal alandan kentsel alana yönelen göçlerin önemi azalmış buna karşılık kentler arası göçlerin önemi artmıştır. Antalya ekonomisi, "Turizm, Tarım, Ticaret" sektörleri üzerine yoğunlaşmıştır. Yıllık nüfus artış hızı, kişi başına gayri safi yurtiçi hâsıla ve tarım kolunda çalışanların toplam istihdama oranı ise Türkiye ortalamasının üstündedir.

Tablo 6. Antalya'nın İlçelerinin Nüfusu

	2011	2012	Artış %	2013	Artış %
Akseki	14.358	13.122	-8,61 %	13.083	-0,30 %
Aksu	65.303	65.588	0,44 %	67.476	2,80 %
Alanya	259.787	264.692	1,89 %	276.277	4,19 %
Demre	25.384	25.489	0,41 %	25.718	0,89 %
Döşemealtı	44.272	47.497	7,28 %	52.013	8,68 %
Elmalı	37.901	37.783	-0,31 %	38.563	2,02 %
Finike	46.256	46.405	0,32 %	46.530	0,27 %
Gazipaşa	48.184	47.963	-0,46 %	48.134	0,36 %
Gündoğmuş	8.451	8.053	-4,71 %	8.162	1,34 %
İbradı	3.076	2.907	-5,49 %	2.865	-1,47 %
Kaş	53.588	53.633	0,08 %	55.061	2,59 %
Kemer	38.302	41.268	7,74 %	42.421	2,72 %
Kepez	419.997	433.961	3,32 %	450.734	3,72 %
Konyaaltı	127.084	131.513	3,49 %	137.670	4,47 %
Korkuteli	51.051	51.023	-0,05 %	51.857	1,61 %
Kumluca	65.923	66.186	0,40 %	66.159	-0,04 %
Manavgat	193.738	201.027	3,76 %	208.526	3,60 %
Muratpaşa	431.348	442.663	2,62 %	453.255	2,34 %
Serik	109.479	111.764	2,09 %	113.761	1,76 %
Toplam	2.043.482	2.092.537	2,40 %	2.158.265	3,05 %

Kaynak: www.tuik.gov.tr, 15.03.2014.

Tablo 6 verileri incelendiğinde de görüleceği üzere en fazla artış her üç yılda da Döşemealtı ilçesinde olmuştur. 1971 yılında 2.711 nüfusla belediye olan²²⁸ Döşemealtı ilçesi aradan geçen 43 yılda 49.302 kişiye yükselmiştir. Antalya'nın en

²²⁸ Döşemealtı Belediyesi, www.dosemealti.bel.tr, 12.02.2014.

büyük sanayi merkezi konumundaki Organize Sanayi Bölgesinin Döşemealtı'nda kurulması ve kent merkezine 20 km uzaklıkta ve deniz seviyesinden 300 metre yüksekte olmasıyla Antalya şehir merkezindeki diğer yerleşim yerlerine göre 4-5 derece daha serin²²⁹ bir iklimin de etkisiyle nüfusu hızla artmaktadır. Nüfusu en çok azalan ilçe ise İbradı'dır. İş bulma, eğitim, sağlık ve ulaşım zorluğu nedenleriyle ilçe nüfusu yıllar itibariyle azalmaya devam etmektedir.

Kentleşmede, konuya kentlerin nüfus artış hızları açısından bakıldığında, son dönemde kentleşmenin Türkiye'de damgasını vuran en önemli unsurların terör olayları, turizm ve sanayi olduğu görülmektedir.²³⁰

Antalya kentinin giderek genişlemesi ve ulaştığı nüfus büyüklüğü sonucunda 1994 yılında Büyükşehir statüsünü almış; Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı alt belediyeleri ana kent belediyesini oluşturmuştur. Daha sonraki yıllarda Döşemealtı ve Aksu'da eklenerek merkez ilçe sayısı beşe yükselmiştir.

Antalya kent merkezinde bulunan merkez ilçeleri Muratpaşa, Konyaaltı, Kepez, Döşemealtı ve Aksu'dur. Antalya merkez nüfusu 2011'de 1.088.004, 2012 yılında % 2,96'lık artışla 1.121.222 ve 2013 yılında ise % 3,44'lük bir artışla 1.161.148'e yükselmiştir.

Bir eğitim, kültür ve üniversite şehri olan Antalya ilinde bulunan Akdeniz Üniversitesi 1982 yılında Antalya, Burdur ve Isparta illerindeki yükseköğretim kurumlarını da kapsayacak şekilde kurulmuş; 1992 yılında Antalya dışındaki birimlerini Süleyman Demirel Üniversitesi'ne, 2006'da Burdur Veteriner Fakültesi'ni Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'ne devretmiştir. 1992 yılında Akdeniz Üniversitesi'nde var olan üç fakülteye yenileri eklenerek fakülte sayısı dokuzaya yükseltilmiştir. Daha sonra farklı tarihlerde kurulan fakültelerle birlikte fakülte sayısı 20'ye çıkmıştır. 2014 yılı itibariyle 7 enstitü, 4 yüksekokul ve 13 meslek yüksekokulu bulunmakta²³¹ olup, Antalya'ya göçte etkin rol oynamaktadır.

---

²²⁹ Döşemealtı Kaymakamlığı, www.dosemealti.gov.tr, 15.02.2014.

²³⁰ Işık, "Türkiye'de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri", s. 65.

²³¹ Akdeniz Üniversitesi, www.akdeniz.edu.tr, 11.01.2014.

Tablo 7. Yasal Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Nüfus (15 yaş üzeri nüfus)

<u>TÜRKİYE</u>		<u>Toplam</u>	<u>Hiç evlenmedi</u>	<u>Evli</u>	<u>Boşandı</u>	<u>Eşi öldü</u>
2010	Toplam	54 671 391	15 064 319	35 098 388	1 562 082	2 946 602
	Erkek	27 271 726	8 650 505	17 563 753	639 910	417 558
	Kadın	27 399 665	6 413 814	17 534 635	922 172	2 529 044
2011	Toplam	55 618 439	15 260 068	35 667 658	1 673 661	3 017 052
	Erkek	27 738 198	8 768 359	17 848 866	692 716	428 257
	Kadın	27 880 241	6 491 709	17 818 792	980 945	2 588 795
2012	Toplam	56 521 805	15 492 867	36 184 225	1 772 881	3 071 832
	Erkek	28 171 616	8 894 719	18 104 965	738 534	433 398
	Kadın	28 350 189	6 598 148	18 079 260	1 034 347	2 638 434
<u>ANTALYA</u>						
2010	Toplam	1 491 471	361 187	1 001 037	65 105	
	Erkek	752 810	212 058	505 286	27 040	64 142
	Kadın	738 661	149 129	495 751	38 065	8 426
2011	Toplam	1 539 817	371 756	1 029 343	72 167	55 716
	Erkek	777 979	219 192	519 794	30 200	66 551
	Kadın	761 838	152 564	509 549	41 967	8 793
2012	Toplam	1 581 148	378 942	1 055 582	78 005	57 758
	Erkek	799 350	224 172	533 296	32 873	68 619
	Kadın	781 798	154 770	522 286	45 132	9 009

Kaynak: TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Antalya 2012, s. 74.

2012 yılında Türkiye'de il ve ilçe merkezleri nüfusunun, toplam nüfus içindeki oranı % 77,3'dür. Antalya'da ise bu oran % 71,3 olmuştur. 2013 yılı verileri incelendiğinde ise Yeni Büyükşehir Yasası nedeniyle Kentin tamamı Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yer almaktadır.

Bitkisel üretimde değer olarak 1. sırada yer almaktadır. Özellikle seracılığın hava şartlarının da uyumlu olmasıyla etkisi büyüktür. İşsizlik sıralamasında % 5,4 ile Türkiye ortalamasının (% 7,9) çok altındadır. Burada turizmin ve iklim koşullarının etkisi hemen görülmektedir.

Tablo 8. Türkiye’de Evlenme, Boşanma ve İntihar, 2012

	Evlenme hızı 2012		Boşanma hızı 2012		İntihar hızı 2012	
	Binde	Sıra	Binde	Sıra	Yüz binde	Sıra
Türkiye	8,03	-	1,64	-	4,29	-
Antalya	8,28	28	2,59	2	4,88	31
İstanbul	8,04	36	1,95	13	3,88	50
Edirne	6,58	76	1,41	41	7,01	6
İzmir	8,13	33	2,73	1	5,32	23
Aydın	7,64	43	2,06	8	7,28	4
Denizli	7,61	45	2,37	4	6,23	12
Muğla	7,49	51	2,56	3	6,04	15
Manisa	7,68	42	1,76	22	3,57	52
Uşak	8,14	32	2,37	4	8,50	1

Kaynak: www.tuik.gov.tr, 03.01.2014

Antalya kaba evlenme hızı sıralamasında Türkiye 28.si olurken, kaba boşanma hızı sıralamasında maalesef 2. Sırada yer almaktadır. Antalya’nın bir tatil bölgesi olmasından dolayı özellikle yurt dışından gelen turistlerin rahat tavırları, eğlence merkezlerinin sayısı ve çeşit olarak fazla olmasıyla insanlarda evlilik bağı zayıflamaktadır. 2012 yılında 32.873 erkek ve 45.132 bayan olmak üzere toplam 78.005 kişi eşinden boşanmış, 15 yaş üzeri 378.942 kişi ise hiç evlenmemiştir.

2.2. Antalya’da Kentleşme

Değişen ve gelişen Türkiye’deki ilerlemeler, ülkenin tüm kentlerinde kendini hissettirmeye başlamıştır. Kentleşmenin hızla inşa ettiği yeni yerleşim bölgelerine yeni göçmenler yerleşmekte, ya da yeni göçmenlerin barınacağı yeri temin için gecekondulu oluşumu hiç durmadan çalışıp kenti yaşanmaz bir hale sokmak için çaba sarf etmektedir. Geri kalmış ülkelerdeki gecekondulu alanları artan hoşnutsuzluğun, tatminsizliğin ve öfkenin mekâna yansımasıdır.

1950-1980 döneminde kentlerin hızla göç alarak büyümesi, gecekondulaşma olgusunu ortaya çıkarmıştır.²³² Özellikle 1950’li yılların sonlarına doğru başlayan gecekondulu gelişimi kentin özellikle kuzeybatısında ilk toplu ve yoğun gecekondulaşma, fabrikaların kurulmasıyla eşzamanlı bir gelişim göstermiştir²³³

²³² S. Güçlü, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya’da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, s. 29.

²³³ Manavoğlu Ve Kutlu, “Antalya Kenti’nin ...”, s. 193.

1960-1970 yılları arası gecekondulaşma devam etmiş, Antalya'nın kırsal kesimleri ile Isparta, Burdur, Konya gibi yakın illerden göç alan Antalya'da 1965 yıllarından sonra Kızıltoprak ve Yüksekalan gecekondulu mahalleleri gelişmiş, Yüksekalan Mahallesi genişleyerek kuzeyde Çevreyoluna kadar yayılmıştır.²³⁴

1950-1960 yılları arasında, Antalya vilayetinin nüfus miktarında, önemli bir artış meydana gelmiştir. Bu dönemdeki artış hızının yoğun olmasının temel sebepleri arasında sağlık şartlarının iyileşmesi ile iç ve dış göç önemli bir yer tutmaktadır.²³⁵

2.2.1. Antalya'da Turizm

Antalya'da turizm 1950'li yıllarda filizlenmeye başlamıştır. 1953 yılında şehir sadece 400 yatak kapasiteli konaklama tesisi imkânına sahip iken, yurt dışından 1954 yılında 97 turist, 1960'da ise 380 yabancı turist gelmiştir.²³⁶ Her ne kadar sayı az görünse de yıllar itibariyle Antalya dünya çapında hak ettiği unvanı yakalayacaktır.

1950'li yıllardan itibaren canlanmaya başlayan deniz turizminde ise belediyenin ilk atılımları çok önemlidir. Konyaaltı Plajı'nda içinde elektrik, radyo ve yemek servisinin yapıldığı plaj gazinosu yeniden düzenlenmiş, 1956 yılından itibaren plaj tamamen kiraya verilmek yerine, plajın bir kısmı ayrılarak, fakir halk ücretsiz olarak denizden yararlanmaya başlamıştır. 1958 yılında ise 115 adet kiralanabilen plaj evleri yapmış, o zamanlar Antalya'ya 15 km uzaklıkta olan Lara Plajı ise 1951'de hizmete girmiştir.²³⁷

Ülkemizde turizmin gelişmesi, Bakanlar Kurulunun 18.09.1969 tarihli yayınlanan kararnamesi gereğince Çanakkale il sınırının denize saplandığı nokta ile Antalya-Mersin sınırının denize saplandığı nokta arasında uzanan Ege ve Akdeniz kıyılarında 3 km derinliğe kadar uzanan bir bantın *Turizm Gelişim Alanı* olarak tanımlanmasıyla başlamıştır.²³⁸

²³⁴ Manavoğlu Ve Kutlu, "Antalya Kenti'nin ...", s. 194.

²³⁵ S. Güçlü, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, s. 29.

²³⁶ Gönüllü, *Cumhuriyet Döneminde Antalya*, ss. 480-482.

²³⁷ Gönüllü, *Cumhuriyet Döneminde Antalya*, ss. 221-224.

²³⁸ Mimarlar Odası Antalya Şubesi, *Güney Antalya Turizm Gelişim Planı*, erişim: www.mo.org.tr, 11.03.2014, s. 1.

Olimpos-Beydağları Milli Parkı Turizm Gelişim Alanı Projesi sınırları içinde kalmaktaydı. Bu proje ile ilk planda yerli ve yabancı turistlere 25 bin yataklık bir kapasite, 1995 yılında 62 bin, 2000 yılında ise 65 bin kapasiteye ulaşılarak toplam kapasitenin de yüzde 80 oranında dış turizme hizmet etmesiyle döviz girdileriyle ödemeler dengesine katkıda bulunması hedeflenmiştir.²³⁹

Projenin başarılı bir şekilde uygulanması için kamu otoritesi tarafından her türlü önlem alınmıştır. Bunların en önemlileri aşağıda sıralanmaktadır:²⁴⁰

- Yüksek standartlı altyapı,
- Özel sektöre, üst yapı tesislerini gerçekleştirmek üzere, önemli özendirme uygulamaları.

Bunlar:

- a. 49 yıl verimli, uygun kira bedelli kamu arazisi tahsis,
  - b. Genel piyasa koşullarına göre çok daha uygun yatırım ve işletme kredileri,
  - c. 1980'li yıllarda, önce yüzde 70, daha sonra yüzde 40 oranında hibe nitelikli "Kaynak Kullanımını Destekleme Primi",
  - d. Yatırım indirimi,
  - e. Sigorta Primleri indirimi,
  - f. Yerli donanım alımında KDV iadesi,
- Doğal ve tarihsel çevreyi koruyucu önlemler devlet tarafından alınmıştır.
  - Kemer destek kentinde gerekli olan sağlık merkezi, otelcilik eğitim merkezi ve uygulama oteli, turizm danışma bürosu, belediye binası, kamu personeli lojmanları gibi tüm sosyal donatılar devlet tarafından gerçekleştirilmiştir.

Projenin gerçekleşmesi, kaydettiği gecikmelere, aksayan, eksik kalan yönlerine karşın Dünya Turizm Örgütü'nün 1991 yılında Rio De Janeiro'da yapılan kongresinde, dünyanın en başarılı 6 bütünleşik turizm gelişim projesinden biri olarak seçildi.²⁴¹

Çevreyi olabildiğince koruma yaklaşımının, yatırımın karlılığı belli olunca bir kenara bırakılıp, öngörülen kapasitenin üçe katlanması ile doğal özelliklerini büyük

---

²³⁹ Hülya Örs, "Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16/2, (Güz 2009), s. 205.

²⁴⁰ Örs, *Güney Antalya Turizm...*, ss. 206, 210.

²⁴¹ Örs, *Güney Antalya Turizm...*, ss. 208-210.

ölçüde yitiren yöre, elit turizmüne ve bunun yanı sıra barındırdığı flora, fauna ve kültür değerleriyle evrensel bilime seslenen bir mücevher olma şansını da tümüyle yitirdi.²⁴²

Faaliyete geçirilen Turizm Gelişim Alanı Projesi ile Antalya eskiden bu yana var olan doğal güzelliklerini dünyaya açma konusunda yatırım destekleriyle büyük bir atılım yapmıştır. Her ne kadar projenin başlangıcında doğal varlıkların korunarak yatırımların yapılması kararı olsa da, zamanla kapasite artırımı ile tüm doğal hayat etkilenmiş, beton blokların deniz kenarlarındaki görünümü Antalya için tabiattan yoksun bir turizm yaratmada sınır tanımamıştır.²⁴³

Özellikle 1960'lı yıllardan sonra iç turizm hareketleri sonucunda Akdeniz kıyılarında, kıyıların kapışılmasında toprak, özel kişiler hatta zaman zaman da kamu kuruluşlarınca savurganca kullanılmıştır. Kıyı yağması olarak bilinen bu gelişmede, sanayiciler, büyük-küçük mal sahipleri, turizm yatırımcıları, turizm alanlarında toprağı bulunan yurttaşlar, emlakçılar, iç turizmden olanaklarından faydalanan orta sınıflar ve kamu kurum ve kuruluşları farklı roller oynamıştır.²⁴⁴ Her ne kadar 1970'lerde kıyıların korunmasına yönelik yasalar çıkarılıp çalışmalar başlatılsa da Antalya'da kıyılar çoktan parsellenmiştir.

1973 yılında Turizm Bakanlığı, Antalya'nın master planlarını İskandinavya Planlama ve Geliştirme Örgütü (SPDA)'ne hazırlatmıştır. Yine aynı dönemde Antalya Bölgesi Turizm Nazım İmar Planı hazırlanmıştır. Bu planda 2000 yılı için ön görülen yatak kapasitesi 175.000 varsayılmıştır. Ancak 2000 yılında yatak kapasitesi, 230.000 sayısına ulaşmıştır. Ayrıca üç önemli projeye başlanmıştır: Batıda "*Güney Antalya Projesi*", Doğuda 12.000 yatak kapasitesi ile tarihi Side kent merkezi, Sorgun Titreyen Göl mevki turizm alanı ve Antalya kent merkezinde, Kaleiçi projeleri, alt yapıları devlet eli ile yapılan önemli yatırımlardır. Yine aynı dönemlerde başlayan ve 1980 yılına kadar tamamlanan yeni havaalanı, Ankara-İstanbul bağlantısını sağlayan E-24 karayolu ile Kemer, Finike, Kaş Karayolları üstün vasıflı hale getirilmiştir. Uluslararası taşımacılık yapılabilen kapasitedeki liman tamamlanmış ve hizmete açılmıştır. Antalya kısa sürede devlet eli ile turizm sektörüne "*turizm metropolü*" olarak hazırlanmıştır.²⁴⁵

---

²⁴² *Güney Antalya Turizm Gelişim Planı*, s. 4.

²⁴³ Örs, "Güney Antalya Turizm...", ss. 209-211.

²⁴⁴ Keleş, *Kentleşme Politikası*, s. 633.

²⁴⁵ Esengil, "Antalya neden Bu Kadar Bozuldu ?", s. 60.

Antalya, 19. yüzyılın başından itibaren mübadele yoluyla göçlere sahne olurken, 1970'lerden sonra ise, turizm, iklim, kentsel çekicilik özellikleri nedeni ile yoğun iç göçe sahne olmuştur.²⁴⁶

2.2.2. Antalya'da Kentsel Yaşam Kalitesi

Kentsel yaşam kalitesi kentin kentleşme kalitesi ile orantılıdır. Kentsel yaşam kalitesi kentteki insanların uyumu ve kentlilik bilincine sahip olmakla yeterli değildir. Aynı zamanda, yaşanan mekânın kentleşme seviyesi de çok büyük önem arz etmektedir.

Hızlı ve plansız kentleşme, 21. yüzyılda ekonomik ve sosyal gelişmenin önüne engel olarak çıkan kent yapıları oluşturmuştur. Antalya'da plansız göçler neticesinde:²⁴⁷

- İl ve ilçe merkezlerinde fiziki ve sosyal altyapısı yetersiz kentler ortaya çıkmıştır.
- Doğal ve tarihi mimari zenginliğiyle turistik kimlik taşıyan kentler “*beton kent*” görünümünü almış, turistik niteliğini kaybetmeye başlamıştır.
- Çirkin yapılaşma, “*gün ısı*” tertibatları, tabela kirliliği, mimari kimliksizlik, yeşil alan kaybı, binalarda renk karmaşası, aynı semt ve sokaklarda farklı bina yükseklikleriyle öne çıkmıştır.
- Göç ve sağlıksız kentleşme sonucunda hava kirliliği kış aylarının en önemli sorunu haline gelmiştir.

Kentle bütünleşebilmek, kentleşebilmek sadece o kentte yaşamakla gerçekleşmez. O bölgede ihtiyaç duyulan tüm gereksinimlerin karşılanabilirliği ve verilen imkânların kullanılabilirliğiyle ölçülebilir. Karpat'a göre kırdan kente göçerler, kentte yaşamaktan çok memnunlar, özellikle kadınların büyük bir kısmı; daha bağımsız, toplumsal baskıdan daha uzak yaşamının daha kolay olduğundan kentte yaşamaktan çok memnundurlar. Kent, yaşamak için daha iyi bir yerdir, çünkü modern teknolojinin icat ettiği bütün yaşama olanakları orada yoğunlaşmıştır.²⁴⁸

²⁴⁶ S. Güçlü, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, s. 45.

²⁴⁷ Antalya Ticaret Odası (ATSO), *Antalya Tanıtımı, Sorunları Ve Çözüm Önerileri* (Rapor), Antalya: ATSO Yayınları, (Ocak 2014).

²⁴⁸ Karpat, *Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm*, ss. 217, 219.

Dünyamızda, özellikle son asırda yaşanan hızlı değişimden, savaşlardan, yoğun nüfus hareketlerinden, göçlerden, ekonomik buhranlardan ve gelir dağılımındaki adaletsizlikten kaynaklanan sorunlar nedeniyle toplumların homojen yapıları bozulmuş, pek çok kültür, ırk ve ekonomik seviyeden insanın bir araya gelmesiyle daha karmaşık sosyal yapılar oluşmuştur. Karmaşık yapılar ise toplum kültürünü zayıflatıp bireyselliği ön plana çıkarmıştır. Toplum içinde denetim ve yardımlaşma azalmış, suç işleme niyetindekiler için yeni fırsatlar doğmuştur.

Suç mağduru olma korkusu ise kentsel yaşamın işleyişini zorlaştırmakta, bireyin kentsel yaşam alanını sınırlandırmaktadır. Bireyin suça duyduğu korku karşısında kendisini geri çekmesi hem kentte ekonomik, sosyal ve kültürel alanda gerilemeye neden olmakta hem de kentli hakları suç karşısında geri plana itilmektedir.²⁴⁹

Duyulan bu suç korkusu insanları normalin de üstünde tedbirler almaya zorlamaktadır. Aracını mutlaka site içine alması, bina dış duvarlarının yüksekliğini artırma, alarm veya güvenlik kameraları konulması, özel güvenlik çalıştırılması, kapıların defalarca kilitlenip pencerelere demir parmaklıklar takılması gibi birçok tedbir günlük hayatı olumsuz etkilemekte, toplumda bir tedirginlik ve korku havası yaymaktadır. Alınan tüm bu tedbirler ise kentsel yaşam kalitesini düşürmekte, insanları baskı altına almaktadır.

2012 yılında bir kültür şehri olan Antalya'da:²⁵⁰

- 9 adet tiyatro salonunda sergilenen 107 oyunu 195.364 seyirci izlemiş,
- 1 adet opera ve bale salonunda sergilenen 37 eseri 45.791 kişi izlemiş,
- 60 sinema salonunda gösterime giren 1363 filmi 1.327.489 kişi izlemiştir.

Tük verilerinde de görüldüğü üzere kentte bulunan kültürel faaliyetlerden sadece sinema, tiyatro ve bale sayıları alınmış olup Antalya'da yaşayan halkın boş zamanlarında faydalanabileceği etkinliklerden sadece birkaç örneğidir.

Sağlık konusunda tıp fakültesi, devlet hastaneleri, özel hastaneler ve konusunda uzman yüzlerce hekim çalışmaktadır. 1935 yılında Antalya'nın toplam nüfusu 242.609 ve 1936-1937 eğitim öğretim yılında 96 adet okul, 220 öğretmen ve

²⁴⁹ Karasu, "Kent Ve Suç ...", s. 182.

²⁵⁰ Tük, *2012 Kültür İstatistikleri*, ss. 118, 156, 163.

bu okullarda okuyan 8637²⁵¹ öğrenci var iken bu sayı 2014 yılında 2.158.265 nüfusla ilk ve orta öğretimde 1.448 okul, 15.344 derslik, 422.193 öğrenci ve 26.420 öğretmenle²⁵² eğitime yatırım yapan bir kent halini almıştır. Çocuklarının eğitimini düşünen göçerler için kent tercih nedenidir.

Ekonomik kaygılarla kente göç eden nüfusu haklı çıkarır sayıda; 64.688 esnaf, 74.676 işyeri ve 75 adet meslek odası mevcuttur. İşyeri sayısı itibariyle Türkiye'nin en çok işyeri olan 4. kentidir.²⁵³ Yapılan birçok ankette göç edenlerin Antalya'yı tercih nedeni olarak "iş imkânlarının fazla olması" ön plana çıkmıştır.

İkliminin diğer bölgelere göre daha ılık geçmesi, deniz turizminin olması, toplumsal baskı olmayışı, ev kiralarının diğer büyükşehirlere göre daha uygun olması, kültürel aktivitelerinin fazla olması, hava kirliliğinin olmaması, iş imkânlarının fazla olması ve hatta düşük sermaye ile turizm alanlarında küçük işyeri kurabilme özelliği Antalya'nın kentsel yaşam kalitesini artıran bazı unsurlar olarak sayılabilir.

2.2.3. Antalya'da Suç

"Suç", anlama ve isteme yeteneğine (isnat yeteneği) sahip bir şahsın kusurlu iradesinin yarattığı icrai veya ihmali bir hareketin meydana getirdiği, yasadaki tanıma uygun, hukuka aykırı ve yaptırım olarak bir cezanın veya güvenlik tedbirinin uygulanmasını gerektiren bir fiildir.²⁵⁴ "Güvenlik" ise; birey ve toplum yaşamının, kamu düzen ve huzurunun mevcut yasalar ve toplumsal ahenk içerisinde aksamadan sağlanması, bireylerin herhangi bir mağduriyet korkusu taşımadan yaşayabilmesi halidir.²⁵⁵ İç güvenliği sağlamak ise devletin en başta gelen görevidir

Kentleşmenin ortaya çıkardığı sorunlardan biri olan işsizlik, aynı zamanda alkolizm ve uyuşturucu madde kullanımını da artırmaktadır. Alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, işsiz insanlar tarafından umutsuzluğu yapay bir şekilde yenmenin bir yolu olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra işsizliğin aile içi huzursuzluğa da

²⁵¹ Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), Fon no: 30.1.00, Kutu no: 90, Dosya no: 559, sıra no: 2, s.14.

²⁵² Antalya Millî Eğitim Müdürlüğü, erişim: www.antalya.meb.gov.tr, 01.03.2014.

²⁵³ Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Odası, TESK, erişim: www.tesk.gov.tr, 15.02.2014.

²⁵⁴ Fazlı Köksal ve Y.Yavuz Eliş, Hukuk Sisteminde Suç ve Unsurları, 2011-Teftiş Kurulu Başkanlığı Eğitim Semineri, erişim: web.ogm.gov.tr, 19.02.2014.

²⁵⁵ Suç Sosyolojisi, Aytekin Geleri (ed.), Anadolu Üniversitesi, Yayın no:2886, s. 26.

neden olduğu bilinen bir gerçektir. İşsizlik, evlenmeleri geciktiren veya boşanmalara neden olan, intiharlara, alkolizme, hırsızlığa, cinayetlere, aile ilişkilerinde çözümlere neden olan sosyal problemdir. Ekonomik nedenlerle Antalya'ya göç etmiş kişilerin işsizliği sadece kendilerini değil, aynı zamanda kentte yaşayan tüm insanları da etkilemektedir.

Güvenlik hizmeti, toplum yaşamındaki yeri açısından büyük önem taşıyan bir kamu hizmetidir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin birinci basamağını fizyolojik ihtiyaçlar oluşurken, ikinci basamakta güvenlik ihtiyacı gelmektedir. İnsan yaşamını sürdürmek için yeme, içme, nefes alma eyleminden sonra hemen güvenlik ihtiyacı duymakta ve güvende olmadığı yerde yaşamını sürdürmemektedir.

Kentler hem kalabalık ve heterojen nüfus yapısı, hem yabancılaşma ve zayıflayan sosyal denetim mekanizmaları, hem de sahip olduğu zenginlik nedeniyle suçun işlenmesi için ideal mekânlardır. Bu nedenle tarih boyunca kentler suç ile birlikte anılmış, suç özellikle büyük kentlerin değişmez bir sorunu olagelmiştir.

Büyük kentlerin yoğun nüfusu ve kültürel farklılığı, düzensiz bir kent gelişimini beraberinde getirmekte, toplumda eşit olmayan üretim, karışıklık ve değişim ile birlikte suç ortaya çıkmaktadır. Toplumdan dışlanmış insanların ekonomik durumunu iyileştirme aracının suç işlemek olması yüksek suç oranlarına yol açmakta, yaşam kalitesini ve ekonomiyi etkilemektedir.²⁵⁶

Kentin kültürel değerlerine ve normlarına uyum sağlayamayan, kentsel davranış kalıplarını benimsemekte zorlanan bireyler bir takım toplumsal sorunlar yaşamaktadırlar. Güvenlik, kentin gelişimi bakımından hayati bir öneme sahiptir. Bir kentte yaşayanların, can ve mal güvenliğinden yoksun olmaları durumunda, o kentte huzurlu bir yaşam ortamından söz etmek mümkün değildir.

Bu kadar ayrı kültürden insanın aynı coğrafyayı paylaşmaya başlamasıyla, birbirinden çok farklı değer sistemleri karşı karşıya gelmiş ve kültür çatışmaları yaşanmıştır. Sosyal hayatta baş gösteren düzensizlik nedeniyle, toplumları bir arada tutan toplumsal bağlar zayıflamış, sosyal kontrol mekanizmaları etkisini yitirmiş²⁵⁷ ve bütün bunların sonucunda başta suç olmak üzere birçok toplumsal sorun ortaya çıkmıştır.

---

²⁵⁶ Funda Yirmibeşoğlu, "İstanbul'da Suç", dosya 06, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Bülten 55, (Aralık 2007), erişim: www.mimarlarodasiankara.org/dosya/dosya6.pdf, 19.01.2014, s.25.

²⁵⁷ Osman Dolu, *Suç Teorileri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012, s. 209.

Göç edenler, birçok sorunları da beraberinde getirmektedirler. Göçerler sadece göçtükleri kentin nüfusunu artırmakla kalmaz, aynı zamanda büyük kısmı, gelişmeyi de etkileyen bir işsizler topluluğu, planlı kentleşmeyi etkileyen gecekonducular, ya da kentle uyumsuz bir suç topluluğunu da getirmiş olurlar.

Tablo 9. Antalya Emniyet Müdürlüğü Verilerine Göre Antalya’da Suç

Suç Türü	2011	2012	2013
Asayiş Olayları	50.172	55.163	60.149
Narkotik Olayları	913	1.037	1.613

Kaynak: Antalya Emniyet Müdürlüğü, 01.05.2014

Antalya sadece nüfus olarak artmamakta, Tablo 9’da da görüldüğü üzere göçle gelen nüfusla birlikte kentte işlenen polise intikal etmiş suç sayısında da kayda değer bir artış gözlenmektedir. Nüfusuna oranla suç sayıları fazla görünse de Antalya bir turizm kentidir ve özellikle yaz aylarında yüzbinlerce turistin konakladığı, eğlenip tatil yaptığı bir kentte İl Emniyet Müdürlüğü’nün aldığı tüm ek tedbirlere rağmen kalabalık bir insan topluluğunda suç işlenmesi her ne kadar istenmese de doğaldır. Türkiye’de 1956 yılında 141, 1957 yılında 167 ve 1958 yılında ise toplam 178 adet kaçakçılık olayı ²⁵⁸ meydana geldiği düşünüldüğünde günümüzde meydana gelen olay sayısı bir hayli fazla gibi görünse de değişen toplumlarda suç sayısı da artmaktadır.

Diğer taraftan hızlı şehirleşme ile birlikte şehirlerde artan suç oranları, bilim adamlarını, teorisyenleri ve güvenlik uzmanlarını suçları önlemeye yönelik tedbirler üzerinde düşünmeye zorlamıştır. ²⁵⁹

Kent, her şeyden önce bireye daha fazla özgürlük verir. Bu özgürlüğün temelinde ise, toplumsal kontrolün azalması yatmaktadır. Bu durum kişi için olumlu görünse de toplum ve kent için kaygı verici olabilir. Kırsal topluluklarda mevcut olan düzenin törelerce ve toplumca yakından kontrolü kentte mümkün değildir. Töre ne

²⁵⁸ Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), Fon no: 30.1.00, Kutu no:69, Dosya no:435, sıra no: 2, s.2.

²⁵⁹ Aytekin Geleri, “Şehirlerde Suç Önleme Politikalarının Geliştirilmesi”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 12/ 3, 2010, s. 29.

zaman şiddet uygulanması gerektiği konusunda belirleyicidir. Oysa kentte bu durum geçerliliğini büyük ölçüde yitirir.²⁶⁰

2.2.3.1. Suçun Nedenleri

Suç evrenseldir, dünyanın her yerinde tarih boyunca suç işlenmiş ve işlenecektir. Sürekli olarak zaman ve mekân değiştiren suçun algısı da toplumlara göre değişir. Suç, topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylemdir. Toplumda yürürlükte olan normlardan bir nevi sapışı ifade eder. Ancak sapıcı eylemlerden, kanun koyucu tarafından seçilmiş ve bir ceza yaptırımını ile karşılanmış olanıdır.²⁶¹ Erem'in ifade ettiği gibi; bir davranış problemi olarak suç, topluma uyum sağlamada yetersizliğin bir sonucudur, insan ruhunun derinliklerinden gelen ve dış dünyada somutlaşan bir istemdir.²⁶²

Son yıllarda; kapkaç, şiddet, gasp ve soygun gibi, “adi suçlar” tabir edilen, günlük hayatta her gün rastlanılan suçların yanında; özel nitelikleri olan “beyazyakalı suçları”, “organize suçlar”, “aile içi şiddet”, “uyuşturucu kullanımı ve suçları”, “kadın” ve “çocuk suçluluğu”, “cinsel sapma ve suçları”, “sınır aşan nitelikteki uyuşturucu ticareti”, her türlü “terörizm ve şiddet suçları”, insan ticareti, “bilişim suçları” ve “çevre suçları” gibi diğer bir takım suç türleri de çağdaş problemler olarak suç bilimcilerin ilgi ve çalışma alanına girmiştir.²⁶³

Suç ve suçlu kavramının, kentleşme sorunları, iç göçler, ekonomik krizler, çevresel ve bireysel faktörlerin etkisiyle değişim gösterdiğinin göz ardı edilmemesi gerektiği; dolayısıyla her türlü suç ve suçluluğun ekonomik, psikolojik ve sosyolojik kökenlerinin araştırılmasının günümüzde toplum için kaçınılmaz bir ihtiyaç olduğuna dikkat çekilmektedir.²⁶⁴

---

²⁶⁰ Mithat Arman Karasu, " Kent Ve Suç Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13/2, 2012, erişim: iibfdergi.cumhuriyet.edu.tr, 11.02.2014, s. 179.

²⁶¹ Sulhi Dönmezer, *Kriminoloji*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 1994, s. 47.

²⁶² Faruk Erem, *Suç Bilimi Açısından Adalet Psikolojisi*, Ankara: Adil Yayınevi, 1997, s. 6.

²⁶³ *Suç Önleme Modelleri*, Filiz Tepecik (ed.), Anadolu Üniversitesi, Yayın no:2976, s. 4.

²⁶⁴ Rahşan Balamir Bektaş, “Ceza Adalet Politikası: Dönüşümler ve Kriminolojik Yaklaşımlar”, Türkiye’de suç politikalarının Epistemolojik-hukuki temeli üzerine bir Araştırma, *VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi*, Adnan Menderes Üniversitesi, (Ekim 2009), erişim: www.sosyolojidernegi.org.tr, 11.01.2014, s. 711.

Kentte yaşayan, toplumsallaşma sürecine kentte dâhil olan özellikle genç bireyler bir çelişki ile karşı karşıyadır. Bu çelişki geleneksel yaşamın değerleri ile giderek egemenliğini artıran kente ait yeni değerlerdir.²⁶⁵

Suçun doğmasına neden olan etkenlerin ortadan kaldırılması için kentlerin kalkınması gerekmektedir. Ancak kentlerin kalkınmasının önünde en büyük engellerden birisi de artan suç oranlarıdır. Güvenliğin olmadığı bir kentte ne sağlıklı bir kent hayatından ne de ekonomik yatırımlardan söz edilemez.²⁶⁶ Çeşitli boyutlarıyla değerlendirilmesi gereken bir kavram olan suç, bu niteliğiyle muhtelif görüş açılarından ele alınmış, birçok bilim adamı suçu kendi teorileriyle açıklamaya çalışmıştır. Suçun, birçok nedeni, biyolojik, fizyolojik, psikolojik ve çevre gibi birçok alanı ilgilendiren sebepleri vardır.

Ortaya konulan teoriler elbette suç olgusu konusunda değer taşımakla birlikte ele aldıkları varsayımları suç davranışını açıklamada önem taşımaktadır. Ancak suçu tek bir faktörle açıklamanın mümkün olmadığı da gerçektir. Suç multidisipliner bir olgudur. Suçun oluşumunda bireysel, psikolojik, sosyo-ekonomik olmak üzere birçok faktör etkilidir.²⁶⁷

Psikoloji alanında yapılan pek çok araştırma, suç işlemeye etki eden pek çok etkeni belirlemiştir. Araştırma sonuçları aşağıdaki etkenlerin suç ile ilişkili olduğunu göstermektedir:²⁶⁸

- *Yaş*: Özellikle, cinayet, soygun ve ırza tecavüz ile ilgili suçlarda yaş çok belirleyici bir unsurdur. Araştırmalar, bu tür suçların genellikle ergenlik ve erken yetişkinlik dönemlerinde görüldüğüne ve ilerleyen yaşlarda azalma eğilimi gösterdiğine işaret etmektedirler.
- *Cinsiyet*: Erkekler suç olaylarına kadınlara oranla daha fazla karışmaktadırlar.
- *Kalıtım*: Fazla testosteron, düşük kalp atım hızı, ön kortekste gözlenen genetik bozukluklar suç davranışında etkilidir.
- *Yetersiz beslenme*: Yetersiz beslenme anti-sosyal davranışa yol açmakta, dolayısıyla suç davranışında etkili olabilmektedir.

²⁶⁵ Karasu, "Kent Ve Suç ...", s. 176.

²⁶⁶ Karasu, "Kent Ve Suç ...", s. 190.

²⁶⁷ Senem Burkay, "Teorik Çerçeve Suç", *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, sy. 2-4, (Ekim 2008), erişim: www.ethosfelsefe.com, 11.01.2014, s. 13.

²⁶⁸ Şebnem Düzgün, "Suç Olgusuna Teorik Yaklaşımlar ve disiplinlerarasılık", Kent ve Suç, *Dosya 06*, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Bülten 55, Aralık 2007, erişim: www.mimarlarodasiankara.org/dosya/dosya6.pdf, 07.02.2014, s. 17.

- *Akran grupları*: Suçun öğrenilmesinde akran grupları önemlidir.
- *Medya*: Medya, suç davranışına model olan kahramanlar aracılığı ile suç davranışın öğrenilmesinde rol oynayabilmektedir.
- Anne yoksunluğu, düzensiz anne-baba-çocuk iletişimi, ailedeki bireylerin eğitim düzeyi, çocuk sayısı, doğum sırası gibi ailevi faktörler suçla ilişkilidir.
- *Zekâ düzeyi*: Düşük zekâ düzeyi suç ile anlamlı bir ilişki göstermektedir. Ancak, her suç türü farklı zekâ düzeyi ile ilişkilidir.
- *Medeni durum*: Bekârların, evli bireylere oranla daha fazla suç işlediği gözlenmektedir.
- *Kişilik*: Benmerkezcilik, saldırganlık, şüphencilik, anti-sosyal kişilik bozukluğu, narsizm, kaygı, depresyon gibi örüntüler suç davranışı ile ilişkilidirler.

İnsanda var olan bazı psikolojik etkilerin yanında çevresel ve toplumsal etmenler de suçun nedenleri arasındadır. Diğer yerleşim alanlarına göre yoğun göç alan bölgelerde görülen hızlı kentleşme, şüphesiz ki birçok sorunları da beraberinde getirmektedir. Kentleşmenin toplumsal ekolojisinin, aileden yerleşime bütün toplumsal yaşamın yok edilmesinin, çeşitliliğin, karşılıklı etkileşimin ve insanın yaratıcılığının erozyona uğrayışının trajik bir öyküsü olduğu görülür.²⁶⁹

Göçle meydana gelen hızlı kentleşmenin, özellikle sağlıksız kentleşme sürecinin ortaya çıkardığı sorunları suça neden olan yapısal faktörler olarak algılayıp bireyleri suça teşvik eden daha küçük düzeydeki nedenleri, akıldan çıkarmamızda fayda vardır. Suç birçok psiko-sosyal, sosyo-kültürel ve ekonomik faktörün bir sonucu olarak ortaya çıkan bir olgudur.²⁷⁰

Göç, sebepleri ne olursa olsun zorlayıcı bir olgudur. İstenmeyen, arzu edilmeyen bir durumdur. Kimse rahat bir yaşam sürerken, doğduğu, yaşadığı yeri terk etmek istemez. Göçle gelen stres faktörlerine ek olarak bireylerin göç edilen yere ve kültüre uyum sürecindeki yaşadığı zorluklar ruhsal bozukluklara ve madde kullanımına neden olabilmektedir. Göçmenlerin karşılaştıkları çeşitli toplumsal ve psikolojik zorluklar madde kullanma ve bağımlı olma riskini arttırmaktadır. Ülkemizde iç göçün madde kullanımıyla belirgin bağlantısı olduğu ve iç göç yaşayan

²⁶⁹ Bookchin, *Kentsiz Kentleşme*, s. 284.

²⁷⁰ Gökulu, "Kent Güvenliği ...", s. 215.

kesimin olduğu bölgelerde madde kullanımının daha yoğun olduğu saptanmıştır.²⁷¹ Kırsal alanda yaşanan şiddeti önceden kestirmek olasıdır. Kırsal alanın insanı törelerin insanıdır.²⁷² Kentte töreden uzak kalan insan kontrol edilmediği sürece suç işlemeye daha yakındır.

Kentsel değişimlerin hızlı yaşandığı, nüfus artışının sağlıklı ve yoğun olduğu, göçün fazla olduğu kentlerde insanlar daha gergin bir yapıya sahiptir. Kentlerde intihar, boşanma ve suç oranları kıra göre daha yüksektir. Diğer taraftan artan suç ve şiddeti tamamıyla kentsel yaşamdaki faktörlere bağlamak yanlış olacaktır. Suç, birçok sosyal, ekonomik ve toplumsal olumsuzluğun iç içe geçtiği karmaşık bir durumdur. Bu nedenle suçu yalnızca kentleşme veya aşırı nüfus artışına bağlamak yanlış olacaktır.²⁷³

2.2.3.2. Suç İşleyenlerin Genel Değerlendirilmesi

Sosyal sistem içinde var olan değerlere aykırı davranışlarda bulunmak, sosyal problemlerin ortaya çıkmasına neden olur. Suç ile diğer sosyal problemler arasında yakın bir ilişki vardır. Kanun koyucular, bugün, genel olarak, kamu sağlığını, güvenliğini ve tabii kaynakları korumak, iş ve ticaret alanında uygunsuz ve hileli uygulamaları önlemek, devlet gelirlerini korumak maksatları ile suç koymaktadır.²⁷⁴

Kente göçle gelenler başlangıçta kendi memleketinden gelmiş akraba ve tanıdıklarının yanında ev bulmakta ve zamanla kent hayatına dâhil olmaya başlamaktadırlar. Bu uygulama kentlerde gecekonduların varlığının devamlılığını sağlamaktadır. Kırsal kesimden gelenlerin kent hayatına uyum problemleri, aile yapısındaki ilişki bağı ve aile içi statü değişmelerini ve sosyal sapmayı artırmaktadır.

---

²⁷¹ Demet Havaçıçeği, "Göçün Bir Sonucu Olarak Madde Kullanımı", *Lisansüstü Göç Araştırmaları Sempozyumu*, İzmir: 18-19 Nisan 2013.

²⁷² Karasu, " Kent Ve Suç ...", s. 179.

²⁷³ Karasu, " Kent Ve Suç ...", s. 180.

²⁷⁴ Dönmezer, *Kriminoloji*, s. 20.

2.2.3.3. İçgöçle Gelenlerin Suça Karışımı

Ülkemizin karşı karşıya kaldığı içgöç olgusu, göç alan yerleşim bölgelerinde önemli sorunlara yol açmıştır. Asayiş ve Kamu Düzenine ilişkin olarak:²⁷⁵

- Mala ve şahsa karşı işlenen suçlarda artış
- Çocuk suçlarında artış
- Bazı yerleşim alanlarının, terör örgütlerince istismar edildiği görülmektedir.

Göç, sebepleri ne olursa olsun zorlayıcı bir olgudur. İstenmeyen, arzu edilmeyen bir durumdur. Kimse rahat bir yaşam sürerken, doğduğu, yaşadığı yeri terk etmek istemez. Göçle gelen stres faktörlerine ek olarak bireylerin göç edilen yere ve kültüre uyum sürecindeki yaşadığı zorluklar ruhsal bozukluklara ve madde kullanımına neden olabilmektedir. Göçmenlerin karşılaştıkları çeşitli toplumsal ve psikolojik zorluklar madde kullanma ve bağımlı olma riskini arttırmaktadır. Ülkemizde iç göçün madde kullanımıyla belirgin bağlantısı olduğu ve iç göç yaşayan kesimin olduğu bölgelerde madde kullanımının daha yoğun olduğu saptanmıştır.²⁷⁶

Göçle gelenlerin, kentin kendi beklentilerine cevap verememesi halinde, birtakım normal dışı davranışlar artmaktadır. Kentleşme sürecinde önemli bir yere sahip olan göç olgusu, kentsel yapıdaki bozulmalara ve anormal davranışların çoğalmasına neden olmaktadır.

Göç ve kentleşme sürecinin ortaya çıkardığı sosyal problemlerden biri de yabancılaştırma. Bir kimse, ancak bağlı bulunduğu sosyal grupların üyeleri ile olumlu, tatmin edici ilişkiler kurabilirse aradığı manevi huzura kavuşabilmektedir. Bünyelerine uygun değer hükümlerinin taşıyıcısı olan sosyal gruplar şahsiyetin gelişmesi ve değişmesi bakımından çok önemlidirler.

Emniyet Genel Müdürlüğü, meydana gelen suçların tasnifinde fail veya suçluların kimlik bilgilerini sisteme kayıt yapmasına rağmen, suçluların nüfusa kayıtlı veya ikamet ettiği şehirleri açıklamamaktadır. Bu nedenle, Antalya’da işlenen suçlarda fail ya da mağdurların kente göç ile gelip gelmediği konusunda resmi bir istatistik verilememektedir.

²⁷⁵ İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi (AREM) , www.arem.gov.tr , 01.03.2014.

²⁷⁶ Havaçiçeği, “Göçün Bir Sonucu Olarak Madde Kullanımı”.

2.2.3.4. Suçu Önlemeye Yönelik Alınması Gereken Tedbirler

20. yüzyılın son çeyreğinden sonra, suça ilişkin kavrayışların ve suçla mücadelede üretilen çözümlerin önceki dönemlerden farklılaştığı görülmektedir. Bu dönemde suç artık vatandaşın gündelik deneyiminin parçasıdır.²⁷⁷ Son yapılan değişikliklerle trafikte alkollü araç kullanan sürücüler eskiden sadece para cezası ve sürücü belgesine belli bir süre el konulurken artık “trafiği tehlikeye düşürmek” suçundan ayrıca yargılanmaya başlanmış, haklarında dava açılmıştır.

Halkın güvenliğini, suça karşı savunmasını ilgilendiren konularda polis dışında farklı bazı yapılanmalara gidilmesi gerekmektedir. Örneğin Amerika’da 1990 yılında devletin polisinin üç kat fazlası özel güvenlik personeli bulunuyordu. Bu durum İngiltere ve Kanada’da da benzerlik göstermektedir. Bu ülkelerde de polisten yaklaşık olarak iki kat daha fazla özel güvenlik personeli bulunmakta ve aynı şekilde bu sektördeki büyüme polisten çok daha hızlı olmaktadır.²⁷⁸ Ülkemizde ise son yıllarda özel güvenlik sayısı hızla artmış ve suçu önlemede çok etkili olmuştur.

Tablo 10. Polis Bölgesinde Özel Güvenlik Faaliyetleri İle İlgili İstatistik Tablosu

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	TOPLAM
Özel Güvenlik İzni Olan Yer Sayısı	8.638	4.595	6.134	4.648	2.762	4.103	65.148
Mevcut Özel Güvenlik Görevli Sayısı	30.270	22.901	8.825	23.118	19.036	7.489	217.285

Kaynak: *Özel Güvenlik Daire Başkanlığı*, www.ozelguvenlik.pol.tr, 20.03.2014.

Tablo 10’da görüldüğü üzere 2014 yılı itibariyle 65.148 yerde toplam 217.285 özel güvenlik görevlisi çalıştığı yerde suçun işlenmesine yönelik tedbirler almakta, işlenen suçları polise bilgi verip müdahale sonrası fail-failleri polise teslim ederek büyük bir kolaylık sağlamaktadır. Toplumun güvenlik ihtiyacı büyüdüğü sürece özel güvenliğin sorumluluk alanı da büyüyecek, önem ve değeri artacaktır. Antalya’da otel, konut siteleri, alışveriş merkezleri, hastaneler, kamu kurumları, özel işletmeler vb. birçok yerde özel güvenlik görevlileri çalışmaktadır.

²⁷⁷ Bektaş, “Ceza Adalet Politikası...”, s. 701.

²⁷⁸ Geleri, “Şehirlerde Suç Önleme ...”, s. 36.

Okullarda öğrencilerin öğretim faaliyetlerinin yanı sıra kentleşme, kente uyum, sosyal diyalog kurabilme, suç ve suçludan korunabilme konularında da eğitimler verilmelidir. İnsanı sınavlara hazırlamanın yanı sıra okulların öğrencileri hayata da hazırlaması gerekmektedir.

Suç önleme hizmetlerini sadece genel kolluk kuvvetlerimizin ya da genel kollukla birlikte özel güvenlik görevlilerinin sürdürmesini beklemek kamu düzeninin devamı için şüphesiz yeterli değildir. Sivil yapının ve toplumun bütün katmanlarının suç ve suç örgütlerine karşı tedbirli olması şarttır.

Suçun önlenmesi amacıyla yapılan araştırmalarda toplumsal dayanışma, mahalle birlikleri, komşuların yakın birlikteliği, yurttaşın aktif katılımı birer suç önleme mekanizması olarak nitelendirilmektedir.²⁷⁹

2.2.3.5. Kente Uyum

Çağdaş toplumların özelliklerinden birisi de bireylerin birlikte yaşama kültürüne sahip olması ve aynı zamanda birlikte yaşamak zorunda bulunmasıdır. Bu birlikte yaşamamanın sorunsuz bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için toplumsal düzenin ve güvenin sağlanması, bunları bozmaya yönelik her türlü eylemin önüne geçilmesi gerekmektedir.²⁸⁰

Göç ettiği bölgenin toplumsal yapısına ve kente uyum sağlayabilmek zaman almaktadır. Göç edilen bölge ile terk edilen bölgeler ne kadar benzer ise bu uyum süreci o kadar kısa zamanda tamamlanır. Yerleşim yerlerinin büyüklükleri, kültür farklılıkları, değişen statüler ve çevre bu uyumu zorlaştırabilir.

Uzun çalışma saatleri ile aile fertlerine zaman ayıramaması aile bireyleri arasında çözümlere ve aile içi denetimin zayıflamasına neden olacaktır. Birbirini göremeyen aile bireyleri arasında kültürel olarak değişimler yabancılaşmaya neden olacak, bireysellik ön plana çıkacaktır. Yalnızlığını arkadaş çevresiyle tamamlamak isteyen genç aile bireyleri ise arkadaş gruplarına katılabilmek için onlar gibi davranacak, grup üyeliğine dâhil olabilmek için gerekirse kendini ispat etme yoluyla

²⁷⁹ Karasu, "Kent Ve Suç...", s. 178.

²⁸⁰ Suç Sosyolojisi, s. 30.

illegal işlere dahi girebilecektir. Tüm bu farklılaşmalar ve aile ilişkilerindeki zayıflamalar ise suç işleme olgusunu tetikleyebilecektir.

Kenti tanıyıp benimseyebilmek ekonomik olarak yeterli olmayla da bağlantılıdır. Geçimini sağlayamayan bir aile ferдинin kente uyum sağlaması zordur. Ekonomik olarak yeterli ve kendine ayırabilecek zamanı olan göçerler kente daha rahat uyum sağlayabilirler. Antalya genel itibariyle turizm faaliyetlerinin yoğun olduğu bir kent olmasına karşı göçerlerin ekonomik durumu ile turistlerin ekonomik durumu arasında büyük fark vardır. Turizmde çalışan bir işçi bir turistin para harcamasından etkilenip daha fazla para kazanmak için illegal oluşumlarda yer alması muhtemeldir.

Azalan aile denetimi, kendini kabullendirme eğilimi, toplumsal baskı ya da denetimin olmayışı, kısa sürede ekonomik yeterliliğe ulaşma isteği vb. nedenlerle kente göçle gelenlerin suçtan korunabilmelerini zorlaştırmaktadır.

2.2.3.6. Diğer Kamu Kurumlarının Suçla Mücadele Uygulamaları

Suç gerçeğinin çok kurumlu müdahaleyle ele alınması, farklı suçların farklı noktalarda farklı kurumların işbirliği yapmasıyla çözümlenmesi ve halkla işbirliğine gidilmesi önemlidir.²⁸¹ Sadece kamu kurumlarınca değil, aynı zamanda yerel yönetimler ve sivil toplum örgütlerince de suç oranlarını azaltma ve suçtan korunma yollarında çalışmalar yapılmalıdır.

Geleri'nin ifade ettiği gibi suçla mücadele; yerel yöneticilerin, polis müdürlerinin ve diğer ilgili kamu yetkililerinin içinde yaşadıkları ve hizmet sundukları toplumun yapısına uygun farklı modeller geliştirmesi ve uygulaması gerekir. Burada geleneksel suç önleme yöntemlerinin kullanılmasıyla birlikte, başta yerel yönetimler olmak üzere her derecede eğitim ve sosyal yardım kurumları, gençlik ve spor, sağlık, ulaştırma ve bayındırlık, sanayi ve ticaret odaları, topluma farklı hizmetler sunan birçok kurumu ve sivil toplum örgütlerini içine alan geniş ortak girişim grubu söz konusudur.²⁸²

²⁸¹ Bektaş, "Ceza Adalet Politikası...", s. 714.

²⁸² Geleri, "Şehirlerde Suç Önleme ...", s. 26.

İç göçle kente gelen insanların kentle bütünleşmesi ve çevrelerini daha iyi tanıyabilmeleri için meslek edindirme kursları oldukça etkilidir. Kentlileşme sürecinin daha yapıcı ve çabuk tamamlanabilmesi için hemşeri cemaat ve derneklerinin yanı sıra çeşitli sportif, mesleki, beceri geliştirme veya buna benzer uygulamalarla göçerler kente daha çabuk uyum sağlayabilir. Bu kursların düzenlenmesinde öncelik yerel yönetimlerin olurken diğer kamu kurumları da destek vermelidir. Ana kent belediyesi veya ilçe belediyeleri çeşitli aktivite, konser, kurs veya geziler düzenleyip bu etkileşimde hem imkânlarını rahat kullanabilme, hem de imkân çeşitliliğiyle sorumluluğu üstlenmelidir.

Kamu kurumları, ancak kısa süreli kurs ya da eğitimler düzenlemekte, bir sonraki bölümde anlatılacağı üzere, suçla mücadeleyi sadece polisin sorumluluğuna bırakmaktadır. Dünyada birçok üniversite suç önleyici projeler geliştirip, toplumu suçtan korumayı amaç edinmiş ve yeni uygulamalarla toplumu korumaya çalışmaktadır.²⁸³

Çevreyi Koruma Projesi, Belçika'nın Gent şehri sakinlerinin güvenlik konusunda taleplerini karşılamak üzere başlatılmış, kentte yaşayanların kentlerine sahip çıkması, suçtan korunmada bilinçlendirme faaliyetleri, yaşadıkları bölgede gönüllü devriye ve ihbar sistemi kurulması ve görülen aksaklıkların ilgili birimlere rapor edilmesi yoluyla uygulanmıştır. Hâlbuki ülkemizde bu konu sadece polisin sorumluluğunda kalmış ve diğer kurum ya da üniversiteler sorumluluktan kaçmıştır.

Suçla mücadelede yabancı ülkelerde uygulanıp başarı elde edilen örnek projeler:²⁸⁴

- *Uyuşturucu Önleme Projesi:* ABD'de Eğitim Bakanlığı, Lüksemburg'da 7 belediye, Almanya'da ise derneklere yürütülmüştür.
- *Hırsızlığı Önleme Projesi:* İngiltere Cambridge ve Huddersfield şehirlerinde Belediye, Polis ve Üniversite tarafından, İsviçre'nin Leuze kentinde Jandarma, polis, belediye istasyon şefince uygulanmıştır.

Suçun önlenmesi ya da suçtan korunma konusunda Türkiye'de üniversiteler toplantı veya konferansla bilgilendirmenin dışına çıkamamış, bilimsel araştırmalar

²⁸³ *Suç Önleme Projeleri*, Tarık Z. Gülcü (çev.), Asayiş Daire Başkanlığı, Ankara: EGM Basımevi, 2007, s. 107.

²⁸⁴ *Suç Önleme Projeleri*, ss. 7, 11, 27, 49, 53, 71

yapılamamıştır. Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüğü'nce göçle gelen işsizler tespit edilerek, meslek edinmelerine yönelik kurslar düzenlenmeli ve iş bulmalarına yönelik çalışmalar yapılmalı, iş bulmada pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.

Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nce çocuklar ve gençler sportif faaliyetlere yönlendirilmeli, bu faaliyetlerde kalıcı olmaları için gerekli tedbirler alınmalı ve kullanacakları araç ve gereçlerin ücretsiz olarak verilmelidir. İl Defterdarlığı ile Tapu ve Kadastro Müdürlüğü ve ilgili Belediyeler tarafından gecekondulu kuşağı mahalleleri ile ilgili imar planları yapılarak gecekondulaşmanın önüne geçilmelidir.

Akdeniz Üniversitesi akademik kadrosu ve öğrencilerinin bütünleşmiş katılımı ile Antalya'nın ve kentte yaşayan halkın sorunlarına yönelik; iç ve dış göç, işsizlik ve istihdam, kentleşme ve kentlileşme, yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve doğal hayatın korunması, kurumlar arası bilimsel çalışmalar, altyapı ve trafik, suçla mücadelede bilimsel metotlar ve suçtan etkileşim gibi birçok konuda araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde lokomotif görevi üstlenmesi gerekir.

Suçü önlemek sadece polisiye tedbirlerle yapılamaz. İşsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği, toplumsal dışlanma, ırkçılık vb. konularla kararlı bir biçimde mücadele edilmelidir. Hem kent içinde hem de toplumlar arasında hoşgörüyü artıracak, önyargıların yumuşamasını sağlayacak önlemler alınmalı, yeni iletişim kanalları kurulmalıdır.²⁸⁵

2.3. Antalya'da İçgöçe Bağlı Sorunlar

Antalya'nın en önemli sorunlarından birisi göç ile birlikte hızlı nüfus artışı ve bu nüfusun yarattığı konut sorunlarıdır. Bir önceki yıla göre 2013 nüfus artış hızı binde 30,9 ile binde 13,7 olan Türkiye ortalamasının oldukça üzerindedir.²⁸⁶ Doğurganlık hızı ne kadar artarsa artsın nüfus artışında aslı neden kente olan göçtür.

Antalya'da, 1950'li yıllardan itibaren meydana gelen iç göç sonucunda plansız yapılaşma örnekleri ortaya çıkmaya başlamıştır. 1954 yılında, izin alınmadan devlete ait araziler üzerine yapılan evlerin yıkımına başlansa da bir taraftan da yeni izinsiz, gecekondular, aynı zamanda yapılmaktaydı. İleriki dönemlerde de yıkım

²⁸⁵ Karasu, "Kent Ve Suç...", s. 190.

²⁸⁶ Tüik, 2013 verileri, www.tuik.gov.tr, 11.03.2014.

uygulaması devam etmiş²⁸⁷ olmasına rağmen, planlı kentleşmede büyük bir problem olmuştur.

1960'lı yıllardan sonra uygulanan nüfus artış hızını azaltıcı politikalar ve yaşam standartlarındaki olumlu gelişmeler nüfus artış hızının, batı bölgelerimizden başlayarak azalmasına yol açmıştır. Nüfus artış hızı açısından en fazla artışın olduğu, hem kendi doğal nüfus artış hızı hem de yoğun bir iç göç alan Antalya'dır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki illerimizin nüfus artış hızı ise Türkiye ortalamasının hala üzerindedir.²⁸⁸

Tablo 11. İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2011-2013

İl	Aldığı göç		Verdiği Göç		Net Göç		Net göç hızı (%)		
	2011-2012	2012-2013	2011-2012	2012-2013	2011-2012	2012-2013	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Gümüşhane	11.166	16.677	9.001	11.162	2.165	5.515	10,9	16,1	39,8
Tunceli	5.171	8.458	5.404	5.612	-233	2.846	-2,7	-2,7	33,9
Çankırı	17.050	22.290	10.609	16.991	6.441	5.299	-20,9	35,5	28,1
Yalova	11.353	14.670	9.199	9.808	2.154	4.862	2,4	10,2	22,3
Tekirdağ	42.155	45.313	28.042	31.681	14.113	13.632	16,6	16,7	15,7
Çanakkale	23.252	24.766	14.374	18.238	8.878	6.528	3,4	18,1	13,1
Kastamonu	14.340	19.911	13.933	15.658	407	4.253	-1,3	1,1	11,6
Antalya	83.596	88.605	62.893	64.075	20.703	24.530	13,2	9,9	11,4
Sinop	8.277	12.085	10.371	9.869	-2.094	2.216	-2,9	-10,3	10,9
Muş	9.914	11.070	20.646	20.193	-10.732	-9.123	-13,8	-25,6	-21,9
Yozgat	14.646	16.688	24.525	26.572	-9.879	-9.884	-24,7	-21,6	-22,0
Ardahan	4.923	5.254	5.986	7.633	-1.063	-2.379	-16,3	-9,9	-22,9
Kars	9.706	11.046	16.185	18.072	-6.479	-7.026	-18,5	-21,0	-23,1
Ağrı	12.856	14.725	27.984	28.477	-15.128	-13.752	-17,3	-27,0	-24,6
Tokat	34.725	26.987	31.812	47.071	2.913	-20.084	-11,1	4,8	-33,0

Kaynak: www.tuik.gov.tr, 01.02.2014 ve *Seçilmiş Göstergelerle Antalya 2012*, s. 76.

Tablo 11 incelendiğinde Antalya Türkiye'de en çok göç alan 8. şehir konumundadır. Büyük kentlere göçün artık doyuma ulaşma noktasına yaklaşılacak dönemde insanlar artık memleketlerine geri dönme eğiliminde oldukları gözlemlenmektedir. Göç veren kentler incelendiğinde ise büyük ihtimalle işsizlik ve diğer ekonomik nedenlerden dolayı göçlerin hala devam ettiği görülmektedir.

Antalya ilinin, 2012-2013 döneminde aldığı göç 88.605, verdiği göç 64.075, toplam nüfus 2.158.265'dir. Türkiye'nin nüfus olarak 6. büyük kentidir. Çeşitli

²⁸⁷ Gönüllü, *Cumhuriyet Döneminde Antalya*, ss. 190-191.

²⁸⁸ Öztürk, "Türkiye'de İç ...", s. 247-248.

nedenlere bağılı olarak kent göç almaya devam etmekte, nüfusu hızla artmaktadır. Kentin 2023 yılında yıllık ortalama artışına göre Tük tarafından nüfusun 2.626.299'a çıkacağı tahmin edilmektedir.²⁸⁹

Antalya'da ya da diğer kentlerde olan lüks konut inşaatına verilen önem maalesef orta ve alt gelir grubundaki insanların barınma ihtiyaçlarını giderecek konut üretiminde yeterli ilgiyi görememiştir. Yeni yapılan her konut bir öncekine göre daha lüks ve pahalı olmuştur. Büyük çoğunluğu ekonomik nedenlerle göç etmiş insanlar lüks konutlarda barınmamış ve kendi gecekondunu kendi yapmış, ya da kendisinden önce yapılmış ucuz gecekondularda kalmıştır. Devlet eliyle yapılacak bir planlama dâhilinde günümüzdeki Toki örneğinde olduğu gibi orta ve alt gelir grubundakilere yönelik konut projeleri gecekondunun oluşumunu muhtemelen engelleyecektir.

Antalya'da vatandaşların nüfusa kayıtlı oldukları iller bazında sırasıyla ilk üç kent: Konya'dan 79.949, Burdur'dan 70.139, Isparta'dan 53.027 kişi çoğunluğu kent merkez ilçelerinde olmak kaydıyla Antalya'da ikamet etmektedirler.²⁹⁰

Antalya'nın aldığı göçün temel kaynakları²⁹¹;

- Türkiye'de genel olarak yaşanan kıyı kentlerine göç olgusu,
- Kırdan kente göç olgusu,
- Turizm ve inşaat sektörlerinin yarattığı istihdamın nicelik ve nitelik olarak teşvik ettiği göç,
- Turizme dönük ticaretin gelişmesi ve düşük sermaye ile işyeri açılması nedeniyle ortaya çıkan göç,
- Hızlı yapılaşmanın yarattığı ucuz konut arzının teşvik ettiği göç.

2.3.1. Antalya'nın Kentsel Sorunları

İçgöçlerin belki de bir yerleşim biriminde göze çarpan ilk etkisi, hızlı ve çarpık kentleşmedir. Aslında kentler, iş bölümünün geliştiği, hizmet sektörleri ve sanayinin yoğunlaştığı yerlerdir. Dar anlamda kentleşme; kent sayısının, kentlerde yaşayanların sayısının artmasıdır. Geniş manada ise, sanayileşme ve ekonomik gelişmeye bağılı olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi

²⁸⁹ www.tuik.gov.tr.

²⁹⁰ www.tuik.gov.tr.

²⁹¹ ATSO, *Antalya tanıtımı, sorunları ve çözüm önerileri*, ss. 1-3.

sonucunu doğuran, toplum yapısında artan oranda örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma oluşturan insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim sürecidir.²⁹² Kent sadece nüfusun birikim yeri değildir, fakat Antalya’da hızlı bir iç göçle birlikte artan nüfusu barındıracak geleceğe dönük projeler yerine günün problemini günlük çözüm arayışlarıyla kent mimarisine uygun olmayacak derecede yüksek binalara, ulaşım ve trafiği düşünülmeden yapımına izin verilmektedir.

Türkiye’nin değişik bölgelerinden Antalya’ya göçün sonucunda birçok sorun ortaya çıkmış olup, hızlı kentleşme ve nüfus artışıyla kentte alınabilecek bazı önlemler ATSO tarafından belirlenmiştir.²⁹³

- Yapılaşma yoğunluğu azaltılmalı, otopark, yeşil alan, sosyal alan oranları yükseltilmelidir. Nüfusa oranla yetersiz sosyal alanlar kentin ihtiyacını karşılayamamaktadır.
- Yapı ruhsatlarında yükseklik sınırı, renk uyumu, mimari uyum gibi kriterler standartlaşmalı, düşük kaliteli yapı üretimi engellenmelidir ve özenle denetlenmelidir.
- Oy kaygısıyla alanların imara açılması yarışı durdurulmalıdır. Plansız imarlar sonucu ileride telafisi mümkün olmayan yanlışlar yapılabilir.
- Kamulaştırma ve kentsel dönüşüm projeleri ile yeterli cadde, otopark, yeşil ve sosyal alanlara sahip olmayan, eskimiş ve özelliğini yitirmeye başlamış yapı stokunun olduğu semtlerde kentsel dönüşüm projeleri uygulanmalı ve modern yapılarla kent merkezine nefes aldırılmalıdır.
- Kent merkezindeki yoğunlaşmanın düşürülmesi için, bazı ekonomik ve sosyal faaliyetlerin kent dışına kaydırılmasını da içerecek şekilde cazibe merkezleri planlaması yapılmalı, Kepez, Konyaaltı, Lara, Aksu gibi ilçelerde yeni ve gerçek kent meydanları yaratılmalıdır.
- Trafik ve park yeri sorunu ticari canlılığı azaltmaktadır, çözümüne yönelik acilen tedbir alınmalıdır.
- Halkı cezbeden bir mekân olmaması önemli bir sorundur. Özellikle kış aylarında akşamüstü dâhil kent merkezi boşalmakta, ıssızlaşmakta ve bölgeye güven vermeyen bir atmosfer egemen olmaktadır.

²⁹² Keleş, *Kentleşme Politikası*, ss. 20-22.

²⁹³ ATSO, *Antalya Tanıtımı, Sorunları ve Çözüm Önerileri*, s. 1-3.

- Sorunlar kentin turistik kimliğinin zayıflamasına yol açmıştır. Kent turizminin zayıflaması ile Antalya turizmi bir yönüyle eksik kalırken, kentin turizmden beslenmesi de zayıflamıştır.
- Ana caddelerde park yasaklarına uyulmamaktadır.
- Yaz aylarında artan nüfus ve ağır tonajlı araçların şehir trafiğine girmesiyle şehrin bir noktasından diğer noktasına ulaşmak oldukça zor hale gelmektedir.
- Çevre yolu eksikliği kent merkezinde ağır tonajlı araçların trafiğe girmesine neden olmakta, trafik yoğunluğu artmakta, trafik güvenliği azalmaktadır.
- Tek yönlü trafik düzenlemeleri gibi çağdaş çözümler geliştirilememektedir.
- Toplu taşıma araçları ile ilgili kısmi düzenlemeler yapılmaktadır, ancak bu düzenlemeler yetersiz kalmaktadır.
- Ankara-Antalya uçak seferleri özellikle kış aylarında yetersiz kalmaktadır.
- Uluslararası direkt tarifeli uçak seferleri son yıllardaki hızlı gelişmeye karşın halen yetersiz kalmaktadır.

Plansız ve yoğun bir şekilde yaşanan göç sebebi ile kentlerde planlı bir gelişme sağlanması mümkün olamamaktadır.²⁹⁴ Büyüyen ve genişleyen Antalya kenti, 1990'lı yıllardan itibaren hızlı bir değişim içine girerken pek çok yapısal ve fiziksel sorunla karşı karşıya kalmıştır. Turizmin gelişmesi, yeni iş imkânlarının ortaya çıkması, iş bulmak için kente göç edenlerin sayısını da arttırmıştır. Kıyı kesimler, ormanlar, tarım alanları turizme ya da inşaat sektörüne açılarak yapılaşmaya izin verilmiştir. Bu dönüşüm kentteki çevre sorunlarının artmasında da etkili olmuştur. Hızla kalabalıklaşan ve büyüyen kent, çevre üzerinde baskı oluştururken; kent içindeki yeşil alanların tahribi, trafik, kirlilik, su gibi sorunlar da artmaya başlamıştır.²⁹⁵

İçgöçler sonucunda hızlı ve birdenbire bir yığılma sürecini yaşayan kentlerimiz, çok yoğun gelen bu göç dalgalarını aynı hızda emememiştir. Özellikle kırsal alanlardan gelen, çaresiz, tarımsal alandan başka iş bilgisi olmayan, eğitimsiz, kalabalık bu insanlar geldikleri kentlerde kendilerini yabancı hissetmekte, ya

²⁹⁴ Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, *Kentleşme Şurası 2009*, Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar Komisyonu Raporu, Ankara: 2009, s. 14.

²⁹⁵ Senem Atvur, "Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği", *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35/2, (Aralık 2009), s. 235.

topluma uyum sağlayamamakta ya da bunun için çok uzun bir sürenin geçmesi gerekmektedir.²⁹⁶

Kente uyum sağlayamamış kalabalık nüfus sadece kendi topluluğunda değil, aynı zamanda gelinen kent, Antalya ve Antalya'ya gelen turistler için de hem güvenlik açısından, hem de kentin vizyonu açısından olumsuzluk yaratmaktadır.

Ülkemizde son 15-20 yıl içerisinde Akdeniz kıyılarında rastladığımız ve *Turistik Kentleşme* diyebileceğimiz bir kentleşme görülmektedir. Güney Antalya Gelişim Projesi ile birlikte Antalya ve çevresinde gerçekleştirilen turizm yatırımları, yalnız turizm alanında değil birçok alanda istihdam olanağı yaratmıştır. Bu durum Antalya'ya yoğun bir göç yaratmıştır. Nitekim 1990'da Antalya nüfusunda, başka ilde doğanların oranı % 26 iken, bu oran hızla değişerek 2000 yılında % 41'e ulaşmıştır.²⁹⁷ Bu oranların artması ise kentte yerli halkın nüfusa oranlandığında azaldığı, kente sonradan katılanların çok olduğu bir yerleşim yerinde ise kente uyum sorunlarının olumsuz etkilerini yine gündeme taşıyacaktır.

Ülkemize turistik amaçlı gelen insanların özellikle paket tatil diye tabir edilen programları seçmeleriyle uçaktan inmeleriyle birlikte otel servis araçlarınca alınıp otellerine götürülmekte, kompleks halde inşa edilen otellerde konaklama sürelerinde tüm ihtiyaçları otelce karşılanmakta ve tatil bitiminde yine servislerle hava limanlarına ulaşımı sağlanmaktadır.

Tatil süresince sadece otel görevlileri ve diğer misafirlerle iletişim kuran turistler ancak gezi programları süresince otel dışına çıkmaktadırlar. Bir olay dolayısıyla polisle irtibat kurmaları gerektiğinde ise rehberler aracılığıyla şikâyetlerini bildirmekteler. Fakat ilgili mevzuatlar gereği şikâyetleri dolayısıyla ifadeleri ancak yeminli tercümanlar aracılığıyla alınabilmektedir. Acil durumlarda polise iletmek durumunda kaldıkları olaylarda ise yabancı dil bilmeyen polisler durumu anlatıp önlem almalarını sağlama konusunda turistler zorluk çekmektedir.

Serbest zamanlarında otel dışında zaman geçiren yabancı turistler maalesef esnafımız tarafından fahiş fiyatlarla kandırılmaktadır. Bir ayakkabı boyası için 50 avro, bir barda üç bira ve kuruyemiş için 250 avro ödemek zorunda kalan turistin bu haksız kazancı şikâyet edeceği farklı kurumlar olmasına rağmen resmi üniforma

---

²⁹⁶ Öztürk, "Türkiye'de İç göçe ...", s. 259.

²⁹⁷ Işık, "Türkiye'de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri", s. 67.

giyen polise şikâyetini iletmek isteyen kişiye yabancı dil bilmeyen polis kılavuzluk dahi yapamamaktadır.

2.3.2. Polis Sorunları

Bir kentin gelişmesi, sakinlerinin başarılı iş veya eğitimi için o kentin güvenli olması şarttır. Bir kentte gerçek anlamda güvenlik sağlanmadan kentin gelişmesi bir yana, kentin günlük işleyişi bile aksayacaktır. Antalya'ya milyonlarca turist gelmesinden övgüyle bahsederken ufak bir güvenlik zafiyetiyle patlayan tek bir bomba, turizmi durdurma noktasına getirmeye yetecektir.

Sadece kentte değil, tüm Türkiye'de görev yapan polislerin çözülmesi gereken ortak problemleri vardır. Öncelikle polis eğitimleri teorikten ziyade pratiğe dönüştürülmelidir. Uygulamalı eğitimler daha fazla olmalıdır. Eğitim süresinin en az bir yılı pratik eğitime dönüştürülmeli, ülkenin değişik bölgelerinde ve değişik birimlerde rahatlıkla görev yapar konuma getirilmelidir.

Çalışma saatleri fazla olan polisin ekonomik seviyesi yükseltilmeli, yaşadığı kentle bütünleşebilmeli, kent sakinleriyle ortak mekânlarda görüşebilmeli, onlarla bütünleşebilmelidir. 25 yıllık memuriyet yaşamı olan bir polisin çalışırken aldığı yaklaşık 3.000 TL maaşının emeklilik durumunda % 40 oranında düşmesiyle 1.750 TL civarında olacağını bilmesiyle çalışabileceği maksimum yaş haddi sınırına kadar beklememelidir. Teşkilatta yaş ortalaması arttıkça suçla mücadelede fiziksel olarak yıpranan polislerin, genç suçlularla mücadelesi de zorlaşmaktadır.

Türkiye'de turistlere yönelik maalesef bilgilendirme faaliyetleri bastırılan yabancı dillerdeki broşürlerden ibaret kalmaktadır. Her ne kadar turizm ülke geliri açısından değerlendirildiğinde önemli görünse de güvenlik güçlerinin rutin uygulamalarının haricinde ayrı bir öneme kavuşamamıştır. Havalimanına gelen yabancı turistle yabancı dil bilmeyen polislerin iletişim kuramamaları da onların ülkemizdeki ilk bakış açısını olumsuz etkilemektedir.

İç güvenlik hizmetlerini yürütmekle görevli olan Polis Teşkilatının modernizasyonu sadece fiziki ve teknolojik gelişmelerle sınırlı kalmamalıdır. Fiziki ve teknolojik gelişmelerin yanında asıl olan kurumun düşünce ve anlayış yönünden modernizasyona tabi tutulmasıdır. Güvenlik sektöründe gerçekleşmesi gereken

zihinsel dönüşüm unsurlarının en önemlileri ‘hukukun üstünlüğüne inanma’ ve ‘sivil otoritenin üstünlüğünün’ benimsenmesidir. Güvenlik sektörünün gerçek anlamda çağdaşlaşması bu iki temel ilkenin kurumsallaşarak, ‘sivil katılım ve denetim’, ‘şeffaflık’ ve ‘hesap verebilirlik’ şeklinde güvenlik sektörüne yansımalarıyla gerçekleşecektir.²⁹⁸

Her ne kadar geçmiş yıllardaki yoğunluk olmasa da Polise müdahale sadece siyasetler tarafından olmayıp, nüfuzlu kişiler tarafından ve siyasi tanıdığı olan herhangi bir kişi tarafından da yapılabilmektedir. Bu durum Türkiye’deki memurların sıkça karşılaştığı “Sen benim kim olduğumu biliyor musun? Haritadan yer beğen!” ifadeleri genelde tüm bürokratların özelde ve sıklıkla polisin yabancı olmadığı deyimlerdendir. Halkın yarısından fazlasının bu zihniyete sahip olduğu ülkemizde TDP faaliyetleri ile halka yasalar çerçevesinde görev yapıldığı sıklıkla ifade edilmelidir.

Ceza adalet sisteminin temel bileşenlerinden birisi de polistir. Suç, kovuşturma, suçlunun yakalanması yargılama ve infaz evrelerini içeren ceza adaleti mekanizmasında toplumsal olumsuzluklara tanık olunan kolluk evresi suçla mücadelede önemli olmaktadır. Kolluğun suçları aydınlatma yani suçu ve faillerini belirlemesi gibi önemli görevleri vardır. Ancak İl polis örgütünün valiliğe, polis örgütünün merkez kuruluşu olan emniyet genel müdürlüğünün de içişleri bakanlığına bağlı olması polis örgütünün yönetiminde siyasal güçlerin etkin olmasına yol açmakta bu da bazı dönemlerde tartışmaları alevlendirmektedir.²⁹⁹

İstihbarat, Kaçakçılık, Asayiş, Terör Şubelerince yapılan operasyonların tamamını ilgilendirecek ya da ilgi uyandıracak büyüklüktedir, dolayısıyla hem çok çalışan, hem de tüm teşkilata yön verebilecek güçtedir. Bu birimlerin görev alanlarında en çok karşılaşılabilecek suçlu profiline kente göçle gelen göçerler olması kuvvetle muhtemeldir. Göçmenlerle ilgili bu birimlerin de kente uyum sağlayamamış göçmenlerin suç işleme eğilimi ya da teşebbüslerini durdurmada görev alması daha etkili olacaktır.

Yabancı dil bilen personel yokluğu düşünüldüğünde, sadece broşür dağıtmak pek fayda sağlayamamaktadır. Emniyet teşkilatında yabancı dil bilen az sayıda

---

²⁹⁸ İbrahim Cerrah, “İç Güvenlik Sektöründe Zihinsel Modernizasyon ve Demokratik Gözetim”, *Güvenlik Sektöründe Demokratik Açılımlar: Türkiye’de ve Dünyada Eğilimler Sempozyumu*’ndan aktaran: Akın Çakın, “Yasa Yapma Süreci ve Sosyal Kontrol”, *Yasama Dergisi*, sy. 9, 2008.

²⁹⁹ Bektaş, “Ceza Adalet Politikası...”, s. 711.

polis ise sadece İnterpol, istihbarat veya kaçakçılık organize suçlar şube müdürlüklerinde çalıştırılmakta, turist faktörü göz ardı edilmektedir.

2.4. Çözüm Önerileri

Alınacak tedbirler konusunda Türkiye’de yapılan bilimsel bir araştırma bulunmamakla birlikte çeşitli kurum, kuruluş ya da meslek örgütlerince “çözüm önerisi, alınması gereken tedbirler, çözüm yolları” vb. başlıklar altında yayınlanan bildirimler bir nevi “tavsiyeler” olarak değerlendirilmelidir.

2.4.1. Polis’in Alması Gereken Tedbirler

Bektaş tarafından; güvenlik hizmetlerinin çağdaşlaşması denildiğinde araç-gereç yönünden yapılan iyileştirmelerin yeterli olmayacağı, insan haklarına ve toplumsal taleplere gösterilen özenin önemli olduğu belirtilmektedir. Suç ve suçlu kavramının, kentleşme sorunları, iç göçler, ekonomik krizler, çevresel ve bireysel faktörlerin etkisiyle değişim gösterdiğinin göz ardı edilmemesi gerektiği; dolayısıyla her türlü suç ve suçluluğun ekonomik, psikolojik ve sosyolojik kökenlerinin araştırılmasının günümüzde toplum için kaçınılmaz bir ihtiyaç olduğuna dikkat çekilmektedir.³⁰⁰

Polisin yetkileri artırılmalıdır. Terörle Mücadele Yasası’ndaki değişikliklerle “terör kapsamındaki suçların arttırılması” ve Polis Vazife ve Salahiyet Yasası ile “polislerin zor kullanma yetkilerinin genişletilmesi” gerekir.

Turizmin yoğun olduğu aylarda, turistik bölgelerin bulunduğu yerlerde “Turizm ve Güvenlik” eksenli yürütülecek kampanyalar, bu amaçla alınacak tedbirleri içeren programlar turizm güvenliğinin artırılmasına katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda:³⁰¹

- Turistlerin güvenliklerini arttırmak için onlara yönelik kişisel korunma yöntemleri, tavsiyeler ve önerilerin açıklanması ve yayımlanması, bu amaçla ülkeye

³⁰⁰ BEKTAŞ, “Ceza Adalet Politikası...”, s. 711.

³⁰¹ EGM, *Toplum Destekli Polislik*, Ankara: Başkent Ofset, 2007, s. 86.

gelişlerinde bilgilendirme amaçlı broşürler verilmesi ve dikkat etmeleri gereken konuların belirtilmesi,

- Mağdurlara gereken her konuda yardımcı olmak ve kendi dillerinde şikâyetlerini iletebilmeleri için kolaylıklar sağlamaya yönelik mekanizmalar oluşturmak (turistlerin ihbarlarını kolaylaştırmak, kendi dilinde onunla iletişim kurmak, yönlendirmek)

- Turistik bölgelerde güvenlik önlemlerini artırmak,

- Polisleri turistlere yönelik alınacak tedbirler ve yukarıda belirtilen konularda eğitmek,

- Turistlere yönelik alınacak güvenlik önlemleri ve oluşturulacak mekanizmalar konusunda yerel birimler ile işbirliği yapmak ve iş bölümüne gitmek (yerel yönetimlerce turistlerin sorunlarının tam manasıyla anlaşılması bakımından turistlere kendi dillerinde hizmet verilmesi için mekanizmalar oluşturulması, psikolog hizmeti verilmesi), mağdur olan turistlerin tekrar mağdur olmalarını önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamak gereklidir.

- Suçu önlemeye yönelik suç politikalarının geliştirilmesi, mevcut suç türlerinin neler olduğu, bu suçların işlenme sıklığı, alınabilecek tedbirler, uluslararası işbirliği gibi ayrıntıların göz önünde bulundurulmasını gerektirir. Türkiye’de hemen hemen her suç türüyle polisin mücadele ettiği görülmektedir. Terör, organize suçlar, kadına yönelik şiddet, sokakta kalanlar, uyuşturucu, silah ve insan kaçakçılığı suçlarıyla mücadele ve bu suçları önleme adına tüm kurumlar ortaklaşa hareket etmelidirler. Tek başına polis yetersizdir. Lojistik ve bilimsel desteğe de ihtiyacı vardır.

- Turizm sektöründe hizmet yürüten her düzeyde toplumun turizm güvenliği konusunda bilgilendirilmesi için çalışmalar yapılmasını sağlamak ve bu yönde işbirliğinde bulunmak, eğitimler sağlanması için ilgili kurum ve kuruluşlar ile protokol yapmak (örneğin turizm acenteleri, konaklama yerleri federasyonları, kamping merkezleri ile polis birimleri arasında) önemli unsurlardır.

Yabancı turistlerin fazla olduğu bu bölgede ayrıca:

- Turizm polisi birimi kurulmalıdır.
- Yabancı dil bilen personel sayısı artırılmalı, teşvik edilmelidir.
- Turistlerin yoğun bulunduğu yerlere irtibat merkezleri açılmalıdır.

- Ülkeye ilk girişte suç, suçtan korunma vb. konulara ait broşürlerle gelen yabancı ülkütülmemelidir.
- Sadece yabancı dil bilen personelle değil aynı zamanda güler yüzlü ve kültürlü personelce turizm polisliği faaliyetleri gerçekleştirilmelidir.
- Güçlü görünmekten ziyade sempatik polis olgusu benimsenmelidir.
- Türkçe bilmeyen turistlere aynı zamanda kültürümüze de yabancı olduğu bilinciyle hoşgörü ile hizmet verilmelidir.
- Ayrımcılıktan uzak durulmalıdır. (Örneğin Ermeni turiste kaba davranılmamalıdır.)
- Personelin turistlere rahat ulaşabilmesi için kullanılacak araç-gereçler ülkütücü olmaktan ziyade sempatik olmalıdır.
- Yabancıların ifadelerini alabilecek birimler oluşturulmalıdır.
- Gelen ihbarları değerlendirip turisti yönlendirebilecek yabancı dil bilen personel ihbar hattı telefon görüşmelerinde istihdam edilmelidir.
- Gerekirse Türkçe bilen yabancılar sözleşmeli olarak polisle birlikte çalıştırılmalıdır.
- Akademik araştırma yapıp turistin polisten ne beklediği tespit edilmeli, sorunlar araştırılıp bilimsel çözümler aranmalıdır.

Suçun önlenmesine ya da azaltılmasına yönelik, Geleri'nin öngördüğü gibi sadece polisin değil, tüm kurum ve STK'ların katılımıyla.³⁰²

- Yerel yönetimlerin gittikçe daha katılımcı, sosyal içerikli projeler ürettiği günümüzde, Belediyeler suç önleme politikalarının geliştirilmesi konusunda daha aktif roller oynamalıdır.

- Özellikle, potansiyel suç ve suçlu tiplmesi içerisinde yer alan kimsesiz çocuklar ile tinerici çocukların ve ekonomik durumu iyi olmayan ailelerin çocuklarının kapkaç, hırsızlık, gasp ve diğer benzeri suç çetelerinin ağına düşmesinin önüne geçmek için özel pilot projeler hayata geçirilmelidir.

- İllerde Valilerin Başkanlığında Suç Önleme Koordinasyon Kurulu oluşturulmalıdır. Bu kurulda: Emniyet, Jandarma, Belediye, Sanayi ve Ticaret Odaları, İl Özel İdaresi, Üniversiteler, başlıca STK'lar, Mimarlar Odası, Şehir planlamacıları ve ilgili diğer kurumların başında bulunan yöneticiler yer almalıdır.

³⁰² Geleri, "Şehirlerde Suç Önleme ...", s. 37.

Kurul, Emniyet Müdürlüğü sekretaryalığında ildeki suç sorununa yönelik, özellikli ve somut çözüm önerileri geliştirip uygulamaya koymalıdır.

- Toplum destekli polislikte veya polisteki değişimlerde, toplumun çok fazla bir talebi sonucu değil, polis bürokratlarının kendiliğinden öngördüğü bir amaç olarak gözükmektedir.³⁰³ Halkın beklentileri doğrultusunda hizmet üretebilmek veya teşkilatlanıp yeniden yapılanma sürecine girebilmek yanında başarıyı da getirecektir. Belli aralıklarla halka yapılacak anketler bu yenilenmenin yönünü belirlemede kaçınılmaz tek yol olmalıdır.

- Emniyet Müdürlüğüne suç sayısı fazla olan mahalle ve bölgelerde önleyici hizmetler arttırılmalıdır. Ayrıca mahalle halkına yakın kültürdeki personelin bu bölgede çalışması planlanarak, halkla iyi ilişkiler kurulup güvenleri kazanılmalıdır.

Hizmet içi eğitimlerle polis devamlı eğitim altında olmalıdır. Sadece kanun, mevzuat ve toplumsal olaylara yönelik eğitim değil, aynı zamanda yabancı dil, akademik eğitim, görev yaptığı Antalya ile ilgili eğitim ve bilgilendirilmelere yönelmelidir.

Görev yeri değişiklikleri liyakate göre yapılmalı, polisin beceri, kabiliyet, eğitim ve başarısı esas alınmalıdır. Suçla mücadelede yeni projeler geliştirilmeli, halkın isteklerine göre şekillenmelidir. Vatandaş memnuniyeti sıklıkla ölçülmeli, halkın güvenini kaybedecek uygulamalardan vazgeçilmeli, vatandaş isteklerinde geri bildirim yapılmalıdır.

2.4.2. Kentsel Çözüm Önerileri

Antalya'yı çevre dostu bir il olarak uluslararası alanda öne çıkaracak şekilde bir çevre eylem planı hazırlanmalı ve doğal çevrenin tahrip edilmesi konusunda "sıfır tolerans" politikasına geçilmelidir. Çevresel denetim geliştirilmelidir.

Kentsel vizyon ve strateji, kentin bakış açısını genişletmesine yardımcı olacaktır. Kentsel vizyona ve stratejiye sahip esnek yönetim yapısının

---

³⁰³ Halil İbrahim Bahar, "Toplum Destekli Polislik ve Türkiye'de uygulanabilirliği", *Türkiye'de Devlet, Toplum ve Polis*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2002, s. 305.

oluşturulmasıyla birlikte; kamu, özel ve toplum kaynakları daha verimli kullanılacaktır.³⁰⁴

Göç etmiş insanların kent yaşamına ve kentsel emek piyasasına uyum sağlama durumu ise göçün diğer bir boyutudur. İnsanların kent yaşamına uyum sağlamaları için önemli bir zamanın gerektiği birçok kişi tarafından kabul edilmektedir. Göç etmiş kişilerin toplumla bütünleşmesi için okuma-yazma, meslek edindirme, yüzme vb. çeşitli spor branşlarında kurs, anne ve çocuk sağlığı gibi konularda verilecek eğitim, sempozyum, konferanslar çok önemlidir.³⁰⁵

Özellikle kent plancılarının ürettikleri kentsel mekânlarda güvenliğin sağlanmasını ilk sıradaki hedefleri arasına almaları ve kentli ile yapılan ortak çalışmalarla sorunun kökenini tespit etmeleri, alt ve üst ölçeklerde buna yönelik bir planlama anlayışı geliştirmeleri, gerek güvenli kent mekânları oluşturmak, gerekse kentlinin yaşadığı yerden memnuniyetini sağlamak açısından önemli ve gereklidir.³⁰⁶

---

³⁰⁴ Nihal Şenlier, “Kentler arası Rekabette İstanbul’un Yeri”, *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, c.2, Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, (Mart 2004), s. 242.

³⁰⁵ Öztürk, “Türkiye’de İç göçe...”, s. 262.

³⁰⁶ Ela Ataç, “Suçun Kentsel Mekândaki Algısı; Güvensizlik Hissi”, *Kent ve Suç, Dosya 06*, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Bülten 55, (Aralık 2007), erişim: www.mimarlarodasiankara.org/dosya/dosya6.pdf, 19.01.2014, s. 23.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANTALYA'DA KENTSEL SORUNLAR KARŞISINDA TOPLUM DESTEKLİ POLİS (TDP) ÇALIŞMALARI

Güvenlik gereksinimi topluluk olarak yaşayan insanların en temel gereksinimleri arasında yer almaktadır. Toplumlar binlerce yıldır güvenlik gereksinimlerini karşılamak amacıyla çeşitli kurum ve kuruluşlar oluşturmuşlar ve kendi zamanlarının gereksinimlerine göre bu kurum ve kuruluşları biçimlendirmişlerdir,³⁰⁷ Türkiye’de bu değişimle beraber yeni birimleri faaliyete geçirmiştir.

TDP bakımından önemli olan, bu anlayışın güvenlik hizmetlerine yansımalarıdır. TDP her şeyden önce karar alma süreçlerini değiştirmeyi ve polis birimlerinde yeni bir kültür oluşturmayı,³⁰⁸ vatandaşın karar alma sürecine dâhil olmasını amaçlamaktadır.

Devlet adına kamu düzenini sağlamakla görevli olan ve gerektiğinde zor kullanma yetkisine sahip kamu kurumlarına ve personeline *kolluk*, bu kurum ve personelin yerine getirdiği güvenlik hizmetlerine de *kolluk faaliyeti* denilmektedir. Kolluk genel kolluk ve özel kolluk şeklinde iki temel ayrıma tabi tutulmuştur. Genel kolluk, ülke genelinde kamu düzenini sağlamak, suçları önlemek, suç işleyenleri yakalayıp adalet önüne çıkarmak ve yasaların verdiği diğer görevleri yerine getirmekle görevli ve yetkili kamu kurumlarını ve personelini ifade eden bir kavramdır. Polis ve Jandarma Türkiye’de genel kolluk olarak tanımlanmaktadır.³⁰⁹

---

³⁰⁷ Gazi Uçkun vd., “Özel Güvenlik Sektörünün Türkiye’deki Rolü ve Dünya’daki Konumu”, *Electronic Journal Of Vocational Colleges*, (Aralık 2012), Erişim: http://www.ejovoc.org/makaleler/aralik_2012/pdf/03.pdf, 02.02.2014, s. 23.

³⁰⁸ Sami Gökkaya ve Mehmet Doğan, “Toplum Destekli Polislik: Bilinenler ya da Bilinmesi Gerekenler”, *Polis Dergisi*, sy.71, (Mayıs-Haziran 2012), s. 76.

³⁰⁹ *Suç Sosyolojisi*, s. 32.

Geleri'nin de açıkladığı gibi Polis, devletin ve sistemin koruyucusu, hukukun uygulanmasını sağlayan güç, gerektiğinde kuvvet kullanma yetkisine sahip organ, yardıma ihtiyaç duyanlara yardım eden bir hizmet birimi, kişilerin huzurunu sağlayan ve koruyan, özel yetkilerle donatılmış, kamu hizmeti gören örgüt şeklinde tanımlanabilir.³¹⁰ Polisin hizmetlerde daha başarılı olabilmesi için çeşitli branşlarda profesyonelleşmeye ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere birçok yeni birimler oluşturulmuştur, bunlardan bir tanesi de Toplum Destekli Polislik birimidir.

Ülkemizde Batı toplumlarındaki modern uygulama örneklerini ve felsefesini tam olarak karşılamasa da toplum destekli polislik uygulamaları aslında çok eskilere dayanmaktadır. Toplum destekli polislik uygulamasının ilk örneklerine *bekçilik* uygulaması ve sorumluluk alanındaki bölgeye hizmet götüren polis karakolları ve daha sonra uygulamaya konulan mahallelerde vatandaş ve esnaflara yönelik huzur toplantıları ile başladığını söylemek mümkündür.³¹¹

3.1. Toplum Destekli Polislik (TDP)

TDP anlayışının altında yatan temel fikir; suçla etkin mücadele edebilmek için halkın polise güvenini sağlamak, halkla ilişki ve işbirliğini artırmak ve halkın desteğini kazanmaktır.³¹² İlk kuruluş amacı, toplumun desteğiyle polislik yapılması olmasına rağmen, gerçekte polisin kötü imajını değiştirmek olduğu da söylenebilir. Polis, görevini tam yaparken aynı zamanda toplumun saygısını kazanıp, onları suç ve suçludan koruyabilse, toplum da kendi güvenliği için gereken tedbirleri alıp, polise suç ihbarında yeterince yardımcı olabilseydi Toplum Destekli Polise ihtiyaç kalmazdı.

TDP uygulamalarının çıkış noktasının 2. Dünya Savaşı sonrasında patlama yapan eşitlik yanlısı özgürlükçü hareketler ve suç ile mücadelede geleneksel polislik yaklaşımının etkisiz kalması gösterilebilir. TDP toplumdan uzaklaşmış ve kendi idealleri doğrultusunda hareket eden izole polis alt kültürü engelini yıkılma çabası

---

³¹⁰ *Suç Sosyolojisi*, ss. 35-38.

³¹¹ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Toplum Destekli Polislik*, Ankara: Başkent Ofset, 2007, s. 115.

³¹² Murat Delice ve Ali Duman, "Toplum Destekli Polislik Kapsamında Halkın Polis Algısının Ölçülmesi: Erzurum İli Örneği", *Polis Bilimleri Dergisi*, 14/2, 2012, s. 2.

olarak da görülebilir.³¹³ Halkla ilişkileri zayıflamış bir polis teşkilatının suçla mücadelesi imkânsız derecede zordur.

Bu bölümde TDP tüm yönleriyle ele alınacaktır. Ülkemizde TDP'ye yönelik bilimsel çalışmaların az olması nedeniyle bir takım sorunlar yaşanmıştır. İller kendi faaliyetlerindeki istatistik bilgilerini vermekten kaçınmış, bu da karşılaştırmaların yapılmasını zorlaştırmıştır.

Polisin kuruluşu, toplumun sosyo-ekonomik ve politik yönden gelişmesi ile ilişkilidir. Örneğin, sanayileşme devriminin başlaması ile suç ve suçlu kavramlarının değişerek farklı bir mücadele tarzını gerektirmesi ve sermayenin buna karşı korunması ihtiyacının doğması sonucu, profesyonel polis teşkilatı ortaya çıkmıştır. Bu görüşe göre de polis halkı değil, devleti ve onu idare eden seçkinleri, nüfuzluları ve sermaye sahiplerini veya sistemi korumak için doğmuştur. Zamanla demokrasi ve eşitlik ilkelerinin tüm dünyada kabul görmesiyle polis halkın tamamının güvenliği için çalışan bir birime dönüşmüştür. Hangi görüş olursa olsun polisin toplumda sürekli olarak son derece önemli bir yer işgal ettiği açıklıkla görülür.

Kamu düzeninin sağlanması, suç ve suçlulukla mücadelenin temelini oluşturmaktadır. Suçlulukla mücadele etmek açısından, polisin düzeni sağlama ve koruma kapsamında yürüttüğü hizmetler önem taşır. Polislik işinin esas alanı, düzenin sağlanmasıdır.³¹⁴

Polis halka hizmet etmek için vardır. Devlet adına bu hizmeti verir. Zaten devlet de halka hizmet vermek üzere halkın kurduğu/kurması gerektiği ve halk tarafından ayakta tutulan/tutulması gereken en büyük toplumsal örgüt olduğundan polis bir anlamda devlete de hizmet etmiş olur.³¹⁵

Toplum destekli polislik, sadece polis birimlerinin bir programı olarak algılandığında başarılı olmayacaktır. TDP, kent güvenliğinin bir parçası olarak bütün kentin bir programı,³¹⁶ halkın polisle iletişiminin ilk basamağıdır.

TDP uygulamaları tüm dünyada polis teşkilatları tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Türkiye'de özellikle son 10 yılda TDP uygulamaları

---

³¹³ Delice ve Duman, "Tolum Destekli Polislik...", s. 5.

³¹⁴ Ferdan Ergut, *Modern Devlet ve Polis*, İstanbul: İletişim yayınları, 2004, s. 229.

³¹⁵ A. Hamdi Aydın, "Emniyet Teşkilatı", *Polis Dergisi*, 155. Yıl Özel Sayısı, Ankara: EGM yayınları, 2000, s. 35-37.

³¹⁶ Gökaya ve Doğan, "Toplum Destekli Polislik...", ss. 76-77.

yaygınlaşmıştır. Artık bütün illerde ve pek çok büyük ilçelerin polis birimlerinde TDP şubeleri veya büroları bulunmaktadır. Buralarda görevli personel polis halk ilişkilerini ve işbirliğini artırmak adına birbirinden farklı çok sayıda çalışma yürütmektedir. Ancak yürütülen TDP çalışmalarına yön vermek için kullanılabilir ve TDP uygulamaları için hedef kitlelerin belirlenmesinde kullanılabilir halkın polis algısını ölçen bilimsel araştırmalar nadiren yapılmıştır.³¹⁷

Türkiye’de Mardin’de yapılan bir çalışmada TDP uygulamalarının, halka devlet kurumlarını yakınlaştırdığı ve aradaki buzları erittiği tespit edilmiştir.³¹⁸ Sivas Zara’da yapılan bir araştırmada halk toplantılarında halkın suç ve suçun unsurları hakkında bilinçlendirmeleri ile bir farkındalık yaratıldığı ve böylece suç oranlarının azaldığı rapor edilmiştir.³¹⁹

TDP uygulamalarının terörizm suçuna karşı da kullanılabilirliği ve bu uygulamalar sayesinde riskli bölgelerde halkla polis arasında bir iletişim kanalı oluşturup farkındalığı artırarak terör örgütü sempatanlığını ve örgütlere katılımları azaltmanın mümkün olabileceği vurgulanmaktadır.³²⁰

TDP uygulamalarının terörizm hakkında farkındalık yaratmak ve bu suçu önlemek için Birleşik Krallıkta IRA’ya karşı ve ABD’de 11 Eylül’den sonra terör gruplarına karşı kullanıldığı da ifade edilmektedir.³²¹

II. Dünya Savaşı sonrasında ABD’de sosyal değişiklikler toplumu derinden etkilemiştir. Bu dönemde suç sayılarında korkutucu bir artış yaşanmıştır.³²² Bu ortamda polis, oluşturduğu kendi alt kültürü içerisinde halka karşı kendisini bir taraf olarak görmüş, halkla kendi arasına setler çekmiş ve toplumdan uzaklaşmıştır. 1960’lı yıllardan itibaren tüm polis teşkilatlarını kuşatmış olan genel bir meşruluk problemi ortaya çıkmıştır ve TDP anlayışı da bu problemin çözümü için başlatılan polis reform hareketinin bir sonucu olmuştur.

---

³¹⁷ Delice ve Duman, “Tolum Destekli Polislik...”, s. 3.

³¹⁸ Serdar Yıldız ve Bahadır Şahin, “Toplum Destekli Polisliğin Terörle Mücadelede Kullanımı ve Bir Alan Çalışması Olarak Mardin Örneği”, Alper Sözer (Ed.), *Toplum Destekli Polislik: Toplum Suç ve Güvenlik*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2010, ss. 11-15.

³¹⁹ Lütfi Alpkın ve Musa Palacı, , “Toplum Destekli Polislik Uygulaması: Zara Örneği”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 10/ 3, 2008, s. 93-122.

³²⁰ Delice ve Duman, “Tolum Destekli Polislik...”, s. 3-7.

³²¹ Süleyman Özeren ve Hüseyin Cinoğlu, “Terörle Mücadelede Toplum Destekli Polislik Uygulamaları: Karşılaştırmalı Analiz”, Alper Sözer (Ed.), *Toplum Destekli Polislik: Toplum Suç ve Güvenlik*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2010.

³²² Delice ve Duman, “Tolum Destekli Polislik...”, s. 6.

Temel mantık, polis ile halk arasında karşılıklı güvenin sağlanması ve her iki tarafın “ortaklık” anlayışı içerisinde kamu düzeninin sağlanmasında sorumluluğu paylaşmasıdır. Eğer polis ile halk arasında güven sağlanamazsa, karşılıklı olarak taraflar önyargılarını harekete geçirmekte, bu da uzlaşmacı polislik anlayışının yerine otoriter polislik anlayışının oluşmasına neden olmaktadır.³²³

Bir ülkenin iç güvenliğini sağlayan polis teşkilatı, iç güvenliğin ve yasaların uygulanmasını sağlamada devletin elindeki en önemli güçtür. Bu taraftan bakıldığında ülkenin mevcut yönetim anlayışının doğrudan polis teşkilatının yapısı ve işleyişine yansıdığını söylemek mümkündür. Totaliter bir devlette polis doğrudan yönetimin her istediğini yapmak zorunda olan bir kurum olarak ele alınabilir.³²⁴ Demokratik bir ülkede ise mevcut yasa ve kurallara göre toplumun hizmetinde olan, devletin içerisinde organize edilmiş bir kurum olarak düşünülmelidir.

TDP, sadece halka ilişkiler değildir, daha fazlasını içerir. Polis toplum ilişkileri bakımından bu hizmetler, yeni bir açılım sunmakta ve güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinde yeni kanallar açmaktadır. Önemli olan bu kanalların sürekliliğini sağlamak ve polis-toplum temasını/ilişkisini kalıcı hale getirmektir. Polis hangi tür çalışmalarda görev alırsa alsın bunun güvenlik hizmetlerine, uzun dönemde katkısının bulunduğu da bilinen bir olgudur.³²⁵

Aslında TDP kurmakla da problem tamamen çözümleniyor olmamaktadır. Toplum destekli polisliğin en güzel örneği olan İngiliz polis portresi, *tamamen bağımsız, silahsız, toplum polisi*, halkına çok yakın Avrupa'nın en hoşuna gideni gibi gözükse de, İngiliz Polisi için en kötüsü ile karşı karşıyadır: İngiltere 1990 yılında 4,8 milyon suçla Avrupa Birliği'nin suç oranının en yüksek olduğu ülkedir.³²⁶

3.1.1. Ülkemizde TDP'nin Kuruluşu ve Gelişimi

Tüm dünyada uzun bir süre polisin temel fonksiyonları olarak, devlet için polislik yani devlet güvenliği, genel düzensizliklerin bastırılması, zor kullanma ve

³²³ H. Bahar, “Toplum Destekli Polislik ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”, s. 292.

³²⁴ Hasan Hüseyin Çevik, “Devlet ve Polis”, *Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2002, s. 32.

³²⁵ Gökaya ve Doğan, “Toplum Destekli Polislik...”, s. 82.

³²⁶ Partice Meyzonier, *Avrupa Birliğinde Polis Güçleri*, İsmail Metin (Çev.), Emniyet Genel Müdürlüğü Yayın no: 377, Ankara: 2006, s. 114.

buna bağı olarak kamu düzeninin klasik yöntemlerle sağlanması olarak kabul edilmesine³²⁷ karşın, yirminci yüzyılın başlarında demokratik ülkelerin polislik anlayışında büyük bir değişme olmuştur.

Ülkemizde TDP çalışmaları, Avrupa Birliği'ne adaylık süreci kapsamında yürütülmekte olan çalışmaların bir parçası olarak, eş üye ülke İspanya ile işbirliği halinde yürütülen *Türk Polis Teşkilatının Sorumluluğunun, Verimliliğinin ve Etkinliğinin Güçlendirilmesi, Eşleştirme (Twinning) Projesi*'nin 2005 tarihinde ülkemizde onaylanması ile başlamıştır. Anılan proje kapsamında uluslararası literatürde *Toplum Polisliği* olarak geçen kavramın karşılığı olarak *Toplum Destekli Polislik Projesi*³²⁸ hayata geçirilmiş ve bu çerçevede, İspanya, İngiltere ve Belçika TDP uygulamaları yerinde gözlemlenerek elde edilen kazanımlar belirli sayıda personele aktararak bir hizmet standardının oluşturulması sağlanmıştır.

Çoğu sosyal bilimci ve polis yöneticisi, kamu düzeninin ve halkın kendini güvende hissetme düzeyinin iyileştirilmesi, kolluk kuvvetlerince son teknolojinin kullanılması ve polis memurlarının daha fazla görünür olması gerektiği konularında hem fikirdir.

Toplum destekli polislik yerine aynı kavramları ifade etmek için farklı terimler de kullanılmaktadır. Bunlardan bazılarının isimlerini; *Demokratik Polislik, Problem Çözücü Polislik, Halk Polisliği, Mahalle Polisliği, Aile Polisliği, Halka Yakın Polis Hizmetleri* gibi kavramları örnek olarak sayabiliriz.³²⁹

Türkiye'de de 11 Eylül'ün ardından ortaya çıkan *Küresel Olağanüstü Hal* durumuna paralel olarak gündelik işyeri güvenlik sorunlarıyla özel güvenlik sayesinde kurtulan devlet, daha çok terörle ve sistem karşıtı hareketlerle mücadeleye yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda 1990'ların sonlarından itibaren her vatandaş için ayrı belirlenen kimlik ve vergi numaralarının tüm resmi işlemlerde kullanımı zorunlu hale getirilmiş, adrese dayalı nüfus kayıt sistemi uygulaması başlatılmış, kamusal alanda güvenlik kamerası kullanımı arttırılmıştır. Bu arada devlet neo-liberal dönemdeki güvenlik işlevleri konusunda değişim yaşarken aynı zamanda bunları

---

³²⁷ David H. Bayley, *Gelecek İçin Polis* (Police For The Future), Fethullah Eraslan (çev.), Ankara: EGM Yayınları, 2006, s. 129.

³²⁸ Delice ve Duman, "Tolum Destekli Polislik...", s. 9.

³²⁹ Ali Kuyaksil, "Yeni Kamu Yönetimi ve Toplum Destekli Polislik Uygulamaları", *Polis Dergisi*, sy. 71, (Nisan-Haziran 2012), s. 45.

toplumsallaştırma gayretleri de gözlenmektedir. Nitekim 2006 yılında 10 ilde pilot proje olarak başlatılan *Toplum Destekli Polis Uygulaması* bunun bir örneğidir.³³⁰

Toplum destekli polislik pilot uygulamasına, ülkenin özellikleri göz önünde bulundurularak öncelikle Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Kayseri, Trabzon, Erzurum, Diyarbakır ve Antalya illerinde 20 polis sorumluluk alanında 31 Mayıs 2006 tarihli 49 nolu Bakanlık Genelgesi ile 15 Haziran 2006 tarihinde başlanmıştır.³³¹

Projenin pilot uygulaması 15 Mart 2007 tarihinde tamamlanmış, kapsamının genişletilmeye karar verilmesi ile; Adıyaman, Balıkesir, Batman, Çorum, Denizli, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mersin, Rize, Samsun, Osmaniye, Tekirdağ ve Van olmak üzere 15 ilde de aşamalı olarak projenin başlatılmasına karar verilmiş ve uygulama başlatılmıştır.

01 Nisan 2009 tarihinden itibaren 30 ilde daha uygulamanın başlatılmasıyla bütün illerde TDP anlayışı hayata geçirilmiştir.³³² Mevcut haliyle, TDP'nin Türkiye'de ortaya çıkışı ile diğer ülkelerdeki kullanılma nedeni arasında bariz farklılıklar göze çarpmaktadır. ABD dâhil pek çok ülkede TDP artan suç oranlarıyla geleneksel yöntemlerle başa çıkılamadığı için çözüm arama ve karar alma aşamasında çeşitli aktörlerin de yer alması sonucu bir kurtarıcı olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Türkiye'de ise bundan tamamen farklı olarak TDP bir AB Projesi kapsamında, daha çok güvenlik hizmetlerinin toplumun katılımı ve desteği ile birlikte etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesini, toplum-polis ilişkilerinin geliştirilmesi, suçla mücadelenin güçlendirilmesi ve çağdaş uygulamaların hayata geçirilmesi amacıyla başlatılmıştır.³³³ TDP yaklaşımının diğer bazı ülkelerde farklı algıları ve farklı uygulamaları bulunabilir. Bu farklılıkları ülkelerin ekonomik, sosyal, politik ve kültürel şartlarını dikkate alarak normal karşılamak gerekmektedir.³³⁴Yapılan bilimsel araştırmalar TDP uygulamalarının halkın polis algısını daha olumlu yapmakta bir etken olduğunu göstermektedir.

---

³³⁰ Bektaş, "Ceza Adalet Politikası...", s. 709.

³³¹ *Emniyet Genel Müdürlüğü Toplum Destekli Polis Standardı ve Uygulamaları*, Ankara: 2009, Başak Matbaacılık, s. 59.

³³² *Toplum Destekli Polis Standardı ve Uygulamaları*, s. 60.

³³³ *Toplum Destekli Polis Standardı ve Uygulamaları*, s. 60.

³³⁴ Delice ve Duman, "Tolum Destekli Polislik...", s. 10.

Özellikle İngiltere olmak üzere gelişmiş ülke modellerinden hareketle ve ülkemizde geçmişteki çarşı ve mahalle bekçiliği uygulamaları göz önünde bulundurularak, toplum destekli polislerin, belirli bir görev sahasından sorumlu olmaları benimsenmiştir. Ancak bu görevlendirme şekli, klasik anlamda ve geleneksel polislik yaklaşımı içerisinde kullanılan *zimmetleme* uygulaması değildir. Burada önemli olan toplum destekli polisin belirli bir mekânda her daim bulunması değil, görev yaptığı yerde bütün toplum kesimleri ile kalıcı ve süreklilik oluşturan temaslar kurması, toplumu suçla mücadele ve genel güvenlik önlemleri konusunda bilgilendirmesi ve yönlendirmesi ile o yerde ikamet eden ya da yaşayanların karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik “güvenlik eksenli” çalışmalar yapılmasıdır.³³⁵

3.1.2. Yasal Dayanak

Toplum Destekli Polislik hizmetleri, 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu esas olmak üzere, diğer mevzuat hükümlerine göre yürütülür.³³⁶

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın: 5, 10, 12, 17/17, 19/1, 33, 41, 48, 49, 56, 58, 123, 127, 126, 128, 129 ve 137. Maddeleri
- 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun: 1, 2, 11, 12, 13, 14, 19 ve 20. Maddeleri
- 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun: 1 ve 16. Maddesi
- 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun: 4/1, 9/17/A, 11/A-B-C, 27, 28, 31/A-B ve 32. Maddesi
- 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun
- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu
- EGM Toplum Destekli Polislik Hizmetleri Yönetmeliği
- 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
- 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu
- 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu
- 5393 sayılı Belediye Kanunu

İlgili fıkra ve bentler ile Toplum Destekli Polislik Hizmetleri yürütülür.

3.1.3. TDP Amaçları

Toplum Destekli Polislik (TDP) programı, dünyanın değişik ülkelerinde değişik adlarla, stratejilerle ve metotlarla uygulama alanı bulmuştur. Polisliğe

³³⁵ Gökkaya ve Doğan, “Toplum Destekli Polislik...”, s. 81.

³³⁶ *Toplum Destekli Polis Standardı ve Uygulamaları*, ss. 87-89.

profesyonel ve modern bir bakış açısı getiren TDP’de temel amaç; toplum ve polis arasındaki ilişkiyi kuvvetlendirerek vatandaş odaklı güvenlik hizmeti sunulmasını sağlamaktır. Merkezi yapıdan çok yerel polis hizmetlerinin ön plana çıkarıldığı bu uygulamada polis, toplumun önceliklerini belirlemekte ve bu önceliklere yönelik çalışma yapmaktadır.³³⁷

Polisin, bugüne kadar yürüttüğü hizmetler daha çok “suç ve suçlu” odaklı şekillenmiştir. Diğer toplum kesimleri ise ancak suça maruz kaldıklarında ya da suça konu olduklarında polisle temas kurmayı tercih etmişlerdir. Ancak “risk toplumu” kavramı ekseninde modern toplum, öngörülme risklerin arttığı, tanımlanamadığı ve nelerin güvenliği etkileyeceğinin tam olarak belirlenemediği belirsiz bir süreci yaşamaktadır. Bu süreç, güvenlik zaaflarını beraberinde getirmekte, hayatın olağan akışı içerisinde bireylere yönelen tehlikelerin artmasına ve risklerin yönetilemez hale gelmesine sebebiyet vermektedir.³³⁸

Toplum Destekli Polislik Projesi’nin genel amacı: Türkiye’de güvenlik hizmetlerinin toplumun katılım ve desteğini sağlamak suretiyle etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesi, suçla mücadelenin güçlendirilmesi ve polislik hizmetlerinde toplumun güvenlik memnuniyetini yükseltmeye yönelik çalışmaların yaşama geçirilmesidir.³³⁹

Ülkemizde toplumsal destek mekanizmalarının yetersiz olması veya hiç olmayışı, olanların ise fonksiyonlarını yeterince yerine getiremeyişleri nedeniyle polisin görev alanı daha da genişlemiştir. Aile içi şiddet, çocuk ihmali ve kötüye kullanımı gibi problemler karşısında Türkiye’de problemi çözecek sosyal kurumlar yok veya yetersizdir. TDP bu eksikliği tamamlayacak olan birimdir.

Toplum destekli polislikte amaç olarak üç temel varsayımdan söz edilmektedir:

- Bunlardan birincisi, polisin topluma yakınlığı ve işbirliğinin oranı ve kalitesindeki artış, suç önlemeye yönelik mevcut polis stratejilerinin etkinliğini arttıracaktır.
- İkincisi, farklı toplulukların değişik gereksinimlerinin olduğundan ve önceliklerinin çeşitliliğinden dolayı polisin başarılı olabilmesi, polisiye faaliyetlerin ve yaklaşımların bu yerel gereksinim ve önceliklere olan uygunluğuna bağlı olacaktır.
- Üçüncüsü de, polisin halkın gereksinimlerini dikkate alması, toplum nezdindeki imajını olumlu yönde geliştirecek ve daha gelişmiş bir düzeyde işbirliğine zemin hazırlayacaktır. Bütün bunlara rağmen polis

³³⁷ Geleri, “Şehirlerde Suç Önleme ...”, s. 29.

³³⁸ Gökaya ve Doğan, “Toplum Destekli Polislik...”, s. 87.

³³⁹ Kuyaksil, “Yeni Kamu Yönetimi ve...”, ss. 49.

ve halk arasındaki kültürel farklılıkların aşıl原因aması ve güvenin tam olarak yerleştirilememesi durumunda bu varsayımların hiç birinin gerçekteşmemesi söz konusu olabilmektedir³⁴⁰

TDP'ler sadece suçla mücadelede halkı bilinçlendirmenin yanında, İl Emniyet Müdürlüğü'nün de halka açılan kapısı, dilek ve şikâyet mercii ve bir nevi polisin tanıtım aracı olarak sahalalarında görevlerini sürdürürler.

3.1.3.1. TDP'nin Stratejik ve Uygulamaya İlişkin Amacı

TDP'nin stratejik amacı, toplumsal katılımı sağlayan, çevrenin sosyal yapısıyla bütünleşmiş, topluma olabildiğince yakın, kaliteli güvenlik hizmeti sunan ve toplumun güvenlik taleplerine her durumda cevap veren, güvenlik olgusuna bütüncül yaklaşan örnek bir polis modeli oluşturmak ve bu modeli ülke geneline kademeli olarak yaygınlaştırmaktır.³⁴¹

Türkiye'de, her ilde farklı uygulama örneklerinin görülebildiği TDP çalışmalarında genel olarak amaç; vatandaşların sorunlarını çözmelerine yardımcı olmak, vatandaşlarımızı değişik suçlara karşı bilinçlendirmek ve suç önlemeye yönelik çalışmalar yapmaktır.

Kamu düzeniyle ilgili görevlerin uygulanması sırasında polislerin yaptıkları tercihler devlet-toplum ilişkisini derinden etkilemekte³⁴² hatta bu ilişki polisin görevlerin tayin edebilmektedir.

Toplum destekli polislik ne sağlar? sorusuna aşağıda belirttiğimiz maddelerle cevap verebiliriz.³⁴³

- Toplum problemlerini kendi içinde kendi kaynak ve potansiyellerini harekete geçirerek çözüm imkânı sağlar.
- Genel güvenliğin temini için toplum ile ortak bir vizyon oluşturma ve o vizyonu gerçekleştirme yönünde kaynakları harekete geçirir.
- Genel güvenlik sorumluluğunun kapsamını genişleterek polisin yanında halka da sorumluluk verir.

³⁴⁰ *Toplum Destekli Polislik Hizmet Standardı ve Klavuz Belgeleri*, Ankara: Başkent Ofset, 2007, s.14.

³⁴¹ *Emniyet Genel Müdürlüğü Toplum Destekli Polis Standardı ve Uygulamaları*, s. 62.

³⁴² Ergut, *Modern Devlet ve Polis*, s. 230.

³⁴³ Kuyaksil, "Yeni Kamu Yönetimi ve...", ss. 46-48.

- Toplumun tarihsel ve sosyo-kültürel değerler sisteminden hareket ederek buna uygun bir vizyon belirler.
- Toplumun tüm fertleri için rahat ve huzurlu bir hayat sürmesinin gerekliliğini vurgular; bunun için gerekli olan fırsat ve imkânları hazırlar.

Tüm bunlarla beraber, polis teşkilatı çalışanlarının mutluluğu artacak, polis hizmetlerinin verimliliği yükselecek ve daha güvenli bir ülke ortamı oluşacaktır. TDP'nin uygulamaya ilişkin amaçları, TDP'nin temel ilkeleri dikkate alınarak uygulanacağı yerin sosyo-kültürel yapısına, demografik (nüfusla ilgili), ekonomik ve diğer koşullarına göre belirlenir.³⁴⁴

TDP ile genel olarak aşağıdaki amaçlar öngörülmektedir:

- Suçlarda meydana gelen sayısal artışla birlikte toplumda ortaya çıkan genel güvensizlik hissini azaltmak, toplumdaki bireylerin devlete güvenini sağlamak,
- Çevresel koşulların etkisiyle kişilerde görülmeye başlanan kişisel güvensizlik algılamasının izlerini azaltmaya çalışmak,
- Suç korkusunu azaltarak kentlerdeki yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunmak,
- Suç analizi ve hizmet alanlarına ilişkin analitik çalışmalar yapılmasını sağlamak,
- Sorunların çözümünde toplumdaki bireyler ile işbirliğinde bulunmak ve buna öncelik vermek,
- Geleneksel polislik faaliyetlerini devam ettiren, hizmet sunma öncelikli, kendiliğinden harekete geçen polislik yaklaşımını benimsemek,
- Önleyici güvenlik hizmetleri kapsamında programlar ve kampanyalar düzenlemek,
- Sosyal çevreyle ve hizmet sunulan insanlarla bütünleşmek,
- Toplumun bir parçası olmak, polisin görevli olduğu sosyal ve coğrafi çevreyi en iyi şekilde tanıması ve toplumdaki bireylerle yüz yüze iletişim için polis kaynaklarını planlamak ve uygulamaya koymak,
- Yönetimde kalite ve etkililik için uygulamaya ilişkin koordinasyonu ve ekip çalışmasını sağlamak,

³⁴⁴ *Toplum Destekli Polis Standardı ve Uygulamaları*, s. 64.

- Eğitimleri geliştirmek ve güncel şartlara uygun hâle getirmek,
- Toplumun da katılımının sağlandığı genel güvenlik hizmetlerini bilgi ve insan odaklı anlayışla yürütmek,
- Güvenlik konusundaki toplumsal gereksinimlere ve taleplere cevap verebilmek için hizmetlere uygun nitelikte uygulama modelleri geliştirmek,
- Güvenlik hizmetlerinin daha iyi bir şekilde sunulabilmesi için teknolojik araçların kullanımını, hizmete uyarlanmasını ve geliştirilmesini sağlamak.

3.1.3.2. Toplum Polisliği'nin Hedefleri

Gerçekte halkın desteğini almadan ve işbirliği yapmadan suç ile mücadele etmek hemen hemen imkânsızdır. Toplum destekli polislik halkın polis ile işbirliğini arttırarak suçu azaltmayı ve halkın yaşam düzeyini ve mutluluğunu yükseltmeyi amaçlar. Gerçekten de birçok insan, polis ile suç ile ilgili ortamlarda olayın sanığı, şahidi ve mağduru olarak karşı karşıya gelmektedir. Bu nedenle polis dendiğinde insanların aklına hemen suç ile ilgili ortamlar gelmektedir. Toplum destekli polislik, kanuna saygılı insanlarla suç ile ilgili olmayan ortamlarda teması arttırmayı amaçlayan ve 1970'lerden beri Amerika'da gelişerek uygulanan modern polislik stratejisidir.³⁴⁵

Suç ve düzensizlik tesadüfi bir şekilde dağılmaz,³⁴⁶ toplum destekli polislik bu suçları önlemek ve yörelerindeki toplumsal düzensizliği azaltmak için polis güçleri ile vatandaşları işbirliği içerisinde bir araya getirir. Aşağıdaki hususlar polisliğe bu yeni ve yenilikçi yaklaşımın ana hedeflerini açıklamaktadır:³⁴⁷

- Polis ve vatandaşları bir arada çalıştırmak,
- Yenilikçi problem çözme tekniğinden faydalanmak,
- Toplum ile devamlı irtibat ve danışma hizmeti içerisinde bulunulmak,
- Kendi bölgelerini sahiplenmek ve sorumluluk duygusu almak,
- Toplumun polislik faaliyetinde etkin olma şansı vermek.

³⁴⁵ *Karşılaştırılmalı Polis Yönetimi*, Hasan Hüseyin Çevik (ed.), Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Ankara:2008, s. 44.

³⁴⁶ Bayley, *Gelecek İçin Polis*, s. 110.

³⁴⁷ Kuyaksil, "Yeni Kamu Yönetimi ve...", s. 46.

TDP hizmet birimleri, yaptırım uygulayan bir anlayışla değil önleyici hizmet mekanizması oluşturma ve sosyal hizmet sunma anlayışı ile işlev görmektedir. Polis, kentlerde en küçük yerleşim alanlarına rehberlik etmek zorundadır. Bundan dolayı da bu yerleşim birimlerine sosyal bakımdan uyum sağlamak ve burada yaşayanların hâllerinden anlamak mecburiyetindedir. Bunların hepsi, suçluluğu kontrol altına almak ve suçu önleme hizmetlerini toplum yoluyla gerçekleştirmek için yapılması gereken çalışmalardır.

Bu sebeple polis, kendi kendine yardım eden ve yaşanan çevrede olanlara karşı kendiliğinden harekete geçen bir toplumun oluşturulmasında itici güç olarak kabul edilmektedir. TDP projelerinin çoğunluğunda merkezde “toplum polisi” veya “daimi bölge memuru” adı verilen polis memurları bulunmaktadır. Bunlar, polisin belli bir mıntika (semt, mahalle vs.) ile temasının devamlılığını temin etmekte olup, normalde görülen ve gerekli olduğunda ortaya çıkan şikâyetçi–muhakkik–şüpheli seyrinin dışında halk ile çatışma ihtiva etmeyen tarzda olağan ve süreklilik arz eden ilişkiler geliştirme hususunda etkinlikte bulunurlar.

Vatandaşların önleyici faaliyetlere katılmaları, polis noktaları ve teşkil edilen mevkiler ile artırılmaktadır. Bu yapılanma, polis–halk ilişkisini, ana hizmet birimi olan polis merkezlerinin çoğu zaman boğucu olan atmosferinden uzaklaştırıp mahallî polis unsurlarına, komşuluk ilişkilerini geliştirme anlayışına, bölgede ikamet edenlerin oluşturdukları sivil toplum kuruluşları ile irtibat kurmaya ve toplum merkezlerine ziyaretlere taşıyarak insan odaklı hâle getirmektedir.³⁴⁸

TDP'nin esası, polisin, hizmetinde olduğu toplumun temel problemleri ile doğrudan ve aracısız bir ilişki kurarak meşgul olmasıdır. Burada, toplumun ihtiyaçları konusunda polis ve toplumun algılamalarının bir sentezi mevcuttur. Suç oranlarının artması veya azalması, sadece ceza adaleti sistemine veya polis teşkilâtının faaliyetlerine bağlı olarak açıklanamaz; suç ve suçluluk bunlardan daha fazla oranda iskân, öğretim ve plânlama yetkilileri ile iş ve eğlence sunanlar gibi sosyal ve fizikî çevremizi şekillendirmekle sorumlu olan kurumların faaliyetlerine de bağlıdır. Toplum destekli polislik olarak toplum polisliği, bilhassa topluma *hizmet sunma* fonksiyonuna ve diğer sosyal kurumlarla daha fazla işbirliği ihtiyacına vurgu yapmaktadır. TDP hizmet birimleri, yaptırım uygulayan bir anlayışla değil önleyici

---

³⁴⁸ *Toplum Destekli Polis Standardı ve Uygulamaları*, ss.52-57

hizmet mekanizması oluşturma ve sosyal hizmet sunma anlayışı ile işlev görmektedir.

3.2. Diğer Ülkelerde Toplum Destekli Polislik

TDP ilk ABD’de ortaya çıkarılan ve uygulanan modern bir polislik yaklaşımıdır. TDP yaklaşımı ABD’den sonra diğer dünya ülkelerine de yayılmış ve kullanılmaya başlanmıştır.³⁴⁹

Her ne kadar Türkiye’de TDP uygulaması *Bekçilik* sisteminin benzeri olarak kabul edilip, mahalle polislerinin kendi bölgelerinde yaptığı çalışmalarını ifade etse de, dünyanın birçok ülkesinde TDP uygulamaları mevcuttur. Bazı ülkelerde ayrı bir birim olarak kurulmasa dahi, mevcut birimlerin görevleri yeniden yapılandırılarak TDP uygulamalarına yer verilmiştir.

- Almanya:

Alman polisi, toplumun kurallara uymasını denetlerken ilk önce kendisi bu kurallara riayet etmesi konusunda tavizsiz davranmaktadır. Polisin topluma tanıtımı ile görevli bir birim bulunmaktadır. Bu çerçevede okullara gidilerek polislik mesleği anlatılmakta, gençlerin polisten talepleri ve şikâyetleri dinlenmekle beraber çözüm yolları için öneriler sunulmaktadır. Amaç halka polisi anlatmak, halk ile polisi yakınlaştırmaktır.³⁵⁰

- Amerika Birleşik Devletleri:

Amerika polis teşkilatları, halkla-ilişkiler açısından toplum destekli polisliği benimsemiştir. Ancak, toplum destekli polisliği, sadece halkla ilişkilere indirgemek doğru değildir. Aynı zamanda bir suç önleme stratejisi olarak ta görülmektedir. Amerika’da toplum destekli polislik halkla ilişkiler kapsamında suçu önlemede halkın yaşadığı bölgede kendilerine birçok görevler düştüğünü vurgulayan ve halkın bu konuda hassasiyetini arttırıcı bir araç olarak kullanılmaktadır.³⁵¹

- Danimarka:

TDP hizmetlerini yürütmek üzere belli sayıda personel görevlendirilmiştir. Hizmetlerine yerel talepler çerçevesinde yön verilmesi anlayışı benimsenmiş,

---

³⁴⁹ Delice ve Duman, “Tolum Destekli Polislik...”,s.5-8

³⁵⁰ *Karşılaştırmalı Polis Yönetimi*, s. 22.

³⁵¹ *Karşılaştırmalı Polis Yönetimi*, s. 44.

toplumun bilgilendirilmesi ve sorunlara yönelik alınacak tedbirlerde bireylerin de katılımı amaçlanmıştır.³⁵²

- Hollanda:

Polis, önleyici polis hizmetlerini yerine getirirken başta belediyeler, resmi kurumlar olmak üzere tüm kuruluşlarla işbirliği içinde bulunmaktadır. Belirli zamanlarda toplantılar düzenlenerek, bölgede işlenen suçların önlenmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Her mahallenin bir resmi elbiseli mahalle polisi bulunmaktadır. Bu göreve, mesleğinde tecrübeli, başarılı, çevresi tarafından sevilen ve sayılan, problemleri çözme yetkisi bulunan polis memurunun tüm devlet kuruluşları ile resmi olarak ilişkisi bulunmaktadır. Mahallenin herhangi bir problemi olduğunda vatandaşlar sorunu bu polis memuruna iletmekte ve polis memuru mahallenin sorununun çözülmesi için gereken mercilerle iletişim kurmaktadır.

Toplum destekli polisliğin en yaygın olarak faaliyet gösterdiği hizmet mahalle polisliğinde görülmektedir. Toplum destekli polislik anlayışı profesyonelce uygulanmaktadır ve halk yardımı ile başarı sağlanmaktadır.³⁵³

- İngiltere:

Bu alanda da İngiltere dünyada önde gelen ülkelerdendir. Toplum destekli polislikte polis, kanun uygulayıcı bir kamu gücü değil, topluma hizmet götüren bir sektördür. Bu açıdan bakıldığında İngiliz polisi güç kullanan değil hizmet sunan bir örgüttür.³⁵⁴

- İsveç:

İsveç'te polis, halkla ilişkiler konusunda diğer önemli bir uygulamada 1959 yılından beri uygulanan komşuluk polisliği veya komşunun malına göz kulak olma polisliği de suçla mücadele önemli bir metottur. Bu polisler mahalle aralarında veya apartman aralarında devriye gezer, suçla mücadele ile ilgili çeşitli el ilanları dağıtır, çevreyi ve mahalleyi tanır vatandaşla iyi ilişkiler kurar bu sayede polis vatandaş yaklaşması daha iyi sağlanmış olur.³⁵⁵

- İtalya:

---

³⁵² *Toplum Destekli Polis Standardı ve Uygulamaları*, s. 273.

³⁵³ *Karşılaştırmalı Polis Yönetimi*, s. 214.

³⁵⁴ *Karşılaştırmalı Polis Yönetimi*, s. 233.

³⁵⁵ *Karşılaştırmalı Polis Yönetimi*, s. 267.

İtalyan polisinin ve jandarmasının kolluk hizmetlerinde özellikle önleyici bağlamda temel stratejilerinden biri toplum destekli polisliktir. İtalyan Polisinin toplum destekli polislik konusundaki ilkesi “insanlara yakın olmak” şeklinde belirtilebilir. Suça tepkisel bir durumdan daha çok suçun önlenmesi ve ortaya çıkmasını engellemek için polis-halk ilişkilerinin gerçekleştirilmesidir. İtalya’da hem poliste hem jandarmada toplum destekli polislik, topluma daha hassas yaklaşmasını sağlamaktadır.³⁵⁶

3.3. Antalya’da Toplum Destekli Polislik

Toplum Destekli Polislik çalışmaları, Antalya ilinde ilk kez 2006 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Çalışmalara ilk başladığında gerek vatandaş gerekse diğer birimlerde görevli polisler arasında bu projenin yürüyemeyeceği düşünülmektedir. Fakat TDP’lerin mahallelerde çalışmaya başlaması ve vatandaşın da bu çalışmaları benimseyip destek vermeleri ile vatandaş gözünde *polis* kavramı anlam değiştirerek, *yardım eden, yardımcı polis* olmuştur.

Diğer taraftan, ilk uygulama zamanlarında her hangi bir medyatik getirisi olmadığı sürece, TDP faaliyetleri “TDP faaliyetlerine devam edin, fotoğraflayın, zamanı gelince kullanılır” düşüncesinden öteye gidememiş, suçu önleme faaliyetlerine başlamadan önce halkın desteğini almaya ihtiyaç duymuştur.

Maalesef belirtmek gerekir ki: toplum destekli polislik “yaşlı teyzelerle çay içmek, okul ziyaretleri, çocuklarla konuşmak, mahalle toplantıları, vb.” gerçek polislik olarak algılanmamaktadır.³⁵⁷

İngiltere’de TDP hizmetlerinde normalde 8.000 kişiye bir, suç oranının yüksek olduğu bölgelerde 1.500 kişiye bir TDP görevlendirilirken³⁵⁸ Antalya il merkezi 1.041.456 nüfusu ile 130 mahalleden oluşmasına karşı sadece 46 mahalle polisi görev yapmaktadır. 1.041.456 nüfuslu Antalya’da her bir TDP için ortalama 22.640 kişi düşmektedir. Sayı fazla olduğunda ise verim düşmektedir.

³⁵⁶ *Karşılaştırmalı Polis Yönetimi*, ss. 291-292.

³⁵⁷ Bahar, “Toplum Destekli Polislik...”, s.301

³⁵⁸ *Toplum Destekli Polislik Hizmet Standardı ve Uygulamaları*, s.279

3.4. Antalya Çalışma Prensipleri

Antalya Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğü'ne bağlı olarak görev yapmakta olan 46 mahalle polisi mahallelerinde yaptıkları bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarında sözlü iletişimin yanında birçok görsel doküman da kullanarak çalışmalarını yürütmekte, yaptıkları site toplantılarında özel olarak hazırlanmış klip gösterimlerinden faydalanmakta, yeni suç taktikleri hakkında bilgi verip nelere dikkat edilmesi yönünde uyarılarda bulunmakta, istatistiksel verilerden yararlanarak halkı yanıltan ve medyada özellikle abartılmış, fısıltı haberlere itimat edilmemesi ve dolayısıyla da suç korkusunun yayılmaması yönünde çalışmalar yapmaktadırlar.

Öncelikle kente yeni göçen insanlara yönelik onların kente adaptasyonu için uygulanan tüm proje ve faaliyetlerde onlara öncelik tanınmıştır. Mahalle Polisleri, yapmış oldukları çalışmaları, tespit ettikleri sorunları rapor etmekte, TDP Büro Amirliği'nde raporlar değerlendirilerek ilgili Belediyeye, kamu kurum veya kuruluşuna, gereği yapılmak üzere yazılarak çözüme ulaşılmakta, sorunun çözüldüğüne dair vatandaşa geri bildirimde bulunmaktadır.

Ayrıca TDP tarafından iletilen konular arasında Emniyet Teşkilatını ilgilendiren sorunlar ilgili büro amirliği tarafından değerlendirilerek rapor haline getirilmekte, ilgili şubeye gönderilmekte, konunun gereğinin yapıldığına dair gelen cevabi yazılar hakkında vatandaş tekrar bilgilendirilerek, geri bildirimde bulunmaktadır. TDP felsefesi 2006 yılından bu yana Antalya Emniyet Müdürlüğü personeline benimsenerek, büyük bir ilerleme kaydetmiştir.

Kamu düzeni ve genel asayişin sağlanması, vatandaşların huzur ve güven ortamı içerisinde yaşamasına yönelik toplum destekli polislik hizmetleri ile; Toplum Destekli Polislik Hizmetleri çerçevesinde suç ve suçlu ile daha etkin bir şekilde toplumu da soruna dâhil ederek mücadele etmek amaçlanmıştır. TDP'lerce yapılan bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları gelişen teknoloji de göz önünde bulundurularak yeni suç yöntemleri ve bunlarla nasıl mücadele edilebileceği yönünde çalışmalar yapılmıştır. Vatandaşların suçun önlenmesi konusunda sorunun çözümünde yer almaları ve polis ile iş birliği içerisinde olmalarını sağlamak, bu suretle vatandaşın polisiye hizmetlerine olan güvenini arttırmak, polise güvenen

toplumun suç ve suç unsurları ile karşılaştığında bunları 155 Polis İmdat hattına bildirmesinde artış sağlanmaktadır.

3.4.1. TDP'den Etkileşim

Toplum destekli polislik suç, suç korkusu, sosyal ve fiziksel düzensizlik ve istikrarsızlık ve toplumsal bozulma gibi çağımızın sosyal problemlerinin çözümü, polis teşkilatının vatandaşlarla birlikte çalışmasını gerekli kılmaktadır. Kısacası toplum destekli polislik prensiplerine göre, sosyal bir olgu olan suç ve suçlulukla mücadele sadece polisin görevi değildir. Aksine toplumsal güvenliğin sağlanmasında esas olan toplum ve polisin birlikte çalışma zorunluluğudur.³⁵⁹

Diğer ülkelerde olduğu gibi belediyeler, sivil toplum örgütleri, gönüllü kuruluş ve dernekler, diğer kamu kuruluşları ve üniversitelerin katılımı henüz ülkemizde tam anlamıyla sağlanmış olmasa da, birçok projede az da olsa diğer topluluklardan yardım alınabilmektedir.

TDP faaliyetleriyle birlikte değişen bakış açısıyla diğer polis birimlerinde toplum merkezli çalışma prensibine geçmeleriyle, (Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğüne tiyatro gösterileri, atlı polislerin çocuklara yönelik faaliyetleri vb., KOM Şube Müdürlüğüne *Güller Solmasın Analar Ağlamasın Projesi*, okullarda bilinçlendirme çalışmaları, Trafik Şube Müdürlüğüne öğrencilere yönelik olarak *evimizin ve Antalya'mızın Trafik Polisiyim Projesi* ve klipler, Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğüne suç sonrası çalışma yaptıkları işyeri ve evlere *evinizi kirlettiğimiz için özür dileriz* şeklinde not bırakmaları) Toplum Destekli Polislik felsefesi tüm emniyet teşkilatında benimsenmeye başladığının bir göstergesidir.

Toplum Destekli Polislik hizmetlerinin yürütülmesinde, polis merkezlerinin sorumluluk alanlarında belirlenen mahallelerde sorumlu olarak görev yapan mahalle polislerine iletilen sorunların çözümüne yönelik ilgili kurumlarla iletişim kurulması, iletilen bu sorunların çözümünde ilgili kurumlarla iş paylaşımının sağlanmasına yönelik gerekli düzenlemelerin yapılması (Metruk binalarla ilgili iletilen sorunların ilgili kurumlarca yapılan işlemlerin süresi, geri bildirim vb.) çalışmaları TDP'ler

---

³⁵⁹ *Karşılaştırmalı Polis Yönetimi*, s. 234.

tarafından yürütülmekte, kentin problemlerine toplum merkezli çözümler aranmaktadır.

3.4.2. Antalya Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğünce Yürütülen Projeler

Toplum Destekli Polislik *yerel ihtiyaçlar polisliği* olarak da adlandırılmaktadır. Toplum destekli polislik ile polis müdürlüğünün sorumluluk bölgesinde yaşayan insanların güvenlik ihtiyaçları tespit edilmekte ve ona göre bir güvenlik hizmeti sunulmaktadır.³⁶⁰ Antalya'da halkın güvenlik ihtiyaçları tespit edilip en uygun yöntemler projelendirilmek suretiyle faaliyete sokulmuştur.

Bu kapsamda uygulanan projeler:

- Komşu Kollama Projesi,
- Emekli Dostu Antalya Projesi,
- Esnaf Kollama Projesi,
- Komşum Polis Projesi,
- Gelecek Eğitimle Gelecek Projesi,
- Emniyet Sağlık İşbirliği Projesi (ESİP),
- Zeytinköy Sosyal Kültürel Ekonomik Geliştirme Projesi,
- Şaka Ceza Makbuzu Uygulaması yapılmıştır.

Yukarıda sayılı tüm proje ve uygulamalarda³⁶¹:

- 2011 yılında 78.797 kişi,
- 2012 yılında 115.605 kişi,
- 2013 yılında 138.205 kişi ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

3.4.2.1. Komşu Kollama Projesi

Komşu Kollama Projesi; suçları oluşmadan önlemek, suç korkusunu azaltmak, kente yeni göçenlerin kente uyumunu artırmak, giderek birbirinden uzaklaşmaya ve yabancılaşılmaya başlayan ve zaten kültürümüze yabancı olmayan komşuluk ilişkilerini tekrar canlandırmak amacıyla Antalya'da uygulamaya

³⁶⁰ *Karşılaştırmalı Polis Yönetimi*, s. 235.

³⁶¹ TDP ile ilgili Tüm veriler TDP Şube Müdürlüğü'nden alınmıştır.

başlanmıştır. Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğünün vatandaşlarla birlikte yürüttüğü, bireyler, komşular, siteler arası karşılıklı dayanışma ve işbirliği sonucu verim alınacak bir güvenlik sistemi kurulmuştur.

Komşuluk ilişkilerinde zayıflama ve ev dışında çok zaman geçirme, hırsızlık olaylarındaki artışın sosyolojik iki sebebidir, ayrıca geçici ikametgâhlar komşuluklar, anne-babanın çalışması ve çocuklarının zamanlarını evden uzakta geçirmeleri de komşuluk ilişkilerini zayıflatmış ve sonuçta hırsızlık olayları komşuluk ilişkilerinin güçlü olduğu dönemlere göre artış göstermiştir. Bireylerin etrafında olup biten olaylara kayıtsız kalmasını önlemek ve site veya apartmanlarda daha güçlü bir komşuluk ilişkisi sağlamak amacıyla kurulmuş olan bu sistem sayesinde tüm suçlara karşı toplum bir araya gelir ve Antalya için daha huzurlu ve güvenli bir ortamda yaşama şansı elde etme imkânı bulur.

Komşu kollama projesi kapsamında;

- 2011 yılında 1.398 site ve 4.152 apartman,
- 2012 yılında 2.067 site ve 4.229 apartman,
- 2013 yılında 1.540 site ve 3.785 apartman sisteme dâhil edilmiştir.

- **Proje Uygulamaları;**

- **Zil Uygulaması**

Yapılan istatistiklere göre hırsızlıkların % 70 i gündüz saatlerinde meydana gelmektedir. Bunun temel nedenlerinden biri de apartman ana giriş kapısının açık bırakılması ve zil çaldığında diyafondan; zili çalanın kim olduğu sorulmadan veya *tüpçü, postacı, sucu, benim* vb. cevap veren tanımadığınız kişilere dahi kapının hemen açılmasıdır.

Türkiye’de ilk olarak Antalya Emniyet Müdürlüğü tarafından uygulanan *Komşu Kollama Projesi* çerçevesinde Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğünde görevli 46 Mahalle Polisi tarafından 130 mahallede; hırsızlığa karşı duyarlılığı artırmak amacıyla zil uygulaması yapılmaktadır. Bu uygulamada; vatandaşların ikametlerine yönelik basit ve etkili tedbirler almalarını sağlamak, gündüz işlenen evden hırsızlık suçlarını önlemek amacıyla konutlarda kapı güvenliğini arttırarak bilinçlenmeyi temin etmek amaçlanmaktadır. 2011 yılında 25.806 adet, 2012 yılında 31.780 adet ve 2013 yılında ise 22.441 adet zil uygulamasıyla halk uyarılmıştır.

Uygulama biçimi;

Görevli 46 Mahalle Polisi tarafından ilk olarak apartman giriş kapısının açık olup olmadığı, kapı zili çalındığında kapının açılıp açılmadığı, vatandaşların zili çalanı sorup sormadıkları, sonrasında ise tanımadığı kişilere kapıyı açıp açmadıkları gibi hususlarda gerekli kontrolleri yapılmıştır. Daha sonra görevli memurlar binaların giriş kapılarındaki zilleri çalarak *tüpçü, postacı veya sucu* olduklarını söyleyerek kapıları açtırmaya çalışmışlardır. Daha sonra ise o evler dolaşarak kapılarını sormadan açan vatandaşlara uyarılarda bulunulmuş, kapı zilini çalanın kim olduğunu soran ve kapıyı açmayan ev sahiplerine de teşekkür edilmiştir.

Ayak İzi Uygulaması

Özellikle gündüz meydana gelen evden hırsızlık olaylarının önüne geçmek için, bir yüzünde uyarı yazısı, diğer yüzünde ayakkabı tabanı resmi bulunan kartondan ayak izleri yaptırılmış ve ana giriş kapıları açık olan apartmanlara ikamet edenlerin dikkatini çekecek şekilde bırakılarak, kapılarının sürekli kapalı tutulması sağlanmıştır. Site ve apartman girişlerine 2011 yılında 16.966 adet, 2012 yılında 19.642 adet ve 2013 yılında 18.083 adet ayak izi uygulanmıştır.

Suç Önleme Klipleri

Komşu kollama projesinde yankesicilik suçları konusunda vatandaşları bilgilendirmek amacıyla çekilen 8 kısa film ile Antalya ilindeki vatandaşlara akılda kalıcı bir yöntem olarak konuyu anlatmak ve insanların yaşadıkları yerler ile çevrelerine olan ilgi ve duyarlılık düzeylerini arttırmak temel hedef alınmıştır.

Antalya'nın nüfusunun fazla olması ve turizm şehri olması nedeniyle özellikle yaz aylarında artan nüfus yoğunluğu karşısında azalan komşuluk ve bireysel ilişkilerin sistematik bir hale getirilmesi, insanların kendilerini ve mülklerini koruma, suç korkusunu azaltma, suçları önleme ve ortaya çıkarma konusunda çekilen *suç önleme klipleri* yerel televizyon kanallarında, Belediye otobüslerinde bulunan kapalı devre tv sistemlerinde yayınlanarak algılama ve bilinçlendirmede kolaylık sağlayarak vatandaşların suç olgusu ve suçu önleme ve suçlardan korunma konusunda bilinçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Vatandaşların komşuluk ilişkilerinde duyarlı olmaları sağlanmış, hazırlanan klipler ile vatandaşların suçlardan korunma konusunda almış oldukları bireysel önlemler ile suçlarda gözle görülebilir azalmalar meydana gelmiştir.

Komşu Kollama Projesi Uygulanan Site ve Apartmanların Risk-Analiz Değerlendirilmesi

İki nüsha olarak hazırlanan form, mahalle polisi tarafından uygulama yapılan site ve apartmanlarda doldurularak bir sureti site ve apartman yöneticisine verilerek girişe asılması sağlanarak, vatandaşların site ve apartmanda yapılan çalışmalardan bilgi edinilmesi ve duyarlı olması amaçlanmaktadır. Formda binanın güvenlik eksikliklerinin tespiti ve yapılması gerekenler vardır. Yeni göçen insanların konut ararken güvenlik seviyesi belirlenmiş konutları tercih etmeleri konusunda uyarılar yapılmıştır. Bu sayede polis bina güvenliğine yönelik çalışma yapmış ve bina sakinleri uyarılmıştır.

Site ve Apartman Sakinleri İle Toplantılar

Vatandaşların gelişen ve değişen şartlarla birlikte tamamen bireysel yaşama dönerek çevresinde olup bitenlere karşı ilgisizliğini ortadan kaldırmak için, site ve apartmanlarda çeşitli toplantılar düzenlenmiş, özellikle evden ve işyerinden hırsızlıkların yeniden olmaması için zafiyetin kaynağı bulunarak alınması gereken tedbirler anlatılmıştır. Bu toplantılarla meydana gelen olaylar hakkında topluma doğru bilgiler aktarılmış, dedikodu ve abartı haberlerin önünü kesmek suretiyle özellikle kente göç yoluyla gelenlerin suç korkusu ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Vatandaşları uyarmak ve bilgilendirmek amacıyla 2011 yılında 486 adet, 2012 yılında 389 adet, 2013 yılında ise 1.371 adet toplantı yapılmıştır.

Afiş ve Broşürlerle Bilgilendirme

Vatandaşlara mahallelerindeki suç istatistiği ile ilgili bilgiler verilerek güvenlikleri ile ilgili dikkat etmeleri gereken hususlar konusunda bilgilendirici afiş, broşür ve stickerlar dağıtılarak *Size Yardımcı Olabilmemiz İçin Lütfen Bize Yardımcı Olun* mesajı verilmiştir.

Antalya Emniyet Müdürlüğü olarak Toplum Destekli Polislik Hizmetleri modelini geliştirirken, bu model içerisinde Toplum Destekli Polislik Hizmetleri çalışmaları, çeşitli projelerle hayata geçirilmiş ve bu çalışmalar neticesinde, suçların önlenmesi ve bastırılmasında başarı elde edilerek, toplumun desteği alınmıştır.

Görsel olarak akılda kalabilmek amacıyla

- 2011 yılında 3.672 afiş ve 134.445 broşür,
- 2012 yılında 8.951 afiş ve 225.357 broşür ile vatandaş uyarılmış ve bilgilendirilmiştir.

3.4.2.2. Emekli Dostu Antalya Projesi

Antalya Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğü tarafından *Emeklilik Çalışma Hayatının Sona Ermesidir, Yaşamın Değil* ana fikriyle Akdeniz Üniversitesi ile ortaklaşa 2007 yılı Nisan ayında uygulamaya başlanılan ve halen devam etmekte olan proje, Ulusal Sosyal ve Uygulamalı Gerontoloji Derneği Akdeniz Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Gerontoloji Bölümü ile ortaklaşa yürütülmektedir. Antalya da yaşayan Emeklilerin yaşadıkları semtlerdeki ilişkilerini ve doğrudan maruz kalınan problemlerden kendilerinin de etkilendikleri gerçeğini dikkate alarak, tecrübe ve bilgilerini, topluma geri döndürmek ve boşa gitmelerini önleyerek, çözümlerde aktif roller üstlenmelerini sağlamak, emeklilerin bilgi ve deneyimlerinden yararlanmak, emeklilerin çevrelerinde tespit ettikleri problemlerin çözümü, sosyalleşmeleri, çözüm önerileri, şehrin daha huzurlu ve güvenli hale getirilmesinde yol gösterici bir kılavuz olmaları amaçlanmıştır.

Emeklilik yaşamlarını Antalya'da geçirmek için kente göç eden vatandaşların bu proje ile uyum sağlamaları ve kenti tanımalarına fırsat verilmiştir. Projeye 750 emekli form doldurarak dâhil olmuş ve kendilerine projede yer aldıklarını belirtir kimlik kartları verilmiştir. Emekli Dostu Antalya projesi kapsamında; projenin tanıtılması ve emeklilerle bir araya gelerek sorun ve önerilerini dinlemek ve yeni çözüm yolları geliştirmek amacı ile Akdeniz Üniversitesinden, Gerontoloji Derneğinden ve Belediye Başkanlıklarından yetkililerin de katılımı ile toplantılar düzenlenmiş, toplantılarda 3.000 emekli vatandaşa proje anlatılmıştır.

Emekli Dostu Antalya Projesinin tanıtımı amacı ile 70.000 adet broşür, 40.000 adet afiş dağıtılmıştır. E-KART(Emekli Kartı); Resmi kurumlara işi düşen engelli ve kronik hastalığı bulunan emekli vatandaşların işlemlerinin daha kısa sürede tamamlanabilmesi için oluşturulmuş özel bir kart, 300 adet E-KART emeklilere dağıtılmıştır. Daha sonra diğer kuruluş ve bankaların bu kartın

uygulanmasını iptal etmeleriyle kimlik kartları sadece proje gönüllüsü olduklarını gösterir hükmü dışında ayrıcalığı kalmamıştır.

Bu proje ile her emekli temsilcisi kendisinden önceki ve sonrakini tanımak zorunda olup belli aralıklarla telefon zinciri uygulamasıyla kendisinden öncekine telefon etmek zorundadır. Bu sayede özellikle yalnız yaşayan yaşlı emeklilerimizin birbirini kontrol etmeleri sağlanabilmektedir. Yaşadıkları mahallelerde şahit oldukları olumsuzlukları telefon veya rapor yolu ile TDP birimine iletip sorunun çözümüne katkı sağlamaktadırlar.

3.4.2.3. Esnaf Koruma ve Kollama Projesi

Esnaf kollama projesi, işyerinden hırsızlıkları önlemeye yönelik, bilgilendirme, bilinçlendirme ve esnaflar arası dayanışmayı artırma çalışmalarını içermektedir. Esnafın dolandırıcılık, tırnakçılık, muslukçuluk, zarfçılık gibi olaylara maruz kalmalarını engellemek, kendilerini ve komşu esnafları suç mağduru olmaktan korumak için kendi tedbirlerini almaları yönünde bilinçlenmelerini sağlamak en önemli amaçlardır.

Esnaf odaları ile telefon ve mail trafiği oluşturulmuştur, günlük olarak esnafa yönelik olan hırsızlık olayları vb. olaylar da elde edilen eşkâl bilgileri, esnaf temsilcisine bildirilerek tüm esnafa iletilmesi sağlanmaktadır. Böylece tüm esnaflar en hızlı ve en doğru şekilde bilgilendirilmiş olmaktadır.

Esnafın e-mail adreslerinin alınarak bilgilendirici, uyarıcı mesajların gönderilmesi amacı ile; 2.415 esnafın e-mail adresleri Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğü tarafından oluşturulan sisteme kaydı alınmıştır. Esnaflara bugüne kadar bilgilendirici ve suç önlemeye birçok e-mail gönderilmiştir.

2012 yılında birden çok kez olmak üzere 27.138, 2013 yılında ise 22.569 adet işyeri, Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğünde görevli mahalle polisleri tarafından ziyaret edilmişlerdir. Esnaflar mahalle polisleri tarafından günlük ziyaret edilmekte işyerinden hırsızlık broşürleri ile esnaflar bilgilendirilmekte, sorun ve önerileri dinlenerek, çözümlenmesi gereken hususlar rapor olarak ilgili kurumlara iletilmektedir.

Esnafların yanlarında çalıştırdıkları kişiler tarafından dolandırılması olaylarını engellemek amacı ile işyeri bildirimlerini ve çalışan kişilerin kimlik bilgilerinin *antalya.pol.tr* internet adresinde oluşturulacak bir linke elektronik olarak gönderebilmeleri kolaylığının sağlanması için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir.

3.4.2.4. Komşum Polis Projesi

Komşum polis sistemi bir site, apartman veya sayısı değişken olan bir grup blok çerçevesinde uygulanır. Bu programların uygulayıcısı o alan içerisinde yaşamını sürdüren aile bireyleridir. Proje Antalya Emniyet Müdürlüğü personelinin ¾'ünün polis lojmanları haricinde, site ve apartmanlarda yaşadığı gerçeğinden yola çıkılarak uygulanmaya başlanmıştır.

Program üyeleri polisten bölgelerindeki suç yoğunluğu ile ilgili bilgi alır. Bu önemli iletişim bağı, üyeleri motive etmede ve planlarını etkin tutmalarında yardımcı olmaktadır. Apartman ve sitelerdeki birey ve ailelerle temasa geçilerek, programın amacını tartışmak ve belirlemek için toplantılar düzenlenmektedir. Düzenli toplantılar ile yeniden değerlendirmelerle program gün geçtikçe güçlenerek toplum bilinci oluşturulmaktadır. Projeye katılımı istenenler polis olarak aktif görev yaptıklarından istirahatli oldukları zamanlarda da polislik yapmanın zor olduğu, kendilerine ve ailelerine yeterince zaman ayıramadıklarını sıklıkla gündeme getirmeleriyle bu proje 2014 yılı itibariyle durdurulmuştur.

3.4.2.5. Emniyet Sağlık İşbirliği Projesi (ESİP)

Antalya Emniyet Müdürlüğü ve İl Sağlık Müdürlüğü işbirliği ile yapılan çalışma neticesinde; sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin önlenmesi, sağlık kurumlarının (resmi ve özel) daha güvenli bir duruma getirilmesi, tedavi ve ziyaret için hastaneye gelen vatandaşların da suçtan mağdur olmadan sağlık hizmeti alması için çalışma başlatılmıştır. Günde 25-30 bin vatandaş hareketliliğinin olduğu hastanelerde suç işleme arzu ve hevesi içerisinde bulunan kişilerce, özellikle fırsat suçlarının işlenmesi açısından potansiyel tehlike arz ettiği tespit edilmiştir.

Bu yönüyle topluma hizmet veren sağlık kuruluşları ile işbirliği sağlamak ve güvenlik hizmetlerini geliştirmeye yönelik olarak İl Emniyet Müdürlüğü ve Antalya İl Sağlık Müdürlüğü arasında 19.08.2011 tarihinde protokol imzalanarak, 22.08.2011 tarihli valilik onayı ile 05.09.2011 tarihinde güvenli ortamda sağlık hizmeti sunulmasını amaçlayan *Emniyet Sağlık İşbirliği Projesi* (ESİP), ilde ilk aşamada Eğitim Araştırma Hastanesi ve Atatürk Devlet Hastanesi olmak üzere iki hastanede uygulamaya konulmuştur.

Toplumsal farkındalığın arttırılması ve insanların yaşamlarını sürdürdükleri çevreye ilişkin duyarlılığın geliştirilmesi açısından, hastane personelinin güvenli bir şekilde etkin ve verimli hizmet vermeleri, hastaların ve personelin sözlü, psikolojik, fiziksel saldırı, cinsel taciz ve şiddete maruz kalmalarına karşı gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması, hastaneye gelen vatandaşların güvenli bir şekilde işlemlerinin yapılması, hastaneye ait araç ve malzemelerin güvenliğinin sağlanmasına yönelik fizibilite çalışmaları yapılmıştır.

Proje kapsamında 2.929 sağlık personeline yönelik suçun önlenmesi ve suçtan korunma yolları konularında bilgilendirme ve bilinçlendirme eğitimleri yapılmıştır. İl Sağlık Müdürlüğü ile ortaklaşa yürütülen proje ile; hastane personelinin, hasta ve hasta yakınlarının hastane içerisinde ve çevresinde, şahsa ve mala karşı işlenen suçlara karşı korunmaları amaçlanmış, projenin uygulandığı hastanelerde suç sayısının azaldığı görülmüştür.

3.4.2.6. Gelecek Eğitimle Gelecek Projesi

Antalya Emniyet Müdürlüğü ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün işbirliği ile uygulanan *Gelecek Eğitimle Gelecek Projesi* ile öğrencilerin kişilik gelişimlerine yön vermek, sosyalleşme süreçlerine katkıda bulunmak, olumlu davranışlarının ödüllendirilerek pekişmesini sağlamak, kişisel güvenliklerini sağlama konusunda bilinçlerini arttırmak, sınıf içi olumlu davranışlarını pekiştirmek ve olumsuz davranışlarını en aza indirmek amaçlanmıştır.

Kente göç yolu ile gelmiş, kente ve kent halkına yabancı öğrencilerin bu proje ile büyük kentlerde dikkat etmeleri gereken konularda hem öğrenciler, hem de aileleri uyarılmıştır.

Projenin uygulama sürecine okulların yanı sıra çocukların eğitim sürecinde aktif rol alan aileler de dâhil edilmiştir. Üniversitelerin konusunda uzman

personellerince çocukların davranış eğitimlerine yönelik hazırlanan kartlar vardır. Kartlar okulların Rehber öğretmenlerine teslim edilir, hak eden öğrencilere sınıf öğretmenleri aracılığıyla verilir. Sergilenen her iyi davranışta çocuk o kartlardan bir adet almaya hak kazanır. Öğrenci velileri, çocuklarının *Polikart* almayı hak ettiğini düşündüğü davranışlarını öğretmenlerine yazarak öneride bulunabileceği *Polikart Veli Öneri Formu* ile sürece dâhil edilmişlerdir. 15 adet kart toplayan öğrenci bir adet çocuk şemsiyesi, sınıfta 30 adet tamamlayan ilk öğrenci at çiftliği gezisi, sinema, lunapark veya dev akvaryum gezisi gibi ödüller kazanır. Bu uygulamaya Antalya ili merkez ilçelerinde okuyan ilkokul 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri katılır. Daha önceki yıllarda pilot bölgede uygulanmasına karşı 2013-2014 eğitim öğretim yılında proje 35.000 çocuğa yönelik düzenlenmiştir. Sayı fazla olduğundan pahalı olan bu projede finansmanı Asayiş Daire Başkanlığı ÇOGEP projelerine dâhil edilmiştir.

Uygulamaya katılacak öğretmen, öğrenci ve velilerin arasında iletişim kolaylığı sağlamak, uygulamaya yönelik genel bilgilendirme ve öğrencilerimizi eğlendirirken bilgilendirmeye yönelik çocuk web sitesi proje kapsamında faaliyete geçirilmiştir.

3.4.2.7. Zeytinköy Sosyal Kültürel Ekonomik Geliştirme Projesi

Proje kapsamında bölgenin uzun bir süredir maruz kaldığı göçün ortaya çıkardığı olumsuz etkilerin ortadan kaldırılması, kentleşme ve çevre etkileşiminde ekonomik, sosyo-kültürel yapı ve güvenlik sorunlarının en kısa sürede çözümlenmesi hedeflenmektedir. Bölgede yaşayan kadınlar, çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler ve diğer dezavantajlı grupların kentin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamına katılımları sağlanarak yaşam kalitelerinin arttırılması ve tüm hizmetlerden azami derecede faydalanmaları amaçlanmıştır. Bu bölge Antalya ilinin uyuşturucu temin yeri olarak görülmekte olup, nüfusun büyük kısmı daha önceden suç işlemiş insanlardır.

Göçle gelen çoğu işsiz aile bu gecekondü bölgesini tercih etmekte, iş bulamayanlar, uyuşturucu satışı ve kullanımına bulaşmaktadır. Uyuşturucu parası bulamayanlar da genelde hırsızlık, bayanlar ise para karşılığı cinsel ilişkiye girmektedirler. Valilik bu bölge için toplu konut inşası planlasa da gecekondü

sahipleri alıştıkları bölgenin fiziksel yapısında değişikliğe girmek istemediklerinden proje yürütülememektedir. Bu projenin sekretaryası TDP tarafından yapılmaktadır.

İçgöç olgusu sonucunda kente yerleşip suç işleme riski yüksek olan bu bölgede konutların çoğu baraka şeklinde gecekonduculardan oluşmaktadır. Bölgede proje başlangıcında imar problemi, yol eksikliği, park, pazar yeri yoksunluğu problemleri, resmi kurumların ilgisizliği ve bölge halkının uyuşturucu satışına sıcak bakmalarıyla oluşan uyuşturucu ticaret merkezi konumunda idi. Antalya Valiliği'nce başlatılan proje ile imarlar düzenlenmiş, yeni yol ve sokaklar açılmış, pazar yeri ve spor merkezi kurulmuş, resmi kurumların alan çalışması ile sorunların yerinde tespit edilip çözümüne yönelik pozitif ayrımcılık uygulanmıştır. Birçok gönüllü dernek ve topluluk bölge halkına maddi yardım ve bilgilendirme eğitimleri vermiştir. Polis bölge halkına daha yakın olabilmek için özel görevlendirmeler yapıp uyuşturucu ile bağlarını koparmaya yönelik uygulamalarda bulunmuştur.

Tüm yapılan bu uygulamalar sonunda bölge halkı unutulmuşluk duygusundan kurtulup sosyalleşip kentle uyum içinde yaşamak için daha az problemlili bir topluluk halinde yaşamaya başlamıştır.

3.4.2.8. Antalya Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğüne Yürütülen Uygulamalar

Toplumun bütün kesimlerinin, suç ve her türlü tehlikeden korunmasını sağlamak bakımından uyarıcı, hizmetleri tanıtıcı ve uygulamaları şekillendirici suç ve suçlu ile daha etkin bir şekilde mücadele, toplumu bilgilendirme, güvenlik hizmetlerinin yürütülmesine ve önleyici tedbirlerin alınmasına toplumu dâhil ederek insanlarda güvenlik bilinci ve anlayışının oluşmasını sağlamak amacı ile broşür ve afişlerle, yapılan toplantı ve yüz yüze görüşmelerle insanların daha dikkatli olmaları amaçlanmış, her türlü problemlerinde TDP olarak yardım edilmesi il de polis-halk iletişiminin artırılması gerçekleştirilmiştir.

TDP'ler bu fonksiyonlarına uygun olarak ilgili kurum ve kuruluşlar ile toplumsal kesimlerin sorununun çözümüne yönelik tedbirlerin alınmasına yardımcı olunması ve böylece suçun sosyal bir problem olarak algılanarak çözümlenmesi ve nedenlerinin ortaya konulması amacı ile bilgilendirme ziyareti yapılmaktadır.

Görevlerinin yürütülmesi sırasında Mahalle polisleri; halkın rahatını, can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürmesi muhtemel nitelikte (aydınlatma, meskûn bina, terk edilmiş araç vb.) diğer şeylerin bulunduğunu tespit ettiklerinde veya bu nitelikte işlere rastladıklarında ya da kendilerine vatandaşlar tarafından bu yönde bildirimde bulunulduğunda sorunlarla ilgili rapor düzenlerler. Raporlarda belirtilen sorunların çözümlenmesi için Şube Müdürlüğü tarafından ilgili kurum ve kuruluşlara yüzlerce rapor yazılmıştır. Raporlarda belirtilen konuların çoğu ilgili kurumlarca yerine getirilmiştir.

Toplum destekli polisliğin yaklaşımlarından birisi olan (Multi-Agency Approach) “Çok Kurumlu Yaklaşım”ın ele aldığı önemli konulardan birisi önceden bahsetmiş olduğumuz klasik polis sisteminde polisin mağdura yönelik çalışmalar yapmamış olmasıdır. Sonuçta kendisiyle yeterince ilgilenilmeyen, sorunlarına çözüm bulunmayan mağdurların adalet sistemine olan güvenleri ne derecede olur?³⁶²

Antalya TDP, olay mağdurlarına moral açıdan destek sağlamakta ve meydana gelen olayla ilgili polisin yaptığı çalışmalar hakkında bilgi vermekte, *hangi güvenlik tedbirleri alınsaydı suç mağduru olunmayacaktı* yönünde vatandaşla iletişim kurarak ve bir anlamda bilirkişilik ve hukuki danışmanlık rolü üstlenerek psikolojik destek sağlamakta, suçun oluşmasını müteakiben unutulduğunu düşünen vatandaşa mahalle polisleri tarafından *Mağdur Destek Programı* uygulanarak ziyaret edilen vatandaşa soruşturmanın son durumu hakkında bilgi verilmektedir. Bu amaçla 2011 yılında 2.105, 2012 yılında 3.317 ve 2013 yılında ise 3.074 mağdur ziyareti yapılmıştır.

Vatandaşların, kendilerince alabilecekleri basit önlemler sayesinde otodan hırsızlıkların önüne geçilebileceği bilincini arttırmayı, Antalya sahillerinde meydana gelen oto hırsızlıklarının fark edilir şekilde azalmasını sağlamak ve otodan hırsızlıkla mücadele kapsamında; özellikle yaz aylarında sahil şeritlerine TDP’lerce yapılan rutin kontrollerde görülen, tedbirsizce penceresi açık, kapısı açık, içerisinde şahsi eşyaları aracın görünür yerine bırakılmış şekilde park edilmiş araçlara, üzerinde *Bu Bir Ceza Makbuzu Değil Sadece Uyarıdır, Lütfen Aracınızın İçerisinde Kıymetli Eşyalarınızı Bırakmayın* ifadesi yazılı *Şaka Ceza Makbuzları* bırakılmaktadır.

Tedbirsiz halde bırakıldığı TDP’ler tarafından fark edilen araçlara;

---

³⁶² Bahar, “Toplum Destekli Polislik ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”, s. 297.

2011 yılında 7.177 araca, 2012 yılında 9.372 araca ve 2013 yılında 11.744 adet araca Şaka Ceza Makbuzu yazılmıştır. Çoğu araç sahipleri aracına ceza yazıldığını sandığı ilk anda tepki verip karşı çıkmasına rağmen belgenin aslında gerçek bir ceza olmadığı, bunun bir uyarı olduğu anlaşılması üzerine uygulamanın çok faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

3.5. Bölgelerde TDP Faaliyetlerinde Farklılıklar

Her ne kadar TDP faaliyetlerinin amaç ve kapsamaları belli olsa da bu bölgelere göre farklılıklar göstermektedir. Burada asıl amaç devletin güler yüzünü devletin resmi üniformalı polisiyle göstermek olduğuna göre faaliyetler de vatandaşa göre şekillenmekte, bölgenin ihtiyacına göre hizmet üretilmektedir.

İl Emniyet Müdürlükleri bünyesinde kurulan TDP birimleri merkezden bir bütçe alamamaktadır. Faaliyetlere katılan vatandaşların konuya ilgili olabilmeleri için elbette ki onlara karşı bir takım sosyal faaliyetler düzenlenebilmelidir. Tam da bu noktada bütçesi olmayan ama faaliyet yapmak zorunda kalan TDP maddi yardımı da yine vatandaş ya da özel sektörden karşılamaktadır.

Elde edilen maddi imkânın harcama yetkilisi de hemen hemen bütün illerde İl Emniyet Müdürüdür. Terörden etkilenen illerde TDP genellikle batı bölgelerine geziler düzenlemekte, toplu yemekler vermekte, milli birlik ve beraberliğin gündemde tutulabilmesi, kardeşliğin ön plana çıkarılması için ulusal değerler taşıyan programlara yönelmektedir. Ör. Diyarbakırlı çocukların Çanakkale gezisi.

İç Anadolu şehirlerinde ise maddi yönden yetersiz ailelerin çocukları, kendi imkânlarıyla gidemeyecekleri yerlere götürülmektedir. Ör. Yozgat ilinde yaşayan öğrencilere Kapadokya veya Antalya gezisi yapılması veya onlara kırtasiye-giyim yardımı yapılması, dersane yardımı gibi.

Sahil kentlerinde ise TDP, deniz kenarında yaşayan ama hala denizi görmemiş, su sporları yapmamış öğrencilere bu imkânı sağlama girişimindedir. Ör. Antalya'da öğrencilerin dev akvaryum ve tekne gezisi.

Aslında yapılan faaliyetlere bakıldığında amaç aynı fakat yollar farklıdır. TDP üstlendiği görev itibarıyla polis merkezinde şiddete maruz kalmış, müracaata

gittiğinde dikkate alınmayıp kaba davranılmış, zor anında yardımına koşmamış Emniyet Teşkilatının eksiklerini bütçesiz imkânlarıyla iyileştirme çabasındadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANTALYA’DA İÇGÖÇ, GÜVELİK VE TOPLUM DESTEKLİ POLİS ALGISI

Çalışmanın bu bölümde, araştırma konusu ve amacına dair bilgiler verilecek ve Antalya’ya ilişkin araştırma sonuçları yorumlanacaktır.

4.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Göç olgusu, bir bölgeden başka bir bölgeye nüfus hareketi, temelinde sosyal bir hareket olmasına karşın, ekonomik yaşamdan kültüre kadar yaşamın tüm yönlerini etkileyen bir olgudur.

Kentsel yerleşimlere ekonomik nedenlerle göç edenler ilk zamanlar genellikle kentlerin gecekondulu mahallelerinde veya konut ihtiyacını en az parayla karşılayabilecekleri yerleri tercih etmişlerdir. Yerlerinden olmuş bu nüfusun çoğunluğunun eğitim düzeyinin yetersiz olması ve genellikle vasıfsız iş gücünü oluşturmaları, işsizlik ve yoksulluğun getirdiği sınırlılıklarla birleşerek kentsel yaşam koşullarını bu nüfus için daha da ağırlaştırmış, önceleri akraba ve tanıdıklarının yakınlarında ikamet etmiş ve kendi öz kültürlerini göçtükleri yerde de sürdürme yoluna gitmişlerdir. Kente uyum sağlamaları zaman almıştır. Bu durum hem yerinden olmuş, kente göç etmiş nüfus için, hem de kentin yerli nüfusu için toplumsal bir sorun haline dönüşmüştür.

Araştırmanın bir amacı; göçün yarattığı sorunları en yoğun biçimde yaşayan kesimleri, hem kendilerine hem de topluma yararlı üretken insanlar haline getirmeye yönelik sosyal ve ekonomik tedbirlerin geliştirilmesine katkı sağlayabilecek bilgilerin toplanmasıdır.

Çalışmanın bu kısmında Türkiye’de iç göç olgusuna, Antalya ili örnek verilmiştir. Antalya’ya göç edenler hakkında fikir sahibi olabilmek amaçlanmış, göçerlerin göç eyleminin nedenleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Türkiye’de meydana gelen içgöç olgusunun nedenlerini inceleyen birçok bilim adamı göçlerde en büyük sebebin maddi nedenler olduğunu belirtmişlerdir. Göç kararı verilirken, göç edilecek yer seçiminde, iş fırsatları yüksek olan kentlerin göçerler için daha çekici olduğu ortaya konulmuştur.

4.1.1. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma kapsamında göç eden insanlarla yapılacak görüşmelerle;

- Yaş, eğitim seviyesi, yaşanılan yer, medeni durum, çalışma durumu gibi göç etmeyi etkileyebilecek özellikler hakkında bilgi toplamak.

- Göç öncesi yaşam koşulları, göç süreci ve sonrasında yaşananlar, kişilerin ve ailenin bu süreçten nasıl etkilendiklerini anlamak,
- Antalya hakkındaki bilgileri, algıları, sorunları ve görüşlerini almak,
- Tüm nüfusun göçten etkilenme biçimleri özellikle kadınlar ve erkekler açısından farklı olmaktadır. Cinsiyet temelindeki farklı etkilenmeyi anlamak,
- Genç, yetişkin ve yaşlıların göç sürecini kavramsallaştırmaları, sorunları ve ileriye yönelik olarak beklentilerinin farklı olmasından hareketle genç, yetişkin ve yaşlıların görüşlerini, beklentilerini öğrenmek,
- Geri dönmeyi isteme/istememe nedenlerini, geri dönme kararının nasıl alındığını ve beklentilerinin ne ölçüde karşılandığını öğrenmek,
- Antalya polis teşkilatı, genel güvenlik ve Toplum Destekli Polislik uygulamaları konusundaki farkındalıklarını ölçmek, beklentilerini ve çözüm önerilerini öğrenmektir.

4.1.2. Araştırmanın Hipotezleri

- Göçerlerin eğitim seviyesi düşüktür.
- İnsanlar iş bulmak için göç eder.
- Antalya’da plansız, hızlı ve düzensiz kentleşme vardır.
- Kentin en çok iklimi sevilir.
- Antalya güvenli bir şehirdir.
- Toplum Destekli Polislik göçerler tarafından bilinmektedir.
- Göçerlerde sosyal aktivitelere katılım azdır.
- Göçerler, polisin dış görünümünü önemser.
- Göçerler Antalya’da yaşamaktan memnundurlar.

4.1.3. Araştırmada Esas Alınan Göç Teorileri

Göç hareketi üzerine çeşitli varsayımlar ve bununla beraber, göç eyleminin açıklanmasına dair çeşitli göç teorileri bulunmaktadır. Göç teorileri, göç hareketinin oluşumuna ve yoğunluğuna dayanarak göç olgusunu açıklamaya çalışmaktadırlar. Buna bağlı olarak Antalya’daki göç hareketi çeşitli göç teorilerine bağlanabilir.

Türkiye'deki göç hareketi göz önüne alınarak, Antalya göç araştırması aşağıdaki göç teorileri ışığında yapılmıştır:

Neo-Klasik Makro Ekonomik Teori'de, göç hareketi emeğin düşük ücretinden kaynaklanmaktadır. Türkiye örneği göz önüne alındığında, yerleşim merkezleri arasındaki gelir farklılıkları göçün en önemli nedenleri arasındadır. Buna göre Antalya'daki göç hareketinin oluşumunda bu teorinin etkili olduğu varsayılmaktadır.

Neo-Mikro Ekonomik Teori'de, göç hareketinin oluşumunda ücret seviyesi kadar göçerlerin bireysel ve kültürel gelişimi de önemlidir. Buna bağlı olarak Antalya araştırma sahasındaki göçerlerin yaşam koşulları, kültürleri, sosyal faaliyetleri gibi sosyal nedenlere bağlı olarak göç edebileceği bu teori ışığında incelenecektir. Antalya konumu itibariyle Türkiye'nin hızla büyüyen bir ilidir. Türkiye ye gelen yabancı turistlerin büyük bir bölümü kente gelmekte, yaz aylarında iç turizmde dâhil olmasıyla kent aşırı kalabalık bir nüfusa sahip olmaktadır. Bu nedenle turizm ve diğer hizmet sektörlerinin hızla büyümeleri iş gücü talebini doğurmaktadır. Antalya'daki iş gücü talebinin göçerlerin göç nedenleri arasında olduğu, ikili emek teorisine dayanılarak varsayılmaktadır.

Göçerlerin göç edecekleri yerleşim merkezlerinde sıkıntı yaşamaktan ziyade onlara yardımcı olacak tanıdıklarının olması göç edilecek yer tercihini etkilemektedir. Göç ettikleri yer ile eski yerleşim merkezlerinde kalan çevresi arasında bir ilişkinin olduğu Ağ Teorisi'nde belirtilmektedir. Antalya ya en çok Konya, Burdur ve Isparta'dan göç edenlerin hala memleketleri ile ilişkilerini düzenli bir şekilde sürdürmeleri bu teoriye uygundur.

Göç hareketlerini açıklamaya yönelik daha pek çok teori mevcuttur. Fakat hem Türkiye hem de araştırma sahasının özellikleri göz önüne alındığında sayılan göç teorilerinin açıklayıcı olacağı düşünülmektedir.

4.1.4. Araştırma ve Görüşme Alanı

Araştırma sadece Antalya'nın merkez ilçeleri konumunda olan Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı İlçelerinde yapılmıştır. Alan araştırmasının esas veri toplama aracı, araştırma sahasına göç etmiş olan göçerler ile yüz yüze yapılan görüşmelerde

uygulanan soru kâğıdıdır. Sorulacak sorular önceden ana çizgilerle belirlemiştir. Görüşmeler, görüşülen kişi ile görüşmeci arasındaki ilişkinin özgür bir biçimde geliştiği, görüş ve yargıların kökenine inmeyi sağlayan bir görüşmedir.

Görüşmeleri gerçekleştirmek üzere çalışacak olan kişilere yönelik sınıf içi eğitim düzenlenmiştir. 40 kişinin katılımıyla gerçekleşen eğitimde niteliksel çalışmanın esasları, görüşmelerde dikkat edilmesi gereken konular ve görüşme yönergelerine ilişkin bilgi verilmiş ve sınıfta örnek uygulamadan sonra deneme görüşmeleri yapılmıştır. Eğitime katılanların, sınıf içindeki performansları ve deneme görüşmeleri göz önünde bulundurularak görüşmeci olarak sahaya çıkarılmıştır.

Niteliksel görüşmeler 20 Şubat- 20 Mart 2014 döneminde gerçekleştirilmiş olup, Bu görüşmelerde;

- 18-29 yaşları arasında:113 kadın ve 146 erkek,
- 30-39 yaşları arasında: 141 kadın ve 227 erkek,
- 40-49 yaşları arasında: 71 kadın ve 196 erkek,
- 50-59 yaşları arasında: 46 kadın ve 135 erkek,
- 60-69 yaşları arasında: 12 kadın ve 59 erkek,
- 70 yaş üzeri : 3 kadın ve 15 erkek olmak üzere,

Toplamda: 386 kadın ve 778 erkek olmak üzere 1164 kişi ile görüşme yapılmıştır. Görüşmelerin kabulünde sorun yaşanmaması ve görüşülecek kişilerin bulunmasında, gönüllülük esasına dayalı çalışma yapılmasından kaynaklanmaktadır. Niteliksel çalışmada görüşülen kişiler için görüşmeciler kendileriyle özdeşleşebileceklerini hissettikleri insanlar olmuşlardır.

Anket görüşmesi ana hatları itibariyle; ilk kısımda demografik, ikinci kısımda göç nedenleri ve zorlukları, kent ve kentlilik bilinci, üçüncü kısımda kente uyum ve memnuniyetleri, dördüncü kısımda güvenlik algı ve beklentileri, son kısımda ise Toplum Destekli Polislik algı, beklenti ve görüşlerinden oluşmaktadır. Verilerin analizinde SPSS paket istatistik programından yararlanılarak frekans yüzde dağılımları, aritmetik ortalamalar ve korelasyon analiz kullanılmıştır.

Bilimsel anket uygulamalarında anketi resmi üniformalı polis memurlarının yapması her ne kadar kabul görmese de, Toplum Destekli Polislik şubesinde mahalle polisi olarak uzun süredir o mahallede görev yapıp, halkın güvenini kazanmış,

mahalle halkının her türlü sorununa çözüm arayan, bir nevi yardım kuruluşu personeli gibi çalışan, adeta üniformalı bir vatandaş gibi görev yapan TDP polisinin anketleri uygularken ankete katılımın sadece gönüllü olanlarla ve samimi bir ortamda yapıldığı düşünüldüğünde anketler bilimsel olarak doldurulmuştur denilebilir.

4.1.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırmanın veri setini oluşturmak için 2013 yılı TÜİK verilerine göre Türkiye genel nüfusu 76.667.864, Antalya toplam nüfusu ise 2.158.265'tir.³⁶³ Örneklem büyüklüğü ana kütlelin büyüklüğüne göre hesaplanmıştır. Çalışmada kullanılan veri seti il merkezinde bulunan Konyaaltı, Kepez ve Muratpaşa merkez ilçelerinde yaşayan ve Antalya'ya Türkiye'nin değişik yerlerinden, ya da Antalya'nın dış ilçelerinden göçle gelmiş kişilere uygulanmıştır.

Tablo 12. Anket Uygulanacak İlçe Nüfus Oranları

İlçe	Antalya Nüfusuna Kayıtlı	Başka il Nüfusuna Kayıtlı	Toplam Nüfus
Konyaaltı	36.454	101.216	137.670
Kepez	145.720	305.014	450.734
Muratpaşa	154.303	298.952	453.255
TOPLAM	336.477	705.182	1.041.659

Kaynak: www.tuik.gov.tr, 25.02.2014

³⁶³ TÜİK, www.tuik.gov.tr, 16.02.2014

Anket uygulanacak üç ilçe sınırlarında toplam 1.041.659 kişi yaşamaktadır. Anket sadece Antalya'ya içgöçle gelmiş kişilere yapılmıştır. Toplam nüfusun sadece % 32.30'u Antalya nüfusuna kayıtlı, % 67.70'i başka illerin nüfusuna kayıtlıdır.³⁶⁴

Anket uygulanan örnek kütleyi belirlemek için bazı formüller geliştirilmiştir. Evren birim sayısının 10.000'in üzerinde olduğu durumlarda aşağıdaki gibi bir formül kullanılır.³⁶⁵

$n = \frac{NPQZ^2}{(N-1)h^2 + PQZ^2}$ formülü kullanılmıştır. Buradaki notasyonlar:

- n : Örnek kütle Büyüklüğü
N : Ana kütlenin büyüklüğü
P :Hane halkının göç etme olasılığı (0,5)
Q :Hane halkının göç etmeme olasılığı (0,5)
Z :%(1- α) düzeyindeki Z test değeri (0,5)
 α : Önem düzeyi
h :Hata kabul oranı

Antalya merkez için: toplam nüfusu 1.041.659

$$n = \frac{1041659(0,5)(0,5)(1,96)^2}{(1041659-1)(0,03)^2 + (0,5)(0,5)(1,96)^2} = 1066$$

Formülleme ile hesaplamada Antalya merkezi için % 5 hata oranı için 384 görüşme, % 3 hata payına göre ise 1.066 sayısı çıkmıştır. Hata payının en az olması ve sonuçların çoğunluğu daha iyi yansıtılması için % 3 hata payı ile 1.066 kişi ile görüşme yapılmasına karar verilmiştir.

Anket, Antalya alt bölgesini oluşturan il merkezinde uygulamadan önce, Altındağ mahallesinde bir pilot uygulamaya gidilmiştir. Pilot uygulamada karşımıza çıkan, tespit edilen eksiklikler, eleştiriler ve öneriler dikkate alınarak ankete son şekli verilmiştir. Kapalı uçlu ve önceden hazırlanmış 5 adet demografik ve 30 sorudan oluşan bir görüşme formu hazırlanmış ve 20 Şubat 2014-20 Mart 2014 tarihleri arasını kapsayan 1 aylık bir süre içerisinde Antalya merkezde bulunan 130 mahalleden tesadüfi olarak seçilmişler içerisinde kente göçle gelmiş olan, her aileden en fazla bir kişi olacak şekilde, yüz yüze görüşmeler sırasında uygulanmıştır. Görüşmelerde ikamet edilen ilçeye göre tasnif yapılmıştır. İsteyene görüşme soruları

³⁶⁴ Tüik, 2013 verileri, www.tuik.gov.tr, 25.02.2014.

³⁶⁵ Kazım Özdamar, *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Eskişehir: Kaan Kitabevi, 2003, s. 257.

uygulayıcılar tarafından okunmuş ve cevabı alınmıştır, kendisi cevaplamak isteyenler ise görüşme sorularını kendisi okuyup kendisi cevaplamıştır, müdahale edilmemiştir.

4.1.6. Araştırma İli Olarak Antalya'nın Seçimi

Antalya içgöç olgusunun ülkemizde görülmeye başladığı 1950 sonrasında hızla nüfusu artmış bir kenttir. Görüşme soruları ile anket uyguladığımız üç ilçe nüfuslarından da görüleceği üzere nüfusunun büyük bir kesimi başka şehirlerin nüfusuna kayıtlıdır, göçle gelmiştir. İçgöç denildiğinde hemen akla Kepez ilçesi gelir. Halk arasında *“göçle gelen alt gelir seviyesindeki insanlar daha ucuz konut kiralari nedeniyle Kepez'e yerleşir”* düşüncesi hâkimdir. Hâlbuki Antalya nüfusuna kayıtlı olmayan, başka illerden tayin, eğitim, sağlık vb nedenlerle gelen ve maddi geliri iyi olan birçok insan özellikle Kepez'i tercih etmemekte, diğer yerleşim yerlerinde ikamet etmektedir. Göç, sadece Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'dan iş bulmak niyetiyle gelenler değildir. Göç, yaşadığı bölgeyi her hangi bir sebeple değiştirip başka kentlerde yaşayanların tamamını kapsar. Üniversite eğitimi almaya gelmiş çocuğu için gelen aileyi de, tayin olup gelen polisi de kapsar.

Antalya'da Toplum Destekli Polislik Şubesi'nde çalışıyor olmam ve şubede görevli Mahalle Polislerinin tüm Antalya kent merkezinde görev yapıyor olması ve kentin 1950'lerden itibaren nüfusunun hızla artması nedeniyle araştırma ili olarak Antalya seçilmiştir.

4.2. Antalya İçgöç Olgusu Görüşme ve Sonuçlar

Bu bölümde, görüşmeler sonunda ankette çıkan veriler, tablolar halinde verilmiştir.

4.2.1. Göçerlerin Demografik ve Toplumsal Özellikleri

Göç eden kişilerin özelliklerinin bilinmesi, yalnız göç miktarını tahmin edebilmek için gerekli değildir. Aynı zamanda da göç alan ve göç veren yörelerin nüfus kompozisyonundaki olacak değişiklikleri kestirebilmek için gereklidir.³⁶⁶

Göç edenin medeni durumu ile göçü ailece gerçekleştirme arasında önemli bir fark vardır. Zira evli olup göç eden erkeklerin bir bölümü önce tek başlarına göç etmekte daha sonra eşlerini ve çocuklarını yanlarına almaktadırlar. Özellikle iş arama veya bulmak için kırdan kente göç eden genç evli erkeklerde gözlenebilen bu durum, kadının erkeğe bağlı olarak daha sonrasında göç ettiğini de göstermektedir.³⁶⁷

Bu değerlendirmede; İkamet edilen ilçe, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durumu, çocuk sayısı ve gelir seviyeleri üzerinde durulacaktır. Araştırmada 18 yaş üzerindeki bireyler dâhil edilmiştir.

Göçerlere görüşme alanı olarak seçilen üç merkez ilçeden sadece göç ile kente gelmiş kişiler arasından seçilmiştir. İlçelerde bulunan 130 mahalleden toplam 1.300 kişi ile anket görüşmesi yapılmış olmasına rağmen anketlerin değerlendirilmesi sırasında ikamet ettiği ilçe veya cinsiyetini belirtmemiş 136 kişinin görüşme kâğıtları değerlendirmeye alınmamıştır. İlçe nüfuslarına göre, yapılan görüşme anket sayıları orantılıdır.

Tablo 13. Göçerlerin Yaşadıkları İlçeye Göre Dağılımı

İlçesi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Muratpaşa	527	45,3	45,3
Konyaaltı	140	12,0	12,0
Kepez	497	42,7	42,7
Toplam	1164	100,0	100,0

4.2.1.1. Yaş ve Cinsiyet Yapısı

Anket görüşmesine katılan 1164 kişiden 386'sı kadın, 778'i erkektir. Erkek oranının fazla olması, kadınların anket görüşmesine katılmak istemeyişindedir. Gönüllülük esasına göre yapılan görüşmelerde erkekler % 66,8 ile daha fazladır.

³⁶⁶ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, s.34

³⁶⁷ Yakar ve Yazıcı, "Afyonkarahisar Kentinde ...", s.167

Tablo 14. Göçerlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyeti	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Kadın	386	33,2	33,2
Erkek	778	66,8	66,8
Toplam	1164	100,0	100,0

Örneklem grubu yaş ortalaması değişkendir. Her yaştan yapılan görüşmeler genel bir değerlendirme için daha uygundur. TÜİK verilerine göre Antalya yaş grupları incelendiğinde ankete katılanlarla büyük benzerlik gösterdiği görülmektedir. Görüşme sonunda elde edilen verilerde en çok 30-39 yaş grubuna (% 31,6), ikinci sırada ise 40-49 yaş grubu (% 22,9) ve 18-29 yaş grubu (% 22,3) izlemektedir.

Tablo 15. Göçerlerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaşı	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
18-29	259	22,3	22,3
30-39	368	31,6	31,6
40-49	267	22,9	22,9
50-59	181	15,5	15,5
60-69	71	6,1	6,1
70 ve üzeri	18	1,5	1,5
Toplam	1164	100,0	100,0

Tablo 15.1. Göçerlerin Yaşlarının İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaşı	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
18-29	22,3	21,1%	19,3%	24,3%	29,3%	18,8%
30-39	31,6	33,8%	31,4%	29,4%	36,5%	29,2%
40-49	22,9	23,9%	23,6%	21,7%	18,4%	25,2%
50-59	15,5	16,3%	17,1%	14,3%	11,9%	17,4%
60-69	6,1	4,4%	7,1%	7,6%	3,1%	7,6%
70 ve üzeri	1,5	,6%	1,4%	2,6%	,8%	1,9%
Toplam	100,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

4.2.1.2. Eğitim Durumu

Bireylerin toplumsal statüsünü belirlemede en etkin faktörlerden biridir. Araştırmamızda ilçelere göre eğitim seviyesi değişmektedir. En çok üniversite mezunu Konyaaltı ilçesinde (% 28,8), en çok okur-yazar olmayan ise Kepez'dedir

(% 3,4). Genel değerlendirme yapıldığında ise ilde en çok Lise mezunu (% 39,2), daha sonra ilköğretim (% 33) ve en az Yüksek lisans/ Doktora (% 0,8) mezunu vardır. Kadın ve erkekler karşılaştırmasında; en çok üniversite mezunu kadınlardadır.

Göç edenlerin büyük kısmı ilköğretim ve lise mezunudur, diplomalı meslek sahibi değildir. İlköğretim, Lise ve Üniversite mezunu olmakla yaş ters orantılı tespit edilmiştir. Yaş ilerledikçe eğitim seviyesi düşmektedir. Genç nesilde göç edenler daha eğitilmiş kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 16. Göçerlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitimi Durumu	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Okur-Yazar Değil	19	1,6	1,6
Okur-Yazar	50	4,3	4,3
İlköğretim	384	33,0	33,2
Lise	456	39,2	39,5
Üniversite	232	19,9	20,1
Yüksek Lisans/Doktora	14	1,2	1,2
Toplam	1155	99,2	100,0
Cevaplamayanlar	9	,8	
Toplam	1164	100,0	

Tablo 16.1. Göçerlerin Eğitim Durumlarının İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	İl Genel Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Okur-Yazar Değil	1,6	,2%	,7%	3,4%	2,4%	1,3%
Okur-Yazar	4,3	3,4%	2,9%	5,7%	8,1%	2,5%
İlköğretim	33,2	30,6%	23,0%	38,9%	25,7%	37,0%
Lise	39,5	44,7%	43,2%	32,9%	39,3%	39,6%
Üniversite	20,1	19,7%	28,8%	18,1%	23,0%	18,6%
Yüksek Lisans/Doktora	1,2	1,3%	1,4%	1,0%	1,6%	1,0%
Toplam	100,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireyin eğitim seviyesi göçteki seçiciliği büyük ölçüde belirlemektedir. Başka bir ifadeyle bireyin eğitim seviyesi yükseldikçe göçe katılım eğiliminin arttığı eğitim seviyesi ile göç etme ihtimali arasında pozitif bir ilişkinin olduğu gözlenmektedir.³⁶⁸

Göç edenlerin eğitim seviyesinin düşük olduğu hipotezimiz doğrulanmamıştır. Göçerlerin eğitim seviyeleri orta derece çıkmıştır.

³⁶⁸ Yakar ve Yazıcı, "Afyonkarahisar Kentinde ...", s. 163.

Tablo 16.2. Göçerlerin Eğitim Durumlarının Yaşa Göre Dağılım

Eğitimi Durumu	Yaşı						Toplam
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri	
Okur-Yazar Değil	,8%	,3%	1,1%	3,3%	5,7%	16,7%	1,6%
Okur-Yazar	2,3%	3,3%	3,4%	8,3%	8,6%	11,1%	4,3%
İlköğretim	17,4%	30,3%	42,0%	39,8%	51,4%	55,6%	33,2%
Lise	46,7%	44,9%	37,1%	33,7%	14,3%	16,7%	39,5%
Üniversite	32,0%	19,6%	15,2%	13,3%	20,0%	,0%	20,1%
Yüksek Lisans/Doktora	,8%	1,7%	1,1%	1,7%	,0%	,0%	1,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

4.2.1.3. Medeni Durum

Örnekleme grubunun % 72'si evli, % 28'i bekârdır. Araştırma 19 yaş üstü kişilere yönelik olduğundan Antalya verilerinde çok az farklılık olabilir.

Tüik 2013 verilerine göre Antalya'da 15 yaş üzeri:

- Bekâr (Hiç Evlenmedi, Boşandı, Eşi Öldü dâhil) : 546.520----- % 33,7
- Evli sayısı :1.079.398---- % 66,3

Tablo 17. Göçerlerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Medeni Durumu	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Evli	838	72,0	72,0
Bekâr	326	28,0	28,0
Toplam	1164	100,0	100,0

4.2.1.4. Çocuk Sayısı

Kentlerdeki değişen aile yapısı ve toplum kültürü insanların çocuk sayısını da etkilemektedir. Kırdan ya da küçük kentlerde daha fazla çocuk sayısı ile karşılaşırken, büyük kentlerin yaşam ve çalışma şartlarının zorluğu, ailelerin bakabileceğinden fazla çocuk yapmasının önünü almaktadır.

Yapılan anketler sonucunda insanların genelde iki (% 27,4) veya bir (% 20,7) çocuk sahibi oldukları görülmektedir. Çocuğu olmayanlar Muratpaşa (% 21,5), 6 ve üzeri (% 2,4) çocuk sahibi insanların ise Kepez’de yaşamaktadırlar.

326 kişi bekâr olmasına rağmen bir kısmı eşinden ayrılmış olmasına rağmen çocuk sayısını bildirmiştir, bu nedenle çocuğu olmayan sayısı (233) bekâr sayısından (326) fazladır.

Tablo 18. Göçerlerin Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

Çocuk Sayısı	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Yok	233	20,0	21,3
1	227	19,5	20,7
2	300	25,8	27,4
3	179	15,4	16,3
4	90	7,7	8,2
5	44	3,8	4,0
6 ve üzeri	22	1,9	2,0
Toplam	1095	94,1	100,0
Cevaplamayanlar	69	5,9	
Toplam	1164	100,0	

Tablo 18.1. Göçerlerin Çocuk Sayısının İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Çocuk Sayısı	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Yok	21,3	21,5 %	20,3 %	21,4%	22,0 %	20,9 %
1	20,7	20,4 %	27,8 %	19,0%	25,3 %	18,5 %
2	27,4	26,3 %	28,6 %	28,2%	28,6 %	26,8 %
3	16,3	16,0 %	14,3 %	17,3%	13,2 %	17,9 %
4	8,2	8,1 %	7,5 %	8,5%	7,1 %	8,8 %
5	4,0	5,5 %	1,5 %	3,2%	2,7 %	4,7 %
6 ve üzeri	2,0	2,2 %	,0 %	2,4%	1,1 %	2,5 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%

4.2.1.5. Çalışma Yaşamı ve Aile Geliri

Kentleşmenin en önemli özelliği olan göç, kentlerdeki işgücü ihtiyacını karşılamaya yöneliktir. Göçle gelen insanlardan en fazla esnaf ve işçi bulunmaktadır.

Ilıman iklime ve turizm potansiyeline sahip bir kent olan Antalya’da küçük bir sermaye ile iş kurup esnaflık yapabilmek mümkündür. Gelen turist sayısının fazlalığı kar oranında etkili olmaktadır.

Tablo 19. Göçerlerin İşlerine Göre Dağılımı

Şu andaki işi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
İşsiz	58	5,0	5,0
Ev Hanımı	136	11,7	11,8
İşçi	252	21,6	21,8
Memur	96	8,2	8,3
Esnaf	278	23,9	24,0
Turizm Sektörü	86	7,4	7,4
Çiftçi	8	,7	,7
Emekli	164	14,1	14,2
Geçici İşçi	22	1,9	1,9
Öğrenci	57	4,9	4,9
Toplam	1157	99,4	100,0
Cevaplamayanlar	7	,6	
Toplam	1164	100,0	

Genel olarak görüşmeye katılan erkek nüfusun % 95’i, kadınların ise % 83,2’si iktisaden faaldir. Çalışmayan kadınların büyük çoğunluğu ev hanımıdır. Antalya’da turizm sektöründe çalışan birçok insan olmasına rağmen, tabloya yansımaması normal karşılanmalıdır, çünkü otel, motel, restoran vb. turistik yerlerde anket yapma olanağı çok zor olduğundan bu sektörde çalışan sayısı tabloda az çıkmıştır.

Tablo 19.1. Göçerlerin İşlerinin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılım

Şu andaki işi	İl Genelî Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
İşsiz	5,0	5,7 %	5,0 %	4,6 %	4,5 %	5,4 %
Ev Hanımı	11,8	9,2 %	10,8 %	15,3 %	35,0 %	,7 %
İşçi	21,8	25,3 %	18,7 %	19,9 %	21,1 %	22,7 %
Memur	8,3	6,6 %	14,4 %	8,7 %	11,5 %	7,0 %
Esnaf	24,0	25,5 %	18,7 %	25,1 %	11,2 %	31,0 %
Turizm Sektörü	7,4	10,7 %	5,0 %	5,0 %	5,1 %	8,8 %
Çiftçi	,7	,6 %	,7 %	,8 %	,5 %	,8 %
Emekli	14,2	13,3 %	22,3 %	13,5 %	3,7 %	19,7 %
Geçici İşçi	1,9	,0 %	,0 %	,0 %	,0 %	,0 %
Öğrenci	4,9	3,1 %	4,3 %	7,2 %	7,2 %	3,9 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%

Kadınlar daha çok ev hanımı (% 35), erkeklerin büyük kısmı esnaf (% 31) ve emekliler ise Konyaaltı'nda (% 22,3) ikamet etmektedirler.

Tablo 19.2. Göçerlerin İşlerinin Yaşa Göre Dağılım

Şu andaki işi	Yaşı						Toplam
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri	
İşsiz	13,4 %	3,6 %	2,7 %	1,7 %	1,4 %	5,6 %	5,1 %
Ev Hanımı	5,7 %	14,7 %	10,8 %	16,2 %	14,1 %	11,1 %	12,0 %
İşçi	29,1 %	29,1 %	21,6 %	9,5 %	2,8 %	,0 %	22,2 %
Memur	4,5 %	11,9 %	12,7 %	4,5 %	,0 %	5,6 %	8,5 %
Esnaf	16,6 %	30,2 %	36,3 %	14,0 %	12,7 %	,0 %	24,5 %
Turizm Sektörü	8,5 %	8,9 %	10,4 %	2,2 %	2,8 %	,0 %	7,6 %
Çiftçi	,0 %	1,1 %	,8 %	1,1 %	,0 %	,0 %	,7 %
Emekli	,0 %	,3 %	4,2 %	50,8 %	66,2 %	77,8 %	14,4 %
Öğrenci	22,3 %	,3 %	,4 %	,0 %	,0 %	,0 %	5,0 %
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Anket sonucunda, 50 yaş üzerindeki insanların çoğunun iş yaşamından uzak ve emekli olduğu görülmektedir. Görüşmelerde % 66,8 ile en çok erkekler ankete katıldığından eşlerin işi en çok ev hanımı (% 43,4) olarak çıkmıştır. 270 kişinin ise eşi bulunmamaktadır.

Türkiye'de kentleşmenin bir diğer özelliği, kadınların iş yaşamında yer almasıdır. Büyük kentlerde ekonomik olarak kıra göre kadınlar daha fazla iş yaşamında yer almaktadır.

Tablo 20. Göçerlerin Eşlerinin İşine Göre Dağılımı

Eşinin işi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
İşsiz	40	3,4	4,5
Ev Hanımı	388	33,3	43,4
İşçi	126	10,8	14,1
Memur	90	7,7	10,1
Esnaf	100	8,6	11,2
Turizm Sektörü	51	4,4	5,7
Çiftçi	7	,6	,8
Emekli	77	6,6	8,6
Geçici İşçi	9	,8	1,0
Öğrenci	6	,5	,7
Toplam	894	76,8	100,0
Cevaplamayanlar	270	23,2	
Toplam	1164	100,0	

Görüşme yapılan insanların çoğu erkek olduğu için, eşlerinin işleri sorulduğunda cevap veren 894 kişiden % 43,5'i (388 kişi) eşinin ev hanımı, 126 kişi ise işçi olduğunu belirtmiştir.

Tablo 21. Göçerlerin Toplam Aile Gelirine Göre Dağılımı

Toplam aile geliri	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
800 TL Altında	94	8,1	8,2
800-1250 TL	324	27,8	28,3
1250-2000 TL	355	30,5	31,1
2000-3500 TL	246	21,1	21,5
3500-5000 TL	87	7,5	7,6
5000-8000 TL	28	2,4	2,4
8000 TL Üzeri	9	,8	,8
Toplam	1143	98,2	100,0
Cevaplamayanlar	21	1,8	
Toplam	1164	100,0	

Göçle gelen insanların çoğu diplomalı ve yüksek gelirli işlerde çalışmamaktadır. Ankete katılanlardan çoğu (% 31,1) ayda ortalama 1.250-2.000TL arasında toplam aile geliri elde etmektedir.

Tablo 21.1. Göçerlerin Toplam Aile Gelirinin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılım

Toplam aile geliri	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
800 TL Altında	8,2	8,8%	4,3%	8,7%	8,2%	8,2%
800-1250 TL	28,3	24,2%	23,0%	34,4%	27,2%	28,9%
1250-2000 TL	31,1	31,1%	26,6%	32,3%	28,6%	32,3%
2000-3500 TL	21,5	23,0%	29,5%	17,6%	23,5%	20,5%
3500-5000 TL	7,6	8,8%	11,5%	5,2%	9,3%	6,8%
5000-8000 TL	2,4	2,9%	4,3%	1,4%	2,9%	2,2%
8000 TL Üzeri	,8	1,2%	,7%	,4%	,3%	1,0%
Toplam	100,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Muratpaşa’da yaşayanlar (% 31,1) 1.250-2.000 TL arası aile geliri elde ederken, Kepez (% 34,4) 800-1.250TL ve Konyaaltı ise (% 29,5) 2.000-3.500TL gelir elde etmektedir. Bu rakamlardan da anlaşılacağı üzere düşük gelirli insanlar Kepez, daha yüksek gelirliler ise Konyaaltı ilçesinde yaşamaktadırlar.

Tablo 22. Göçerlerin Doğum Yerine Göre Dağılımı

Doğum yeri	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Antalya	151	13,0	13,1
Akdeniz Bölgesi	209	18,0	18,1
İç Anadolu Bölgesi	282	24,2	24,4
Güneydoğu Bölgesi	151	13,0	13,1
Doğu Anadolu Bölgesi	123	10,6	10,6
Marmara Bölgesi	59	5,1	5,1
Ege Bölgesi	105	9,0	9,1
Karadeniz Bölgesi	77	6,6	6,7
Toplam	1157	99,4	100,0
Cevaplamayanlar	7	,6	
Toplam	1164	100,0	

Antalya’ya göç ile gelenler genelde yakın komşu illerden göç etmişlerdir. Antalya’da en çok Konya, Burdur ve Isparta illerinden göçle gelmiş insanlar mevcuttur. Tabloda da görüleceği üzere % 24,4 ile en çok İç Anadolu bölgesi doğumlular, % 5,1 ile en az Marmara bölgesi doğum yeri olanlar görülmektedir. Hem yakın olması, hem de iklim ve iş fırsatlarının fazla olması nedeniyle İç Anadolu bölgesinden göç daha fazladır.

Tablo 23. Göçerlerin Göç Ettikleri Bölgeye Göre Dağılımı

Antalya'ya nereden geldi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Akdeniz Bölgesi	215	18,5	18,8
Antalya Dış İlçe	108	9,3	9,4
İç Anadolu Bölgesi	276	23,7	24,1
Güneydoğu Bölgesi	153	13,1	13,4
Doğu Anadolu Bölgesi	121	10,4	10,6
Marmara Bölgesi	97	8,3	8,5
Ege Bölgesi	104	8,9	9,1
Karadeniz Bölgesi	69	5,9	6,0
Toplam	1143	98,2	100,0
Cevaplamayanlar	21	1,8	
Toplam	1164	100,0	

Göç etmeye karar veren kişi kararını gideceği yerdeki duruma, çevre şartlarına, kazanç olanaklarına ilişkin beklentilerine göre verir. Eğer elde edeceği kar göçle kaybedeceklerinden fazla ise göç eder. Göç eden kişi ne kadar güvenli bir statü içerisindeyse o kadar geç uyum gösterecektir. İş bulma konusunda hemşericilik ve akrabalık işverende kişinin hünelerinden daha da etkilidir.³⁶⁹

Tablo 24. Göçerlerin Antalya'da Oturma Süresine Göre Dağılımı

Antalya'da oturma süresi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Bir Yılda az	48	4,1	4,2
1-3 Yıl	128	11,0	11,1
4-6 Yıl	140	12,0	12,1
7-9 Yıl	159	13,7	13,8
10-12 Yıl	169	14,5	14,7
12 ve Daha Fazla Yıl	509	43,7	44,1
Toplam	1153	99,1	100,0
Cevaplamayanlar	11	,9	
Toplam	1164	100,0	

Göç etmiş insanlarla yapılan görüşmeler sonunda çoğunluğunun (% 44,1) 12 yıldan daha fazla süredir Antalya'da yaşadığı görülmektedir. Göç etmiş kişiler 12 yıldan daha fazla süredir kentte yaşıyorlar ise bu kente uyum sağlamış, memnun olduklarını da göstermektedir.

³⁶⁹ Tekeli, *Göç ve Ötesi*, ss. 28-32.

Tablo 24.1 Göçerlerin Antalya’da Oturma Süresinin Yaşa Göre Dağılımı

Antalya’da oturma süresi	Yaşı						Toplam
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri	
Bir Yıldan az	6,3 %	4,1 %	3,8 %	1,1 %	7,0 %	,0 %	4,2 %
1-3 Yıl	21,5 %	11,2 %	9,1 %	2,2 %	5,6 %	,0 %	11,1 %
4-6 Yıl	14,5 %	15,9 %	13,3 %	2,8 %	2,8 %	16,7 %	12,1 %
7-9 Yıl	12,5 %	16,7 %	15,9 %	10,1 %	7,0 %	5,6 %	13,8 %
10-12 Yıl	12,5 %	15,1 %	12,9 %	18,4 %	12,7 %	33,3 %	14,7 %
12 ve Daha Fazla	32,8 %	37,0 %	45,1 %	65,4 %	64,8 %	44,4 %	44,1 %
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

4.2.2. Çekici Nedenler

Şehir sınırları içinde 2012 yılı itibariyle Turizm işletmesi ve Turizm Yatırım Belgeli; 868 adet tesis, bu tesislerde 192.268 oda ve toplam 412.278 yatak kapasitesine sahiptir.³⁷⁰ Bunun haricinde 31.12.2012 tarihi itibariyle Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nce bildirildiği üzere Mahalli İdarelerden Belgeli 1369 tesis, bu tesislere ait 55.373 oda, 119.573 yatak kapasiteli turizm tesisi mevcuttur.³⁷¹

2012 yılında ülkemize gelen toplam 31.782.832 yabancı ülke vatandaşından³⁷² 22.920.640 kişi hava yolu gelmiş ve bu sayının 10.113.113’ü Antalya’ya gelmiştir.³⁷³

Bacasız fabrika diye tabir edilen turizm sektöründe ihtiyaç duyulan işgücünü karşılayabilmek çok önemlidir. Vasıflı ve eğitimli personel her zaman için iş bulabilme konusunda fırsatları değerlendirebilmektedir. Kendi yerleşim bölgesinde işsizlik veya ekonomik nedenlerle göç etme fikrini benimseyen birey ya da topluluk göç edilmesi düşünülen yerdeki fırsatların çokluğu ve ekonomik beklentinin karşılanabileceği yerlere yönelmesinde tercih sebebi olmaktadır. Bu bağlamda, Antalya vasıfsız-eğitimsiz işgücünün turizm sektöründe kullanıldığı veya çok az bir sermaye ile milyonlarca turist ziyaret ettiği turizm sezonunda, küçük te olsa iş kurabilme olanağının bulunmasıyla göçerlerce tercih edilme nedeni, çekici bir unsur olmaktadır.

³⁷⁰ ATSO, *Rakamlarla Antalya*, s. 9.

³⁷¹ Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verileri, www.antalyaturizm.gov.tr.

³⁷² *Türkiye İstatistik Yıllığı 2012*, s. 30.

³⁷³ *Seçilmiş Göstergelerle Antalya 2012*, s. 159.

Tablo 25. Göçerlerde Antalya'nın En Beğenilen Yönü

Antalya'nın en beğenilen yönü	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Denizini/Kumsalını	249	21,4	21,6
İklimini	468	40,2	40,6
İş İmkânlarını	174	14,9	15,1
Eğlence Hayatını	27	2,3	2,3
Toplumsal baskı Olmayışını	122	10,5	10,6
Ucuz Olmasını	48	4,1	4,2
Bu Şehri Sevmedim	64	5,5	5,6
Toplam	1152	99,0	100,0
Cevaplamayanlar	12	1,0	
Toplam	1164	100,0	

Ankete katılanların kentin en beğenilen yönleri sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; hipotezimizi de doğrulayıcı bir şekilde % 40,6'sı iklimini sevdiğini, % 21,6'sı ise denizini/kumsalını beğendiğini belirtmiştir. Bergama kralı II. Attolos'un "Bana yeryüzü cenneti bulun" dediğinde kendisine Antalya'yı göstermeleri, Atatürk'ün "Şüphesiz ki Antalya dünyanın en güzel yeridir"³⁷⁴ sözleriyle de kentin ne derece güzel olduğu bellidir. O zamandan günümüze çok şey değişmesine rağmen değişmeyen, ya da en az değişen kentin iklimi ve denizidir. Göçerlerin en fazla kentin iklim ve denizini beğenmeleri gayet doğaldır.

Tablo 25.1. Göçerlerde Antalya'nın En Beğenilen Yönünün Yaşa Göre Dağılımı

	Yaşı						Toplam
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri	
Denizini/Kumsalını	30,0 %	26,3 %	15,5 %	12,7 %	16,9 %	5,6 %	21,6 %
İklimini	35,2 %	35,9 %	43,2 %	54,7 %	38,0 %	44,4 %	40,6 %
İş İmkânlarını	11,5 %	15,9 %	20,1 %	13,3 %	11,3 %	11,1 %	15,1 %
Eğlence Hayatını	7,9 %	,8 %	,8 %	1,1 %	,0 %	,0 %	2,3 %
Toplumsal baskı Olmayışını	8,3 %	12,1 %	10,2 %	10,5 %	14,1 %	5,6 %	10,6 %
Ucuz Olmasını	1,2 %	2,7 %	6,4 %	4,4 %	8,5 %	22,2 %	4,2 %
Bu Şehri Sevmedim	5,9 %	6,3 %	3,8 %	3,3 %	11,3 %	11,1 %	5,6 %
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Daha önceki bölümlerde de anlatıldığı üzere Antalya nüfusu hızı bir şekilde artan bir kenttir. Bu artışın en büyük sebebi göçtür. Özellikle 1985-1990 yılları

³⁷⁴ Antalya Valiliği, www.antalya.gov.tr, 21.03.2014.

arasındaki artışın temel nedeni Antalya'nın turizm sektöründeki gelişmesidir. Bu sektör her ne kadar vasıflı işçi arasa da, vasıfsız birçok işçiye de ihtiyaç duymuştur. Çalışma ortamı olarak eğlenceli bir alan olan turizm sektörü iş arayan kesime daha cazip gelmiştir.

Kendi memleketlerinde işsizlik sorunu yaşayan insanlar (% 37,9) yaşadığı yeri terk ederek Antalya'ya yerleşmiştir. Her ne kadar görüşme sorusu şıklarında olmasa da, emekli olanların kenti tercih ettiği, cevap şikkı olmadığından “diğer nedenler (% 20,5)” cevabını işaretledikleri, ankete katılanlarca sözlü olarak ifade edilmesinden anlaşılmaktadır.

4.2.3. İtici Nedenler

Tablo 26. Göçerlerin Yaşadığı Yeri Terk Nedenlerine Göre Dağılımı

Yaşadığımız yeri terk nedeni	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
İşsizlik Nedeniyle	427	36,7	37,9
Çocuklarımlın Eğitimi	47	4,0	4,2
Sağlık Nedenleri	22	1,9	2,0
Kan Davası/Terör	14	1,2	1,2
Tayin Nedeniyle	167	14,3	14,8
Toplumsal Baskı	12	1,0	1,1
Aile Fertleri Nedeniyle	206	17,7	18,3
Diğer Nedenler	231	19,8	20,5
Toplam	1126	96,7	100,0
Cevaplamayanlar	38	3,3	
Toplam	1164	100,0	

İnsan doğup büyüdüğü yeri bir zorunluluk olmadıkça terk etmez. Göçe zorlayan unsurlar içinde ilk sırayı çoğunlukla ekonomik sebepler alır. Yaptığımız çalışmada da benzerlik görülmüştür. Göçerlerin % 37,9'u yaşadığı yeri işsizlik nedeniyle terk ettiğini bildirmişlerdir. Bir sonraki bölümde de görüleceği üzere Antalya'nın tercih edilme sebepleri arasında ilk sırayı % 37,8 ile iş imkânlarının fazla oluşu anket sonucunda belirlenmiştir.

4.2.4. Göçerlerin Antalya'ya Göç Etme Nedenleri

Göç edilecek yerin sağlayacağı fayda, başka bir ifadeyle hedef sahanın çekicilikleri göç eden bireyin niteliklerini belirleyerek yönlendirebilmektedir. Örneğin bir sanayi kentinin aldığı göçmen profili, eğitim fonksiyonu gelişmiş bir diğer kentte farklı, turizm fonksiyonu öne çıkan bir başka kentte daha da farklı olabilmektedir. Dolayısıyla mekânın insana sunduğu imkânların tipleri ve fazlalığı, o alana göç edecek kitlenin büyüklüğü yanında niteliklerini de belirlemektedir.³⁷⁵

Göç sürecinde üç karar alınmaktadır:

Birincisi, önce kişinin göç etmeye karar vermesidir. İkincisi, göç edecek kişinin varış noktalarındaki fırsatlar arasında birini seçmesidir. Üçüncüsü, göç eden kişinin bu fırsatlar için diğerleri ile yarışması ve kazanmasıdır.³⁷⁶

Tablo 27. Göçerlerin Antalya'yı Tercih Sebebine Göre Dağılımı

Antalya'yı tercih etme sebebi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
İş imkânları Fazla	429	36,9	37,8
İklimi Müsait	181	15,5	15,9
Düzenli bir Şehir	45	3,9	4,0
Ucuz Bir Şehir	26	2,2	2,3
Özgür Bir Şehir	47	4,0	4,1
Güvenli Bir Şehir	23	2,0	2,0
Tanıdık/Akrabalarım Burada	144	12,4	12,7
Tayin	113	9,7	9,9
Diğer Nedenler	128	11,0	11,3
Toplam	1136	97,6	100,0
Cevaplamayanlar	28	2,4	
Toplam	1164	100,0	

YAŞ	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri	Toplam
İş imkânları Fazla	45,0 %	45,7 %	46,5 %	35,6 %	25,0 %	31,3 %	42,6 %
İklimi Müsait	15,8 %	12,7 %	16,6 %	28,8 %	26,6 %	25,0 %	18,0 %
Düzenli bir Şehir	5,9 %	4,3 %	3,3 %	4,3 %	6,3 %	,0 %	4,5 %
Ucuz Bir Şehir	1,5 %	1,2 %	3,7 %	3,7 %	4,7 %	6,3 %	2,6 %
Özgür Bir Şehir	5,0 %	6,2 %	4,1 %	3,7 %	1,6 %	,0 %	4,7 %
Güvenli Bir Şehir	2,5 %	1,9 %	1,7 %	2,5 %	3,1 %	12,5 %	2,3 %
Tanıdık/Akrabalar Burada	15,8 %	16,1 %	11,6 %	10,4 %	18,8 %	18,8 %	14,3 %
Tayin	8,4 %	11,8 %	12,4 %	11,0 %	14,1 %	6,3 %	11,2 %
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

³⁷⁵ Yakar ve Yazıcı, "Afyonkarahisar Kentinde ...", s. 163.

³⁷⁶ BAL ve Diğerleri, "Göçle Gelenlerin Toplumsal Sorunları", s. 195.

Görüşme sonuçlarında % 37,8 ile iş imkânlarının fazla oluşu, Antalya'nın tercih nedeni olmuştur ve hipotezimiz doğrulanmıştır. Önceki bölümlerde de belirtildiği üzere kentte birçok işyeri ve esnaf bulunmakta, işçiye ihtiyaç duymaktadırlar. Sadece yaz dönemlerinde değil, yılın tüm dönemlerinde piyasa şartlarına uygun ticaret yapılmaktadır. Sadece turizm sektöründe değil, aynı zamanda seracılıkta da Türkiye lideri olan kent, bu sektörde de yine işçi ihtiyacını gelen göçlerle karşılamaktadır.

Kentin tercih edilmesinin bir diğer nedeni de ikliminin müsait olmasındandır. Kış aylarında kar yağmayan, don olayı yaşanmayan kentte çoğu apartmanın kalorifer tesisatı dahi olmadan klima veya elektrikli ısıtıcılar ile kış dönemi rahat bir şekilde geçirilmektedir.

4.2.5. Göçerlerin Antalya'da Konut Durumu

Tablo 28. Göçerlerin Konut Sahipliğine Göre Dağılımı

Konut Sahipliği	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Evet, kendi evim	545	46,8	46,8
Kira	577	49,6	49,6
Lojman	16	1,4	1,4
Tanıdığımın Evi Ücretsiz Oturuyorum	26	2,2	2,2
Toplam	1164	100,0	100,0

Göçerlerin toplamında yarıya yakını (% 46,8) kendi evinde otururken, kepez bölgesinde yaşayanların % 50,5'i kendi evinde oturmaktadır. Kepez, diğer ilçelere göre denize daha uzak bir bölge olduğundan konut fiyatları daha uygundur. Konyaaltı veya Muratpaşa-Lara civarındaki deniz gören normal apartman daireleri 600.000TL başlangıç fiyatı varken, Kepez'de benzer yapı özelliklerine sahip konutlar 150.000TL civarındadır.

Tablo 28.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Konut Sahipliği Dağılımı

Konut Sahipliği	İl					
	Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Evet, kendi evim	46,8	44,2 %	43,6 %	50,5 %	45,1 %	47,7 %
Kira	49,6	53,1 %	50,7 %	45,5 %	52,1 %	48,3 %
Lojman	1,4	,8 %	2,9 %	1,6 %	1,6 %	1,3 %
Tanıdığımın Evi Ücretsiz Oturuyorum	2,2	1,9 %	2,9 %	2,4 %	1,3 %	2,7 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 29. Göçerlerin Yaşadıkları Konut Durumuna Göre Dağılımı

Konut Durumu	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Apartman Dairesi	770	66,2	66,5
Müstakil Ev	143	12,3	12,3
Gece Kondu	132	11,3	11,4
Site İçi	113	9,7	9,8
Toplam	1158	99,5	100,0
Cevaplamayanlar	6	,5	
Toplam	1164	100,0	

Konut Durumu	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Apartman Dairesi	66,5	78,6 %	69,8 %	52,7 %	67,4 %	66,0 %
Müstakil Ev	12,3	6,3 %	4,3 %	21,0 %	12,2 %	12,4 %
Gece Kondu	11,4	7,1 %	,7 %	19,0 %	11,5 %	11,4 %
Site İçi	9,8	8,0 %	25,2 %	7,3 %	8,9 %	10,2 %
Toplam	100,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Çoğunluğu (% 66,5) apartman dairesinde yaşayan göçerlerden, kepez bölgesindekilerin % 19'u gecekonduda yaşadığını ifade etmiştir. Her ne kadar gecekondu oluşumu fazla kalmasa da Kepez bölgesinde mevcut bulunanların ıslah edilmeleri hala devam etmektedir.

4.2.6. Göçerlerin Antalya'da Sosyal Değişimi

Tablo 30. Göçerlerin Sosyal Etkinliklere Katılımına Göre Dağılımı

Sosyal etkinliklere katılım	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Haftada Bir	83	7,1	7,2
Ayda Bir	336	28,9	29,0
Yılda Bir	305	26,2	26,3
Hiç İzlemiyorum	435	37,4	37,5
Toplam	1159	99,6	100,0
Cevaplamayanlar	5	,4	
Toplam	1164	100,0	

Ekonomik sıkıntılar nedeniyle yaşadığı yeri terk edip iş fırsatlarının çok olması nedeniyle Antalya'yı tercih etmiş olduğunu söyleyen, % 31,1'inin 1.250-2.000TL aralığında toplam aile geliri olan insanların sosyal etkinlikleri takip edebilmesi oldukça güçtür. Tablodan da anlaşılacağı üzere % 37,5'i hiç izlemediğini

belirtmiştir. Göçerlerde sosyal aktivitelere katılım azdır, hipotezimiz doğrulanmıştır. Diğer ilçelere göre aile geliri daha fazla olan Konyaaltı'nda yaşayan göçerler sosyal aktiviteleri ayda bir (% 36,6) takip ettiğini söylemiştir.

Tablo 30.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Göçerlerin Sosyal Etkinliklere Katılımı

Sosyal etkinliklere katılım	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Haftada Bir	7,2	8,4 %	7,9 %	5,7 %	6,2 %	7,6 %
Ayda Bir	29,0	27,9 %	36,4 %	28,1 %	33,8 %	26,6 %
Yılda Bir	26,3	26,7 %	27,1 %	25,7 %	26,2 %	26,4 %
Hiç İzlemiyorum	37,5	37,0 %	28,6 %	40,6 %	33,8 %	39,4 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 31. Göçerlerin Antalya'ya Göç Etmeleriyle Kendilerinde veya Ailelerindeki Meydana Gelen Değişikliğe Göre Dağılımı

Antalya bir değişiklik oluşturdu mu?	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Çocuklarım Daha da sosyalleşti	176	15,1	15,7
Çocuklarımın Başarısı Azaldı	21	1,8	1,9
Kültürümüz Bozuldu	144	12,4	12,8
Aile İlişkileri Zayıfladı	119	10,2	10,6
Çocuklarda Ebeveyn Kontrolü Azaldı	53	4,6	4,7
Eşimle Boşandık	28	2,4	2,5
Olumsuzluk Yaşamadım	581	49,9	51,8
Toplam	1122	96,4	100,0
Cevaplamayanlar	42	3,6	
Toplam	1164	100,0	

Daha küçük kentlerden büyük kentlere göç etmenin ailede ve kültürde çok büyük değişiklikler meydana getirdiği çeşitli akademik çevrelerce dile getirilmiş olmasına rağmen, Antalya'da göçle gelen insanlara yönelik yapılan görüşmeler neticesinde kentin yapısından veya göçerlerin yakın illerden gelmesinden dolayı büyük bir çoğunluğun (% 51,8) olumsuzluk yaşamadığı görülmüştür.

Tablo 31.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Antalya bir değişiklik oluşturdu mu?	İl Genel Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Çocuklarım Daha da sosyalleşti	15,7	16,3 %	18,5 %	14,3 %	13,4 %	16,8 %
Çocuklarımın Başarısı Azaldı	1,9	1,2 %	3,1 %	2,3 %	2,7 %	1,5 %
Kültürümüz Bozuldu	12,8	15,7 %	7,7 %	11,1 %	12,9 %	12,8 %
Aile İlişkileri Zayıfladı	10,6	9,7 %	10,8 %	11,6 %	11,3 %	10,3 %
Çocuklarda Ebeveyn Kontrolü Azaldı	4,7	3,9 %	3,1 %	6,1 %	6,2 %	4,0 %
Eşimle Boşandık	2,5	3,1 %	2,3 %	1,9 %	3,5 %	2,0 %
Olumsuzluk Yaşamadım	51,8	50,2 %	54,6 %	52,7 %	50,0 %	52,7 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 32. Göçerlerin Yaşadıkları Mahalle ile İlgili Görüşleri

Yaşanılan mahallenin en önemli sorunu	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Alt Yapı (yol, Su, Kanalizasyon ve Elektrik)	323	27,7	28,2
Temizlik	70	6,0	6,1
Ulaşım ve Trafik	223	19,2	19,5
Semt Pazarı Yokluğu/Yetersizliği	32	2,7	2,8
Yeşil Alan Yetersizliği (Parkı/Gezinti Alanı)	83	7,1	7,3
Plansız Yapılaşma	153	13,1	13,4
Güvenlik Sorunu	193	16,6	16,9
Otopark	67	5,8	5,9
Toplam	1144	98,3	100,0
Cevaplamayanlar	20	1,7	
Toplam	1164	100,0	

Her üç ilçede yaşayan göçerlerle yapılan görüşmelerde yaşadıkları mahallenin en büyük sorununun alt yapı sorunu olduğu belirtilmiştir. Göçle birlikte hızlı nüfus artışı sonunda ortaya çıkan konut ihtiyacını çözmek için acele ile karar verilip inşa edilen yol, alt yapı ve binalar artan nüfusun ihtiyaçlarına cevap veremeyecek duruma gelmiştir. Konyaaltı en az güvenlik problemi yaşayan ilçe(% 9,5), en fazla alt yapı sorunu (% 33,3) olan ise Kepez'dir.

Tablo 32.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaşanılan mahallenin en önemli sorunu	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Alt Yapı (yol, Su, Kanalizasyon ve Elektrik)	28,2	24,2 %	25,5 %	33,3 %	28,2 %	28,3 %
Temizlik	6,1	7,7 %	8,8 %	3,7 %	5,0 %	6,7 %
Ulaşım ve Trafik	19,5	21,9 %	23,4 %	15,9 %	20,8 %	18,8 %
Semt Pazarı Yokluğu/Yetersizliği	2,8	2,7 %	5,8 %	2,0 %	3,2 %	2,6 %
Yeşil Alan Yetersizliği (Çocuk Parkı Gezinti Alanı)	7,3	6,8 %	9,5 %	7,1 %	7,9 %	6,9 %
Plansız Yapılaşma	13,4	11,4 %	13,9 %	15,3 %	10,8 %	14,7 %
Güvenlik Sorunu	16,9	18,4 %	9,5 %	17,3 %	19,5 %	15,6 %
Otopark	5,9	7,0 %	3,6 %	5,3 %	4,7 %	6,4 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 33. Göçere Göre Antalya'nın Kentsel Sorun Görüşleri Dağılımı

Antalya'nın kentsel sorunu	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Alt Yapı	279	24,0	24,1
Sosyal ve Kültürel Hizmetler	33	2,8	2,9
Plansız Yapılaşma	289	24,8	25,0
Yeşil Alan Yetersizliği	32	2,7	2,8
Ulaşım	237	20,4	20,5
Güvenlik Sorunları	142	12,2	12,3
Fikrim Yok	76	6,5	6,6
Diğer	39	3,4	3,4
Sorunu Yok	30	2,6	2,6
Toplam	1157	99,4	100,0
Cevaplamayanlar	7	,6	
Toplam	1164	100,0	

Göçerler, en fazla plansız yapılaşmadan (% 25) şikâyetçidir. Antalya'da plansız, düzensiz ve hızlı kentleşme vardır hipotezimiz doğrulanmıştır. Yeşil alanlar ve sosyal, kültürel faaliyetlerde fazla sorun yaşanmazken, ulaşım (% 20,5) ve alt yapı (% 24,1) sorunu kentin sorunları arasında yer almaktadır. Halen trafik ve otopark sorunu özellikle alışveriş bölgelerinde sorun olurken, konutların bulunduğu bölgelerde sorun nispeten azdır.

Hem kendi mahallelerinde, hem de Antalya'nın genelindeki kentsel problemlerden haberdar olmaları ve doğru teşhislerde bulunabilmeleri, göç yoluyla gelmiş insanların büyük oranda kenti benimsedikleri ve uyum sağladıklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 33.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Antalya'nın kentsel sorunu	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek	Yaşı					
							18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri
Alt Yapı	24,1	26,0 %	21,1 %	24,5 %	22,4 %	25,9 %						
Sosyal ve Kültürel Hizmetler	2,9	2,7 %	3,8 %	2,9 %	4,0 %	2,4 %						
Plansız Yapılaşma	25,0	23,6 %	30,1 %	26,6 %	27,4 %	24,7 %						
Yeşil Alan Yetersizliği	2,8	3,3 %	3,8 %	2,1 %	1,8 %	3,3 %						
Ulaşım	20,5	21,1 %	21,8 %	20,7 %	20,1 %	21,5 %						
Güvenlik Sorunları	12,3	12,5 %	5,3 %	14,7 %	14,0 %	11,9 %						
Fikrim Yok	6,6	6,3 %	9,8 %	6,4 %	7,4 %	6,4 %						
Diğer	3,4	4,5 %	4,5 %	2,1 %	2,9 %	3,7 %						
Sorunu Yok	2,6	,0 %	,0 %	,0 %	,0 %	,0 %						
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%						
Antalya'nın kentsel sorunu												
Alt Yapı	28,3 %	25,6 %	26,2 %	19,9 %	20,9 %	,0 %	24,8 %					
Sosyal ve Kültürel Hizmetler	4,9 %	2,5 %	2,3 %	1,1 %	3,0 %	11,1 %	2,9 %					
Plansız Yapılaşma	19,8 %	25,9 %	28,8 %	26,7 %	29,9 %	27,8 %	25,6 %					
Yeşil Alan Yetersizliği	3,6 %	2,5 %	3,1 %	2,3 %	1,5 %	5,6 %	2,8 %					
Ulaşım	16,6 %	17,8 %	22,3 %	30,7 %	19,4 %	38,9 %	21,0 %					
Güvenlik Sorunları	13,4 %	15,0 %	11,5 %	9,7 %	10,4 %	5,6 %	12,6 %					
Fikrim Yok	8,9 %	7,2 %	3,1 %	6,3 %	11,9 %	5,6 %	6,7 %					
Diğer	4,5 %	3,3 %	2,7 %	3,4 %	3,0 %	5,6 %	3,5 %					
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0 %					

4.2.7. Kentleşme ve Uyum

Göç ile gelen yeni yerleşim mekânına uyum sağlamak ve o kenti benimsemek göçerlerin ekonomik, kültürel ve eğitim seviyelerine, gelen kentin

özelliğine göre farklı süreler alabilir. Terk edilen yer ile yeni gelinen yer ne kadar birbirine benzerliği fazla ise uyum daha kısa süre alır.³⁷⁷

Kentte yaşayanlar ile kent arasındaki ilişkilerde, kent sakinlerinin, kentin sunduğu olanaklardan yararlanma, kentin yarattığı sorunlardan korunma ve nihayet yaşadıkları kenti koruma ve onu sosyo-kültürel bakımdan sürdürme konusunda dayanışmayı içerir.³⁷⁸

Kentlileşebilmek sadece o kentte yaşamayla ifade edilemez. Daha önceden bir kentte veya kırdaki yaşayan bireyin göçle birlikte yeni gelinen kentin yaşam tarzını aidiyet duygusuyla benimseyip davranışlarını bu kalıba uygun sergilemek ve bu kentte bulunduğu sürece devam ettirmek kentlileşmektir. Kente göç eden göçerler her ne kadar yeni bir topluma uyum sağlamakta zorlansa da bunu zamanla aşacak ve yaşadığı kente uyum sağlayacaktır.

Tablo 34. Göçere Göre Göç Etmenin En Büyük Zorluğu

Göç etmenin en büyük zorluğu	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Gelinen Yer ve Dostlara Özlem	289	24,8	25,2
Burada Kendini Yabancı Hissetme	114	9,8	9,9
Kente Uyum Sağlayabilme Tedirginliği	169	14,5	14,7
İyi Ev Bulabilme Tedirginliği	51	4,4	4,4
Ekonomik Kaygı	348	29,9	30,3
Kentin Eğitim Seviyesi	42	3,6	3,7
Diğer	135	11,6	11,8
Toplam	1148	98,6	100,0
Cevaplamayanlar	16	1,4	
Toplam	1164	100,0	

Göçerlerden elde edilen bilgilere göre göç etmenin en büyük zorluğu ekonomik kaygıdır (% 30,3). İş bulmak amacıyla gelmiş insanların elbette ki ilk zorlukları iş bulamama kaygısıdır. İkinci sırada yer alan gelinen yer ve dostlara özlem (% 25,2) ise kentin büyüklüğü karşısında yalnızlık hissinden kaynaklanmaktadır. İnsanoğlu daima aidiyet duygusunun varlığını hissetmek ister. Mekân değişikliklerinde yeni gelinen yere uyum sağlayana kadar terk edilen yerin ve arkadaşların özlemi yaşanır.

³⁷⁷ Daha öncesinde deniz kenarında benzer iklim ve kültür yapısına sahip bir bölgeden Antalya'ya göç etmiş kişiler kente uyum sağlama konusunda daha şanslı iken bu durum Doğu-Güneydoğu Anadolu Bölgesinden gelmiş insanlar için bir dezavantaj olabilir.

³⁷⁸ Mutlu ve Yücel, *Türkiye'de Kent Hakkı*, s.49.

Kente uyum bazen çok kısa, bazen de uzun yıllar alır. Kimse zorunlu olmadıkça doğduğu yeri terk etmek istememektedir.

Tablo 34.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Göç etmenin en büyük zorluğu	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Gelinen Yer ve Dostlara Özlem	25,2	31,5 %	21,5 %	19,4 %	23,8 %	25,8 %
Burada Kendini Yabancı Hissetme	9,9	9,9 %	6,7 %	10,8 %	11,5 %	9,1 %
Kente Uyum Sağlayabilme Tedirginliği	14,7	15,3 %	17,8 %	13,3 %	18,3 %	12,9 %
İyi Ev Bulabilme Tedirginliği	4,4	3,4 %	4,4 %	5,5 %	5,2 %	4,0 %
Ekonomik Kaygı	30,3	27,7 %	26,7 %	34,1 %	27,5 %	31,7 %
Kentin Eğitim Seviyesi	3,7	2,5 %	6,7 %	4,1 %	4,5 %	3,3 %
Diğer	11,8	9,6 %	16,3 %	12,9 %	9,2 %	13,1 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 35. Göçerlerin Antalya'yı Tanıma Durumuna Göre Dağılımı

Antalya'da nereleri gördü	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Her Yerini Gezdim Gördüm	622	53,4	53,8
Sadece Alışveriş Merkezleri	147	12,6	12,7
Kumsallarını ve Turistik Yerlerini	132	11,3	11,4
Sadece Mahallemi	74	6,4	6,4
Resmi Kurumları(hastane vb.)	47	4,0	4,1
Gezme İmkânım Olmadı	135	11,6	11,7
Toplam	1157	99,4	100,0
Cevaplamayanlar	7	,6	
Toplam	1164	100,0	

Kentin turistik bir yer olmasından dolayı kente gelen birçok insan gibi göçerler de kenti tanımak, uyum sağlayabilmek için çoğu yerini görmüşlerdir. Sonuçlardan da anlaşılacağı üzere % 53,8'i kentin görülecek her yerini gezdiklerini, ancak % 11,7'sinin gezme imkânı bulamadığını anlamaktayız. Kentte gezinti yapmak o yere uyum sağlayabilmek için en güzel yoldur. İnsanlar, yaşadıkları yeri gördükçe benimser ve kültürünü tanıma fırsatı bulur.

Büyük bir çoğunlukla (% 87,5) göçerler kentte yaşamaktan memnundurlar. En fazla % 91,4 ile Konyaaltı'nda yaşayanlar Antalya'da yaşamaktan memnundurlar. Her ne kadar çoğunluk memnun ise de bir sonraki tablolarda da görüleceği üzere % 77,9'luk kısım ileride tekrar memleketine ya da başka bir yere göç etmeyi planlamaktadırlar.

4.2.8. Göçerlerin Yaşam Memnuniyeti

Yeniliği ve değişimi gerçek yaşamda çoğu kimse istemez, korkar. Köklü bir değişim gündeme geldiğinde insanlar derin ve uzun süreli rahatsızlık duyarlar.³⁷⁹

Göçle birlikte kırsal kesimin problemleri de şehre taşınır. Bunlardan başlıcası kan davasıdır. Şehrin içinde dahi dökülen kanın yerde kalmayacağı düşüncesiyle karşı tarafça izlenme korkusu göçerlerin yaşam memnuniyetini kısıtlamaktadır.

Tablo 36. Göçerlerin Antalya'dan Memnuniyet Durumuna Göre Dağılımı

Antalya'da yaşamaktan memnun mu?	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Evet	1018	87,5	87,5
Hayır	146	12,5	12,5
Toplam	1164	100,0	100,0

Tablo 36.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Evet	87,5	86,5 %	91,4 %	87,3 %	84,5 %	88,9 %
Hayır	12,5	13,5 %	8,6 %	12,7 %	15,5 %	11,1 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Yaşı						Toplam
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri	
Evet	87,6 %	87,0 %	85,8 %	94,5 %	80,3 %	77,8 %	87,5 %
Hayır	12,4 %	13,0 %	14,2 %	5,5 %	19,7 %	22,2 %	12,5 %
Toplam	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

³⁷⁹ Balcıoğlu, *Sosyal ve Psikolojik Açından Göç*, s.31

Antalya’da yaşamaktan memnun olanların sayısı 1018’dir (% 87,5). En fazla Konyaaltı’nda yaşayanlardır (% 91,4). Memnun olmayan 146 kişi olmasına rağmen, sebeplerini 239 kişi cevaplamıştır. % 34,3’ü kültürel bozulmanın fazla olduğunu, % 23,4’ü ise aşırı sıcaklardan şikâyet etmektedir.

Tablo 37. Göçerlerden Antalya’dan Memnun Olmayanların Dağılımı

Memnun değilse nedeni	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Gelirime Göre Pahalı Bir Şehir	40	3,4	16,7
Çalışma Süresi Çok Uzun	14	1,2	5,9
Çok Sıcak	56	4,8	23,4
Kültürel Bozulma Çok Fazla	82	7,0	34,3
Çok Yabancı Var	15	1,3	6,3
Uyum Sağlayamadım	32	2,7	13,4
Toplam	239	20,5	100,0
Cevaplamayanlar (Memnun)	925	79,5	
Toplam	1164	100,0	

Tablo 38. Göçerlerin Tekrar Göç Düşüncesine Göre Dağılımı

Tekrar göç etmeyi planlıyor mu?	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Evet	907	77,9	77,9
Hayır	257	22,1	22,1
Toplam	1164	100,0	100,0

Göçerler Antalya’da yaşamaktan memnundurlar hipotezimiz doğrulanmıştır fakat kent yaşamından memnuniyet oranı % 87,5 çıksa da göçerlerle yapılan ankette verilen cevaplar dikkatle incelendiğinde; 907 kişi (% 77,9) tekrar göç etmeyi planlarken, göç etme nedenleri bir sonraki soruda sorulduğunda ancak % 32,8’i (96 kişi) emekli olunca tekrar göç etmeyi planladığını belirtmiştir. 293 kişi sebebini söyleyebilmiştir. Bu ise, insanların net bir plan yapamadıklarını göstermektedir.

Tablo 39. Göçerlerin Antalya’dan Göç Düşüncesi Dağılımı

Göç etme sebebi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Emekli Olunca	96	8,2	32,8
Çocuklar Eğitimini Tamamlayınca	51	4,4	17,4
Tayinim Olunca	24	2,1	8,2
Sağlığımı Kavuşunca	8	,7	2,7
Borcum Bitince	30	2,6	10,2
Antalya’ya Alışamadım/Sevmedim	84	7,2	28,7
Toplam	293	25,2	100,0

Tablo 40. Göçerlerin Antalya'ya Göç Edenlere Yardım Durumu

Göç Edenlere yardım	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Para Yardımı	46	4,0	4,1
Ev Bulmada	343	29,5	30,6
İş Bulmada Yardım	215	18,5	19,2
Göç Etme Sürecinde Kalacak Yer Yardımı	135	11,6	12,1
Yardım Etmedim	199	17,1	17,8
Diğer Yardım	182	15,6	16,3
Toplam	1120	96,2	100,0
Cevaplamayanlar	44	3,8	
Toplam	1164	100,0	

Göç etmenin en büyük zorluğunu daha önceden göç etmiş kişiler bilir. Yakınlarının göçü sırasında ne tür bir yardımda bulunulduğunu sorduğumuzda; % 30,6'sının ev bulma konusunda yardı ettiklerini belirttiler. Çekirdek ailenin tüm ülkemizde yaygınlaştığı, kültürel bozulmaların arttığı bir dönemde insanların sadece % 17,8'inin hiç yardım etmediğini bildirmeleri % 72,2 karşısında düşük bir oran olması nedeniyle pozitif yorumlanmıştır.

4.2.9. Güvenlik algı ve Beklentileri

Tablo 41. Göçerlerin Antalya'daki Suç Durumu Görüşleri

Antalya'nın en büyük suç problemi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Fuhuş	203	17,4	17,6
Hırsızlık	445	38,2	38,6
Uyuşturucu	258	22,2	22,4
Toplumsal Olaylar	29	2,5	2,5
Kapkaç	9	,8	,8
Organize Suçlar	1	,1	,1
Dolandırıcılık	54	4,6	4,7
Cinayet	4	,3	,3
Trafik Suçları	55	4,7	4,8
Antalya Güvenli Bir Şehir, Fazla Suç İşlendiğini Düşünmüyorum	94	8,1	8,2
Toplam	1152	99,0	100,0
Cevaplamayanlar	12	1,0	
Toplam	1164	100,0	

Anket sonuçları değerlendirildiğinde % 38,6 ile en büyük suç probleminin hırsızlık, ikinci sırada ise % 22,4 ile uyuşturucu suçları olduğu belirtilmiştir. Kapkaç, cinayet veya organize suçlar frekansının az çıkması kent açısından daha iyimser yorumlanabilir. Hırsızlık, sadece bu kente özgü bir olgu değildir. Türkiye'nin tüm kentlerinin ortak suç problemidir. Toplumda kültürel ilişkiler ve toplum denetim/baskısı azaldığı, cezaların caydırıcılık özelliğinin olmadığı, insanların daha fazla lüks hayat için kısa zamanda ve zahmetsizce para kazanma düşünceleri olduğu sürece, hırsızlık suçu da günden güne daha da artacaktır. Her ne kadar polisiye tedbirler ve vatandaş bilgilendirmeleri devam etse bile Antalya'da toplumsal bozulmanın içinde ilk sıralarda yerini almaya devam ettikçe hırsızlık suçu ilk sırayı koruyacaktır.

Tablo 41.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	İl Genel Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Fuhuş	17,6	23,3 %	23,8 %	11,9 %	17,6 %	18,9 %
Hırsızlık	38,6	42,6 %	36,5 %	39,4 %	43,4 %	39,2 %
Uyuşturucu	22,4	20,9 %	18,3 %	27,7 %	21,0 %	24,7 %
Toplumsal Olaylar	2,5	2,0 %	,0 %	4,1 %	4,8 %	1,6 %
Kapkaç	,8	,4 %	,8 %	1,3 %	,6 %	,9 %
Organize Suçlar	,1	,0 %	,8 %	,0 %	,3 %	,0 %
Dolandırıcılık	4,7	5,0 %	7,1 %	4,3 %	4,2 %	5,3 %
Cinayet	,3	,0 %	,0 %	,9 %	,8 %	,1 %
Trafik Suçları	4,8	,0 %	,0 %	,0 %	,0 %	,0 %
Antalya Güvenli Bir Şehir, Fazla Suç İşlendiğini Düşünmüyorum	8,2	5,8 %	12,7 %	10,4 %	7,3 %	9,2 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Her toplumun, belirli yazılı ve yazısız kuralları bulunmaktadır. Bu yazılı ve yazısız kurallar, her toplumda onu ihlal edenlere karşı belirli müeyyideler uygulanarak korunmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, suçun her toplumda bulunan bir sosyal olgu olması, onun her toplumda aynı şekilde değerlendirildiği anlamına gelmeyecektir. Suç kültürden kültüre değişiklik gösteren bir olgu olduğu kadar belirli

zaman içerisinde de aynı toplumda değişik anlamları bünyesinde barındıran bir olgudur.³⁸⁰

Tablo 42. Göçerler Yaşadığı İlçeyi Güvenli Bulma Dağılımı

Yaşanılan ilçeyi güvenli buluyor mu?	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Evet	773	66,4	66,4
Hayır	391	33,6	33,6
Toplam	1164	100,0	100,0

Yaşadıkları ilçeyi güvenli bulanların oranı % 66,4'tür. Antalya güvenli bir şehirdir hipotezimiz doğrulanmıştır. Güvenli bulmayan % 33,6'ya sebebi sorulduğunda; % 34,9'u geldiği yerde kendini daha güvenli hissettiğini bildirmiştir. Kente uyum sağlayamamak, o yere alışamamak aynı zamanda tedirgin olmayı da gerektirir. % 25,7'sinin polisin kendisiyle daha fazla ilgilenmesini istemesindeki neden tedirginliğini azaltmak içindir. Polis devriye hizmetlerinin daha da artırılmasıyla insanlardaki bu düşünce ve tedirginlik yerini güven duymaya bırakacaktır. Yapılan araştırmalar, polis tepe lambasının yanar şekilde devriye hizmeti vermesinin halk üzerinde olumlu tepkiler verdiği belirlenmiştir.

Tablo 43. Yaşadığı İlçeyi Güvenli Bulmayanların Görüşleri

Yaşadığı ilçeyi neden güvensiz buluyor	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Geldiğim Yerde Kendimi Daha Güvende Hissediyorum	152	13,1	34,9
Geldiğim Yer kesinlikle daha Güvenliydi, Suç Daha Azdı	94	8,1	21,6
Polisin Benimle Daha Fazla İlgilenmesini İstiyorum	112	9,6	25,7
Sadece Daha Büyük Şehre Göçmenin Tedirginliği Var	78	6,7	17,9
Toplam	436	37,5	100,0
Cevaplamayanlar	728	62,5	
Toplam	1164	100,0	

³⁸⁰ Gökulu, "Kent Güvenliği ...", s.209

Tablo 43. 1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaşadığı ilçeyi neden güvensiz buluyor	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Geldiğim Yerde Kendimi Daha Güvende Hissediyorum	34,9	35,2 %	48,0 %	33,0 %	33,7 %	35,6 %
Geldiğim Yer kesinlikle daha Güvenliydi, Suç Daha Azdı	21,6	18,1 %	20,0 %	25,0 %	17,8 %	24,0 %
Polisin Benimle Daha Fazla İlgilenmesini İstiyorum	25,7	30,7 %	20,0 %	21,7 %	27,2 %	24,7 %
Sadece Daha Büyü Şehre Göçmenin Tedirginliği Var	17,9	16,1 %	12,0 %	20,3 %	21,3 %	15,7 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tablo 44. Göçerlerin Antalya Polisinden Beklentileri

Antalya Polisinden beklenti	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Suçluları Yakalasin	186	16,0	16,1
Suçü Önleyici Tedbirler Alsın	314	27,0	27,2
Kibar ve Nazik Olsun	76	6,5	6,6
Empati Kursun	62	5,3	5,4
Mahalle Polisliğı Yapsın	36	3,1	3,1
Tarafsız Olsun	132	11,3	11,4
Sadece Suçta Değil Her Konuda Yardım Etsin	210	18,0	18,2
Bizi Sık Sık Ziyaret Etsin	34	2,9	2,9
Çok Bekletiyorlar, İşlemleri Hızlandırısın	104	8,9	9,0
Toplam	1154	99,1	100,0
Cevaplamayanlar	10	,9	
Toplam	1164	100,0	

Antalya polisinden beklentilere verilen cevap % 27,2 ile suç önleyici tedbirler alınmasıdır. Polisin her konuda yardım etmesini isteyenlerin oranı ise % 18,2'dir. Bu oran ise diğer kamu kurumları ve yerel yönetimlerin sorumluluk alanına giren konularda da polisin TDP aracılığıyla yardım ettiğini gören vatandaşın beklentilerinin daha da polise yoğunlaşmasındandır.

Tablo 44.1. Göçerlerin Antalya Polisinden Yaşlarına Göre Beklentileri

	Yaşı						Toplam
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri	
Suçluları Yakalasin	23,7 %	16,9 %	15,3 %	13,4 %	16,9 %	27,8 %	17,7 %
Önleyici Tedbirler Alsın	24,2 %	28,6 %	33,6 %	32,9 %	38,5 %	22,2 %	29,9 %
Kibar ve Nazik Olsun	9,3 %	6,9 %	6,0 %	7,9 %	4,6 %	5,6 %	7,2 %
Empati Kursun	8,9 %	5,4 %	6,0 %	3,0 %	6,2 %	,0 %	5,9 %
Mahalle Polisliği Yapsın	3,0 %	3,9 %	3,8 %	1,2 %	6,2 %	5,6 %	3,4 %
Tarafsız Olsun	12,3 %	13,3 %	10,6 %	12,8 %	16,9 %	11,1 %	12,6 %
Her Konuda Yardım Etsin	15,3 %	21,1 %	22,1 %	25,0 %	10,8 %	22,2 %	20,0 %
Sık Sık Ziyaret Etsin	3,4 %	3,9 %	2,6 %	3,7 %	,0 %	5,6 %	3,2 %
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 45. Göçerlerin Bir Polisin Nasıl Olmasını Bekler?

Polisin nasıl olmasını bekler	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Temiz ve Bakımlı Görünmesi	95	8,2	8,2
Güler Yüzlü ve Nazik Olması	573	49,2	49,7
Ciddi ve Disiplinli	239	20,5	20,7
Sert Tavırlı ve Otoriter Olmasını	46	4,0	4,0
Fiziksel Olarak Güçlü Görünmesini	33	2,8	2,9
Empati Kurmasını	168	14,4	14,6
Toplam	1154	99,1	100,0
Cevaplamayanlar	10	,9	
Toplam	1164	100,0	

Polisin nasıl olmasını bekledikleri sorulduğunda büyük bir çoğunluk (% 49,7) polisin güler yüzlü ve nazik olmasını beklediklerini ifade etmişlerdir. Göçerler, polisin dış görünümünü önemser hipotezimiz doğrulanmamıştır. Yoğun çalışma saatleri, zor ve riskli görevleri dolayısıyla devamlı suçlularla karşılaşan polis, bir süre sonra kamu otoritesini tüm vatandaşa yansıtmakta ve olumsuz tepkiler almaktadır. Görev ne kadar ağır ve riskli olursa olsun polis, vatandaşın hizmetinde, ona yardımcı olmak için vardır. Ayrıca toplumsal olaylardaki tavırlarıyla medyaya yansıyan polisin kaba ve sert tutumu, vatandaşları olumsuz yönde etkilemektedir. İnsanların kaba ve sert polisten uzak durması aynı zamanda suçu önleme ve ihbarda polise yardımcı olmaması anlamına gelmektedir. Antalya hem büyükşehir olması, hem de

turistik bir kent olması nedeniyle vatandaşıyla diyaloga giren polislerin özellikle kibar ve güler yüzlü olmaları şarttır.

Tablo 45.1 Göçerlerin Polisten Beklentilerinin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Polisin nasıl olmasını bekler	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Temiz ve Bakımlı Görünmesi	8,2	7,1 %	8,0 %	9,6 %	10,2 %	7,3 %
Güler Yüzlü ve Nazik Olması	49,7	48,1 %	48,6 %	51,6 %	49,3 %	49,8 %
Ciddi ve Disiplinli	20,7	22,7 %	21,0 %	18,5 %	19,6 %	21,3 %
Sert Tavırlı ve Otoriter Olmasını	4,0	4,6 %	,7 %	4,3 %	4,2 %	3,9 %
Güçlü Görünmesini	2,9	2,9 %	2,9 %	2,8 %	3,1 %	2,7 %
Empati Kurmasını	14,6	14,7 %	18,8 %	13,2 %	13,6 %	15,0 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tablo 46. Göçerlerin Suçla Mücadeledeki Görüşleri

Suçla mücadelede yapılması gereken	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Polis Sayısı Arttırılmalı	103	8,8	8,9
Mobese Kamerası Yaygınlaştırılmalı	338	29,0	29,2
Cezalar Arttırılmalı	217	18,6	18,7
Suç İhbarında Duyarlı Olunmalı	143	12,3	12,3
Polisiye Tedbirler Arttırılmalı	39	3,4	3,4
Polis Halk İşbirliği Arttırılmalı	234	20,1	20,2
Asayiş Uygulamaları Arttırılmalı	57	4,9	4,9
Fikrim Yok	28	2,4	2,4
Toplam	1159	99,6	100,0
Cevaplamayanlar	5	,4	
Toplam	1164	100,0	

Kentin güvenliği için suçla mücadelede göçle gelen vatandaşlarımızın % 29,2'si Mobese kameralarının yaygınlaştırılmasını istediği ortaya çıkmıştır. Değişen ve gelişen dünyamızda insanların kameralarla izlenmesi ilk zamanlar biraz tepkiyle karşılanıp özel hayatın gizliliğine müdahale olarak yorumlansa da, zamanla bu kameraların sadece suçu önlemek ve suçluları yakalayabilmek için hizmet verdiğinin anlaşılması ve faydalarının görülmesiyle halen Antalya kent merkezinde 400 adet mevcut aktif olarak çalışan kamera sayılarının daha da arttırılmaları istenmektedir.

Tablo 46.1. Suçla Mücadeledeki Görüşlerin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Suçla mücadelede yapılması gereken	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Polis Sayısı Artırılmalı	8,9	10,8 %	5,8 %	7,7 %	8,6 %	9,0 %
Mobese Kamerası Yaygınlaştırılmalı	29,2	29,1 %	38,8 %	26,5 %	29,9 %	28,8 %
Cezalar Arttırılmalı	18,7	17,9 %	9,4 %	22,3 %	19,5 %	18,3 %
Suç İhbarında Duyarlı Olunmalı	12,3	10,6 %	15,1 %	13,4 %	12,8 %	12,1 %
Polisiye Tedbirler Arttırılmalı	3,4	2,7 %	4,3 %	3,8 %	4,4 %	2,8 %
Polis Halk İşbirliği Arttırılmalı	20,2	20,2 %	21,6 %	19,8 %	16,9 %	21,8 %
Asayiş Uygulamaları Arttırılmalı	4,9	6,3 %	3,6 %	3,8 %	5,7 %	4,5 %
Fikrim Yok	2,4	2,5 %	1,4 %	2,6 %	2,1 %	2,6 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tablo 47.Göçerlerin Antalya Güvenlik Görüşleri

Antalya'da güvenli yaşam	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Kendimi Güvende Hissediyorum	477	41,0	41,6
Gece Ailemle Dışarı Çıkmakta Tedirginim	261	22,4	22,7
Kapkaça Uğrama Endişem Var	25	2,1	2,2
Trafikte Araç Kullanmaktan Çekiniyorum	72	6,2	6,3
Tek Başıma Dolaşamıyorum	54	4,6	4,7
Çok Kalabalıktan Çekiniyorum	19	1,6	1,7
Başıma Bir İş Gelmedi Ama Kötü Şeyler Duydum Çekiniyorum	240	20,6	20,9
Toplam	1148	98,6	100,0
Cevaplamayanlar	16	1,4	
Toplam	1164	100,0	

Görüşmelerde katılımcıların % 41'i kendini kentte güvende hissettiğini, % 22,7'si gece ailesiyle dışarı çıkmakta tedirgin olduğunu ve % 20,9'u da başına kötü bir olay gelmediği halde duyduklarından dolayı çekindiğini ifade etmiştir. Antalya'nın güvenli bir kent olduğu kent sakinlerine daha sıklıkla ifade edilmelidir. Sadece duydukları ile tedirgin olan toplumu rahatlatmak gerekir. Bunun dışında

Tablo 47.1. Antalya Güvenlik Görüşlerinin İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Antalya'da güvenli yaşam	İl Geneli Yüzde	İlçe					Erkek
		Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek	
Kendimi Güvende Hissediyorum	41,6	41,5%	58,0%	37,0%	28,6%	48,0%	
Gece Ailemle Dışarı Çıkmakta Tedirginim	22,7	23,3%	17,4%	23,6%	21,5%	23,3%	
Kapkaça Uğrama Endişem Var	2,2	2,3%	2,2%	2,1%	3,4%	1,6%	
Trafikte Araç Kullanmaktan Çekiniyorum	6,3	7,6%	5,1%	5,1%	4,7%	7,0%	
Tek Başıma Dolaşamıyorum	4,7	1,9%	,7%	8,8%	9,4%	2,3%	
Çok Kalabalıktan Çekiniyorum	1,7	1,7%	2,2%	1,4%	1,3%	1,8%	
Basıma Bir İş Gelmedi Ama Kötü Şeyler Duydum Çekiniyorum	20,9	21,6%	14,5%	22,0%	31,0%	15,9%	
Toplam	100,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
		Yaşı					Toplam
		18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	
Kendimi Güvende Hissediyorum	44,4%	37,9%	39,8%	48,0%	38,0%	50,0%	41,6%
Gece Ailemle Dışarı Çıkmakta Tedirginim	16,3%	26,1%	26,1%	20,1%	21,1%	27,8%	22,7%
Kapkaça Uğrama Endişem Var	1,6%	2,5%	1,5%	2,2%	5,6%	,0%	2,2%
Trafikte Araç Kullanmaktan Çekiniyorum	7,9%	6,0%	5,3%	5,0%	9,9%	,0%	6,3%
Tek Başıma Dolaşamıyorum	6,0%	3,3%	3,4%	4,5%	8,5%	22,2%	4,7%
Çok Kalabalıktan Çekiniyorum	,4%	1,6%	3,8%	,6%	1,4%	,0%	1,7%
Basıma Bir İş Gelmedi Ama Kötü Şeyler Duydum Çekiniyorum	23,4%	22,5%	20,1%	19,6%	15,5%	,0%	20,9%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Göçerler tarafından kent güvenli bulunsa da, zaman zaman polis tarafından halka suçla ilgili açıklamalar yapılmalı, ya da daha sık yapılmalıdır. İnsanlara Antalya'nın güvenli bir kent olduğunu ve çekinecek bir durum olmadığı gündeme getirilmelidir.

Tablo 48. Göçerlerin Suç Önlemede Polise Yardımları

Suçun önlenmesinde polise destek	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
155 Polis İmdat'a Suçu İhbar Ederek	910	78,2	78,9
Mahalle Polisini Bilgilendirerek	132	11,3	11,4
Şahsen Müracaat Ederek	20	1,7	1,7
Bu benim İşim Değil	27	2,3	2,3
İnternette İhbar Ederek	9	,8	,8
Kendim Müdahale Ederek	15	1,3	1,3
Kendim Tedbir Alarak	41	3,5	3,6
Toplam	1154	99,1	100,0
Cevaplamayanlar	10	,9	
Toplam	1164	100,0	

İşlenen suçlar sadece fail ve mağdur arasında kalmaz, tüm toplumu da ilgilendirir. İnsanlar arasında tedirginlik ve suça karşı aşırı tepki oluşmaya başlar. Suçu önlemek öncelikle polisin görevidir fakat toplumun her kesiminin etkilendiği bu olumsuzluğu önlemekte tek başına yetersiz kalan polise yardım edilmelidir. Suçun önlenmesinde en büyük yardım ihbardır. İhbarlar yardımıyla birçok suç kötü sonuçlar öncesinde engellenebilmiştir. Görüşmeye katılanların % 78,9'u suçu önlemek için 155 polis imdat hattına ihbar edeceğini bildirmesi olumlu bir görüştür. En hızlı ve en kolay haliyle telefonda ihbar en doğru ihbar şeklidir. "Bu benim işim değil" diyenlerin (% 2,3) sayılarının az çıkması duyarlı toplum için başarılı bir sonuçtur.

Tablo 48.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Suçun önlenmesinde polise destek	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
155 Polis İmdat'a Suçu İhbar Ederek	78,9	80,8 %	78,4 %	76,9 %	79,1 %	78,8 %
Mahalle Polisini Bilgilendirerek	11,4	11,6 %	7,2 %	12,4 %	11,0 %	11,7 %
Şahsen Müracaat Ederek	1,7	1,3 %	4,3 %	1,4 %	1,0 %	2,1 %
Bu benim İşim Değil	2,3	1,7 %	3,6 %	2,7 %	2,9 %	2,1 %
İnternette İhbar Ederek	,8	,2 %	1,4 %	1,2 %	1,0 %	,6 %
Kendim Müdahale Ederek	1,3	1,5 %	,0 %	1,4 %	1,3 %	1,3 %
Kendim Tedbir Alarak	3,6	2,9 %	5,0 %	3,9 %	3,7 %	3,5 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tablo 49. Göçerlerin İlk Beklentileri

Göçerlerin ilk beklentisi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Mahalle Polisinin Beni Bilgilendirmesini	301	25,9	26,4
Belediyenin Mahallemi, Çevremi Tanıtmasını	112	9,6	9,8
Resmi Kurumlarca Adres ve Telefonlarının Verilmesini	46	4,0	4,0
Komşularımın Ziyaret Etmesini	309	26,5	27,1
Çalıştığı Kurumca Adaptasyon Eğitiminin Verilmesini	50	4,3	4,4
Beklentim Yok	323	27,7	28,3
Toplam	1141	98,0	100,0
Cevaplamayanlar	23	2,0	
Toplam	1164	100,0	

Kente yeni göçtüklerinde ilk beklentilerinin ne olduğunu sorduğumuzda göçerlerin % 28,3'ü beklentisinin olmadığını, % 27,1'i komşularının ziyaret etmesini, % 26,4'ü ise mahalle polisinin kendisini bilgilendirmesini istediklerini belirtmişlerdir. Toplum yapısı ve kültürünün değişmesiyle büyük kentlerde komşuluk ilişkileri azalmış, bireysellik ön plana çıkmıştır. Göçerlerin bir kısmı beklentisinin olmadığını bildirmesine rağmen % 81,7 oranında göçerin birilerinin kendileriyle ilgilenmesini beklediği açıktır.

Tablo 49.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılım

Göçerlerin ilk beklentisi	İl Geneli Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Mahalle Polisinin Beni Bilgilendirmesini	26,4	24,0 %	15,8 %	32,0 %	28,2 %	25,5 %
Belediyenin Mahallemi, Çevremi Tanıtmasını	9,8	9,7 %	5,8 %	11,1 %	10,8 %	9,3 %
Resmi Kurumlarca Adres ve Telefonlarının Verilmesini	4,0	4,4 %	7,9 %	2,5 %	5,0 %	3,5 %
Komşularımın Ziyaret Etmesini	27,1	30,6 %	34,5 %	21,2 %	22,9 %	29,2 %
Çalıştığım Kurumca Adaptasyon Eğitiminin Verilmesini	4,4	4,4 %	5,0 %	4,1 %	3,7 %	4,7 %
Beklentim Yok	28,3	26,9 %	30,9 %	29,1 %	29,5 %	27,7 %
Toplam	100,0	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%

Erkekler komşularının ziyaret etmesini beklerken, kadınlar beklentilerinin olmadığını, Kepez'de yaşayanlar ise mahalle polislerinin kendilerini

bilgilendirmesini istediğini belirtmiştir. İlk taşınma sırasında kentte yalnızlık hissi ile yardım beklemek ise gayet doğaldır.

4.2.10. Toplum Destekli Polis Algı ve Beklentileri

Tablo 50.Göçerlerin TDP Bilgileri

Toplum Destekli Polislik Nedir?	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Halkın İçindeki Polislik	252	21,6	22,0
Mahalle Polisliği	265	22,8	23,1
Toplumun Desteklediği Polis	184	15,8	16,0
Suçla Mücadelede Halkın Desteğini Alan Polis	377	32,4	32,9
Bilmiyorum	69	5,9	6,0
Toplam	1147	98,5	100,0
Cevaplamayanlar	17	1,5	
Toplam	1164	100,0	

Göçle gelen insanların büyük bir kısmı Toplum Destekli Polislik uygulamasından haberdardır. Toplum Destekli Polislik göçerler tarafından bilinmektedir hipotezimiz doğrulanmaktadır. Sadece % 6'sı hiç bilmemektedir. 1.041.659 kişinin yaşadığı üç ilçede örneklem yoluyla yapılan anket görüşmelerinde % 6'nın bilmemesi normal kabul edilebilir. Daha çok mahalle polisliği yapan TDP'nin mahallelerde tanınmış olması çalışmalarının iyi olduğu anlamına gelmektedir.

Yaş gruplarına göre incelendiğinde 60 yaş üzeri göçerlerimiz TDP'yi mahalle polisliği ya da toplumun desteklediği polis olarak görmesine rağmen, çoğunluk suçla mücadelede halkın desteğini alan polis olarak tanımlayabilmiştir.

Toplum Destekli Polislik Nedir?	Yaşı						Toplam
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri	
Halkın İçindeki Polislik	21,4 %	24,0 %	24,9 %	15,6 %	21,1 %	11,8 %	22,0 %
Mahalle Polisliği	20,2 %	25,7 %	20,0 %	23,9 %	31,0 %	17,6 %	23,1 %
Toplumun Desteklediği Polis	18,3 %	14,4 %	16,2 %	15,0 %	14,1 %	35,3 %	16,0 %
Suçla Mücadelede Halkın Desteğini Alan Polis	33,3 %	31,8 %	32,8 %	38,3 %	25,4 %	23,5 %	32,9 %
Bilmiyorum	6,7 %	4,1 %	6,0 %	7,2 %	8,5 %	11,8 %	6,0 %
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 51.Göçerlerin TDP Uygulamalarından Beklentileri

TDP uygulamaları ve beklentiler	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde
Beni Suça Karşı Korunmada, Tedbir Almada Bilgilendirsin	486	41,8	42,2
Mağduriyetimde Beni Yönlendirsin	237	20,4	20,6
Resmi İşlemlerde Bana Yardımcı Olsun	57	4,9	4,9
Mahalle Sorunlarını Bildirdiğimde Gereğini Yapsın	257	22,1	22,3
Mahallemizin Her şeyini o korusun	49	4,2	4,3
Bu Uygulama Pek İşe Yaramaz	17	1,5	1,5
Hiç Duymadım Ne iş Yaptığımı Bilmiyorum	49	4,2	4,3
Toplam	1152	99,0	100,0
Cevaplamayanlar	12	1,0	
Toplam	1164	100,0	

Tablo 51.1. İlçe ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	İl Genel Yüzde	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	Kadın	Erkek
Beni Suça Karşı Korunmada, Tedbir Almada Bilgilendirsin	42,2	37,1 %	48,6 %	45,8 %	41,3 %	42,6 %
Mağduriyetimde Beni Yönlendirsin	20,6	25,5 %	21,7 %	14,9 %	20,5 %	20,6 %
Resmi İşlemlerde Bana Yardımcı Olsun	4,9	6,7 %	2,2 %	3,9 %	3,4 %	5,7 %
Mahalle Sorunlarını Bildirdiğimde Gereğini Yapsın	22,3	21,7 %	18,8 %	23,9 %	22,1 %	22,4 %
Mahallemizin Her şeyini o korusun	4,3	5,0 %	2,2 %	4,1 %	5,3 %	3,8 %
Bu Uygulama Pek İşe Yaramaz	1,5	,8 %	3,6 %	1,6 %	1,6 %	1,4 %
Hiç Duymadım Ne iş Yaptığımı Bilmiyorum	4,3	3,2 %	2,9 %	5,7 %	5,8 %	3,5 %
Toplam	100,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

İnsanlar TDP'yi kendilerinden biri, adeta üniformalı bir vatandaş olarak görebilmektedir. Bunu en iyi olarak polisten şikâyetlerinden anlayabiliriz. TDP de bir polis olmasına rağmen polislerin güler yüzlü ve nazik olmaları gerektiği konusundaki görüşlerini rahatlıkla ifade etmişlerdir. Mahallelerinin tüm sorunlarıyla TDP'nin ilgilenmesini isteyenlerin oranı % 22,3 ile ikinci sırada yer alması, mahallenin problemlerini iletecekleri mercileri bilmiyor ya da o mercilerin

ilgilenmemesinden kaynaklanıyor olabilir. Halkın ayağına giden hizmet olarak görülen TDP'nin vatandaşlarca benimsenmesi normaldir. % 20,6 ile mağduriyetlerinde yönlendirecek kişi olarak dahi TDP görülmektedir.

4.2.11. Göçerlerden Elde Edilen Bulguların İncelenmesi

Araştırmada, Antalya'ya göç etmiş insanların, göç nedenlerini belirleme ve belirlenen nedenlerin geçerliliğini kanıtlamak sorgusu, olumlu yönde sonuçlanmıştır. Türkiye içgöç literatürüne göre hazırlanmış, göçer araştırma anketinde bulunan Antalya'ya göç etme nedenlerini sorgulayan itici ve çekici faktörleri irdeleyen sorulara yanıt anlamında sıkıntı çekilmemiştir. Göç olgusunun nedenlerine ulaşmayı sağlayacak, daha önce yapılmış araştırmalar da incelenerek sorulmuş olan göç olgusu nedenleri seçenekleri, her katılımcı tarafından kabul görmüş ve yanıtlanmıştır.

Akademik çevrelerce kabul edilmiş olan içgöç olgusunun nedenleri ve etkileyen faktörlerin geçerliliği, yapılmış olan Antalya örneği ile uyum sağlaması, kabul edilen nedenlerin ve faktörlerin geçerliliğini göstermektedir.

İçgöç olgusunun nedenleri incelendiğinde, göçerlerin maddi nedenler, en çok etkileyen etmen olduğu kabul edilen bir gerçektir. Göç olgusunun nedenleri incelendiğinde iş faktörü ve bu faktöre bağlı olarak ekonomi faktörü, göç olgusunun kabul edebilir en yüksek oranlı olan faktörleridir.

Araştırmada ulaşılmak istenen bir diğer amaçlardan olan: “göçerlerin yaşam memnuniyetlerini göstermek ve buna bağlı olarak Türkiye genelinde içgöç olgusunu gerçekleştiren bireylerin yaşam memnuniyetlerini olumlu yönde geliştirmek için göç ettiklerini anlayabilmekteyiz. Buna göre göç eden bireyin veya kesimin göç etme nedenlerine bağlı kalarak ekonomik olarak daha rahat bir yaşam için göç ettikleri bilinmektedir. Ankette sorulan memnuniyet sorularına verilen cevaplar neticesinde, göçerlerin göç ettikten sonra kentteki yaşam memnuniyetlerinin yüksek olduğu görülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye’de, II. Dünya Savaşı sonrası sanayi ve endüstri alanlarında meydana gelen gelişmeler neticesinde topyekûn bir kalkınma hareketi başlamış, sanayi ve ticaret sektörlerinin hâkim olduğu yerleşim merkezleri giderek büyüyen ve gelişen merkezler haline gelmişlerdir. Kentsel yerleşim merkezlerinin büyüme atılımları ve kentleşme olgusuna paralel olarak, bu tür özelliklere sahip olan yerleşim merkezlerine gittikçe artan göç eğilimi başlamıştır.

Antalya 1980’lerle birlikte adını turizmle ön plana çıkarmayı başarmış, sadece meyve-sebze üretiminde değil aynı zamanda turizm faaliyetlerindeki istihdamlara olan işgücü ihtiyacını ise içgöçle çözmüştür.

Göç eğiliminin her ne kadar birçok olumlu yönleri olsa da bir o kadar da olumsuz yönler taşımaktadır. Bu da kentlerde aşırı nüfus birikmesi ve hızlı nüfus artışıyla birlikte gündeme gelen konut ihtiyacına çözüm amacıyla plansız yapılaşma sorunlarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu sorunların çözümü, nedenlerinin iyi bilinmesine bağlıdır. Türkiye içgöç olgusunun oluşumuna dair nedenler ortaya konulması, bu nedenlerin Antalya ile kıyaslanabilmesi için bu çalışma yapılmıştır.

Araştırma başlangıcında esas alınan teoriler ışığında göçerlerin göç etme nedenleri değerlendirilmiştir. Araştırma sahasından elde edilen bulgular neticesinde göçerlerin göç nedenlerinin bu teorilere uygunluğu görülmüş ve teorilere bağlı olarak kurulan çeşitli varsayımların geçerliliği kanıtlanmıştır.

Neo-Klasik Makro Ekonomik teoriye uygun olarak, katılımcıların göç etmelerindeki temel neden ekonomik sorunlardır. Araştırma neticesinde, itici faktör ve çekici faktörlerin sonucunda göçerlerin geniş bir bölümünün (% 37,9) ekonomik nedenlere bağlı olarak göç ettikleri bulgusunu ortaya konmuştur.

Neo-Klasik Mikro Ekonomik teori kapsamında kabul edilen varsayım ise sosyal nedenlerdir. Çekici nedenler arasında sosyal nedenlere bağlı olarak göç etmiş katılımcıların sayısı bunu göstermektedir. İkliminin müsait olması, iş imkânlarından

sonraki en büyük nedendir (% 15,9). Neo-Klasik Mikro Ekonomik teoriye uygun olarak göç etmiş göçerlerin varlığı bulunmakla beraber teori ile ilgili olarak üretilen varsayımın geçerliliği ortaya konmuştur.

Araştırma kapsamında diğer bir varsayım da, Antalya'nın turizm sektöründeki işgücü talebine bağlı olarak oluşan göç hareketini tetiklemesidir. Bu da İkili Emek teorisine dayanarak üretilen varsayım olmaktadır. Böylece katılımcıların iş arama/bulma nedenine bağlı olarak göç edip etmedikleri araştırılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan 1.164 kişinin bulguları neticesinde, istihdama bağlı olarak göç eden 427 kişi ile yüksek bir orandadır (% 37,9). Bu da, göçerlerin en önemli göç etme nedenleri arasında iş arama/bulma nedenine dayanarak göç ettikleri varsayımının geçerliliğini ortaya koymaktadır.

Araştırma çerçevesinde tanıdık akrabaların kentte yaşaması da Ağ Teorisine uygun bir yaklaşımdır. Göçerlerin % 12,7'si bu nedenle Antalya'yı tercih etmişlerdir. Daha önceden göçen tanıdıkların kent hakkında olumlu düşüncelerini anlatmaları göçte etkili olmuştur.

Tablolar incelendiğinde her üç ilçede ve kadın-erkek cinsiyet ayrımı yapıldığında il genelini gösteren sonuçlardan çok farklı olmadıkları görülmüştür. Göçerlerin 1.018'i (% 87,5) kentten memnun olduklarını belirtmişlerdir. Memnuniyet, tercih sebebi ya da başka sorulardan alınan cevaplar birbiriyle benzerlik göstermektedir. Anket yapılan her üç ilçe de birbirine fazlasıyla benzerlik göstermektedir. Kentteki tüm olanaklar her üç ilçe için de aynı ölçüde ve herkesin eşit faydalanabileceği seviyededir. Cinsiyete göre toplumsal ayrımın olmadığı kentte, yaşayan tüm insanların ortak hakları veya ortak sorunları vardır.

Erişilen sonuçlar neticesinde göçerlerin çoğunun göç ettikleri yerde, yaşantılarından memnun oldukları, göçerlerin gelir seviyesi ile göç ettiklerine memnuniyetleri arasında bir bağın olup olmadığına bakıldığında ise, bir bağın olmadığı görülmüştür. Göçerlerin cinsiyetleri, yaşam memnuniyetleri ile yaşadıkları ilçe arasında bir ilişkinin olmadığı ve birbirlerinden bağımsız oldukları ortaya konulmuştur.

Her ne kadar kentte yaşayanların çok büyük bir bölümü (% 87,5) memnun olsa da, göçerlerin % 77'si tekrar başka bir yere göç etmeyi planladıklarını bildirmişlerdir. Göç planlarında en fazla emekli olduklarında (% 32,9) tekrar

memleketlerine dönme düşüncesinin hâkim olması, kentle ilgili bir sorun olmayıp sadece memlekete geri dönüş olarak yorumlanabilir.

Antalya kenti ankete katılanların % 66,4'ü tarafından güvenli görülürken, güvensiz bulanların (436 kişi) ise büyük bir çoğunluğu (152 kişi) sadece terk ettiği yerde kendini daha güvende hissettiğini bildirmektedir. Göçerlerin Antalya polisinden, suçu önleyici tedbirler almasını(% 27,2) isterken, bir polisin öncelikle güler yüzlü ve nazik (% 49,7) olmasını, suçu önlemek için mobese kamera sayısının artırılmasını (% 29,2) beklemektedir. Toplum destekli Polislik uygulamalarından çoğunun bilgisi vardır (% 94) ve uygulamalardan memnundur, TDP'den beklentileri vardır (% 94,2).

1980'li yılların başlangıcından itibaren basta Amerika ve İngiltere olmak üzere polis ve halk arasında ortaya çıkan ve gittikçe de büyüyen güvensizlik sorununun ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm arayışlarının bir sonucu olarak toplum destekli polislik ortaya çıkmıştır.

İngilizce 'de Cociety Police ya da Community Police adlarıyla bazı ülkelerde görmüş olduğumuz Toplum Destekli Polislik (TDP) ülkemizde 2006 yılında uygulanmaya başlamıştır. Aslında emniyet teşkilatı TDP'nin yapmış olduğu hizmetleri zaten yapmak zorundadır. Gelişmiş ülkelerde tam anlamıyla TDP yoktur. O ülkelerde sadece mahalle polisi veya yerel polis vardır. Çünkü orada ya polis görevini tam olarak yapıp, halkı suça karşı korunmada veya polislik hizmetlerinin yürütülmesinde bilinçlendirip toplumun desteğini alıyordu, ya da halk zaten bunun bilincindedir. Ülkemiz maalesef henüz bilinç eşiğine ulaşamadığı veya polisimiz yeterince işini yapamadığı için TDP kurulması mecburi olmuştur.

Polisiye tedbirlerin yanı sıra tüm kurum ve kuruluşların, yerel yönetim ve halkın katılımıyla ortak suç önleme tedbirleri geliştirilmelidir. Suçtan birey değil, toplum zarar görür düşüncesiyle ortak eylem planları geliştirilmelidir.

Türkiye'de içgöç olgusunun getirdiği sorunlara sadece kentsel alanlarda alınacak çeşitli önlemler ile tam anlamıyla başarıya ulaşmak ütopyik bir değerlendirmedir. Kentin hızlı nüfus artışı karşısında yeni yerleşim yerleri planlanmalı ve mevcut yerlerin tekrar ıslah edilmesi şarttır. Trafik ve ulaşım yetersizdir, yeni yollar ve ulaşım metotları inşa edilmelidir.

Göçerlerin yaşam memnuniyetinin yüksek çıkması Antalya'nın sadece turistlere değil, tüm sakinlere aynı olanakları sunabiliyor olmasından kaynaklanmaktadır. Antalya kentine göç olgusunun önüne geçebilmek için nedenleri üzerine odaklanılmalıdır. İtici faktörler nedeniyle meydana gelen göçlerin engellenebilmesi için bölgesel çalışmalarla sorun çözülebilir.

Göç veren bölgelerin sanayi ve endüstri sektörlerinin geliştirilmesi, hizmet, sağlık, eğitim sektörlerinde yoğunlaştırılması göç veren bölgelerde kalkınmaya yol açarak göç akımını engelleyebilecektir. Göç veren bölgelerin taşıdığı itici güçler olumlu yönde iyileştirilmeli ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi göç olgusu azaltılabilir.

KAYNAKÇA:

- Ağanoğlu, H. Yıldırım; *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Balkanların Makûs Talihi Göç*, İstanbul: Kum Saati Yayınları, 2001
- Akan, Yusuf ve Arslan, İbrahim, *Göç Ekonomisi*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2008
- Akşit, Bahattin, "İç göçlerin Nesnel ve Öznel Toplumsal Tarihi Üzerine Gözlemler: Köy Tarafından Bir Bakış", *Türkiye'de İç göç, Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri Konferansı*, Bolu-Gerede: Tarih Vakfı Yayınları, 1997
- Alpkan, Lütfihak ve Palacı, Musa, "Toplum Destekli Polislik Uygulaması: Zara Örneği", *Polis Bilimleri Dergisi*, 10/3, 2008
- Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO), *Rakamlarla Antalya Kitapçığı*, Antalya: ATSO yayınları, Mayıs-2013
- , *Antalya Tanıtımı, Sorunları Ve Çözüm Önerileri (Rapor)*, Antalya: ATSO Yayınları, Ocak 2014
- Ataç, Ela, "Suçun Kentsel Mekândaki Algısı; Güvensizlik Hissi", *Kent ve Suç, Dosya 06*, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Bülten 55, (Aralık 2007), erişim: www.mimarlarodasiankara.org/dosya/dosya6.pdf, 19.01.2014
- Atvur, Senem, "Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği", *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35/2, (Aralık 2009)
- Aydın, A. Hamdi, "Emniyet Teşkilatı", *Polis Dergisi*, 155. Yıl Özel Sayısı, EGM yayınları, Ankara: 2000
- Bahar, Ozan ve Bingöl, Fehime K. , "Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin İstihdam ve İşgücü Piyasalarına Etkileri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, sy. 2, 2010
- Bahar, Halil İbrahim, "Toplum Destekli Polislik ve Türkiye'de uygulanabilirliği", *Türkiye'de Devlet, Toplum ve Polis*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2002
- Bal, Hüseyin, Aygül, H. Hüseyin, Oğuz, Z. Nuran ve Uysal, M. Tuna "Göçle Gelenlerin Toplumsal Sorunları" , *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 27, (Aralık 2012)
- Balcıoğlu, İbrahim, *Sosyal ve Psikolojik Açından Göç*, İstanbul: Elit Kültür Yayınları, 2007

- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, *Kentleşme Şurası 2009*, Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar Komisyonu Raporu, Ankara: 2009
- Baykara, Tuncer, “Türkiye Selçukluları Döneminde Antalya”, ”, *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 4, 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 01.02.2014
- Bayley, David H., *Gelecek İçin Polis (Police For The Future)*, Fethullah Eraslan (çev.), Ankara: EGM Yayınları, 2006
- Bektaş, Rahşan Balamir, “Ceza Adalet Politikası: Dönüşümler ve Kriminolojik Yaklaşımlar”, Türkiye’de suç politikalarının Epistemolojik-hukuki temeli üzerine bir Araştırma, *VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi*, Adnan Menderes Üniversitesi, Ekim 2009, erişim: http://www.sosyolojidernegi.org.tr/kutuphane/icerik/balamir_bektas_rahsan.pdf, 11.01.2014
- Bookchin, Murray, *Kentsiz Kentleşme*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1999
- Boratav, Korkut, “Türkiye Tarımının 1960’lardaki Yapısı ile İlgili Bazı Gözlemler”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, sy. 42, erişim: <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/424/4746.pdf>, 15.12.2013
- Bozkurt, Yavuz, “Türkiye’de Nüfus Hareketliliği Ve Kütahya Örneği”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy.30, Ağustos 2011
- Burkay, Senem “Teorik Çerçeve de Suç”, *Ethos: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, Sayı: 2-4, Ekim 2008, erişim: www.ethosfelsefe.com, 11.01.2014
- Ceylan, Mehmet Akif, “Salihli’de (Manisa) İç Göçlerin Büyüklüğü ve Yönü”, *International Journal of Social Science*, (Haziran 2013), e-erişim: http://www.jasstudies.com/Makaleler/1322773590_15CeylanMehmetAkif-305-335.pdf, 11.12.2013
- Coşkun, Ogün, “İç Göçler Açısından Erzurum İlinin Analizi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13/20, 2008, e-dergi: <http://e-dergi.atauni.edu.tr>, 10.09.2013
- Çakın, Akın, “Yasa Yapma Süreci ve Sosyal Kontrol”, *Yasama Dergisi*, sy. 9, 2008, erişim: www.yasader.org/web/yasama_dergisi/2008/sayi9/Yasama_Yapma_Sureci.pdf, 10.11.2013
- Çakır, Sabri, “Türkiye’de Göç, Kentleşme/Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 23, (Mayıs 2011)
- Çelik, Fatih, “İç Göçler: Teorik Bir Analiz”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14/2, 2005

- Çevik, Hasan Hüseyin, “Devlet ve Polis”, *Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2002
- Çiftçi, Murat, “Türkiye’de İç göçte Sosyal Ağ Kullanımı Üzerindeki Etkenler”, *Sosyo Ekonomi*, sy. 15, Göç Özel Sayısı, Ankara: 2011
- Delice, Murat ve Duman, Ali, “Toplum Destekli Polislik Kapsamında Halkın Polis Algısının Ölçülmesi: Erzurum İli Örneği”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 14/2, 2012
- Deliktaş, Ertuğrul, “Türkiye’de Kentlerin Büyümesi ve Zıph Kanunu”, *2.Ulusal İktisat Kongresi*, (Yayınlanmış Bildiri), Dokuz Eylül Üniversitesi İktisat Bölümü, İzmir: 20-22 Şubat 2008
- Dolu, Osman, *Suç Teorileri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012
- Dönmezer, Sulhi, *Kriminoloji*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 1994
- Düzgün, Şebnem “Suç Olgusuna Teorik Yaklaşımlar ve disiplinlerarasılık”, Kent ve Suç, *Dosya 06*, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Bülten 55, Aralık 2007, erişim: www.mimarlarodasiankara.org/dosya/dosya6.pdf, 07.02.2014
- Emniyet Genel Müdürlüğü, *Toplum Destekli Polislik Hizmet Standardı ve Kılavuz Belgeleri*, Ankara: Başkent Ofset, 2007
- , *Toplum Destekli Polislik Hizmet Standardı ve Uygulamaları*, Ankara: Başak Matbaacılık, Yayın no:664, 2009
- Erem, Faruk, *Suç Bilimi Açısından Adalet Psikolojisi*, Ankara: Adil Yayınevi, 1997
- Ergut, Ferdan, *Modern Devlet ve Polis*, İstanbul: İletişim yayınları, 2004,
- Esengil, Recep “Antalya neden Bu Kadar Bozuldu?”, *Kent Dosyası*, sy.305, Antalya: 2002
- Geleri, Aytekin, “Şehirlerde Suç Önleme Politikalarının Geliştirilmesi”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 12/3, 2010
- Gökkaya, Sami ve Doğan, Mehmet, “Toplum Destekli Polislik: Bilinenler ya da Bilinmesi Gerekenler”, *Polis Dergisi*, sy.71, (Mayıs-Haziran 2012)
- Gökulu, Gökhan, “Kent Güvenliği Kentleşme Ve Suç İlişkisi”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24/1, 2010
- Gönüllü, Ali Rıza, *Cumhuriyet Döneminde Antalya*, İstanbul: Tarihçi Kitabevi, 2010
- Güçlü, Sevinç Özen, *Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya’da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002
- Güçlü, Muhammet, *XX. Yüzyılın İlk Yarısında Antalya*, Antalya: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Kültür Yayınları, 1997

Güreşçi, Ertuğrul ve Yurttaş, Ziya, “Kırsal Göçün Nedenleri ve Tarıma Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Erzurum ili İspir İlçesi kırık Bucağı Örneği”, *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 14/2, 2008

Güzel, Serkan ve Meder, Mehmet, “Doğudan Göçün Denizli Toplumsal Yaşamındaki Yansımaları”, *Pamukkale Üniversitesi SBE Dergisi*, sy. 8, 2011

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, *Türkiye Göç Ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması (TGYONA)*, Yayın no. NEE-HÜ.06.01, Ankara 2006

-----, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve TÜBİTAK, *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA-2008), 2008 İleri Analiz Çalışması*, “Türkiye’de Doğurganlık, Üreme Sağlığı ve Yaşlılık”, Ankara: 2010

Havaçiçeği, Demet, “Göçün Bir Sonucu Olarak Madde Kullanımı”, *Lisansüstü Göç Araştırmaları Sempozyumu*, Ege Üniversitesi, İzmir: 18-19 Nisan 2013, erişim:wwwlugas2013.ege.edu.tr, 09.01.2014

Işık, Şevket, “Türkiye’de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri”, *Ege Coğrafya Dergisi*, sy.14, İzmir 2005

İbret, Ünal, “Kastamonu’da İç Göç Hareketleri”, *II. Kastamonu Kültür Sempozyumu*, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, 2005

İçduygu, Ahmet ve Sirkeci, İbrahim, “Cumhuriyet Dönemi Türkiye’inde Göç Hareketleri”, *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, e-kitap, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1999

Kara, Polat ve Korkut, Recep “Türkiye’de Göç, İltica ve Mülteciler”, *Türk İdare Dergisi*, sy. 467, Haziran 2010

Karabulut, Kerem ve Polat, Dilek, “Türkiye’de Yaşanan Göç Olgusu Üzerine Bir Alt Bölge Uygulaması”, (Yayınlanmış Bildiri), *8. Türkiye Ekometri ve İstatistik Kongresi*, İnönü Üniversitesi, Malatya, Mayıs 2007

Karaca, Behset “Osmanlı Dönemi Antalya’sı”, *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 4, yıl 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 14.03.2014

Karasu, Mithat Arman, " Kent Ve Suç Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve”, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13/2, 2012, erişim: iibfdergi.cumhuriyet.edu.tr/archive/kentvesuzerinekavramsalbirereve.pdf 11.02.2014

Karpat, Kemal H., *Türkiye’de Toplumsal Dönüşüm*, Abdülkerim Sönmez (çev.), Ankara: İmge Kitabevi, 2003

- Karşılaştırmalı Polis Yönetimi*, Hasan Hüseyin Çevik(ed.), Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Ankara: 2008
- Kaya, Ayhan, vd, “Günümüz Türkiye’inde Yaşanan İç Göçler: Bütünleşme mi, Geri Dönüş mü?”, *TÜBİTAK SOBAG 1001 Araştırma Projesi* (Proje Kodu: 106K131), Final Raporu, İstanbul: 2008
- Kazgan, Gülten, “1980’li Yıllarda Yapısal Değişmeye İlişkin Göstergeler”, *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, e-kitap, 1999
- Keleş, Ruşen, *Göç, Kent Bilimleri Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: İmge Kitabevi, 1998
- , *Kentleşme Politikası*, Ankara: İmge Kitabevi, 9. Baskı, 2011
- Koca, Halil, *Kuruluşu, Gelişmesi ve Fonksiyonel Özellikleri Yönünden Dörtüyl Şehri*, İstanbul: Aktif Yayınevi, 2005
- Kocaman, Tuncer, *Türkiye’de İç Göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri (1965-2000)*, DPT yayınları, 2008, e-kitap erişim: <http://ekutup.dpt.gov.tr/nufus/kocamant/icgoc.pdf>, 12.11.2013
- Koçak, Yüksel ve Terzi, Elvan, “Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri”, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3/3, 2012
- Kent Sosyolojisi*, Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi, Yayın no: 1932, Eskişehir: 2013
- Kongar, Emre, *İmparatorluktan Günümüze Türkiye’nin Toplumsal Yapısı*, İstanbul: Bilgi Yayınevi, 1976
- Köksal, Fazlı ve Eliş, Yavuz, *Hukuk Sisteminde Suç Ve Unsurları*, 2011-Teftiş Kurulu Başkanlığı Eğitim Semineri, erişim: <http://web.ogm.gov.tr/birimler/merkez/teftis/Dokumanlar/2011-Su%C3%A7%20ve%20Unsurlar%C4%B1%20son%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fma.pdf>, 19.02.2014
- Köymen, Oya, “1950’lerde Tarımsal Yapı”, *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1999
- Kuyaksil, Ali, “Yeni Kamu Yönetimi ve Toplum Destekli Polislik Uygulamaları”, *Polis Dergisi*, sy.71, (Nisan-Haziran 2012)
- Manavoğlu, Ebru ve Kutlu, N. Özgür, “Antalya Kenti’nin 1950’den Günümüze Kentleşme Sürecinin Değerlendirilmesi”, *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 5, 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 16.01.2014
- Meyzonnier, Partice, *Avrupa Birliğinde Polis Güçleri*, İsmail Metin (çev.), Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın no: 377, 2006

- Moğol, Hasan, “Beylikler Dönemi Antalya’sı”, *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 4, yıl 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 12.03.2014
- Mutlu, Ahmet ve Yücel, Nazlı, *Türkiye’de Kent Hakkı*, , Ankara: Orion Kitabevi 2013
- Onat, Burhanettin, *Bir Zamanlar Antalya*, İstanbul: Me-Pa Aş Yayını, 2000
- Örs, Hülya, “Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16/2, güz 2005
- Özel, Mehmet, “Kentsel Gelişme ve Kentlileşme Sürecinde Niğde”, *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 5/2, Aralık 2005
- Özdamar, Kazım, *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Eskişehir: Kaan Kitabevi, 2003
- Özdemir, Hakan, “Türkiye’de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Akademik Bakış*, Türk Dünyası Araştırma Vakfı, Mayıs-Haziran 2012, E-Dergi, Erişim: www.akademikbakis.org, 22.01.2014
- Özdemir, Kerim “Türkiye’de Kırsal Sanayinin Kentlere Olan Göçler Üzerine Etkisi”, *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, c.2, Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, Mart 2004
- Özeren, Süleyman ve Cinoğlu, Hüseyin, “Terörle Mücadelede Toplum Destekli Polislik Uygulamaları: Karşılaştırmalı Analiz”, *Toplum Destekli Polislik: Toplum Suç ve Güvenlik*, Alper Sözer (ed.), Ankara: Adalet Yayınevi, 2010
- Özerkmen, Necmettin ve Kahya, Yavuz, “Organize Suç Örgütlerinin Oluşumunda Hemşerilik İlişilerinin Rolü”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 10/4, 2008
- Öztürk, Mustafa, “Türkiye’de İç Göçe Katılanların Kent Yaşamına ve Kentsel Emek Piyasalarına Etkileri”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, sy. 52, 2007, erişim: www.journals.istanbul.edu.tr 01.02.2014
- Pazarlıoğlu, Vedat, “İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi” , *Yönetim ve Ekonomi*, 14/1, Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, 2007
- Peker, Mümtaz, ” Türkiye’de İç Göçün Değişen Yapısı”, *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, e-kitap, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1999
- Sönmez, Cemil Cahit, *Antalya Mutasarrıfları, Valileri (1899-1950)*, İstanbul: Mimarlık Vakfı İktisadi İşletmesi Yayını, 2011
- Suç Önleme Modelleri*, Filiz Tepecik (ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın no:2976

- Suç Önleme Projeleri*, Tarık Z. Gülcü (çev.), Asayiş Daire Başkanlığı, Ankara: EGM Basımevi, 2007
- Suç Sosyolojisi*, Anadolu Üniversitesi, Aytekin Geleri (ed.), Yayın no:2886, erişim: <http://eogrenme.anadolu.edu.tr/eKitap/sos318u.pdf>, 16.03.2014
- Şengül, H. Tarık, “İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Kentsel Gelişme ve Yönetim Paradigmalarında Yaşanan Dönüşüm Üzerine Bir Değerlendirme”, *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, c. 2, Pamukkale Üniversitesi ve Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, (Mart 2004), erişim: <http://ekutup.dpt.gov.tr/bolgesel/keas-II.pdf>, 14.12.2013
- Şenlier, Nihal, “Kentler arası Rekabette İstanbul’un Yeri”, *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, c. 2, Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, Mart 2004
- Taşcı, Faruk, ”Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç”, *Kamu-İş*, 10/4, 2009
- Tekeli, İlhan, “Türkiye'nin Göç Tarihindeki Değişik Kategoriler”, *Kökler ve Yollar, Türkiye’de Göç Süreçleri*, Ayhan Kaya ve Bahar Şahin (der.), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2007
- , “Bir Bölge Plancısının Çözmeğe Çalıştığı Sorunun Büyüklüğü Karşısında Yaşadığı İç Huzursuzlukları”, *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, c. 2, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, 2004
- , *Göç ve Ötesi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2008
- Tekelioğlu, Recai, “Prehistorya’dan tarihi Dönemlere kadar Antalya Bölgesi”, *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c.1, bölüm 3, 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 01.02.2014
- Tezcan, Tolga, *Küçük Gebze’nin Göç Serüveni*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011
- Tızlak, Fahrettin, “Türk Hâkimiyetinde Teke Yöresinin Sosyal Tarihi”, *Dünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 4, yıl 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 01.02.2014
- Tübitak, “Günümüz Türkiye’inde Yaşanan İç göçler: Bütünleşme mi, Geri Dönüş mü?”, *SOBAG 1001 Araştırma Projesi* (Proje Kodu: 106K131), Final Raporu, İstanbul: 2008
- Uçkun, Gazi ve Diğerleri, “Özel Güvenlik Sektörünün Türkiye’deki Rolü ve Dünya’daki Konumu”, *Electronic Journal Of Vocational Colleges*, Aralık 2012, erişim: http://www.ejovoc.org/makaleler/aralik_2012/pdf/03.pdf, 02.02.2014
- Uluocak, Gonca P. “İç Göç Yaşamış ve Yaşamamış Çocukların Okulda Uyumu”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, sy. 26 İzmir: 2009

- Unat, Nermin Abadan, “Türk Dış Göçünün Aşamaları: 1950’li Yıllardan 2000’li Yıllara”, *Kökler ve Yollar, Türkiye’de Göç Süreçleri*, Ayhan Kaya ve Bahar Şahin (der.), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2007
- Varkıvanç, Burhan, Selçuklu Öncesi Antalya’sı ve Kaleiçi, *Düünden Bugüne Antalya*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c. 1, bölüm 3, 2012, erişim: www.antalyakulturturizm.gov.tr, 01.02.2014
- Weber, Max, *Şehir*, İstanbul: Yarı Yayınları, 2010
- Yakar, Mustafa, “21.Yüzyilin Başında Türkiye’de İller Arası Göçlerin Mekânsal ve İstatiksel Analizi”, *Lisansüstü Göç Araştırmaları Sempozyumu*, (Yayınlanmış Bildiri), Ege Üniversitesi, İzmir: 18-19 Nisan 2013, erişim:www.lugas2013.ege.edu.tr, 09.01.2014
- Yakar, Mustafa ve Yazıcı, Hakkı, “Afyonkarahisar Kentinde Göçlerin Seçkinlik Yaklaşımı İle Analizi (1990–2000)”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 20, Aralık 2009
- Yalçın, Cemal, *Göç Sosyolojisi*, Ankara: Anı Yayınları, 2004
- Yıldız, Serdar ve Şahin, Bahadır, “Toplum Destekli Polisliğin Terörle Mücadelede Kullanımı ve Bir Alan Çalışması Olarak Mardin Örneği”, Alper Sözer (ed.), *Toplum Destekli Polislik: Toplum Suç ve Güvenlik*, Adalet Yayınevi, Ankara 2010
- Yirmibeşoğlu, Funda, ” İstanbul’da Suç”, *dosya 06*, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Bülten 55, Aralık 2007, erişim: www.mimarlarodasiankara.org/dosya/dosya6.pdf, 19.01.2014
- Yüceol, Hüseyin Mualla, “Türkiye’de İller Arası İşsizlik Oranı Farklılıkları, Göç ve Ekonomik Kalkınma”, *Sosyo Ekonomi*, sy. 15, Göç Özel Sayısı, Ankara: 2011
- Yüksel, Hakan ve Zinderen, İbrahim E., “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Göç Etkeni”, *Lisansüstü Göç Araştırmaları Sempozyumu*, Ege Üniversitesi, İzmir: 18-19 Nisan 2013, erişim:www.lugas2013.ege.edu.tr, 09.01.2014
- Zeren, Fatma ve Kılınç Savrul, Burcu, “ Türkiye’de Şehirleşmeyi Etkileyen Faktörler: Mekânsal Ekonometri Analizi”, *Journal of Yasar University*, 28/7, 2012, erişim: <http://joy.edu.tr>,12.11.2013
- Zobu, Vasfi Rıza, *O Günden Bu Güne*, İstanbul: Milliyet Yayınları, 1977

Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), Fon no:30.1.00, Kutu no:90, Dosya no:559, sıra no:2.

-----, Fon no:30.1.00, Kutu no:69, Dosya no:435,
sıra no:2

İnternet Erişim:

Akdeniz Üniversitesi, www.akdeniz.edu.tr, 11.01.2014

Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verileri, www.antalyaturizm.gov.tr
Erişim:05.01.2014

Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü, erişim: www.antalya.meb.gov.tr, 01.03.2014

Antalya Valiliği, “Rakamlarla Antalya-1” Erişim: www.antalya.gov.tr 02.09.2013

Arem, İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi, www.arem.gov.tr, 01.03.2014

Batı Akdeniz, “Antalya Nüfusu”, www.batiakdeniz.com, 01.03.2014

Döşemealtı Belediyesi, www.dosemealti.bel.tr 12.02.2014

Döşemealtı Kaymakamlığı, www.dosemealti.gov.tr 15.02.2014

Mimarlar Odası Antalya Şubesi, *Güney Antalya Turizm Gelişim Planı*, erişim:
www.mo.org.tr, 11.03.2014

Özel Güvenlik Daire Başkanlığı, www.ozelguvenlik.pol.tr, 20.03.2014

Polis Dergisi, Erişim: http://www.polisdergisi.pol.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=107:test-ba-&catid=45:basyaz, 28.012.2013

-----, Erişim: http://www.polisdergisi.pol.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=138%3Atoplum-destekl-polslk-tdp-blnenler-ya-da-blnmes-gerekenler&catid=39%3Amakaleler&Itemid=122&showall=1, 22.12.2013

Resmi Gazete, Erişim: www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/20121206-1.html,
06.12.2012

Sarı, Cemali ve Koçak, İlksen, “Antalya’nın Doğal Coğrafya Özellikleri”, *Batı Akdeniz Haber Bilgi*, erişim:www.batiakdeniz.com, 01.03.2014

Toplu Konut İdaresi (TOKİ), www.toki.gov.tr, 28.03.2014

Türk Dil Kurumu, internet erişim www.tdk.gov.tr, (02.09.2013)

Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Odası (TESK), erişim: www.tesk.gov.tr, 15.02.2014

Türkiye İstatistik Kurumu (Tüik), www.tuik.gov.tr, 22.11.2013

Türkiye İstatistik Kurumu, *2012 Kültür İstatistikleri*, erişim: <http://www.tuik.gov.tr>, 25.12.2013

-----, *2011 Nüfus ve Konut Araştırması*, erişim: <http://www.tuik.gov.tr>, 25.12.2013

-----, *Seçilmiş Göstergelerle Antalya, 2012*, erişim: <http://www.tuik.gov.tr>, 21.11.2013

Emniyet İstatistik Verileri:

Antalya TDP, “Durum Tespit ve Değerlendirme Büro Amirliği” Verileri

-----, “Risk Analizi ve Destek Büro Amirliği ”verileri

-----, “İdari İşlemler Büro Amirliği” verileri

-----, “Proje Çalışma Grupları” Verileri

-----, “Görev Takip Büro Amirliği” Verileri

-----, Toplumla İletişim ve Proje Geliştirme Büro Amirliği Verileri

-----, “Planlama ve Eğitim Büro Amirliği” verileri

EK:

GÖRÜŞME FORMU

Görüşme; gönüllülük esasına göre yapılacak olup, isteyenler katılacaktır, tahmini olarak 10 dk süre almaktadır. Sonuçlar Antalya'ya iç göçle gelmiş insanlar üzerine yapılan bir araştırmada ve Emniyet Müdürlüğü'nce kullanılacaktır. Ankette isim, adres vb. belirleyici hiçbir unsur bulunmamaktadır. Amaç, iç göçle gelen vatandaşlarımızın beklenti ve önerilerini ölçmektir.

A-İlçesi

- 1) Muratpaşa   2) Konyaaltı   3) Kepez

B-Cinsiyeti

- 1) Kadın   2) Erkek

C-Yaşınız

- 1) 18-29   2) 30-39   3) 40-49   4) 50-59
5) 60-69   6) 70+

D-Eğitim durumu

- 1) Okur-yazar değil
2) Okur-yazar
3) İlköğretim
4) Lise
5) Üniversite
6) Yüksek Lisans/Doktora

E-Medeni durumu

- 1) Evli   2) Bekâr

F-Çocuk sayısı

- 1) Yok   2) 1   3) 2   4) 3
5) 4   6) 5   7) 6 ve üzeri

1-Şu andaki işiniz nedir?

- 1) İşsiz   2) Ev hanımı   3) İşçi
4) Memur   5) Esnaf   6) Turizm Sekt.
7) Çiftçi   8) Emekli   9) Geçici işçi
10) Öğrenci

2- Eşinizin işi nedir?

- 1) İşsiz   2) Ev hanımı   3) İşçi
4) Memur   5) Esnaf   6) Turizm Sekt.
7) Çiftçi   8) Emekli   9) Geçici işçi
10) Öğrenci

3-Toplam Aile geliri nedir?

- 1) 800 TL altında
2) 800-1.250TL
3) 1.250-2.000TL
4) 2.000-3.500TL
5) 3.500-5.000TL
6) 5.000-8.000TL
7) 8.000TL üzeri

4- Doğum yeriniz neresidir?

- 1) Antalya   2) Akdeniz B.   3) İç Anadolu B.   4) Güneydoğu B.
5) Doğu Anadolu B.   6) Marmara B.   7) Ege B   8) Karadeniz B.

5- Antalya'ya nereden geldiniz?

- 1) Akdeniz B.   2) Antalya Dış ilçe   3) İç Anadolu B.   4) Güneydoğu B.
5) Doğu Anadolu B.   6) Marmara B.   7) Ege B   8) Karadeniz B.

6- Kaç yıldır Antalya'da oturuyorsunuz?

- 1) Bir yıldan az   2) 1-3 yıl   3) 4-6 yıl
4) 7-9 yıl   5) 10-12 yıl   6) 12 ve daha fazla yıl

7- Yaşadığınız yeri neden terk ettiniz?

- 1) İşsizlik Nedeniyle
- 2) Çocuklarımlın Eğitimi
- 3) Sağlık nedenleri
- 4) Kan Davası/Terör
- 5) Tayin nedeniyle
- 6) Toplumsal Baskı
- 7) Aile Fertleri nedeniyle
- 8) Diğer nedenler

8- Antalya'yı tercih etme nedeninizi öğrenebilir miyim?

- 1) İş imkânları fazla
- 2) İklimi Müsait
- 3) Düzenli bir şehir
- 4) Ucuz bir Şehir
- 5) Özgür bir şehir
- 6) Güvenli bir şehir
- 7) Tanıdık/akrabalarım burada
- 8) Tayin
- 9) Diğer nedenler

9- Kendi evinizde mi oturuyorsunuz?

- 1) Evet, kendi evim
- 2) Kira
- 3) Lojman
- 4) Tanıdığımın evi, ücretsiz oturuyorum

10- Nasıl bir evde oturuyorsunuz?

- 1) Apartman Dairesi
- 2) Müstakil Ev
- 3) Gecekondu
- 4) Site içi
- 5) Yazlık ev

11- Ne sıklıkla sinema veya tiyatro vb. sosyal etkinlikleri takip ediyorsunuz?

- 1) Haftada bir   2) Ayda bir   3) Yılda bir   4) Hiç izlemiyor

12-Antalya'ya taşınmak sizde veya ailenizde bir değişiklik oluşturdu mu?

- 1) Çocuklarım daha da sosyalleşti
2) Çocuklarımda başarıları azaldı
3) Kültürümüz bozuldu
4) Aile ilişkileri zayıfladı
5) Çocuklarda Ebeveyn kontrolü azaldı
6) Eşimle boşandık
7) Olumsuzluk yaşamadım

13- Sizce şu anda yaşadığımız mahallenin en önemli sorunu nedir?

- 1) Alt yapı(Yol, su, elektrik ve kanalizasyon)
2) Temizlik
3) Ulaşım ve trafik
4) Semt pazarı yokluğu/yetersizliği
5) Yeşil alan yetersizliği(Çocuk parkı, gezinti alanı)
6) Plansız yapılaşma
7) Güvenlik sorunu
8) Otopark
9) Diğer sorunlar

14- Genel olarak Antalya'nın en önemli kentsel sorunu nedir?

- 1) Alt yapı
2) Sosyal ve kültürel hizmetler
3) Plansız yapılaşma
4) Yeşil alan yetersizliği
5) Ulaşım
6) Güvenlik sorunları
7) Fikrim yok
8) Diğer
9) Sorunu yok

15- Göç etmenin en büyük zorluğu sizce nedir?

- 1) Geline yer ve dostlara özlem
- 2) Burada kendini yabancı hissetme
- 3) Kente uyum sağlayabilme tedirginliği
- 4) İyi ev bulabilme tedirginliği
- 5) Ekonomik kaygı
- 6) Kentin eğitim seviyesi
- 7) Diğer

16- Antalya’da nereleri gördünüz/gezdiniz?

- 1) Her yerini gezdim, gördüm
- 2) Sadece alışveriş merkezleri
- 3) Kumsallarını ve Turistik yerleri
- 4) Sadece mahallemi
- 5) Resmi kurumları (Hastane vb)
- 6) Gezme imkânım olmadı

17- Antalya’da yaşamaktan memnun musunuz?

- 1) Evet   2) Hayır

17/A 17. soruya cevabınız HAYIR ise; Neden memnun değilsiniz?

- 1) Gelirime göre Pahalı bir şehir
- 2) Çalışma süresi çok uzun
- 3) Çok sıcak
- 4) Kültürel bozulma çok fazla
- 5) Çok yabancı var
- 6) Uyum Sağlayamadım

18- Tekrar memleketinize ya da başka bir yere göç etmeyi planlıyor musunuz?

- 1) Hayır   2) Evet

18/A .....**18.soruya cevabınız EVET ise ; göç etme planınızın sebebi nedir?**

- 1) Emekli olunca
- 2) Çocuklar eğitimini tamamlayınca
- 3) Tayinim olunca
- 4) Sağlığıma kavuşunca
- 5) Borcum bitince
- 6) Antalya'ya alışamadım/sevmedim

19- Antalya'ya göç eden tanıdık/akrabalara en çok nasıl bir yardım yaptınız?

- 1) Para yardımı
- 2) Ev bulmada
- 3) İş bulmada yardım
- 4) Göç etme sürecinde kalacak yer yardımı
- 5) Yardım etmedim
- 6) Diğer yardım

20- Antalya'nın en çok beğendiğiniz yönü nedir?

- 1) Deniz/Kumsalını
- 2) iklimini
- 3) İş imkânlarını
- 4) Eğlence hayatını
- 5) Toplumsal baskı olmayışını
- 6) Ucuz olmasını
- 7) Bu şehri sevmedim

21- Antalya kentinin Sizce En Büyük Suç Problemi Hangisidir?

- 1) Fuhuş
- 2) Hırsızlık
- 3) Uyuşturucu
- 4) Toplumsal Olaylar
- 5) Kapkaç
- 6) Organize Suçlar
- 7) Dolandırıcılık

- 8) Cinayet
9) Trafik suçları
10) Antalya güvenli bir şehir, Fazla suç işlendiğini düşünmüyorum

22- İkamet ettiğiniz ilçeyi emniyet ve asayiş yönünden yeterince güvenli buluyor musunuz?

- 1) Evet   2) Hayır

22/A 22.Soruya cevabınız HAYIR ise nedeni:

- 1) Geldiğim yerde kendimi daha güvende hissediyordum
2) Geldiğim yer kesinlikle daha güvenliydi, suç daha azdı
3) Polisin benimle daha fazla ilgilenmesini istiyorum
4) Sadece daha büyük şehre göçmenin tedirginliği var

23- Sizce Toplum Destekli Polislik nedir?

- 1) Halkın içindeki polislik
2) Mahalle polisliği
3) Toplumun Desteklediği polis
4) Suçla mücadelede Halkın desteğini alan polislik
5) Bilmiyorum

24- Antalya Polisinden ne bekliyorsunuz?

- 1) Suçluları yakalalım
2) Suçu önleyici tedbirler alsın
3) Kibar ve nazik olsun
4) Empati kursun
5) Mahalle Polisliği yapsın
6) Tarafsız olsun
7) Sadece suçta değil her konuda yardım etsin
8) Bizi sık sık ziyaret etsin
9) Çok bekletiyorlar, işlemleri hızlandırsın

25-Bir Polisin öncelikle nasıl olmasını beklersiniz?

- 1) Temiz ve Bakımlı görünmesini
- 2) Güler yüzlü ve nazik olmasını
- 3) Ciddi ve disiplinli
- 4) Sert tavırlı ve otoriter olmasını
- 5) Fiziksel olarak güçlü görünmesini
- 6) Empati kurmasını

26- Sizce Antalya’da suçla mücadelede neler yapılmalıdır?

- 1) Polis sayısı artırılmalı
- 2) MOBESE kamerası yaygınlaştırılmalı
- 3) Cezalar artırılmalı
- 4) Suç ihbarında duyarlı olunmalı
- 5) Polisiye tedbirler artırılmalı
- 6) Polis-Halk işbirliği artırılmalı
- 7) Asayiş uygulamaları artırılmalı
- 8) Fikrim yok

27- Antalya’da günün her hangi bir zamanında güvenli bir şekilde hareket edebiliyor musunuz?

- 1) Evet, Kendimi güvende hissediyorum
- 2) Gece ailemle dışarı çıkmakta tedirginim
- 3) kapkaça uğrama endişem var
- 4) Trafikte araç kullanmaktan çekiniyorum
- 5) Tek başıma dolaşamıyorum
- 6) Çok kalabalık, kalabalıktan çekiniyorum
- 7) Başıma bir iş gelmedi ama kötü şeyler duydum, çekiniyorum

28-Suçun önlenmesi ve aydınlatılmasında Polise nasıl destek olursunuz?

- 1) “155 Polis İmdat”a suç ihbar ederek
- 2) Mahalle Polisini bilgilendirerek
- 3) Şahsen müracaat ederek
- 4) Bu benim işim değil
- 5) İnternette ihbar ederek

6) Kendim müdahale ederek

7) Kendim tedbir alarak

29- Antalya'ya yerleştiginizde ilk neyi beklerdiniz?

1) Mahalle Polisinin beni bilgilendirmesini

2) Belediyenin mahalleme/çevremi tanıtmasını

3) Resmi kurumlarca adres ve telefonlarının verilmesini

4) Komşularımın ziyaret etmesini

5) Çalıştığım kurumca adaptasyon eğitimi verilmesini

6) Beklentim yok

30-Toplum Destekli Polislik uygulamalarını duydunuz mu, beklentileriniz nedir?

1) Beni suça karşı korunmada, tedbir almada bilgilendirsin

2) Mağduriyetimde beni yönlendirsin

3) Resmi işlemlerde bana yardımcı olsun

4) Mahalle sorunlarımı bildirdiğimde gereğini yapsın

5) Mahallemizin her şeyini o korusun

6) Bu uygulama pek işe yaramaz

7) Hiç duymadım, ne iş yaptığını bilmiyorum

ÖZGEÇMİŞ

Uğur Gülcü 13.12.1975 tarihinde Yozgat'ta doğdu. Ankara Polis Koleji'ni bitirdikten sonra Polis Akademisi'nden 1998 yılında Komiser Yardımcısı olarak mezun oldu. Halen Antalya İl Emniyet Müdürlüğü'nde Şube Müdürü olarak görev yapan Uğur Gülcü, Kayseri, Mardin ve Çorum illerinde görev yapmıştır. İyi derecede İngilizce bilmekte olup, evli ve bir kız çocuğu vardır.

İletişim Bilgileri

Email : ugurgulcu@yahoo.com

Telefon: (505) 542 41 41

